

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת חוקת

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 229

פנינים לפרשת חקת

נכנס אברך יקר לחדרו של מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א ופרץ בבכי מר. היה ניכר עליו כי דבר מה מעיק עליו כבר תקופה ארוכה. כאן, במעונו של זקן ראשי הישיבות, בפני הלב הגדול, לב כל ישראל, הוא מצא לנכון לפרוק את כאבו. לדבריו, הוא חש כי אינו מתקדם ברוחניות

מאצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

לפני שנים אחדות נכנס אברך יקר לחדרו של מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א ופרץ בבכי מר. היה ניכר עליו כי דבר מה מעיק עליו כבר תקופה ארוכה. כאן, במעונו של זקן ראשי הישיבות, בפני הלב הגדול, לב כל ישראל, הוא מצא לנכון לפרוק את כאבו.

לדבריו, הוא חש כי אינו מתקדם ברוחניות כפי שהיה מצפה מעצמו; הלימוד הולך בעצלתיים, התפילה אינה משהו, ובהתאם לכך גם מעמדו החברתי בכלל אינו בכי טוב, בינוני ומטה. "באופן כללי הכל הולך קשה" - סיכם את מצבו.

רבי גרשון הרהר מעט, פנה אל האברך ואמר: "ראה, אני יוצא כעת מהחדר, ומשאיר לך על השולחן דף ועט, שב ליד השולחן ותתבונן עם עצמך כמה דקות, וכתוב את המעלות הטובות שכן מצויות אצלך. תיכף אשוב".

רבי גרשון יצא מהחדר. האברך כתב. כששב רבי גרשון ועיין ברשימה הכתובה אורו עיניו, וקרא בהתרגשות: "נו, הרי לפי מצבך אתה עושה את המוטל עליך... אם כן הינך 'אדם גדול'!".

"מאי משמע 'אדם גדול'?", הוסיף רבי גרשון ואמר: "מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל אמר פעם - איזהו אדם גדול? וכי רק מי שלומד שמונה עשרה שעות ביום? או רק מי שחי בפרישות מופלגת, או שהציבור מחזיקים ממנו כאחד מגדולי הדור הוא אדם גדול? לא ולא! לא רק הם נחשבים אנשים גדולים, אלא אדם גדול הוא מי שאין בו פגם בדרכיו והנהגותיו! אדם גדול הוא מי שעושה את המוטל עליו בכל זמן לפי מצבו ויכולותיו! גם אברך צעיר יכול להיות

אדם גדול!..."

נקודה זו המחיש המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א בסיפור נפלא:

שמעתי על יהודי יקר, שלאחר החתונה, כשרבו הנפשות בבית, נאלץ הבעל לעזוב את ספסלי בית המדרש, ויצא לעסוק במסחר בכדי לפרנס את משפחתו הגדולה.

באחד הימים בא הבעל לפני ה'סטייפלער', והשיח את צערו כי לאחרונה הוא שבור ורצוץ וחש חוסר סיפוק. "מדוע?" - התעניין ה'סטייפלער בהשתוממות, והלה השיב: "כל היום אני יגע לפרנסותי, נוסע מכאן לשם ומשם לכאן. סוף סוף מגיע הערב ואני בא לבית

המשך בעמוד 18

איך אתה מדמיין את השליח של בורא העולם? כנראה אתה מחכה שיבוא אליך מלאך המוות עם אלף עיניים רושפות ומזרות אימה, ויתאר בפניך את העונש הצפוי לך על עברותיך. מדוע כשבא אליך אדם בצורה נעימה ומדבר אליך מלב אל לב כאח אוהב, זה לא מספיק לך? רק את מלאך המוות אתה מזמין?!

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על השליחות מבורא עולם

"וַיִּשְׁלַח ד' בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים" (במדבר כ"א, ו')

כל יהודי אינו אדם פרטי. כל ישראל ערבים זה לזה. כולנו חיים מקופה משותפת; כולם מפקידים באותה קופה ומושכים מאותה קופה. יש כאלה שמפקידים בקופה עבור כל עם ישראל, כמו רבי חנינא בן דוסא - "כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת" (תענית כד ע"ב), ויש כאלה שאינם מפקידים כלום, ורק מושכים ומושכים... הם חיים על חשבון הציבור

פעם אמרתי לנהג מונית שנסעתי איתו: "יש לי בשבילך שליחות ישירה מבורא עולם". הוא הסתקן: "מה השליחות?" אמרתי לו: "אני רוצה לבקש ממך שתפסיק להתגלח בתער."

הוא לא הבין על מה אני מדבר. הסברתי לו: "כשאתה מתגלח בתער אתה עובר על חמישה לאווים. על כל עבירה העונש הוא שלושים ותשע מלקות. על חמש עברות - מאה תשעים וחמש מלקות. אדם שמתגלח בתער בכל יום, אמור לקבל בכל יום מאה תשעים וחמש מלקות!"

"בזמן שבית המקדש היה קיים המלקות היו מתבצעות בפועל. היו דנים את האדם על העברות שעשה, אך אומדים כמה מלקות הוא מסוגל לספוג. בימינו אין מיתות בית דין ואין מלקות, אבל חז"ל (סנהדרין לו ע"ב) אמרו: "אף על פי שארבע מיתות בית דין בוטלו (דין ארבע מיתות בית דין לא בטל". מפרש רש"י: "פורענות בידי שמים הדומה למיתה שהוא מחוייב בה".

הגמרא מפרטת: "מי שנתחייב בסקילה - או נופל מן הגג או חיה דורסתו. מי שנתחייב שריפה - או נופל בדלקה או נחש מכישו. מי שנתחייב הריגה - או נמסר למלכות או ליסטים באין עליו (מי שנתחייב חנק - או טובע בנהר וכו').

אם כן, מה עושים בימינו למי שנתחייב מאה תשעים וחמש מלקות? ראשית, כיום אין מלקות. ושנית, גם אם היו מלקות, הרי אדם יחיד אינו מסוגל לספוג כמות גדולה כזו של מלקות, ובוודאי אם הוא מתגלח בכל יום, ואמור לקבל את המלקות יום אחר יום.

מה עושה בורא עולם? אף על פי שבטלו מלקות - דין מלקות לא בטל. במקום מלקות מקבלים עונשים אחרים - ייסורים ומחלות

רחמנא ליצלן! אולם מכיוון שאדם אחד אינו מסוגל לספוג הכל בעצמו, ומכיוון שכלל ישראל ערבים זה בזה, מן השמיים מחלקים ומפזרים את הצרות הללו בין הרבה אנשים.

לעתיד לבוא, כשהאדם יבוא לשמיים, וייתייב לפני בית דין של מעלה, יראו לו רשימה של אנשים שסבלו מכל מיני מחלות וייסורים ומתו בגללו, רחמנא ליצלן, והוא עוד בא להשתתף בסעודת האבלים... הוא ישאל: "מה זה קשור אלי?" ואז יאמרו לו: "דע לך, הכל בגללך! אתה התגלחת מידי יום בתער, ידעת שזה אסור אך העדפת להתעלם מכך - והנה התוצאה. הכל עליך!".

את כל זה הרציתי באוזניו של נהג המונית, והוספתי: "תחשוב מה תהיה הרגשתך כשיראו לך את התמונה הזו. גם אם אני צודק בדברי רק בחמישה אחוזים, האם לא כדאי לך לא להתגלח במקום לקחת סיכון?!"

אך הוא ניסה להתחמק: "אם הייתי יודע שאתה אכן שליח של בורא העולם, הייתי מקבל את דבריך ללא היסוס ומפסיק לאלתר את השימוש בתער. אבל מנין לי שאתה בא בשליחותו של בורא עולם?"

אמרתי לו: "איך אתה מדמיין את השליח של בורא העולם? כנראה אתה מחכה שיבוא אליך מלאך המוות עם אלף עיניים רושפות ומזרות אימה, ויתאר בפניך את העונש הצפוי לך על עברותיך. מדוע כשבא אליך אדם בצורה נעימה ומדבר אליך מלב אל לב כאח

מדוע כשבא אליך אדם בצורה נעימה ומדבר אליך מלב אל לב כאח אוהב, זה לא מספיק לך? רק את מלאך המוות אתה מזמין?! הוא שמע 'מלאך המוות'

ואז יהיה לנו חופש" ... ואף אחד מהתלמידים לא מחה. כשהבין המלמד שהאים שהוא יעניש את עצמו כבר לא משפיע עליהם, תפס את המקל והתחיל להכות בהם. תמהו התלמידים: "מדוע הרב'ה מכה אותנו?"

הסביר המלמד: "כל זמן שהיה אכפת לכם מהכאב שלי, די היה באזהרה שהזהרתי אתכם. אבל ברגע שאתם אדישים לכאב שלי, ואף שמחים בו, כי תצמח לכם איזו תועלת מכך - ראוי להעניש אתכם בכל חומרת הדין".

הנמשל: הקב"ה רואה את עם ישראל מתרפים מן התורה והמצוות, ואומר להם: אני אכה בגויים, כדי שאתם תשפרו מעשיכם ותחזרו בתשובה.

מדוע ה' עושה כן? התשובה היא שהקב"ה מביא פורענות על הגויים כדי שעם ישראל יראה מה הוא מסוגל לעשות, ייקח מוסר ויחזור בתשובה. וזה הביאור של מאמר חז"ל: "אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל". וזהו שאמר הנביא: "הַכְרַתִּי גוֹיִם וְנִשְׁמַוּ פְּנוֹתָם הַחֲרִבְתִּי חוּצוֹתָם אֶמְרַתִּי אֶךְ תִּירָאִי אוֹתִי תִקְחִי מוֹסֵר" (צפניה ג, וז). אך כשרואה ה' שכל זה אינו מועיל, הוא מכה בהם עצמם.

והחכם עיניו בראשו, הוא אינו מחכה שה' יוכיח לו על בשרו שלא כדאי לעבור על מצוותיו, אלא מקדים ועושה תשובה, ועל ידי כך זוכה להארת פנים מן השמיים.

(מתוך הספר 'אריה שאג, ספר שמות')

אוהב, זה לא מספיק לך? רק את מלאך המוות אתה מזמין?!
הוא שמע 'מלאך המוות' וקפץ כנשוח נחש: "לא, לא, חס וחלילה... רק שלא יבוא מלאך המוות! אני נותן לך מיד תקיעת כף, ומבטיח לך שמהיום לא אתגלח יותר בסכין..."

כשמכבדים אותי בסנדקאות, אנשים באים לבקש ברכות. כשבא אלי אדם המתגלח בתער, אני מוכיח אותו על כך. הוא לא מבין מה חמור כל כך, ואני מסביר לו וחוזר על כל העניין של המלקות, ועל החלופה שלהן בימינו. ואז אני אומר לו: "בגללך באות כל יום מאה תשעים וחמש צרות על יהודים, ואתה עוד רוצה לקבל ברכה? אם תקבל על עצמך לא להתגלח בתער, אברך אותך בכל הברכות..."
אין לכם מושג אלו תוצאות נפלאות יש לדיבורים הללו!

אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל

אומרת הגמרא (יבמות סג ע"א) "אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל".

אומר ה"חתם סופר" זצ"ל: מעשה במלמד בחיידר שהיה אהוב מאוד על התלמידים. כשראה שהתלמידים מתעצלים בתלמודם, אמר להם: "אם לא תשתפרו בלימודים, אצבוט את עצמי". נבהלו הילדים ואמרו: "רב'ה, לא לא! אנחנו מבטיחים לך להשתפר! איננו רוצים שחלילה ייגרם לך כאב בגללנו!"

בתחילה הם עמדו בדיבורם והתאמצו ללמוד כראוי, אך עם הזמן השפעתו של ה'אים' של המלמד הלכה ופחתה, עד ששוב הם התרפו בתלמודם. אמר להם הרבי: "אני רואה שדברי כבר לא משפיעים עליכם, אם כן דעו לכם, אם תתרפו בלימודכם, אני אסטור לעצמי!"

נבהלו התלמידים ואמרו: "חלילה שבגללנו ייגרם כאב נורא שכזה לרב'ה האהוב שלנו. אנו מבטיחים ללמוד בחריצות רבה בלי שום רפיון!"

והדבר חזר על עצמו. בתחילה הם עמדו בדיבורם, אך עם הזמן, הם חזרו שוב לסורם והתרפו בתלמודם. אמר להם הרבי: "דעו לכם, אם תתרפו בלימודכם, אקפוץ מן החלון החוצה!"

אחד התלמידים החציץ פנים, ואמר לחבריו: "הלואי והרבה יקפוץ

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

הנוסעים קפצו לים והחלו לשחות. הרב ואזנר סיפר, שהוא ואשתו התרחקו מעט מהנוסעים האחרים מטעמי צניעות. הם ידעו לשחות היטב, ועובדה זו הצילה אותם - רק שישה אנשים מכל נוסעי האוניה הגיעו בשלום לחוף! הרב ואשתו נותרו חסרי כל, כאשר רק הבגדים הרטובים לעורם. הם החלו לחפש בית שיש בפתחו מזוזה

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על מי שממית עצמו על התורה

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

ולא שבט לוי בלבד...

לקבוצת יהודים: "אתם היהודים, לא תמשיכו לאכול את לחמנו!". על אף שבאותה תקופה הוא כבר מסר שעורי תורה, והיה לו ילד קטן בגיל שנה וחצי, הוא שב הביתה ואמר לאשתו, שקיבל החלטה לעזוב את אוסטריה.

חמיו היה אדם עשיר. הרב וואזנר סיפר לו על כוונתו לעזוב את המדינה. "אני מריח ריח של שריפה. אירופה בוערת. צריך לברוח מכאן!"

"לאן תלכו?" שאל חמיו, והרב וואזנר השיב: "לארץ ישראל!". באותה תקופה שלטו הבריטים בארץ, והם ניהלו מדיניות שלא איפשרה ליהודים לעלות לארץ בלי 'סרטיפיקט' - אישור עלייה. האישורים ניתנו במשורה, כאשר ההנהגה הציונית ששלטה על האשורים הללו, דאגה שרוב מקבלי האשורים יהיו אנשים חילוניים, כאשר לחרדים היו זורקים בקושי אישורים בודדים, וזאת כדי שלא יגיעו לארץ יותר מדי חרדים.

חמיו טען שזו סכנת נפשות לנסעו לארץ ישראל, ואלו הרב וואזנר טען כי סכנה היא להישאר באירופה. החליטו שניהם לשאול תלמיד חכם חשוב שהיה מקובל על שניהם והתגורר בפרשבורג. השיב להם אותו תלמיד חכם: "הגמרא (כתבות קי ע"ב) אומרת: 'הכל מעלין לארץ ישראל', זו הלכה פסוקה ברמב"ם (הלכות אישות פרק י"ג הלכה כ'), ולכן אי אפשר למנוע מאדם לעשות כן".

דרשו חז"ל (ברכות סג ע"ב): "מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? - שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'".

אם רוצים אנו ללמד כיצד מתעלים בתורה תוך התגברות על כל הקשיים שבדרך, אם רוצים לדעת מהי המשמעות של אדם ה'ממית עצמו באהלה של תורה' כפשוטו, הרי לנו סיפורו של עמוד ההוראה, פוסק הדור הגאון האדיר רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ראש ישיבת "חכמי לובלין" בבני ברק, רבה של שכונת "זכרון מאיר" בעיר ומחבר ספרי שו"ת "שבט הלוי".

סיפורו של הרב מופיע בספר הנקרא "ולא שבט הלוי בלבד", כלשון הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל (פי"ג הי"ג), כי שבט הלויים הובדל כדי לעסוק בעבודת השי"ת ומוסיף: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו ... הרי זה נתקדש קודש קודשים".

סיפור חייו של הרב ואזנר מתאר כיצד גדל והתעלה בתורה, כאשר מצעירותו דבק בתורה, בכל מצב ומול כל קושי.

ההחלטה לעלות לארץ ישראל

הרב וואזנר זצ"ל לא הגיע מבית של גאונים או גדולי תורה, אלא מבית חרדי רגיל, והקב"ה בכל דור ודור מכין את הצדיקים הללו שתהיה להם הצלה, כדי שיעמידו תורה בכלל ישראל.

הוא נולד בעיר וינה שבאוסטריה. רוב היהודים בעיר היו מודרניים, וכך היה החינוך שקבלו. כך, למשל, בצעירותו למד הרב וואזנר בעצמו שחיה, וכן אשתו לעתיד. למעשה, הידע הזה הוא שעמד להם להינצל בהמשך חייהם.

כשנה וחצי לפני שפרצה מלחמת העולם השנייה, הרגיש הרב וואזנר כי הקרקע בוערת תחת רגליו. הוא שמע על הצורך הנאצי שהתחיל לכבוש מדינות. באחד הימים שמע צעירים אוסטריים האומרים

- "ומנין תהיה פרנסתכם?" הקשה אבי אשתו.

- "על מנת כן", השיב הרב וואזנר.

- "וכיצד תיסעו בלי סרטיפיקט?" הוסיף חמיו.

והרב השיב שישנה אנייה המפליגה לארץ בעלייה בלתי ליגלית, והם ייסעו באנייה הזו.

נותנה בעיה אחת: מה יהיה גורל הילד. הרב וואזנר הסכים להשאירו בבית חמיו, וכאשר הוא יסתדר בארץ, כבר ימצא את הדרך להביאו אליו.

שחיה בלב ים באמצע הלילה

כאמור, האנגלים שלטו בארץ, והם מנעו מאותן ספינות בלתי חוקיות להגיע לחופי הארץ. הם היו מציבים צופים בחופי ישראל, כדי שיראו את הספינות מגיעות ומנעו מהן לעגון בחופי הארץ.

לאחר ימי הפלגה ארוכים, כאשר התקרבה הספינה לחופי הארץ, התברר לקברניט שהם התגלו על ידי הבריטים, ואם ינסו להתקרב לחוף - יילכדו. הוא המשיך להפליג במרחק מהחוף, כדי לנסות למצוא מקום לעגון, אבל במהלך ההפלגה נגמר הדלק באנייה, והיא נעצרה במקום.

היה זה יום שני של חנוכה שנת תרצ"ט, כאשר הספינה נעצרה במרחק של כשני קילומטרים מול חופי נתניה. הקברניט הודיע לנוסעים, שהדרך היחידה להגיע לחוף היא בשחייה. היה עליהם לשחות שני קילומטרים בים החשוך. חודש כסלו, ים סוער, לילה, הנוסעים קפצו לים והחלו לשחות.

הרב וואזנר ספר, שהוא ואשתו התרחקו מעט מהנוסעים האחרים מטעמי צניעות, הם, כאמור, ידעו לשחות היטב, ועובדה זו הצילה אותם - רק שישה אנשים מכל נוסעי האנייה הגיעו בשלום לחוף! הרב ואשתו נותרו חסרי כל, כאשר רק הבגדים הרטובים לעורם. הם החלו לחפש בית שיש בפתחו מזוזה.

כאשר מצאו בית כזה, דפקו על הדלת, עייפים, רטובים ורעבים. היה זה באמצע הלילה, לשמע דפיקותיהם התעורר בעל הבית משנתו ופתח את הדלת, הוא גילה שני אנשים רטובים ותשושים, ולתדהמתם, הוא סילקם בצעקות וטרק את הדלת!

כל ימיו היה רגיל הרב לומר לבניו, כי יעקב אבינו אמר על עצמו: "כי במקלי עברתי את הירדן", ליעקב אבינו היה לפחות מקל, ואלו לו עצמו אפילו מקל לא היה! ועם כל זאת הצליח לשרוד ולהינצל. לאחר מכן הם דפקו על דלת נוספת, ובעלי הבית הכניסו אותם לדירתם, ונתנו להם אוכל, בגדים ומעט כסף כדי שיוכלו להמשיך בדרכם.

עמל התורה בעוני ובחוסר כל

כך הגיעו לירושלים, שם החל הרב לחפש ישיבה או כולל, וגם מקום מגורים. כסף לא היה להם, ואשתו הצדקת, שהייתה בת עשירים והורגלה מילדותה לחיי תפנוקים, הסכימה להסתובב בין הבתים ולבדוק היכן מחפשים עוזרת לניקיון ולכיבוס בגדים, כך תוכל להשתכר מעט למחייתם, ובלבד שבעלה יוכל לשבת וללמוד.

כבר ביום הראשון שהגיעו לירושלים, אסף הרב חבורת אברכים ומסר להם שיעור בהלכה. לאחר מכן הוא הצטרף לכולל שלמדו בו

באותה עת כמה מגדולי הדור, כמו גאון ישראל הגרש"ז אויערבך זצ"ל ועוד. העוני היה כה גדול, עד שהוא ביקש שיממנו לו את דמי הנסיעה לכולל, תוך שהוא מבטיח שגם בשעת הנסיעה יעסוק בתורה ללא הפסקה.

אי אפשר לתאר את עמל התורה שלו באותם ימים, כאשר הוא בעוני ובחוסר כל. הוא היה גר סמוך למרא דארעא ד'ישראל, הגאון מהרי"ץ דושינסקי רב העדה החרדית בירושלים, והיה רגיל לדבר עמו בלימוד. סיפר הרב דושינסקי, כי בכל עת שהסתכל לעבר חלונו של הרב וואזנר, היה רואהו יושב ועוסק בתורה, עד שלא ידע אימתי הוא הולך לישון.

[סיפר בנו של הרב וואזנר זצ"ל, כי כאשר אושפז אביו בבית חולים לאחר התקף לב, והוא הגיע לבקרו, ברך עליו 'שהחינו' בלא שם ומלכות. לתמיחתו של הרב על מה ולמה מברך עליו בנו, השיב הבן, כי לראשונה בחייו הוא רואה את אביו בבגדי לילה! תמיד כשהלך לישון הוא ראה את האב לבוש בבגדי הרגילים ולומד, וגם כאשר קם בבוקר ראה את אביו לומד, כך שמעולם לא ראה אותו בבגד שינה!]

נס הצלת בנו

בינתיים נולד ילדם השני בארץ, כאשר בנם הגדול, כאמור, נותר בחו"ל אצל חמיו וחמותו. המלחמה פרצה, ובמשך שש שנים הם לא ידעו מה עלה בגורל בנם. השמועות שהגיעו מעבר לים סיפרו על הרג המוני יהודים, והדאגה הייתה רבה. כל אותה עת הרגיעו הרב דושינסקי והבטיח, כי בעזרת ה' יראה את בנו בריא ושלם ויגדלו לתורה. זו הייתה הבטחה מופלאה, וכי מי יוכל להציל פעוט יהודי, בעת שמיליוני יהודים נטבחים?!

אך כפי שהבטיח הרב דושינסקי, כך אכן היה. בניסים גלויים הצליח הילד לשרוד את ימי השואה הנוראים. הסב מסר אותו ואת בן דודו לידי גויה הונגריה, ושילם לה הון עתק, תוך שהוא מבטיח לה שאם הילד יינצל, ישלם לה סכום כסף נוסף. אותה גויה הייתה מחסידות אומות העולם, והיא שמרה על שני הילדים במסירות נפש, כל אימת ששמעה שהקלגסים הארורים מחפשים אחרי יהודים, החליפה מקום מחבוא.

פעם אחת הלשינו השכנים הארורים שהיא מחביאה ילדים יהודיים, והקלגסים הגיעו אליה. היא הכחישה בכל תוקף, ואז לקחו את בעלה ואיימו עליה, שאם לא תגלה היכן הילדים, הם יהרגו את ששמעה שהקלגסים הארורים מחפשים אחרי יהודים, החליפה מקום מחבוא.

בגמור המלחמה, נותרו הילדים בריאים ושלמים. כאשר החלו להגיע רשימות הניצולים, גילה הרב וואזנר כי בנו נכלל ברשימות, והוא נמצא בלונדון. כך התקיימה הבטחתו של הרב דושינסקי, והבן הגיע אל הוריו בריא ושלם.

דיין בגיל עשרים ושש!

אלו הן רק מקצת מהתלאות שעבר הרב במהלך השנים, כאשר בכל מצב המשיך לעמול בתורה, עד שיצא שמו למרחקים.

מיד כאשר מסרתי את הכתר לגולל התכופף אלי מיישהו - הרב פלמן - תפס את ידי בחביבות ואמר לי משפט קצר באהבה רבה: "אם תלמד טוב אז גם על הראש שלך יהיה כתר תורה". מעולם לא דיברתי עמו, ומסתמא הוא לא ידע מי אני, אבל המשפט שאמר לי, נתן לי כאילו בעיטה לגבהי גבהים!

דרכי החינוך המיוחדות של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"על בן יאמר פספס מלחמות ד'" (במדבר כ"א, י"ד)

אחד מבניו של הרב פלמן סיים את שמחתו באולם שמחות בבני ברק. השעה הייתה אחת וחצי אחרי חצות לילה. בני המשפחה המתווכים לעגלה גדולה לסחוב את המתנות ולסרוך את הרגליים לבית, מתוך שמחה.

לפתע נעצר לידם רכב, ובתוכו ישב יהודי חסידי לא צעיר. הוא הציץ לראות מי ומי העומדים כאן ברחוב, ואז בבת אחת פתח את החלון בהארת פנים והתעניין: "להיכן צריכים?"

"לרחוב עמוס".

"אתם יכולים להיכנס לרכב שלי".

הוא לא רק דיבר, אלא יצא מהרכב לקראתם, פתח את הדלתות, העמיס את כל המתנות. כמה מבני המשפחה נדחקו ונכנסו לרכב. הוא הביא אותם עד לפתח ביתם.

הם הביטו זה אל זה כל הדרך, תמהים להבין מי הוא האליהו הנביא שהגיע כך באישון לילה לסייע להם, אין להם שום היכרות עם הדמות (הם חששו לשאול "מי אתה?" שמא הוא ידיד וותיק ורק העיפות שלהם מטשטשת את הזיכרון). כך כארבעים דקות הוא חג סביבם, עד שכל המתנות והחוגגים הגיעו למענם בשלום ובשלווה. ברגעים האחרונים, הוא פנה לפתע לבעל השמחה - בנו של ר' בן ציון: "אומנם אתה לא מכיר אותי, אבל אני מכיר אותך, או יותר נכון את אביך."

"לפני שנים למדתי בישיבת מכנובקה, בשנים שהרב פלמן זצ"ל מסר שיעורים שם בישיבה לבקשת האדמו"ר זצ"ל."

"למען האמת באותה תקופה לא הייתי בחור כל כך טוב, עד ש... עד שבאחד מהשיעורים, הרב פלמן שאל סתירה משני מקומות במסכת, ועניתי לו סברא לחלק ולתרוץ את הסתירה. בעת שעניתי הוא הקשיב ואמר כי זו סברא טובה, והסביר לתלמידי השיעור מה שאמרתי. והנה. באותו יום בשעות הערב, שלא כרגיל ולא כמתוכנן, הגיע לישיבה וחיפש אותי. כאשר מצאני, ניגש אלי בשמחה כאשר בידו קונטרס 'שלמי תודה' שיצא לאור באותם ימים, ואמר: 'באתי לכאן לישיבה כדי לתת לך

מתנה עבור הסברא שאמרת הבוקר, כיון שעד עכשיו אני נהנה מהסברא שאמרתי'.

"הדבר עשה עלי רושם אדיר. ומאותו לילה נהייתי 'מחובר' יותר לסוגיא ולגמרא, והיחס הזה נתן לי דחף עצום ללמוד, ומאותו ערב ניצלתי את שנות בחרותי לתורה. וכיון שלמדתי יותר טוב, לאחר כשבוע אמרתי לו ביאור נוסף בסוגיא, ובשעת מעשה חשב על הדברים בשתיקה. אך "למחרת לפני השיעור קרא לי ואמר: 'חשבת על הדברים שאמרת אמש כתשובה על מה ששאלנו, וזו תשובה אמיתית'. ושוב הוציא קונטרס נוסף בשמחה והעניק לי כהכרת טובה על התירוץ הנכון שלי. ראיתיו שהוא באמת שמח מהחידוש התורני שלי."

"ולכן אע"פ שאינני מכיר אותך אישית, אני אעזור לך אפילו עד אור הבוקר לסחוב חבילות. כי אביך הטעין לי חבילות של תורה, והאיר לי את חיי הישיבה כאור הבוקר. תספר לו על כך, והוא יאמין לך, כי יזכור אותי ואת המתנה שנתן לי. תודה."

הרב מלביש כתר על ראשו של ילד

כיום, הוא מגיד שיעור בשיעור ג' בישיבה קטנה בבית שמש. והוא סיפר:

וזאת לתעודה: ספרייה הוותיקה שהעניק הגר"צ פלמן. מתוך הספר 'ספר לילא שם'

בשיעור א' בשיבה קטנה, הייתי בחור חלש בלימודים, בקושי למדתי, ולא הבנתי את הנלמד. הייתי נחשב לבחור חלש בכל קנה מידה. תלמיד חכם פלוני סידר לי חברותא מדי ערב בבית הכנסת 'נחלת משה' בבני ברק.

ראיתי את ר' בן ציון מפעם לפעם והוא ראה אותי אבל מעולם לא דיברנו, מה לילד קטן בשיעור א' בשיבה קטנה עם רב המקום. יום אחד בסוף הקיץ התקיימה בקהילה 'הכנסת ספר תורה'.

מנהג המקום שלפני שמכניסים את הספר תורה לארון קודש, קוראים בו בתורה, ובסיום מגביהים את הספר - הגבהה וגלילה.

בעת ההגבהה נדחקתי למקום והחזקתי את הכתר של הספר כדי למסור אותו לגולל. מיד כאשר מסרתי את הכתר לגולל התכופף אלי מישו - הרב פלמן - תפס את ידי בחביבות ואמר לי משפט קצר באהבה רבה: "אם תלמד טוב אז גם על הראש שלך יהיה כתר תורה".

מעולם לא דיברתי עמו, ומסתמא הוא לא ידע מי אני, אבל המשפט שאמר לי, נתן לי כאילו בעיטה לגובה. לגובה? לגובה גבהים! אינני יכול להסביר את זה, אבל קיבלתי חיזוק. תפסתי את עצמי ללימודים ברצינות בשקידה וברצון עז, ועליתי על דרך המלך. מידי פעם כאשר היה לי קצת קשה נזכרתי במשפט 'אם תלמד טוב יהיה על הראש שלך'...

המשכתי את השטייגן במ בשיבה גדולה. והיום הנני ר"מ בשיבה בשיעור ג'. לא שזה הכוונה ל'כתר' על הראש. כי 'כתר תורה' שעל הראש לא נמדד דווקא במשרה כזו או אחרת. אבל זה רק ביטוי למצב שלי מול מה שהייתי, לפני שר' בן ציון ניסה להניח לי את הכתר על הראש..."

וזאת לתעודה

יהודי מהקהילה, לחש באוזני הרב פלמן והתאונן: "לילד שלי אין כל כך חשק וטעם בלימוד". הוא פירט את הרקע והמצב הכללי של החיידר, המלמד והילד.

"אני כבר אדבר עם הילד" - תגובת הרב.

הרב חיפש את הילד לפגישה אקראית, ואמר לו: "שמעתי עליך שאתה לומד טוב, הייתי מעוניין שתשמח אותי, ותבוא ביום שישי להגיד לי מה למדת בהמשך השבוע בחיידר".

מאותו יום, לא נתן הילד לאביו מנוחה, ובמשך כל ימות השבוע ביקש ממנו שילמד איתו, כדי שיוכל להגיד לרב את מה שלמדו בחיידר. אבא למד איתו ברוגע ובמתנות.

ביום שישי, הוא הגיע.

הרב שמע ממנו את כל מה שלמד, ולאחר מכן אמר לו: "אני רוצה לכתוב לך תעודה שידעת מצוין". הרב לקח דף וכתב בשבחו, בסיום הכתיבה הוציא את החותמת של הרבנות (שהשתמש בה רק לעיתים רחוקות) והחתים אותה. אחר כך אמר לילד: "שימחת אותי מאוד, ואני רוצה שתמשיך לבוא אלי, בכל יום שישי!".

כך נמשך הדבר ג' חודשים.

אבי הילד סיפר לימים בחיך, כי בשעתו כמעט 'הצטער' על

שהסכים שהרב ילמד עם הילד שלו, כי הילד לא נתן לו מנוחה והגיע לכולל, יום יום, לא ויתר, "הרב העביד גם אותי... עד שנאלצתי להשקיע בילד. אך הבנתי כי זו טובתו האמיתית של הילד. ולמדתי אותו בסבלנות".

חלפו כמה חודשים, והרב אמר לאביו של הילד, כי לדעתו כבר חזר לו החשק ללימודים, ואין עוד צורך ללמוד איתו. "ובעזרת ה'", אמר הרב, "השבוע רצוני לתת לו שלושה חלקי 'שלמי תודה' כמתנה על בחינותיו במשך 3 חודשים". האב הציע, כי הוא ירכוש סט של רמב"ם מהודר, ויביא את הספרים לבית הרב, והרב יכתוב עליהם את ההקדשה, ויתן את הספרים לילד.

כאשר נכנס הילד ביום שישי, אמר לו הרב: "כיון שבחנתי אותך במשך 3 חודשים וכל שבוע ידעת יותר ויותר טוב, ומאוד נהניתי ממך, לכן מעניקים לך את הרמב"ם הזה כמתנה!". הרב הוציא את הכרך הראשון של הרמב"ם וכתב הקדשה מיוחדת. כיום, ילד זה הוא מחשובי תלמידי החכמים בעירו. וברור לו כי סולם העלייה שלו נרכש באותם 3 חודשים, שהפכו לו את התדמית העצמית הירודה שהיה נתון בה.

(מתוך הספר 'ספר לילא שם')

"אני?! שאני אוריד טלית קטן?!" הוא סטר לחוקר סטירה כה עזה, עד כי הלה צנח מכסאו וכובע המצחייה שלו עם העיטור שעליו, נפל על הרצפה. יכולים אתם לתאר לעצמכם לאילו מכות זכה הוא לאחר מכן...

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל על מסירות הנפש של גיסו, רבי אהרן רבינוביץ זצ"ל

"אדם כי ימות בְּאֵהָל" (במדבר י"ט, י"ד)

לאחר שחרורו, התגורר אהרן בסמרקנד. שם היה מארגן ראשי של התפילות וההקפות בחג שמחת תורה. ואם כי בשנים הקשות הללו פחדו אנשים פחד מוות מהשלטונות, הוא הצליח להחזיק את כל מתפללי בית הכנסת עד לשעה ארבע לפנות בוקר, וכולם התקהלו סביבו...

מי שהצליחה להוציאו מהכלא היתה חמותו. במשך כל אותן שנים חיכתה אשתו לבעלה. כדי להימנע משיחות מסוכנות על הבעל הנעדר, לא ניסתה מעולם להתקבל לעבודה, והשתכרה רק מעבודות צדדיות מזדמנות. בתה נולדה לאחר מאסרו של בעלה, והיא גידלה אותה בדוחק רב ביותר.

לאחר צאתו של אהרן לחופשי, בשנות החמישים, הם עלו ארצה וכאן נולדו להם ילדים נוספים, ברוך ה'. גם בארץ ישראל חיו בדוחק רב, אך למרות זאת היה אוסף רבי אהרן בכל שבת את כל ילדי השכונה כדי ללמוד איתם פרקי אבות, ואשתו היתה מחלקת להם סוכריות לאחר סיום הלימוד.

גם היא היתה בלתי שגרתית. מעודי לא פגשתי מישהו שידמה לה. לא ידעה עלבון מהו, מעולם לא כעסה על איש, ואופייה היה חזק כמו פלדה.

מספר בנם, ר' בנימין יצחק:

עם שחרורו של אבא זצ"ל מהכלא הסובייטי ועלייתו ארצה, הוא לא חדל לדאוג ליהודי רוסיה. סבלו הממושך בהשגת מצות לפסח בכלל ולליל הסדר בפרט, הביא אותו ואת אמא ע"ה לפעול במסירות נפש, כדי שכל יהודי באשר הוא, שניתן לקבל את כתובתו המדויקת

אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה כפי שסיפרתי, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, ברחו האחים אהרן ושלום רבינוביץ מפולין לרוסיה מאימת הנאצים. רוסיה קיבלה את פניהם עם בתי סוהר ומחנות עבודה משלה.

שלום הגיע לרוסיה יחד עם יחידות צבא של פולין, ואילו אהרן הצליח לחצות את הגבול בדרך לא חוקית. ומי הסגיר אותו? היה זה דווקא בחור יהודי מפולין, חבר חדש בקומסומול, שראה את הפליט והלשין עליו לשלטונות הסובייטיים. יהודים ניסו להניאו מכך באומרים: "מדוע עושה אתה זאת, והרי יאסרו אותך?" אך הלה היה 'בעל עקרונות' וכל הניסיונות לשכנעו לא צלחו.

אהרן נאסר, והיה כלוא בתנאים קשים ביותר, אי שם הרחק בצפון. לאחר מאסרו של שלום, יצא אהרן לחופשי, אך לא לזמן ארוך. הוא נאסר עם בני משפחת זיידמן באשמת 'הקשר הפולני', ועם עוד מחוסרי הבית שלנו אצלם. אהרן היה אחד מהם, ועם הזמן הפך לבן בית ולחלק מהמשפחה. וכך מצא עצמו נשלח לכלא לעשר שנים! היה זה שלושה חודשים בלבד לאחר נשואיו.

חייהם של הפליטים היהודיים מפולין היו קשים, ושיעור התמותה אצלם היה גבוה במיוחד. בין שתי תקופות המאסר שלו, עזר להם ר' אהרן בכל מה שיכול: ביקר בבתי חולים, עסק בחסד של אמת. (אגב, לבית זיידמן הגיעו לאכול וללון לא רק פליטים מפולין, אלא גם מלנינגרד, ממוסקבה ומכל מקום אפשרי...).

וכן מספר יעקב לרנר:

בשנת תשי"ז הגיע הרב יצחק זילבר לסמרקנד, שם גרתי, כדי לבקר את קרוב משפחתו, אהרן רבינוביץ.

בשל ענייני יהדות שלחו את הרב אהרן למשך עשר שנים לסיביר. במהלך החקירה אמר לו החוקר: "הורד מיד את הטלית קטן, מדוע יושב אתה מולי לבוש כך?"

"אני?! שאני אוריד טלית קטן?!"

הוא סטר לחוקר סטירה כה עזה, עד כי הלה צנח מכסאו וכובע המצחייה שלו, עם העיטור שעליו, נפל על הרצפה.

יכולים אתם לתאר לעצמכם לאילו מכות זכה הוא לאחר מכן?

סיפר לי רופא יהודי, אליו הביאו את אהרן אחרי המכות שספג, כי הוא חבש את פצעיו וריפא אותו. שנים לאחר מכן קראתי ספר של אסיר לשעבר, ושם מתואר הקטע בפירוט, רק מבלי לציין שמות.

אבל היה משהו מיוחד שהם אמרו השכם והערב, ממש מידי יום ביומו: "אבל אתם היהודים של מאה שיערים לכם לא נעשה דבר. מטרתנו וכוונתנו רק ל'ציונים'. איתם אנו נלחמים, אבל את היהודים ממאה שיערים לא נהרוג". הדבר היה נראה תמוה ופלאי: מה להם וליהודים של מאה שיערים!?

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על היהדות והתפילות

וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלִּפְנֵי עֶרְדְּ יֵשׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל (במדבר כ"א, א')

מי זה "הכנעני"? אומר רש"י: "הכנעני - זה עמלק, שנאמר 'עמלק יושב בארץ הנגב'". אלא כיון שידעו כוחה של תפילת ישראל, "שינו את לשונם לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל טועים ומתפללים להקב"ה כי ייתן את הכנענים בידם והם אינם כנענים". אולם תחבולה זו לא הועילה להם, כי "ראו ישראל לבושיהם" כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען, אמרו: נתפלל סתם, שנאמר: 'אם נתון תתן את העם הזה ביד'". עד כאן דברי רש"י.

שמעתי מהצדיק רבי דן סגל שליט"א ששאל: משהו לא ברור כאן, הן שינו את לשונם ללשון כנעני, ואת הלבוש השאירו כעמלקי. לכן עם ישראל הסתפקו מי הם. האם לא יכלו לשנות גם את הלבוש ללבוש כנעני? תחשבו רגע, מה קל יותר: לשנות את הלשון או את הלבוש? הלא וודאי שינוי הלשון קשה ומורכב יותר, ואם הצליחו לעשות כאלו מאמצים לשנות את הלשון, יכלו לשנות גם את הלבוש - ילבשו לראשם כובע של כנענים, חולצה קצרה כמו הכנענים, מכנסיים צהובים וכו', וגמרנו. שאלה קשה. אמר רבי דן: "לא! אין אפשרות לשנות את הלבוש, כי אם הם היו משנים את הלבוש ככנענים - הם היו באמת כנענים. כי הלבוש - זה האדם! מוראדיג! והיינו שבאופן כזה אם עם ישראל היו מתפללים על כנעניים התפילה מתקבלת בפשטותה.

"מה חשוב איך אני לבוש", תמה פלוני, "חולצה אדומה או אחרת, מה הנפקא מינה...?". התשובה לשאלתו רמוזה כאן בתורה, אמר רבי דן: "הלבוש זה האדם".

אומרים על בחור פלוני, או על בת פלונית - הוא לא רחובי, הוא בחור טוב מאוד רק בסך הכל הוא לובש רחובי... טוב מאוד! אבל אין הדבר כן, כי אם הוא לבוש כמו ברחוב אז הוא עצמו רחובי.

געוואלדיג, כך שמעתי מר' דן: הלבוש הוא האדם. פעם הגיע לרבי עקיבא איגר זי"ע יהודי שלבוש כמו גוי, אמר לו הגאון כך: עם ישראל הוא כמו אש כנאמר: "והיה בית יעקב אש". גויים, הם מים, כמו שנאמר: "מים רבים לא יוכל לכבות את האהבה", היינו שאומות העולם לא יוכלו לכבות את האהבה של הקב"ה לעם ישראל. והנה, כאשר מים ואש הולכים ביחד מי גובר על מי? המים מכבים את האש. נמצא שהמים יותר חזקים. אז המצב רע ומר!

וכיצד המים לא יוכלו לכבות את האש? מתי האש בכל זאת מתגברת על המים - המשיך הגאון רבי עקיבא איגר - כאשר יש סיר באמצע, המים למטה תחתיה - אז האש מנצחת ומרתיחה את המים. האש גוברת והמים מתייבשים ומתנדפים. כלומר, ההבדלה בין המים לאש - זו התקווה של המים. אמר לו רבי עקיבא איגר: ה"קדרה" המבדילה אלו הבגדים - הביגוד היהודי. עם הבגדים הללו - כלל ישראל מנצחים ומתגברים על כל אויביהם.

הגויים מכירים בכח תפילת היהודים

למדנו מדברי רש"י דבר מבהיל: אותם עמלקים מקוללים ימ"ש, ידעו את כל התפילה של עם ישראל. הם הכירו בכך שאם היהודים יישאו עיניהם למרום בתפילה - הם אבודים, לכן החליטו לתחבל תחבולות כדי לברוח מהבעיה.

הגויים העמלקים מאמינים בתפילה של על ישראל! כאשר הגלה נבוכדנצר את ישראל לבבל, הזהיר את מפקד הצבא, נבוצראדן, שירדוף אחריהם במהלך כל הדרך ולא ייתן להם מנוחה, כי אם היהודים ינוחו, יהיה להם זמן להתפלל לקב"ה, וכל התוכניות בטלות ומבוטלות. על כך נאמר בפסוק: "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון" (תהילים קלז, א) כי עד אותה שעה שהגיעו לבבל לא ישבו לנוח עד שהגיעו לבבל. נבוכדנצר פחד מהתפילה של עם ישראל.

אור לאותו יום קם הגאון הצדיק רבי הערשיל בלוי, אחיו של ר' משה, כדרכו - בחצות הלילה, כהכנה ללימוד התורה הקדושה. פגש אותו בדרכו הגאון הצדיק רבי שמואל גוטפרב, ברכו לשלום ואמר לו: "יום גדול יהיה היום! אחיך הגדול ר' משה הולך להיפגש עם מלך הולנד בעצמו!"

משיחותיו של הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

"וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם" (במדבר י"ט, ז')

האדם שיש לו 'פגישה' מסודרת עם מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו!

ענוותנותו של מחותני הגאון הצדיק רבי יעקב בלוי זצ"ל, רב שכונת סנהדריה (פאג"י), וחבר בית דין צדק דהעדה החרדית בירושלים ת"ו, היתה לשם דבר. הוא ביטל את ישותו ואת עצמותו לגמרי, והיה כל כולו בטל ומבוטל לתכלית תפקידו עלי אדמות בכל דבר שנדרש לעשות ולפעול. על כבודו לא חס כלל - הוא שנא את הכבוד שנאה עזה וברח ממנו כמטחוי קשת.

בתחילת נשיאותו ברבנות שכונת סנהדריה, היה חסר מקווה בשכונה. הרב זצ"ל פעל רבות ונצורות לבנין המקווה, במציאת מקום מתאים, בגיוס משאבים וכו'. הוא ליווה את הקמת המקווה מן המסד ועד לטפחות.

כאשר זכה לראות פרי עמלו, ובניית המקווה הלכה והתקדמה יפה, דאג והשגיח כל העת מקרוב, שייבנה המקווה כראוי, כפי כל החומרות הנהוגות בירושלים מקדמת דנא.

כשהתקינו את בורות המקווה ובהם החורים המיוחדים להשקה עד האוצר, הגיע הרב לבדוק אם התבצעה הבנייה כראוי וכנכון ואם קיימו את כל הוראותיו. כנראה, עדיין לא הושלמה התקנתו של בור המקווה, ובמהלך ביקורו ובדיקתו הקפדנית, גילה בתוכו איזה

פרשתנו עוסקת בטהרתם של ישראל, ומוזכרת בה טבילה במקווה. כמו שתרגם בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק "ורחץ בשרו במים" - "ויסחי בשריה בארבעין סווין דמוי".

אחד העסקנים הגדולים והמפורסמים בירושלים של מעלה בדור הקודם, היה הרב החסיד הנודע רבי משה בלוי זצ"ל. הוא היה אחד מקברניטי היהדות החרדית שבדורו, לא רק בירושלים עיה"ק, שבה היה מקום מושבו, אלא אף בכל העולם כולו, היה מעורב תמיד בעניינים הציבוריים שעל הפרק בכל ענייני היהדות הנאמנה, והיה נוסע הרבה לחוץ לארץ בשליחויות ועסקניות שונות.

אחיו הגאון רבי הערשיל בלוי זצ"ל, היה אחד מגדולי תלמידי החכמים שבירושלים, הייתה לו לילה - לילה קביעות של למוד בחברותא, עם הגאון הצדיק המקובל המפורסם רבי אשר זעליג מרגליות זצוק"ל. הם למדו יחדו מחצות הלילה אחר 'תיקון חצות' ועד תפילת שחרית.

פעם אחת הרב ר' משה בלוי, נצרך להיפגש עם מלך הולנד, בשתדלנות עבור אחינו בית ישראל. בשביל כך היה עליו להפליג תחילה לאנגליה, ומשם לטוס בראש משלחת שלימה מגדולי הרבנים של היהדות החרדית אל מלך הולנד. העולם היהודי רעש מאותה 'משלחת' להולנד. בירושלים שחו הכל ודיברו בהתפעלות אודות התמסרותו המופלאה של רבי משה, שהסכים לרתום עצמו בדבר, והיו משוחחים רבות בעניין, ומשערים כיצד ייפול דבר: האם יצליח ר' משה במשימתו, שהיתה חיונית וגורלית לטובת היהודים החרדים שבארץ ישראל, ובפרט עבור תושבי עיר הקודש ירושלים? אור לאותו יום קם הגאון הצדיק רבי הערשיל בלוי, אחיו של ר' משה, כדרכו - בחצות הלילה, ויצא לטבול במקווה כהכנה ללימוד התורה הקדושה ברתת ובזיע. פגש אותו בדרכו הגאון הצדיק רבי שמואל גוטפרב זצ"ל, ברכו לשלום ואמר לו: "יום גדול יהיה היום! אחיך הגדול ר' משה הולך להיפגש עם מלך הולנד בעצמו!"

ענה לו רבי הערשיל באש קודש: "הוא הולך לפגישתו עם מלך בשר ודם. ואלו אני כעת בדרכי אל פגישתי עם מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו! בתורה, בתפילה ובעבודת השם יתברך!", ורץ תכף אל המקווה באש להבת שלהבת!

כל ימיו היה הצדיק רבי שמואל גוטפרב מספר זה המעשה, שידיע

**מעניין לעניין ספר לי אברך
ירושלמי יקר, שפעם אחת
בסביבות השעה אחת בלילה (!)
התעוררה בביתו שאלה חמורה
דחופה ביותר, שאינה סובלת
דיחוי. הוא לא ידע את נפשו, למי
פונים בשעה מאוחרת שכזו?**

עבורו... הוא הכניסו לביתו, הושיבו לצדו, וחזר ואמר כמה פעמים שזהו זמן נוח מאוד, וטוב עשה שבא כעת עם שאלתו, ולא המתין למחר וכו' ופסק לו את שאלתו.

בטרם יצא מן הבית קם הרב ללוותו אל הדלת. בעמדו כך בפתח אמר לו הרב: "תזכור שתמיד, בכל עת, יכול אתה לבוא לשאול! לא משנה מה תהיה השעה! אני נהנה מכך שבאים לשאול ההלכה בכל דבר, ואין סומכים על הדעה העצמית! כך ראוי לנהוג, לשאול תמיד בכל דבר ספק, ובפרט בעניינים הנוגעים לטהרתם של ישראל!".

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

שהוא ליקוי שהיה צורך לתקנו. המקום היה עדין מלא לכלוך וטיט, כבכל אתר בניה. הגם שהגיע הרב מלווה בפמליה של ראשי הקהל והאחראים על הבניה - כראותו דבר הצריך תיקון לא שת לבו לכבודו כלל. תכף פשט את החליפה והכובע ונתנם ביד הגבאי. ירד בכבודו ובעצמו אל תוך בור המקווה ותיקן וסדר במו ידיו את מה שנצרך לתקן!

פעולתו זו עוררה השתאות גדולה בלב כל המתאספים. עוד רבות בשנים אחר כך היו זקני סנהדריה מספרים על גודל הענווה שהוכיח הרב בפני הקהל באותו מעשה!

מעניין לעניין ספר לי אברך ירושלמי יקר, שפעם אחת בסביבות השעה אחת בלילה (!) התעוררה בביתו שאלה חמורה דחופה ביותר, שאינה סובלת דיחוי. הוא לא ידע את נפשו, למי פונים בשעה מאוחרת שכזו? היכן ימצא רב פוסק שיהיה מוכן לפסוק את שאלתו בשעה מאוחרת שכזו?

הוא נזכר ששמע פעם על הגאון הצדיק ר' יעקב בלוי, רבה של סנהדריה, שנוהג לשבת רכון על תלמודו עד השעות הקטנות ביותר של הלילה. אמנם אין אלו שעות קבלה כלל וכלל, אך ההכרח לא יגונה. מחוסר ברירה נאלץ לנסות את האפשרות היחידה שהיתה לפניו. הוא נסע אפוא במונית אל שכונת סנהדריה, ובהיסוס רב נקש קלות על הדלת, כולו מלא חששות וספקות אם עושה הוא כעת את הדבר הנכון, או שמא מפריע, חלילה, את מנוחתו של הרב או של בני ביתו בשעה מאוחרת שכזו...

להפתעתו הרבה, פתח לו הרב בעצמו את הדלת במאור פונים מיוחד. ברגישותו הרבה עמד הרב מיד על חרדתו ומבוכתו של האיש. כדי להפיג מלבו כל חשש ומוורא, השתדל ביתר שאת לתת לו הרגשה טובה ביותר, כמי שהגיע בדיוק בזמן הנכון והנוח ביותר

*** חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)**

*** שיעורים מקוצרים על הדף היומי**

*** דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום**

*** ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע**

*** סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות**

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הדיין מיהר לביתו של הרב שך. הוא חייב לדעת, מה פתאום הרב שך אמר ככה? "הרב, אני רוצה להבין, האם לא הסברתי לראש ישיבה נכון את הצדדים?". "הסברת מצוין", אמר לו הרב שך, "הרי אמרתי לך למה - בכל בעיה שתתעורר, אתה תהיה הנאשם". "והרב לא יהיה 'אשם' בכל בעיה? מה ההבדל?"

הרה"ג רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א על עיניהם של גדולי ישראל

"וַיָּבֹא הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאנוּ" (במדבר כ"א, ז')

נספר סיפור ששמעתי מרבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: הוא סיפר על בת, כמדומני מסמינר "אור החיים", בעלת תשובה ויתומה מאב. האם הייתה אשה מבוגרת, שעשתה את צעדיה הראשונים ביהדות, ולכן נהגה הבת להתיעץ עם דיין חשוב בבני ברק. בהגיעה לפרקה נפגשה הבת עם בחור בעל תשובה, אך לאחר שנפגשו מספר פעמים, היא חשה בלבול ומבוכה גדולה. מצד אחד, הוא מאוד מצא חן בעיניה, והיו בו מעלות רבות, אבל היו נקודות מסוימות שהפריעו לה באופן התנהלותו. היא התחבטה והתלבטה, ולבסוף באה להתייעץ עם אותו דיין. הוא שמע את הנקודות הבעייתיות שהפריעו לה, וסבר שלא כדאי להמשיך עם השידוך הזה. עם זאת, הוא חשש להכריע בעניין ולהמריץ אותה לומר את ה"לא". כיון שכך, עלה הדיין אל הרב שך, הציג בפניו דברים כהווייתם, וביקש את עצתו.

אמר לו הרב שך: "אל תיקח על עצמך את ההכרעה בשום פנים ואופן, לא לכן ולא ללא".

תמה הדיין לפשר התשובה הפסקנית, ואמר לו הרב שך: "לילדה הזו אין אבא, ובעצם גם אין לה אם שהיא יכולה לסמוך עליה. היא סומכת עליך. כרגע, יש בליבה רגש כלפי הבחור, והיא רוצה להתארס איתו. אם תגיד לה 'לא', היא תשמע לך, וביום מן הימים היא תתארס, מן הסתם, עם מישהו אחר. ואז, בכל פעם שתתעורר איזושהי בעיה קטנה או גדולה בבית, היא תגיד 'אהה, זה מכיוון שלא התחתנתי עם ההוא', ואתה תהיה הנאשם בעיניה. אם תגיד לה 'כן', בכל פעם שתהיה בעיה בבית, היא תגיד: 'הרי אני סיפרתי לו על כל הבעיות, שראיתי עוד לפני שהתארסנו, והוא אמר לי כן. הכל מכיוון שהוא לא שמע כמו שצריך...'. אם תכריע, אתה תהיה אשם עד אחרי מאה ועשרים שנה, ולכן אינך יכול להכריע".

"אם כן", שאל הדיין, "מה צריך אני לומר לה?"

אמר לו הרב שך: "שלח אותה אלי".

הדיין לא כל כך הבין מה פשר "תשלח אותה אלי", כלום מוכן הרב שך להיות "אשם" לגבי כל תשובה שיענה? בכל אופן, הוא אמר לבת ש"הרב שך רוצה שתעלי אליו", והיא הלכה בשמחה רבה, כשהיא

מודה לקב"ה על הזדמנות הפז שנפלה בחלקה.

הרב שך פנה אליה, ואמר במאור פנים: "שמעתי שאת יתומה מאב. אני כבר מזמן חיתנתי את הילדים שלי, האם את מוכנה להיות לי לבת?"

מישהי היתה מסרבת?! היא נענעה בראשה בביישנות.

"אין צורך להתבייש", חייך הרב שך. "בת מגיעה אל אבא שלה בכל פעם שהיא זקוקה לעזרה או לעצה, נכון? לא רק כשיש לה שאלה חשובה וגורלית. בת זו בת. אם את לפני מבחן ואת במתח, תספרי לי. אם את אחרי מבחן, ואת מאוכזבת מהתוצאות, או אולי דווקא שמחה ומרוצה, תשתפי אותי. כל מה שחשוב לך, חשוב לי. תספרי לי איך אצלכם בפנימיה, מה את לומדת, מה מציק לך, ומה משמח אותך".

עשרים דקות ישבה הבת עם הרב שך, שמחה על ההזדמנות לשתף בחוויותיה מישהו שמקשיב באמת, מישהו שאכפת לו. אחרי עשרים דקות, היא עצרה. מה קורה פה, בעצם? היא יודעת שהרב שך עסוק מאוד, כל דקה שלו יקרה מפז, כי היא מוקדשת ללימוד תורה. אנשים רבים מחכים כעת כדי להתייעץ עם הרב, בענייני ציבור ובענייני הפרט, והיא יושבת ומספרת לו על חוויות מהפנימיה... היא חשה מבוכה גדולה, אך הרב שך עודד אותה במאור פנים: "אני שמח ששיתפת אותי, זה חשוב לי".

בעת שהיא החלה להפנים שהיא באמת רצויה ואינה מטרד, אמר

**יצאה הבת מביתו של הרב שך,
באה לפנימיה, שמה אסימון
בטלפון הציבורי, והתקשרה אל
הדיין. "הרב שך הכריע לי לסגור
את השידוך!". "מה אמרת?
הרב שך הכריע לסגור??". "כן",
היא אמרה בשמחה, "ככה הוא
אמר!". הדיין מיהר ויצא לביתו
של הרב שך. הוא חייב לדעת,
מה פתאום הרב שך אמר ככה?**

לילדים בבית הכנסת. לא כל כך מצוי שעוצרים זקן ואומרים לו:
"תגיד, יש לך רשות לחלק טופי לילדים? שאלת את אבא שלו אם
הוא מרשה?", כל אחד אומר תודה רבה ומחייך יפה.
לעומת זאת, אם הזקן הזה יהיה בבית הכנסת, יראה ילד משתולל,
ו'פליק' לו סטירה, מיד יתנפלו עליו, "מה, אתה אבא שלו?!",
כלומר, אבא יכול לתת סטירה...
רבי אהרון לייב שטיינמן זצ"ל שאל שאלה שרבים שואלים: איך יתכן
שהדבר הקריטי ביותר ביהדות - חינוך הדור הבא - מופקד בידיו של
זוג צעיר וחסר ניסיון שלא עבר שום קורס הורות?
השיב הרב שטיינמן, וזהו יסוד גדול מאוד: חינוך זה אהבה! אין
בעולם אהבה גדולה מאהבת הורים לילדיהם. בורא העולם נותן
להורים ילד, ונוטע בהם את האהבה לילד, ובעזרת ה' הם כבר יחנכו
את הילד הזה טוב יותר מכל אדם אחר בעולם.
[מאת דורש טוב - מגילת אסתר]

הרב שך: "אני מבין שאת מאוד מתלבטת עכשיו בעניין שידוך
מסוים. על מה ההתלבטות?".

היא הסבירה את השיקולים בעד ונגד, גם הציגה ניתוח של המצב,
וסיפרה על תחושותיה. לאחר שהקשיב בתשומת לב מרובה,
אמר הרב שך: "את יכולה לסגור את השידוך, שיהיה בשעה טובה.
ובבקשה, תבואי אלי לבשר לי, כדי שאוכל לשמוח יחד אתכם".

יצאה הבת מביתו של הרב שך, באה לפנימיה, שמה אסימון בטלפון
הציבורי, והתקשרה אל הדיין. "הרב שך הכריע לי לסגור את
השידוך!".

"מה אמרת? הרב שך הכריע לסגור??".

"כן", היא אמרה בשמחה, "ככה הוא אמר!".

הדיין מיהר ויצא לביתו של הרב שך. הוא חייב לדעת, מה פתאום
הרב שך אמר ככה?

"הרב, אני רוצה להבין, האם לא הסברתי לראש ישיבה נכון את
הצדדים?"

"הסברת מצוין".

"אם כן, אני לא מבין. ראשית, למה ראש ישיבה אמר לי לא להכריע,
והראש ישיבה כן הכריע? ושאלה שניה יש לי - אם הראש ישיבה
הכריע, והוא סומך עלי שאני אומר דברים נכונים, למה היה צורך
לקרוא לה? למה הוא לא יכול להגיד לי מה לומר לה?"

אמר לו הרב שך: "אתה לא מבין למה? הרי אמרתי לך למה - בכל
בעיה שתתעורר, אתה תהיה הנאשם!".

"והרב לא יהיה 'אשם' בכל בעיה? מה ההבדל?"

"אומר לך מה ההבדל, אני קודם כל הפכתי אותה לבת שלי. לאבא
מוותר להגיד 'לא' לבת או לבן שלו. רק אחרי שהבהרתי לה שאני כמו
אבא שלה, ושהיא יכולה לבוא אלי תמיד לשתף בשמחה ובצער,
ולבקש כל עזרה נחוצה, ושכל מה שקורה לה חשוב לי ואכפת לי -
רק אז אני יכול להגיד לה גם דברים שלא לגמרי מקובלים אצלה".

סטירה או סוכריית טופי

רבי שמשון פינקוס זצ"ל היה נוהג לחזק בענין המבט הנכון על
"מכות" שהקב"ה מביא, כביכול, על האדם וכך היה הרב פינקוס
אומר:

הזקנים הולכים בליל שבת עם סוכריות טופי בכיסים, ומחלקים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בניסיון נואש להגיע הביתה, בזמן שתקנות הקורונה המונהגות בהודו גברו, העובד בשדה תעופה רכש 28 טון בצל, ויצא למסע ארוך בן 1400 ק"מ כשהוא מוסווה למוכר בצל...

עובד שדה התעופה ההודי שהצליח לחמוק מהסגר בעזרת 28 טון בצל

הרב יהושע לייבזון

"זאת חקת התורה" (במדבר י"ט, ב')

תשמעו סיפור

רגע, לא סיפור אחד, 2!

שני אנשים שונים ברחבי העולם שהחליטו לעשות משהו יוצא דופן בתקופת הקורונה.

ואפשר ללמוד מהם על כח הרצון, עד היכן ניתן להגיע איתו. אבל הסיפורים האלה, הם על אנשים שאינם יהודים, ולפני שאני ממליץ לכם ללמוד ממי שאינם יהודים, אני חייב להביא לכם קטע קצר מבעל האור החיים' הקדוש בפרשה זו:

בהסברו על דיני הטומאה והטהרה, שנוהגים אך ורק אצל היהודים ולא במי שאינם יהודים מסביר ה'אור החיים' כך: ההבדל שבו הורמו עם בני ישראל משאר הגויים הוא באמצעות קבלת התורה, שזולת התורה בני ישראל הם ככל הגויים, לכן כתוב בפרשה 'זאת חוקת התורה' על ענייני הטומאה. ומוסיף: "כי ע"י שקיבלו התורה, נעשו עם בני ישראל דבר שהרוחנים השפלים תאביים להידבק בהם. וכבר המשלתי עניין זה לשני כלים שהיו אצל בעל הבית, אחת מלאה דבש, ואחת מלאה זבל, ופינה אותם והוציאם לחוץ מהחדר, אותה שהיתה מליאה דבש מתקבצים לה כל הזבובים והרמשים, ואותה שהיתה מלאה זבל, הגם שיכנסו לה קצת מהרמשים לא ישווה לשל דבש, וכו'".

מהמשל המיוחד נדע להעריך את חשיבותו של היהודי גם לגבי הכוחות הטמאים וכדבריו: 'שהרוחנים השפלים תאביים להידבק בהם'.

ולאחר הקדמה זו, בואו נלמד עד כמה ניתן להגיע רחוק בכח הרצון, אבל רק צריך לכוון את עצמינו לעלייה בתורה וביראת שמים.

אז הנה הסיפורים, מה עשו אנשים שהקורונה והבידודים וסגירת הגבולות לא נתנו להם להגיע אל בני משפחתם.

הסיפור הראשון הוא מה עשה

אזרח הודי כשהגבולות נסגרו

אני מצטט לכם מהעיתונות:

בניסיון נואש להגיע הביתה בזמן שתקנות קפדניות בהודו גברו, העובד בשדה תעופה רכש 28 טון בצל ויצא למסע ארוך בן 1400

ק"מ כשהוא מוסווה למוכר בצל, רק כדי להישלח לבידוד על ידי המשטרה המקומית לאחר שהגיע ליעדו. לפי המשטרה, פרם מורטי פנדי, עובד בשדה התעופה של מומבאי, העמיס משאית עם 28 טונות בצל, ונסע כ-1,400 ק"מ מן העיר מומבאי לביתו שבפגראג' בצפון הודו. "הייתי תקוע במומבאי. בהתחשב במספר המקרים המדווחים בעיר, פחדתי ומכיוון שלא הייתה לי ברירה אלא לחזור הביתה", אמר פנדי, "וכיוון שכללי הסגר בהודו, מאפשרים לכלי רכב המספקים מוצרי מזון לחצות את גבולות המדינות המרכיבות את הודו. אז פנדי החליט לשכור משאית כולל נהג, ולנסוע הביתה בהסוואה. "קנינו את הבצלים משוק ירקות סמוך למומבאי, ובאמצעות תירוץ שאנחנו מובילים את התוצרת, חצינו שלוש מדינות כדי להגיע סוף סוף הביתה ביום שישי, אחרי שנסענו במשך שלושה ימים", מספר פנדי. פנדי נשלח למרכז למבודדים לאחר שמעשיו התגלו. הוא לא הראה סימפטומים של הנגיף, אך הוא מוחזק במרכז כאמצעי זהירות במשך שבועיים".

והנה הסיפור השני על מסע ארוך של מישהו ארגנטינאי

הוא לא יכול היה לטוס חזרה לבית הוריו, כדי להעביר איתם יחד את סגר הקורונה. חואן מנואל בלסטרו החליט לחצות את האוקיינוס. במסע מפרך שארך שלושה חודשים הוא שט בסירה מפורטוגל לארגנטינה, תוך שהוא נאבק בסופות ובגלים גבוהים.

המשך בעמוד 20

"הפחד שלי" - השיב לו הרב מבריסק - "הוא שמא אני יוצא ידי חובתי בכל פעולה שעלי לעשות, כיון שבחרתי את המקלט המוגן ביותר, הרי עשיתי מה שמוטל עלי, אין לי ממה לפחד, בטוח אני בה' יתברך..."

ירא שמיים לא יפחד מדברים אחרים!

משגיח ישיבת קמניץ, הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל סיפר כי בזמן מלחמת העולם השנייה, כאשר העיר וורשא הופגזה וקולות נפץ הרעידו את העיר, שהה הרב מבריסק מרן הגרי"ז זצ"ל במקלט ולמד בשקידה עצומה, ברוגע וביישוב הדעת.

האדמו"ר מלובביץ זצ"ל היה גם הוא באותו מקלט ושאל את הרב מבריסק: "שמעתי שאומרים על כבודו שהוא פחדן, והנה אני רואה שהוא לומד ברוגע ובשלווה, היתכן?".

"הפחד שלי" - השיב לו הרב מבריסק - "הוא שמא אני יוצא ידי חובתי בכל פעולה שעלי לעשות, כיון שבחרתי את המקלט המוגן ביותר, הרי עשיתי מה שמוטל עלי, אין לי ממה לפחד, בטוח אני בה' יתברך..."

תשובה דומה ענה הרב מבריסק בזמן אחר, כאשר דנו בני ביתו היכן עדיף לשהות בזמן ההפגזות, בבית שעלול חלילה להתמוטט, או במקלט שעלול להיסתם מאבני הבית, ולאחר שהכריע שאין הבדל, עלה על יצועו ונרדם בשלווה...

בני הבית השתוממו, הרי כל אנשי העיר אינם מצליחים להירדם מרוב דאגה מקולות הנפץ הרמים הנשמעים היטב, ומההפצצות שכבר הספיקו להרוס בתים סמוכים, ומאות גוויות הוצאו משם, ואילו הרב מבריסק, שבעבר נודע כמי שקשה לו להירדם, ישן בשלווה כאילו אינו דואג כלל!

"בדרך כלל" - ענה הרב מבריסק "איני רועד וחושש מפחד המוות, אלא משום שיש חובת שמירת הגוף והנפש, כפי שהתורה מצווה, וחרד אני אם קיימתיה בדקדוק. עתה, שכל מקום בעיר נחשב כמקום סכנה, ואין לי מה לעשות בחובת הגוף והנפש, אין לי ממה לחשוש..."

הרב ישראל ליוש

"אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלָיָה עַל" (במדבר י"ט, ב')

נפסקה הלכה שהעול הפוסל את הפרה, אינו נקבע עפ"י משקלו, אלא לפי שימושו ומטרתו, 'זה הכלל' - אומרת המשנה - 'כל שהוא לצרכה, כשרה. לצורך אחר, פסולה'.

יש שלמדו מכאן תובנה עמוקה למושג 'עול'. אם עוטה העול חש שאין העול לטובתו כלל, אפילו אם הוא קל ואין קשה לשאת אותו, הוא יכביד עליו מאוד. אך אם יבין בשכלו כי העול הוא לצורכו ולמענו, אזי גם אם משקלו רב, יישאהו בקלות...

אם נקביל זאת לעול תורה ומצוות, נאמר, שהמת"חיס אל עול התורה כטובה וברכה, ייקל עליו לשאת אותה, אך אם עול התורה מציק לו, למשקל כבד ידמה ונשיאתו תהיה קשה עד מאוד.

אלא שמאידך מצאנו בחז"ל התייחסות שונה ל'עול תורה ומצוות'. רש"י (ר"ה כח א) כותב על דברי הגמרא 'מצוות לאו ליהנות ניתנו: לא ליהנות ניתנו לישראל להיות קיומם להם הנאה, אלא לעול על צוואריהם ניתנו'.

מהי, אם כן, ההשקפה הנכונה לעול תורה ומצוות, האם הוא עבורנו ולטובתנו וקל לשאת אותו, או שהוא לעול על צווארנו ולא להנאתנו? הנה, שני מבטים מנוגדים אלו, כתובים בפסוק אחד בתורה (דברים ו כד) 'וַיִּצְוֵנוּ ה' לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיֵּינוּ כִּי הָיִים הָאֵלֶּה, מִצַּד אֶחָד, הַחֻקִּים הַמִּצְוֹת נִוְעֵדוּ לִירְאָה אֶת ה', וִירְאָה הִיא הוּא פֶּחַד וּמוֹרָא, שֶׁבִּפְשֻׁטוֹת אֵינוֹ לְטוֹב הַמִּתְיָרָא, וּמִצַּד שֵׁנִי מַעֲיֵדָה הַתּוֹרָה שֶׁהַחֻקִּים הֵם לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים! נִבִּין זֹאת עַפ"י דְּבַרֵּי הַגֵּר "אֵה"פ (משלי י כז) 'יראת ה' תוסיף ימים: "כאשר האדם תמיד ביראה ופחד, חייו אינם חיים, ויכול למות מן הדאגה בימים מועטים, אבל יראת ה' תוסיף ימים ואינו כשאר היראות ופחדים".

וכבר כתב ה'חובת הלבבות' שהיראה מפני החטא, בכוחה להסיר את של שאר היראות והפחדים....

אם כן, תכלית קיום התורה והמצוות ועטיית עול מלכות שמיים, הוא ליראה את ה' אלוהינו, אך יראה זו, על אף הפחד והמורא שבה, טובה היא לנו מאוד מאוד ולחיותנו היא באה, כי בעבורה לא נירא ולא ניחת מדאגות ופחדים טפלים.

אחד השכנים התנדב לקיים את השיעור בביתו, כאות הודאה על כך ששני הבתים שסביב ביתו כבר נפגעו מטיילים, ואילו ביתו שלו שרד. השיעור נקבע ויצא לדרך, כשמספר משתתפיו הולך ועולה... באחד הימים, לנוכח החשש מהטיילים התכופים, חששו חלק ממשתתפי השיעור לבוא, ושלחו לשאול את הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל אם נכון להמשיך בשיעור

'כל הנותן דברי תורה על לבו, מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות ועבירה, יצר הרע, איש רע, דברים בטלים ועול בשר ודם!'

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"אדם כי ימות בְּאֵהָל... (במדבר י"ט, י"ד)

תומר נויברג/פלאש90

מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות ועבירה, יצר הרע, איש רע, דברים בטלים, עול בשר ודם! - לקרוא ולא להאמין: רשימה כה ארוכה של בעיות שכולנו מתמודדים עימן: בעיות בריאות ובעיות כלכלה, יצר הרע ואנשים, שכנים או חברים רעים, צרות ובעיות מכל הסוגים - וכולם מתבטלים בבת אחת, בפעולה אחת!

כיצד? כי היהודי נתן דברי תורה על לבו. הניח את התורה על לוח לבו, מיקם את התורה במרכז חייו. כשהיהודי מתחבר לתורה, מקשר את עצמו אליה, מתרפק עליה באהבה, נקשר אליה בכל נימי גופו ונפשו - התורה פותרת לו את הבעיות, מיישרת את דרכו, מנעימה את חייו, פותרת את מצוקותיו, מאפשרת לו חיי אושר, שמחה ושלווה!

כשהיהודי מחליט להקריב למען התורה, לוותר על נוחיותו, על זמנו הפנוי, על אנרגיה שהיה יכול להשקיע בדברים אחרים - והוא משקיע אותה בתורה, זהו 'ממית עצמו', מקריב את עצמו. זו הדרך להתחבר אל התורה, וזו הדרך לזכות באוצרותיה, בקיומה, בקניינה, באהבתה, וגם בכך שהיא תוריד מעלינו את משא כובד החיים, ותזכה אותנו בחיי אושר.

בקשה אחרונה שהצילה ממוות...

היה זה בימי תקופת מלחמת העולם הראשונה, כשאדמת אירופה בערה באש הקרבות שהתחוללו בין מעצמות התקופה. כנהוג בעת

החיים של כל בני האדם באשר הם, הינם מסכת ארוכה ומפותלת של צמטים, הסתעפויות, קשיים, בעיות והתמודדויות, לצד הישגים והצלחות. כל אדם שואף לשפר את חייו, להשיל מעליו חלק מהקשיים עמם הוא מתמודד, לחיות חיים מאושרים נטולי לחץ. מבוקר עד ליל אנשים עסוקים בשיפור תנאי חייהם, רצים מקורס לקורס ומעסקנים ליועצים שונים, בחיפוש אחר מי שיעניק להם מעט שלווה, יוציא אותם מהדאגות, יקל מעליהם את משא החיים ויאפשר להם קצת אושר.

ואין זה משנה כלל אם מדובר בהתמודדויות רוחניות או גשמיות. כולנו מתמודדים עם קשיים רוחניים - היצר המתגבר עלינו ואורב לנו בכל פינה, מציב בפנינו נסיונות וקשיים. לצד זאת, כולנו שואפים לנחת יהודית מזוקקת, וגם בגיזרה זו אנו משקיעים לא מעט כוחות, ולא תמיד התוצאות הן כפי שייחלנו. ושלא לדבר על צרות בריאותיות וכלכליות, בעיות הזקוקות לפתרון, מצוקות 'שגרתיות' כאלה ש'לוקחות' לנו את כל הראש, ואנו מחפשים מוצא מהן.

האם יש כלי שבכוחו לפתור את כל אלה? האם יש משהו שנוכל לעשות שיקל עלינו באמת? האם יש דרך, שאם צועדים בה, משתמשים בה, פועלים לפיה, נקשרים אליה - בכוחה לשנות את המצב לחלוטין, להוציא אותנו מכל המצוקות והבעיות, ולהוביל אותנו לחיים מאושרים ושמחים, עליזים וטובים, בכל התחומים ממש?!

התשובה היא שכן, והדרך הזו היא טובה, נעימה, מתוקה מדבש, אהובה עד אין קץ, משמחת לבבות ופותרת בעיות. מתנה טובה העניק לנו הבורא יתברך, קוראים לה התורה הקדושה. מרגלית יקרה שמכילה הוראות, חוקים, מצוות והנחיות, שכלל שעוסקים בה, מתחברים אליה, ונקשרים אליה - היא פותחת תחושות חדשות לחיים, מאירה את השגרה באור חדש ובוהק, משמחת את הלב ומעניקה אושר נפלא, ובנוסף - היא גם פותרת בעיות רבות בחיים!

רוצים לדעת עד כמה? הסכימו ושמעו את דבריו של התנא האלוקי, רבי חנינא סגן הכהנים, אשר מגלה: 'כל הנותן דברי תורה על לבו,

הקרין רצינות וכנות מוחלטת בכוונותיו הטובות. ניכר היה שהסתיירה בדברי הרמב"ם אכן מטרידה את מנוחתו, ומכבידה עליו את התחושה סביב הריגתו... לפיכך, נענו החיילים לפנייתו הנרגשת, והואילו להעניק לו כמה דקות חיים נוספות, עד שישלים להבין את דברי הרמב"ם. על אתר, שכח הרב מהחיילים שמסביבו, מהרובים השלופים לנגד עיניו, מהאיום על חייו. הוא שקע אל תוך לימוד התורה האהובה - משוש חייו ומחמד עיניו, כשכל כולו מרוכז בהבנת דברי הרמב"ם. הגזירה המרחפת מעליו, לובשי המדים וחמושי הנשקים המסתובבים בביתו - כל אלו נשכחו מלבו לחלוטין, הן הוא שקוע ברמב"ם...

שעה ארוכה היה הרב שקוע בדברי הרמב"ם, משווה בין מקורות, דן באפשרויות שונות, מעלה השערות ומיישב תהיות. לפתע נזכר כי בעצם בכל רגע עומד הוא למות, פקח את עיניו מהריכוז הממושך בו היה שרוי, הביט לכל עבר - וראו זה פלא:

החיילים אינם, פשוט נעלמו! והוא אפילו לא שם לב! רק הבית ההפוך מוכיח כי כל הסיפור היה גם היה ואינו חלום או הזיה, אבל החיילים עצמם פשוט נעלמו עם הרוח, נגוזו אל החלל - עם הנשק, עם האיום, עם גזירת המוות שריחפה מעליו!

הרב כה התפלא, עד שיצא לרחוב בנסיון להבין מה קרה. ואז שמע כי לפתע החלו הכוחות הגרמניים במתקפה נועזת, וכל החיילים נקראו לשוב אל קו החזית באופן מיידי. הם פשוט הותירו אותו כך - בחיים, ואצו רצו לתפוס עמדות בקו הגבול, להגן מפני האויב...

ולכל ההתפתחות המפתיעה הזו - הרב אפילו לא שם לב. שקוע היה בלימוד התורה, כה עסוק ומרוכז בפיצוח תבונותיה והעלאת מרגליות מעומקיה. בינתיים האיום על חייו הוסר, הגזירה שריחפה עליו בוטלה, והוא זכה לחיים חדשים וארוכים!

ככל הסיפור הזה סיפר הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל - מייסד וראש ישיבת פוניבז', והוא מסביר מה כוחה של התורה, עד כמה היא כובשת, עד כמה ניתן לשקוע בתוכה - לשכוח מעולם ומלואו, להתחבר אליה בכל לב, להתקשר עימה בקשר אמיץ. וכשעושים כך - מדהים לראות כמה כוחות נפש היא נוסכת, איזו עוצמה ויכולות התמודדות היא מעניקה, עד כמה היא מחוללת ניסים אף למעלה מדרך הטבע!

כיפת ברזל' מקורית...

היה זה בקיץ תשע"ו, בעת שיישובי דרום הארץ הופגזו במטחי טילים ורקטות מרצועת עזה. כל אזעקת 'צבע אדום' חוללה אימה בכל לב, כל ירוט של טיל או נפילתו חלילה - הצניחו לבבות בבהלה. בעיר שדרות מוכת הירי חיו התושבים מתוך לחץ ודאגה קיומית, דרוכים בכל שלב לקראת האזעקה הבאה...

הרב מיכאל זאדה הי"ו, רכו ארגון 'לב לאחים' בעיר, נקלע באחד הימים לשיחת שכנים, ששוחחו על הבהלה האופפת כל פינה, על האימה שמנקרת בלבבות, על החרדה הנוראה. הם דיברו על מערכת האזעקה 'צבע אדום' והשניות הספורות שהיא מעניקה כדי לברוח לממ"ד, וגם על מערכת 'כיפת ברזל', המיירטת טילים בהצלחה די גדולה, אם כי מוגבלת. ואז הבריק במוחו רעיון, והוא פנה אל השכנים ואמר:

מלחמות, קבע הצבא חובת איפול מלא בבתי האזרחים בשעות הלילה, בכדי להקשות על האויב לזהות מקומות יישוב ולסמן מטרות לתקיפה. כך היה גם בעת שהמערכה ניטשה לא רחוק מהעיירה הקטנה טברג שבליטא, שהיתה באותה עת תחת שליטה רוסית, והמפקד קבע כי חל איסור להדליק אור מכל סוג לאורך כל שעות הלילה.

באותה עת, כיהן הגאון רבי אברהם אהרן בורשטיין זצ"ל כרב העיירה, ובהיותו שוקד כל העת על דלתות התורה, דבר איסור הדלקת האור בלילות לא הגיע לאוזניו כלל, והוא המשיך בשגרת חייו. מדי לילה, היה מדליק כמה נרות בסלון ביתו, ולאורם עסק בתורה בהתמדה עד השעות הקטנות. הנרות ריצדו בלהבות עדינות, לא הפגינו אור גדול מדי, אולם באחד הלילות הבחין אחד מהחיילים הרוסיים באור קלוש הבוקע מבית הרב, ומיהר לדווח על כך למפקדיו.

לא עברה אלא שעה קלה, ופלוגה חמושה בנשק רב ובשנאת ישראל תהומית שעטה אל עבר ביתו הקטן של הרב. החיילים פרצו בכוח אל הבית, ובלא אומר ודברים קבעו שהרב אינו אלא מרגל גרמני נאלח המשתף פעולה עם האויב, ובכך גזר את דינו למוות מיידי. הרב מטברג ישב המום על כסאו, ראשו ושרעפיו עסוקים בפיצוח רמב"ם מוקשה, ולפתע חיילים ניצבים לפניו, נשקים שלופים, פחד אימתני ממלא את החלל, והוא כלל לא יודע למה ומדוע...

תוך שניות אחדות התאושש הרב מההלם, והחל להתחנן על חייו - כי יהודי הוא העוסק בתורה בהתמדה, וכלל לא ידע על האיסור להעלות אור בבית בשעות הלילה. אלא שכל תחנוניו נפלו על אוזניים ערלות, החיילים הרוסיים היו בטוחים כי הניחו את ידם על מרגל, וגם אם לא - לא התכוונו להניח את ה'טרף' מידיהם. 'גש נא ועמוד בצמוד לקיר, למען נוכל לירות בך יריה אחת ממוקדת, ולא נצטרך לבזבז תחמושת מיותרת!' - הורה לו המפקד.

הרב הבין כי כלתה אליו הרעה, כל בקשתו ותחנוניו, ההוכחות שביקש להציג והסבריו ההגיוניים - כולם נדחים בבזבז בידי החיילים. יתירה מכך, הרב הבין כי אכזריותם ורשעותם של החיילים אינן יודעות שובעה, ובכל מקרה, הואיל וכבר גזרו את דינו למוות - כך יעשו. לא נותר לו אלא לבקש:

'אם כך נגזר עליי - מוכן ומזומן אני להיהרג. אולם בקשה קטנה לי אליכם, נא מלאו את בקשתי האחרונה...' - - -

החיילים עשו אונזם כאפרכסת. מה יבקש אדם רגע לפני מותו? מה בקשתו ותחינת לבו בדקות חייו האחרונות? על מה יבקש לנצל את הזכות לבקש בקשה אחרונה?

'ובכן, חייליו הנכבדים של הצאר ירום הודו, אני עוסק כרגע בביורור הלכה מוקשית ברמב"ם, אחד מספרי ההלכה היהודיים המרכזיים ביותר. הרמב"ם פוסק כמה הלכות, ואני חש כי יש סתירה ביניהן, וחפץ ליישבה - קודם שאסתלק לבית עולמי. קשה לי כל כך לעזוב את העולם כשהקושיא עודה מנקרת במוחי, ולפיכך - אנא המתינו לי כמה דקות, עד שאספיק ללמוד את דברי הרמב"ם במקורותיהם על מנת ליישב את הסוגיא, ומיד אני מתייצב למותי!'

החיילים הביטו זה בזה, תוהים לפשר העניין, אך מבע פניו של הרב

"לכן גם הרוק שזב מפיו של אותו יהודי בעת השיעור", סיים הרב מטשיבין את דבריו באוזני אבא, "הוא טל תחיה. לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא יקין וירונן עם הרוק הזה את שוכני העפר".

הפשט הוא, שלכל יהודי יש תפקיד שלשמו הוא נועד, והרי הוא מחוייב להשלים את תפקידו לפי האופן והמצב שה' יתברך זימן לו, ובשמיים מסתכלים ובודקים האם הוא עושה את כל מה שהוא יכול ומסוגל כדי למלא את תפקידו, וכלל לא על התוצאות. לכן כאשר הוא עושה את מיטב יכולתו נחשב הוא בשמים כגנרל חשוב, ורוקו נחשב לטל תחיה, מבלי קשר לתוצאה שאירעה לבסוף.

הקדוש ברוך הוא אומר: 'ודגלו עלי אהבה'. עבודתו הרוחנית של כל יחיד ויחיד חביבה אצלי בכל מצב, בכל מקום ותחת כל דגל שיהיה, ובתנאי שיעשה האדם מצדו את כל מה שהיה יכול ומסוגל לפי מצבו. כל פעולה, כל הנהגה, כל דבר, כל פרט, שנעשה לכבוד השם יתברך, הוא חלק בלתי נפרד מצרכי גבוה, ומרבה כבוד שמים בעולם.

הברכה שהורה רבי שמואל רוזובסקי לברך בכינוס תלמידים

הגאון הצדיק רבי נתן מאיר ויכטפויגל זצ"ל, משגיח ישיבת לייקווד, היה רגיל לספר על הזכות הגדולה שזכה לה בבחרותו להיפגש עם מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. היה זה במקום הנופש בו שהה יחד עם עוד שנים מחבריו, הם פנו אל ה'חפץ חיים' וביקשו לשמוע ממנו דברי חיזוק והתעוררות.

ה'חפץ חיים' לא הסכים לדבר לפני שכולם ישובו, אך היות והיו שם במקום רק שני כסאות ולא נמצא בסביבה כסא נוסף, הושיב אותו ה'חפץ חיים' על ידו, באותה ספה קטנה עליה ישב.

לימים התבטא המשגיח: "אנשים צעירים לא מעריכים את מה שיש להם... בזמנו לא הערכת את הזכות העצומה לשבת שעה ארוכה על כסא אחד יחד עם ה'חפץ חיים'... רק היום אני תופס איזו זכות נפלה אז בחלקי...".

שמע צדקותו וגדולתו של ה'חפץ חיים' הרעישה עולם ומלואו, והבחורים הצעירים ציפו לשמוע מפיו איזה חידוש מבריק או הארה מוסרית עמוקה, אך למעשה הם שמעו ממנו דברים פשוטים ויסודיים שליוו אותם לכל החיים.

ה'חפץ חיים' האריך במשך שעה ארוכה על ענין אחד, על חובתו של כל אדם ואדם לעשות את ה'עשה טוב' מעצמו מבלי לחקות אחרים ומבלי להיות תלוי באחרים. המשגיח היה חוזר על המילים המדויקות ששמע מה'חפץ חיים' בהטעמת הניגון המיוחד שניגן אז: "עֲדָעֵר אֵינְעֵר דְּאַרְךָ אֶרְפֵּעֵטן אֲלֵיין! אֶרְעֹעֵן אֲלֵיין!" [כל אחד מוכרח לעבוד לבד! להתייגע לבד!].

שנים אחר כך הוסיף המשגיח ואמר: "שני החברים הנוספים ששמעו יחד איתי את הדברים נספו במלחמה, וכנראה שה'חפץ חיים' דיבר את הדיבורים הללו בשביל שאני אשמע אותם, הוא התכוון אלי. הוא

הכנסת להשתתף בשיעור הדף היומי, וגם אז בקושי רב אני מצליח להתרכז מעט... ודקות אחדות לאחר תחילת השיעור תופסת אותי תנומה וכך אני ישן עד סוף השיעור...

"אם כן 'למה זה אנוכי'?", התאונן באוזני ה'סטייפלער', "בשביל מה אני נמצא כאן בעולם הזה?".

השיבו ה'סטייפלער' בטון נחרץ: "טעות היא בידך! אתה טועה בכל ההסתכלות שלך!...! אינך יודע איזה גנרל חשוב אתה בשמים!... בעולם הזה אולי מחשיבים יותר את ה'למדנים', ה'פלפלנים' וה'עמקנים', אבל שם למעלה משבחים דוקא את מי שעושה את מה שהוא יכול! את מה שהוא מסוגל! ומכיון שאתה עושה את מה שאתה יכול ומה שאתה מסוגל, הרי שנחשב אתה גנרל חשוב בשמים...".

אספר עוד מעשה נפלא, שסיפר הר"ג רבי יוסף זייבלד שליט"א, מוותיקי המחנכים בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני-ברק:

אבי מורי הרב הגאון רבי שלמה צדוק זצ"ל, היה מוסר שיעור דף היומי לבעלי בתים מידי יום ביומו, בבית הכנסת 'קהל חסידים' בשכונת 'שערי חסד' בירושלים. אחד המשתתפים הקבועים היה יהודי אומלל ניצול שואה, מוזנח מעט, שהיה טורח להגיע כל יום מתוך רצון ללמוד, אך מיד עם תחילת השיעור היה נרדם עמוקות ומתעורר בסיומו של השיעור.

עובדה זו לא הפריעה למשתתפים האחרים, לולי זאת שבמהלך השינה היו זבים מפיו כמויות גדולות של רוק, תופעה שגרמה למיאוס אצל אחרים, שהיו מתיישיבים רחוק ממנו, וחלקם אף חדלו מלבוא לשיעור בגלל.

בשלב מסוים הועלתה הצעה על ידי אי מי מהמשתתפים, כי כיוון שבכל מקרה האיש ישן בכל מהלך השיעור, ומאידך גיסא בגללו נמנעים אחרים מלבוא, אולי יש לבקש ממנו בעדינות לחדול מלבוא לשיעור.

אולם היות ואבא ידע כי הענין גובל ב'נפשות' ממש, הוא לא הסכים לעשות דבר מבלי שישאלו קודם את דעתו של מרן שר התורה הגאון רבי דב בעריש ויידנפלד מטשיבין זצ"ל, וכפי שיורה כן יעשו. הרב מטשיבין שמע את פרטי השאלה והזדעזע עמוקות: "חס ושלום! חס וחלילה! וכי יעלה על הדעת לומר ליהודי כזה הטורח להגיע כל יום לשיעור לחדול מכך?! וכי יש לכם מושג כמה נחת רוח זה גורם לאבינו שבשמים?! הרי באמת הוא רוצה ללמוד והוא בא על מנת כן, ומה שבפועל 'נעבאן' הוא אינו לומד, זה לא מוריד כהוא זה מערכו בשמים...".

הוסיף הרב מטשיבין ואמר לאבא: "תאמר בשמי למשתתפי השיעור, כי במדרש ילקוט החדש (ערך משיח אות כה), מובא בשם אחד הראשונים, רבינו יחיאל מפאריז זצ"ל, לפרש את הפייט שאומרים ביוצר של ראש השנה: "אטומים להחיות בטללי שינה". אטומים הן עם הארץ מן התורה העתידיים להחיותם בטללי שינה כשלומדים וישנים על הספר, ריר הנוזל מפיהם הקדוש ברוך הוא משמרם ועושה טל להחיות בו מתים עם הארץ".

רצה שאבנה את עבודתי הרוחנית באופן עצמי, בלי לחקות אחרים ובלי לסמוך על אחרים, וגם כאשר אשאר לבד יהיה עלי להמשיך הלאה."

שאלו פעם את מרן הגאון הצדיק רבי **ירוחם ליוואוויץ** זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כיצד הוא מסוגל לקחת אחריות ולהיות ממונה על שלוש מאות בחורים. השיב רבי ירוחם תשובה שנונה: "אני לא משגיח על שלוש מאות בחורים, אלא יש כאן שלוש מאות בחורים אשר לכל אחד יש משגיח אחד!"

כלומר, אמנם הישיבה יש בה שלוש מאות בחורים, אבל כל אחד ואחד נחשב שיש לו משגיח בפני עצמו. לכל אחד דרך משלו וסגנון משלו. זו היתה הסתכלות הנכונה של רבי ירוחם, ובכוחה הצליח להוציא אל הפועל את הפוטנציאל הטמון בכל יחיד ויחיד.

באחת משיחותיו סיפר פעם הגאון רבי **יצחק הקר** שליט"א, ראש ישיבת גרודנא בבאר-יעקב, חתנו של מורי ורבי מרן הגאון רבי **שמואל רוזובסקי** זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', כי לאחר פטירתו של מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי **יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל, התכנסו תלמידי ישיבת פוניבז' בירושלים לכינוס זכרון לכבודו, בו נטל חלק בנו יחידו, הגאון רבי **אברהם כהנמן** זצ"ל, נשיא הישיבה, ורבותיו מרנן ראשי הישיבה זצ"ל.

רבי שמואל רוזובסקי היה נרגש מאוד להיפגש עם תלמידיו אהובי גידולי הישיבה הקדושה לאחר שנים שלא נפגשו, ולהיווכח כיצד רבים מהם צמחו תלמידי חכמים ומרביצי תורה דגולים, וכשעמד

לשאת דברים לא הסתיר את התרגשותו, ופתח ואמר: "על מחזה מרגש ונפלא כזה כמדומה שיש לברך 'ברכת בורא מאורי האש'. בטח תשאלו - מדוע? אסביר לכם: הנה מצאנו בגמרא מסכת ברכות (נב, ב) מחלוקת איזו ברכה מברכים על נר, בית שמאי סוברים 'בורא מאור האש', ובית הלל סוברים 'בורא מאורי האש'. הנימוק של בית הלל הוא, משום ששלל גוונים יש לאש, ולכן אין מברכים בלשון יחיד 'מאור', אלא בלשון רבים 'מאורי'."

"אף בכינוס זה יש לברך 'בורא מאורי האש' בלשון רבים", אמר רבי שמואל בהתרגשות. "כשאני רואה למול עיני את כולכם אני רואה כאן שלל גוונים של אש. הרי כולכם חבשתם את ספסלי אותה ישיבה, כולכם שיתם מאותה באר גדולה, ואמנם גם אז היה ניכר כל תלמיד בגוונו וסגנונו, אך בצורה פחות בולטת. אך כעת לאחר שנים רבות שלא פגשתי אתכם, וכל נר קטן הפך לאבוקה של אש, אני רואה באופן מובהק כי למרות שכולם נבנו בישיבה אחת, אין כל התלמידים מהווים דפוס אחד, כל אחד הגיע למעלתו ומביע אותה בדרכו שלו ובסגנונו הייחודי, וכעת למול עינינו קיימים שלל גווני אורות מאירים ומבהיקים."

זוהי המעלה שהתפעל ממנה רבי שמואל כשפגש את תלמידיו כעבור שנים רבות, שלמרות שכולם למדו במקום אחד, כל אחד התאים את הישיבה לסגנונו, וסלל על ידה דרך אישית לעצמו כיצד להתרומם, להתעלות ולצמוח.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

המשך מעמוד 9 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל

כך גם העמלקים ערכו תכנית שלמה כדי לנסות לברוח מהתפילה של על ישראל, מוראדיגע מעשה! בשנת תשכ"ז התנהלה בארץ ישראל מלחמה מסוכנת מאוד, ה' ירחם. כולם יחד: המצרים, הירדנים והסורים - התאספו להילחם בנו. אין לתאר באיזו סכנה היו נתונים יושבי ארץ הקודש - חושך וצלמוות פחדים נוראים. פשוטו כמשמעו. והם איימו ודיברו באכזריות ויהרהר - איזמים וקללות.

למצרים הייתה תחנת שידור בעברית, "קול קהיר". השדרנים הערבים היו מדברים בעברית עילגת ומטילים על היהודים פחד ואימה. הם התרברבו ואמרו שהערבים יהרגו את היהודים כמו זבובים, וישליכו אותם לים. רק הזיכרון בפחד ששרר אז מעורר לחלה.

אבל היה משהו מיוחד שהם אמרו השכם והערב, ממש מידי יום ביומו: "אבל אתם היהודים של מאה שערים (נדמה שכיניו אותנו "החסידיים ממאה שערים") - לכם לא נעשה דבר. מטרתנו וכוונתנו רק ל'ציזונים'. איתם אנו נלחמים, אבל את היהודים ממאה שערים לא נהרוג!". הדבר היה נראה תמוה ופלאי: מה להם וליהודים של מאה שערים?! עד שהוברר, כי הם פחדו מהתפילות של ה'מאה

שערים' דיגע יידן'....

במלחמת העולם אמר הרבי מגור: "כן, הישועה בוא תבוא, וכשתבוא - יאמרו אלף ואחת סיבות לישועה, אבל תדעו שהיא תבוא בזכות 'מאה שערים'", היינו בזכות התפילה. כי מרכז התפילות היה בשעתו בבתי הכנסת הגדולים של שכונת 'מאה שערים'. שם התאספו לתפילות בוקעות רקיעים.

הנה כאמור, בשנת תשכ"ז ניסו הערבים לרמות את היהודים במטרה להחליש את כל התפילה של עם ישראל, ובקשר דיברו כביכול אל ה'מאה שערים' דיגע יידן! אין לכם מה לפחד.

את ה'חכמה' הזאת הם למדו מעמלק. הם ידעו את כוחה של התפילה, הם ידעו שה' שומע למי שמתפלל אליו מכל הלב - "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". הם לא רצו שהיהודים החרדים לדבר ה' יתאמצו בתפילתם לבורא עולם, ולכן מצאו דרך מתוחכמת לרפות את ידיהם ואת ליבם מן התפילה. אין לכם מה להתפלל - אתם לא בסכנה...

אוי, אוי, הגויים האלה יודעים את כל התפילה, בכל דור.

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

בערך מחצית הכוס, טחן את הגרעינים באבנים וקיבל קמח. הוא הגיע להסכם עם אחת המאפיות, ושם אפה מצה אחת שתספיק ל"כזית" מצה בעבור ליל הסדר הראשון. על המצה הזו שמר רבי אהרן כעל בבת עינו, ועד לסעודת החג נשא אותה עימו לכל מקום ומקום, מחשש שמא תיגנב...

בפעם אחרת אסף גם כן שיבולת שועל, הפעם לכבוד חג אחר, לא זכור לי אם היה זה שבועות או ראש השנה. בינתיים כינסו בחוץ את כל יושבי המחנה, כדי להחתימם על ניירות. על פי הנהל המשונה שהיה נהוג במחנות הרוסיים, היו האסירים צריכים מדי פעם לחתום על ניירות, ובהם מאושר על פי איזה סעיף בחוק נאסר כל אחד מהם. היה זה ביום טוב ראשון (שחל אז ביום חמישי). רבי אהרן יצא ובידו ספל ובו שיבולת שועל. הוא עמד כך, מחזיק בידו את הספל, ובעוד כולם חותמים - המשיך לעמוד. המנהל היכה אותו על סירובו לחתום, הספל נפל מידו ותכולתו התפזרה, אך הוא לא חתם. למחרת שוב אספו את כל האסירים והודיעו כי מי שלא חתם אתמול - יחתום מיד. אך רבי אהרן בשלו: "היום שוב חג".

"יום אחר יום?", התפלאו הרוסים.

למחרת שוב חזר על עצמו הסיפור.

"ומה היום? שוב חג?", שאלו אותו.

"היום שבת". וכך לא חתם רבי אהרן במשך שלושה ימים! ובכל זאת נותר בחיים!

בנו של הרב אהרן שומר אצלו טלית-קטן, אותה תפר אביו לעצמו במחנה. היא תפורה מהרבה רצועות ופיסות אריגים. זוכר אני כי כשלבש את הטלית הזו - מפחיד היה להסתכל עליי.

כל שנות צעירותו עברו על רבי אהרן רבינוביץ מאחורי גדר תיל... ולמעשה, כל משפחתנו עברה את 'חוויית' בית הסוהר.

(מתוך הספר 'להישאר יהודי')

ברוסיה, יזכה במצוות אכילת מצה. וכפי שהוא נהג תמיד לומר בדרשותיו כאשר ערך מגביות בבתי הכנסת ובישיבות: "במקום שיש מצה - חמץ לא ייכנס".

קרוב לעשרים שנה ניתן היה לראות את אמא ע"ה עומדת בבית הדואר המרכזי ברחוב יפו בירושלים, שם שהתה ימים רבים מבוקר ועד ערב, ממלאת טפסים, מתרוצצת אנה ואנה, הכל "לשם מצות מצווה", ללא קבלת שום אגורה אחת שחוקה כתמורה. הכל לשם שמיים, כפשוטו.

כבר כתבתי על כך, שהרב אהרן רבינוביץ הדפיס את ספרו של אביו - "בנין שלמה". בהקדמה לספר מזכיר הוא את כל הקרובים: את חמינו - הרב בנימין, את אחיו וגם אותי. על אשתו כותב הוא:

"אשתי מרת קילא ע"ה היתה ילידת רוסיה האדומה, אשר לא הלכה בתלם הקומוניסטי ולא רעתה בשדות זרים. היתה נערה יהודית-מקורית, אשר חן של חסד היה משוך עליה והיא הסכימה להיות אשה לאחד פליט. לאחר נישואינו נאסרתי מיד, וכאמור, שתיים עשרה שנה עוניתי במחנות והיא שמרה לי אמונים והתפללה לבואי. לאחר שזכינו לעלות ארצה... ונתקלתי עם ייסורי הקליטה, היא קבלה את הכל בהבנה. היא היתה אשה צדקת במלוא מובן המילה". בסיכומי של דבר עברו על רבי אהרן, שתיים עשרה שנה במאסרים, ובמשך כל הזמן אף לא פעם אחת חילל שבת ולא אכל טריפה. דבר שכזה אין שומעים בכל יום, ואולי לא שומעים כלל.

כאשר נישאתי לגיטא, הפך רבי אהרן לגיסי, והודיעו לי כי הוא מבקש לשלוח אליו לכלא משניות 'טהרות' וכן את ספר 'התניא'. כיצד הצלחתי לעשות זאת - לא אספר כאן, אך הוא קיבל את שני הספרים, ואת המשניות למד על פה.

אירועים רבים אירעו לרבי אהרן בכלא. הוא שהה בדולינקה, בצפון הרחוק. כאשר התקרב חג הפסח, אסף גרעיני שיבולת שועל, שנשרו ארצה כאשר האכילו את הסוסים. לאחר שהצליח לאסוף

המשך מעמוד 14 | הרב יהושע לייבזון

לחפיל את סירתו. סמוך לחופי ברזיל, הוא אמר, הוא כמעט איבד את חייו כאשר הגלים הגבוהים טלטלו מצד לצד את הסירה. "הייתי יכול לאבד את התורן", סיפר בלסטרו, שציין כי אחד החבלים בסירה נקרע אז, והוא נאלץ לתקן אותה בברזיל.

בלסטרו אומר כי הוא החליט לעשות את המסע לעיירת מולדתו, כיוון שהיה בטוח שהסגר ימשך זמן רב, ורצה להיות לצד משפחתו. הוא קיווה מאוד להגיע כבר בחודש שעבר, כדי להשתתף בחגיגת יום ההולדת ה-90 של אביו.

לדבריו היו לו מספיק הרפתקאות בים - ובתקופה הקרובה הוא מתכנן להישאר על היבשה, בבית שליד בית הוריו. "אשתול גינה ואקנה שלוש תרנגולות. אני רוצה להיות עם המשפחה". הם רצים, ואנו רצים...

שלוש, יום רביעי, הגיע סוף-סוף הארגנטינאי בן ה-47 לעיירת הולדתו מאר דל פלטה. הוא סיפר כי את השיט תכנן ב-24 שעות בלבד, אחרי שלמד כי הטיסות לארגנטינה בוטלו כחלק מהניסיון לבלום את התפשטות הנגיף.

"רציתי להיות איתם", סיפר בלסטרו, שמחכה כעת לסיום תקופת בידוד בת 15 יום, שלאחריה יוכל להתאחד עם אביו בן ה-90 קרלוס ואמו בת ה-82. את הבידוד הוא עושה בסירה שלו, שאורכה 8.8 מטר.

בלסטרו, שמתגורר בספרד, היה בארכיפלג הפורטוגלי, כאשר הגבלות הסגר בספרד ובפורטוגל נכנסו לתוקפן. הוא לקח איתו 200 אירו שחסך, העמיס את המפרשית שלו "סקואה" במזון, והפליג מפורטו סנטו

הוא סיפר כי לאורך המסע נקלע כמה פעמים לסופות עזות שאיימו

לתגובות: leib1964@gmail.com

הופתעתי לראות את הגאון זצ"ל. הוא שוחח עמי זמן ארוך והתעניין בעניין התשובה, כשהוא מוסיף בענווה ובמתיקות שפתיים בדרך הלצה: "היה חלקי עם חלקך..."

וכל זאת, החל מ'כלום'. כאשר הוא הגיע לארץ, וכותנתו לעורו בלבד, אבל התורה הקדושה גידלה ורוממה אותו, וממנה יצא שמעו לכל קצווי תבל.

הרב וואזנר זצ"ל קיים בנפשו "אדם כי ימות באהל", המית עצמו באוהלה של תורה כפשוטו, והתקיימו בו דברי המשנה באבות (פרק ו): "כל העוסק בתורה לשמה - זוכה לדברים הרבה".

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

כבר בגיל עשרים ושש התמנה הוא למורה הוראה ולדיין ב'עדה החרדית' בירושלים. היה זה דבר מופלא ויוצא דופן, עד שבאחד מעיתוני אותה תקופה פורסמה הידיעה המופלאה, שה'עדה החרדית' מינתה אברך צעיר לדיין. שמעו הגיע עד לאוזני "חזון איש" שהתגורר בבני ברק, והוא פנה אליו בבקשה שיבוא לכהן כרבה של שכונת "זיכרון מאיר" בבני ברק.

ואכן, הרב וואזנר הגיע לבני ברק, שם הקים את ישיבתו הגדולה, ישיבת "חכמי לובלין", הרביץ תורה ברבים, פסקיו שהופיעו בספרי "שבט הלוי" התפרסמו בעולם כולו, והוא העמיד אלפי תלמידים, המפוזרים בכל קצווי תבל.

נכדו היה שכני לבנין כמה שנים, ופעם, כשעמדתי להיכנס לבניין

המשך מעמוד 17 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

אדום'. משתתפי השיעור ביקשו לפעול בהתאם להנחיות ולהיכנס אל חדר פנימי בבית, אולם מספר המשתתפים היה כה גדול - עד שלא היה מקום לכולם בחדר הקטן... איש לא רצה להעדיף את חייו שלו על פני חיי חברו, איש לא הסכים להיכנס אל החדר המוגן - כשחברו יצטרך להישאר מחוצה לו...

לפיכך, החליט מגיד השיעור, 'אם אין מקום לכולם בחדר המוגן - פשוט נמשיך את השיעור בסלון, והשיעור הוא שיגן עלינו!' - אמר. ובאומרו זאת, ולקול זעקת המשתתפים 'אמן', נשמע 'בום' קולני במיוחד - - -

באותו רגע ממש, נחת בדיוק מאחורי הבית טיל קאסם הרסני, ורסיסי התפזרו לכל עבר - אחדים מהם חודרים אל החדר הפנימי, הנחשב 'מוגן' יחסית. כל משתתפי השיעור עמדו המומים בסלון הבית, מבינים היטב מה היתה המשמעות לו היו מפסיקים את השיעור ונדחקים אל החדר הפנימי, שהפך לזירה זרועת שיירי טיל, רסיסי מתכת וכדוריות ברזל קטלניות...

מה שווה יותר ממיליונים?

שעת ערב במעונו של הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל. הרב רכון על הספרים, שוקד על התורה, כשמדי פעם ניתנת הרשות למישהו להיכנס אליו, לשאול שאלה, ולקבל מענה ממוקד ממעינה הנובע של התורה. בין הנכנסים באותו יום היה גביר מפורסם, מגדולי תומכי עולם התורה, שנכנס אל הרב והציע עיסקה:

'מוכן אני להעניק לרב ברגע זה צ'ק בסכום עתק, שיספיק עבור הרב, בניו ונכדיו, למחיה חודשית לכל החיים וגם לרכישת דירה. מוכן אני להעניק את הסכום כולו ברגע זה, למרות שמדובר במיליונים רבים, אולם בקשה אחת לי - שבתמורה, יבטיח לי כבודו כי בכל יום שאחפוץ, אוכל להיכנס לשעה קלה, לשאול את שאלותי, לשוחח על עסקיי, אולי אפילו ללמוד קצת עם הרב. אם הרב מוכן - אני נותן את הסכום כולו ברגע זה!' - אמר הגביר, וקיווה לתשובה חיובית...

הרב אלישיב הצטחק לעברו: 'במחילה, ההצעה אינה הגונה... וכי

'ראו נא, כולנו מסכימים שבעת אזעקה יש לברוח למרחב מוגן, ובוודאי שאנו מצפים שמערכת 'כיפת ברזל' תועיל בס"ד ותיירט את הטילים המתעופפים מעלינו. אולם, הבה נתקין לעצמנו מערכת 'כיפת ברזל' נוספת, עוצמתית מאין כמוה, חזקה ואימתנית, שלבטח תגן עלינו ועל משפחותינו...'

הכל הקשיבו לו מרותקים, מבקשים לדעת איזו מערכת הם יכולים להתקין בכוחות עצמם, מערכת שתגן עליהם מפני הטילים... ואז הוסיף ר' מיכאל ואמר:

'מורי ורבותי, הלא שנינו בדברי רבותינו 'תורה מגנא ומצלא', התורה מגינה ומצילה, שומרת עלינו, על החיים, על המשפחה, על הבתים. התורה היא 'כיפת ברזל' אמיתית, אין כמוה לעמוד לנו כהגנה מפני כל משחית ומחבל, חי או מעופף, מתכתי או אנושי. הבה נקים שיעור תורה קבוע בבית אחד מכם, והשיעור הזה - בו כולנו נשתתף ונשקע בלימוד התורה, יהיה עבורנו 'כיפת ברזל' מגינה מכל טיל, חזקה מכל איום!'

אחד השכנים, יהודי יקר בשם 'יובל', קם על אתר והתנדב לקיים את השיעור בביתו, כאות הודאה על כך ששני הבתים שסביב ביתו כבר נפגעו מטילים, ואילו ביתו שלו שרד. 'אני מזמין את כולכם לשיעור, בואו בהמוניכם!' - הכריז, והשיעור נקבע ויצא לדרך, כשמספר משתתפיו הולך ועולה...

באחד הימים, לנוכח החשש מהטילים התכופים, חששו חלק ממשתתפי השיעור לבוא, ושלחו לשאול את הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל אם נכון להמשיך בשיעור - למרות הסכנה המרחפת. הרב שטיינמן האזין לשאלה בכובד ראש, הבין כי מדובר בחיי אדם, אולם פסק: 'התורה מגינה ומצילה, המשיכו בשיעור בכל הכח, הרבו את משתתפיו ככל יכולתכם, כי זכות התורה תגן ותושיע מכל טיל!', ולמותר לציין כי בעקבות תשובתו גדל השיעור עוד ועוד, וכבר נמנו בו למעלה מ-40 לומדים...

ויהי באחד הערבים, בעיצומו של השיעור, נשמעה אזעקת 'צבע

סיכום שבועי ב'דף יומי' בהלכה'

- מאיזו תקופה החלו לנהוג את מנהגי האבילות בימי ספירת העומר?
- האם מותר לעמוד בשעת קריאת 'עשרת הדברות'?
- מי שישן ביום ולאחר מכן היה ער במשך כל הלילה - האם יברך בבוקר את ברכות התורה?

מנהגי ימי ספירת העומר

- בימי ספירת העומר נוהגים כל ישראל מנהגים שונים של אבלות על עשרות אלפי תלמידיו של רבי עקיבא. מנהגי אבלות אלו, נוהגים בישראל כבר מהתקופה שבה מתו תלמידי רבי עקיבא. מנהגי האבלות הם: אין לערוך נישואין, אין לערוך ריקודים, ואין לשמוע כלי זמר. וכמו כן, אין להסתפר; ומנהג זה מתייחס הן לתספורת הראש, הן לגילוח הזקן, והן לגילוח השיער במקומות אחרים בגוף. לדעת השולחן ערוך, הנישואין והתספורת אסורים עד ל"ד בעומר בבוקר; ולדעת הרמ"א, הם אסורים רק עד ל"ג בעומר בבוקר. ויש שנהגו מנהגי אבלות במשך שלושים ושלושה ימים שונים במשך תקופת ספירת העומר. ויש שנהגו לחומרא ככל השיטות, למעט ימים בודדים.
- לדעת הרמ"א, בל"ג בעומר "מרבים קצת שמחה", ואין אומרים בו תחנון, משום שבאותו יום פסקה מיתתם של תלמידי רבי עקיבא. והאחרונים כתבו טעמים נוספים לשמחה זו.
- מנהג ישראל כבר מימות הגאונים, שלא לעשות מלאכה בימי ספירת העומר משקיעת החמה ואילך. ובימינו, במקומות רבים לא נהגו להימנע מעשיית מלאכה, מטעמים שונים.

קריאת המגילה במועדים

- מנהג ישראל, לקרוא בפסח את מגילת שיר השירים; בחג השבועות את מגילת רות, (ובחוץ לארץ קוראים את מגילת רות ב'יום טוב שני'); ובסוכות את מגילת קהלת. מנהג בני אשכנז לקרוא את מגילת שיר השירים וקהלת בשבת חול המועד, וכן מנהגם לברך לפני קריאת המגילה 'על מקרא

מגילה', ויש המברכים גם 'שהחיינו'. ונהגו לקרוא לפני קריאת התורה של שחרית. ומנהג רבים מבני אשכנז, לקרוא את כל המגילות מתוך מגילה הכתובה על גבי קלף כדין. ויש מהפוסקים שסוברים שרק באופן זה ניתן לברך על הקריאה 'על מקרא מגילה'.

קריאת 'עשרת הדיברות'

- ל'עשרת הדיברות' שבפרשיות 'יתרו' ו'ואתחנן', ישנם שני סוגי טעמים - 'עליון' ו'תחתון'. ולגבי מועדי הקריאה בטעם העליון בציבור, קיימים מנהגים שונים.
- ישנו מנהג עתיק יומין, לעמוד בשעת קריאת עשרת הדברות בציבור. הרמב"ם שלל מנהג זה, אך יש מאחרונים שציינוהו כדבר ראוי. ונחלקו הפוסקים אם בזמננו מותר לנהוג כך.

הלכות שונות

- בהבדלה של מוצאי יום טוב אין מברכים על הנר ולא על הבשמים. ובהבדלה של מוצאי שבת החל בליל יום טוב, מברכים על הנר, אך אין מברכים על הבשמים.
- אדם שהחל לאכול סעודה ב'שביעי' של פסח לפני שקיעת החמה, והאריך בסעודתו עד לאחר צאת הכוכבים - לא יאכל חמץ עד לאחר הבדלה.
- מנהג ישראל מימות הראשונים, להתענות לאחר חג הפסח, בתחילת חודש אייר, ולאחר חג הסוכות בתחילת חודש תשרי, שלושה ימים, שני וחמישי ושני. תעניות אלו מכונות בקיצור: 'בה"ב'.
- מי שישן ביום במשך מחצית השעה ויותר, ולאחר מכן היה ער במשך כל הלילה - נחלקו המשנה ברורה והחזון איש האם רשאי לברך בעצמו את ברכות התורה.

גליץ 419
שנה ט' תש"פסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קליימן על האישור לשרתוש בתשנ"ח

סיפורי חז"ל

זכות הצדקה

בוקר אחד הלך רבי יצחק לבית הכנסת ובדרך פגש באדם עני שהחזיק בידו חצי מעה (מטבע קטן) ניגש העני אל רבי יצחק וביקש: רבי, רחם נא עלי והחיה את נפשי ונפש בניי ובנותיי, רעבים אנו ללחם, ואין. הצטער רבי יצחק מאד שלא יוכל לעזור לאיש המסכן הזה וענה: מה אעשה? איך אחיה את נפשותיכם, ואין בידי אלא חצי מעה? אמר העני: גם לי יש חצי מעה, אם תיתן לי את חצי המעה שלך, יהיה לי עם החצי שבידי מעה שלימה, וזה יספיק כדי לקנות כבר לחם שלם. נתן לו רבי יצחק את חצי המעה שהיה לו. העני שמח מאד שכעת הוא יוכל להביא הביתה כיכר לחם להשביע את רעבונם של בני ביתו.

באותו הלילה חלם רבי יצחק חלום מבהיל, הנא הוא עומד על שפת הים ואויבים באים ורוצים להשליכו לתוך המים, רבו, רבי שמעון בר יוחאי, עומד מרחוק ומושיט לו את ידיו להצילו מן האויבים, אך הוא אינו יכול להגיע אליו. כבר תפסו אותו האויבים והשליכו אותו לים וכמעט שטבע, אבל אז קרה הנס, העני שהוא נתן לו בבוקר את חצי המעה, משה אותו מן המים והביא אותו אל רבי שמעון בר יוחאי. התעורר רבי יצחק, כולו רועד מפחד, והנה – היה זה רק חלום. הבין רבי יצחק, כי סכנה גדולה הייתה צפויה לו וממנה ניצל.

מן השמים הראו לו מה גדול שכרו למי שעוזר לעני, אפילו רבו הגדול – רבי שמעון בר יוחאי לא היה הכול להצילו מסכנה זו, רק זכות הצדקה שנתן לעני באותו יום גרמה להצלתו.

(על פי זוהר חדש ב' – ס"א)

פרשת השבוע

חטאנו כי דיברנו בה' ובך

(כ"א – ז')

מסופר: הרה"ק רבי ברוך מזעזיבו' זיע"א נפגש פעם עם הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא זיע"א. תוך כדי שיחתם בדברי תורה וחסידות, העיר רבי ברוך בנימה של תרעומת, שרבי שניאור זלמן העלים ממנו דברי ביקורת, שאחד מגדולי הרבנים השמיע כלפיו. השיב בעל התניא, כמה פעמים מצינו בתורה, שכאשר ביקש הקדוש ברוך הוא להעניש את ישראל על חטאיהם, הקדים וסיפר על כך למשה רבינו מנהיגם. לעומת זאת, בעת שבני ישראל דיברו לשון הרע על משה, והקדוש ברוך הוא החליט להענישם על כך, לא גילה זאת למשה, אלא שלח עליהם מיד נחשים שרפים, ורק אחרי כן נתגלה הדבר למשה, כשהמוני העם קראו בקול "חטאנו כי דיברנו בה' ובך". מכאן למדים אנו, שבשעה שאנו שומעים דברי גנות וביקורת על הזולת, עלינו להימנע

מלספר על כך לאנשים שכלפיהם הטיחו עלבונות ודברי ביקורת, כי בכך נעשים אנו ח"ו שותפים לחטא לשון הרע ורכילות, רח"ל.

וממדבר מתנה (כ"א – י"ח)

מסופר על אחד ששלח ידו במסחר, ועשה הון בדרכים לא כשרות, שנדמן פעם לחצרו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. כשנכנס אל הרבי נתן פיתקה בה כתב את בקשותיו, וצירף לזה סכום כסף גדול מאד כפדיון. נטל הצדיק את הפתקה מידי החסיד אך סירב לגעת בכסף. ואמר לו: בפרשת חוקת נאמר "וממדבר מתנה". המדבר הוא סמל של ישרות וטוהר, כמאחז"ל בתלמוד (סנהדרין מט) על הכתוב "ויקבר יואב בביתו במדבר" (מלכים א' ב' לד) מה מדבר מנוקה מגזל ועריות, אף ביתו של יואב נקי מגזל ועריות. אם כן, המלים "וממדבר מתנה" מלמדות אותנו, שרק כסף שבא ביושר ובנקיין כפיים מותר לקבל במתנה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 8:31 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:03

פרשת חקת

זמני כניסת השבת

ירושלים: 3 7:1 ת"א: 7:29

לאברהם, ויקנהו אברהם חרש העצים בכסף מלא, ויהי כאשר נסר אברהם את העץ, והנה כל צרור כספו הגנוב מוטמן בתוכו, אחד מהם לא נעדר, ויודה לה' על טובו וחסדו.

לאחר שקם אפרים מאבלו בא לגן הבית לקחת מהצורות, וירא כי הגן נשחת כולו והאוצר איננו, ולאחר אותו מעשה ירד אפרים מנכסיו עד מאד, ויעל לירושלים למצוא עבודה ולהתפרנס, ויעבור על יד בית אברהם חרש העץ, ויתיצב לפניו ויבקש ממנו להתקבל אצלו לעבודה, ויען אברהם, טוב הדבר, שב בביתי ועסוק במלאכתי, וכל מחסורך עלי, ויספר אברהם לאפרים את כל הנפלאות אשר עשה לו ה' בחסדו הגדול, כי השיב לו ממנו הגנוב באורח פלא, ואפרים הרגיש בדבר והבין שזה העץ שהיה בגינת אביו, וישאל את אברהם: האם מהעץ הנבוב לקחת את כל אשר לך? וישתומם אברהם מאין ידע אפרים סודו, כי דבר העץ לא גילה עדיין לשום אדם, ויען אפרים כספך כבר היה בידי, ויספר לו את כל הקורות עמו, ויאמר אברהם לאפרים: אמנם הממון הזה שלי הוא, ברם על ידך ניצל מיד הגנב, ועתה אני רוצה לתת לך חלק ממנו, וימאן אפרים ויאמר: לא אקח ממך מאומה ולא אגע בו, כי לא שלי הוא, וכבר יסור יסרני ה' על שחמדתי אותו, עד שהגעתי עד פת לחם, ויפצר בו אברהם מאד ולא אבה אפרים לשמוע.

ויהי היום ואברהם עמד להשיא את בנו, וירא אפרים כי תושבת העבודה בכל שבעת ימי המשתה, על כן אמר לנצל את אותם ימים לילך ולבקר את משפחתו בעין גדי, ויבקש רשות מאת אדונו לנסוע לביתו, ויאמר אברהם לאשתו אפי נא לאפרים חלה יפה לדרך, ותשימי בתוכה מאה דינרי זהב, ותעש אשתו כאשר אמר בעלה, ותיתן את החלה לאפרים צדה לדרך.

ויפרד אפרים מבית אברהם וילך לדרכו. בבואו לגבול העיר, ניגש פקיד הגבול לחפש באמתחתו כנהוג, ובראותו את החלה היפה מצאה חן בעיניו, ויקנה אותה מיד אפרים. והנה בימים ההם היה המנהג אצל בני ישראל, שכל אחד מהקוראים לחתונה או לזבח משפחה, יביא עמו לבעל השמחה אוכל ומשקה ומיני מרקחת וכדומה, ואותו פקיד שהיה בין המוזמנים לחתונת בנו של אברהם, הגיע והביא את אותה החלה לאברהם, ויתפלא אברהם ויאמר: אצבע אלקים היא, וישמור את החלה עד שוב אפרים לעבודתו.

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום

מעשה היה בירושלים, באדם אחד ושמו אברהם והיתה מלאכתו חרש עץ, ועבד עבודתו ביושר ובאמונה וידיו היו נקיות וטהורות מכל שמץ גזל ואונאה שקר ותרמית, ויברך ה' את מעשה ידיו ויעש חיל ויקבץ עושר רב, והיה בעל צדקה גדול, פיזר נתן לאביונים ויהודים רעבים הכניס לביתו לאכילה שתיה ולינה, ויתהלך במישרים, ויהי היום ויסע אברהם וכל בני ביתו לעיר אחרת לבקר את דודו, בשכונתו גר איש בליעל, ובראותו שכל משחתו של ר' אברהם נסעו והבית ריק, התגנב לתוכו, חיפש בביתו וימצא את שקלי הזהב אשר אסף אברהם ביגיע כפו, ויקחם ולא השאיר שריד, ויברח מהר מן העיר, כשחזר אברהם לביתו וירא את אשר נעשה לו, ויבך תמרורים, וידרוש ויחקור אחרי עקבות הגנב, ולא עלה בידו, הגנב ברח בליל הגניבה לכוון עין גדי להטמין שם את השלל, אך בדרך היתה יד ה' בו לשלם לו כרשעתו, ותקפה אותו מחלה קשה ויפול ארצה ויתעלה, ומאחר ולא נמצא שם איש להקימו, נפל שדוד וימת, וצרורות הזוהבים בחיקו.

ויהי בבקר וילך בחור מיושבי הכפר ואפרים שמו, והוא בן יחיד לאביו הזקן, וימצא איש מוטל מת, ויכרה לו קבר כדין מת מצוה, וימצא את צרורות הזהב בחיקו ויקח אותו לעצמו, ויהי בלילה ויחלום אפרים לאמר, "אל תיגע בממון הזה כי לא עמלת בו ולא שלך הוא, כי האיש אשר מצאת אצלו הממון גנב אותו מיד איש נאמן, ועתה השב הכסף ליד בעליו". ויקץ אפרים והנה חלום ויאמר בלבו, חלומות שווא ידברו ולא שת לבו אליו, וינחם את לבו ויאמר אנכי לא גזלתי מידי בעליו.

באותם ימים נטה אביו של אפרים למות, ובבואו אל בית אביו, נכנס לגינתו וירא שם עץ אחר נבוב וחלול, וישם צרורות הזהב שם ואת הפתח סתם היטב, באופן שלא ירגישו בו. באותו יום נפטר אביו, ויעש אפרים לאביו אבל שבעת ימים כנהוג, בתוך ימי אבלו התקדרו שמי עין גדי בעבים, רוחות עזות נשבו בחזקה, ומטר סוחף ניתך ארצה עד אשר נעקרו הרבה עצים מגינתו של אפרים, וגם אותו עץ נבוב נשבר ונפל לרשות הרבים, וימצא איש את העץ הנבוב ויאמר, טוב הוא למלאכה, אקחנו לירושלים ואמכרנו לחרש עץ, כשהגיע לירושלים הציע את העץ

משל ונמשל

זאת חוקת התורה (י"ט ב')

אמר הקדוש ברוך הוא חוקה חקתי גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי (במדבר רבה י"ט א') הנה שלמה המלך אמר (קהלת ז' כ"ג) "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". ויש לשאול מדוע ניסה בכלל שלמה המלך להתחכם בענין פרה אדומה אם ידע בתחילה שהקדוש ברוך הוא הודיע את הטעם רק למשה רבינו?

והענין יובן על פי משל למלך שהיה שולט בארץ אחת, והיה לו אח שהוא גם כן מלך בארץ אחרת, רחוקה, וזה האח היה לו אדם שהיה גיבור מופלא, והיה מפורסם בגבורתו בכל העולם. ושולח לאחיו את הגיבור הזה במתנה, כשהגיע הגיבור המופלא אצל המלך, קיבל אותו בכבוד גדול, ובהיכל המלך ישבו שרים נכבדים, וכן ראש הגיבורים של המלך. ואז קם ראש הגיבורים ואמר לגבור המופלא בוא ונלחם אני ואתה, ונראה מי ינצח את מי. וכן היה שנלחמו זה עם זה, ותיכף ומיד הפיל הגיבור המופלא את ראש הגיבורים לארץ כמפיל שם אחד. לאחר מכן שאל הגיבור המופלא את ראש הגיבורים מדוע ביקשת להלחם עמי? וכי לא שמעת עד היום על גבורתי? השיב לו ראש הגיבורים: כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא לכבודך, כדי שבני המדינה שלנו יראו את גבורתך, שאף שאני ראש הגיבורים שלהם, עם כל זה לידך אני נחשב כמו שם, ואז יעריכו אותך יותר ויגדל שמך במדינה זו אלף ידות.

והנמשל: שלמה המלך ידע שלא יוכל להשיג את טעמה של הפרה אדומה, אולם רצה להגדיל את כבודו של משה רבנו, שכולם ידעו שאין כמו משה רבנו ע"ה, שאפילו שלמה החכם מכל אדם טרח להשיג את טעמה ולא ידע. וזהו שאמר שלמה המלך "אמרתי אחכמה" למה נכנסתי לעובי הקורה להשיג טעמה של פרה אדומה, כדי להודיע "והיא רחוקה ממני" דהיינו כדי להודיע ולברר לפני העולם שהיא רחוקה ממני, ועל ידי זה ידעו את ערכו של משה רבנו.

(עוד יוסף חי)

ככלות ימי המשתה שב אפרים למלאכתו בבית אברהם, וישמח לקראתו וישאל לו לשלום משפחתו, ואם אכל את החלה אשר נתן לו, ויספר לו אפרים כי פקיד הגבול חמד את החלה וקנה אותה מידו, עתה גילה לו אברהם כי הושבה החלה לידו, ויביאנה לפניו ויקח סכין ויבצענה, והנה נפלו מתוכה דיגרי זהב, ויעמוד אפרים כנדהם ולא ידע את נפשו, ויאמר לו אברהם: כלתה נפשי להשיב לך חלק מכספי, ואתה סירבת לקחת, ואצוה לאפות חלה ואשים בתוכה דיגרי זהב, למען תמצאם ותיקח אותם לביתך, ומה מפליא הדבר כי שוב הושב כספי אלי.

ולאברהם היתה בת בעלת לב טוב ונפש עדינה, ותגיע לעת דודים, באחד הימים קרא אברהם לאפרים ויאמר לו: מצאת חן בעיני כי ישר אתה ותמים דרך, ורואה אני כי אתה האיש אשר הוכיח ה' לקחת בתי לאשה, וגם חלק מנחלתי, ויקח אפרים את בת אדונו לאשה, ואברהם נתן לו שליש מרכושו ויראו חיים וברכה בקרב הארץ. ממעשה נפלא זה יכיר האדם את נפלאות השגחת ה' יתברך מסובב כל הסיבות, וברצות ה' דרכי איש שומר כל עצמותיו וממונו מכל מעוול וחומס, וגם אם גוזלים אותו ועושקים ממונו מחזירים אליו שנית אף בסיבות רחוקות אשר אינם מצטיירות בשכל אנוש, כי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'.

(עוד יוסף חי פר' תבא הו"ד בס' קנאת איש מרעהו)

הזדמנות אחרונה

עובדות, תמונות ומכתבים ודברי תורה
מהרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א

היות ואנו קרובים לסיים חיבור מקיף על חייו ופועלו של אבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זצוק"ל, ובפרט כעת שאנו מתקרבים ליומא דהילולא דיליה החל בט"ו תמוז, אנו יוצאים בזאת בקריאה לכל מי שיודע על עובדות והנהגות מחייו ופועלו, או שבידו תמונות, מכתבים ומסמכים ממנו, וכן על הקשר בינו ובין צדיקי דורו זיע"א, שיצור עמנו קשר ויביא את הברכה לבתי ישראל.

דרכים ליצירת קשר:

הרה"ג ר' אברהם מרדכי בלינדר – 058-3228148

אימייל – 3133033@gmail.com

וזכותו של אותו צדיק תעמוד לכל התורמים והמסייעים לעניין נשגב זה, לאורך ימים ושנים בבני חיי ומזוני רוויחי.

צין אדם לחברו

כאשר מתכוונין לשם שמים, מה
הבדל יש בין אם לומדים תורה או
גומלים טובה וחסד לאיש יהודי.

מעשה באחד מבני המשפחה
שנכנס אצל הרה"ק בעל "אמרי
אמת" מגור זיע"א בערב חג
השבועות, ושאל אם יוכל לפרוט
לו שטר גדול בן זלוטי למטבעות
קטנות? לפי ששטר בערך גדול כזה
אינו עובר לסוחר בעיירה קטנה,
ולא מצא האיש בכל גור מי שיתן
לו עודף מחמש מאות זלוטי. קם
הרבי כהרף עין מאצל ספריו, ונכנס
לחדר הסמוך שם ניצבה הכספת
שלו בכדי למלא את מבוקשו.
באותו רגע נמלך האיש בדעתו
והכחו לבבו, מה עשיתי, את מי
הטרחתי ולצורך מה? פניו החווירו
כסיד מרוב צער ודאגה. וכאשר
שב הרבי לחדרו עם הכסף, הבחין
מיד במראהו המבוהל, ושאל אותו
בחרדה מה קרה לך? התנצל הלה
ואמר, מתחרט אני על שהפרעתי.
נענה הרבי והשיבו, כאשר
מתכוונין לשם שמים, מה הבדל יש
בין אם לומדים תורה או גומלים
טובה וחסד לאיש יהודי.

שלום בית ישכון באהלך

מסופר על יהודי שבא לפני
הגאון רבי אייזיק שר זיע"א
והתלונן, כי בכל ערב שבת נופלת
קטטה בתוך ביתו, הוא מצידו
משלים את כל ההכנות לשבת
בשעה מוקדמת, אך אשתו עוסקת
במלאכה עד הרגע האחרון, שאל

רבי אייזיק: ואיך אתה מתכוונן
לקבלת שבת? "ברוך ה', כבר
מחצות היום אני לאחר הרחצה,
לובש בגדי שבת, לאחר מכן
מתיישב ולומד "שנים מקרא
ואחד תרגום", שיר השירים
ומקבל שבת מלכתא" - השיב
האיש בסיפוק. אמר רבי אייזיק:
"אם לעצתי תשמע דחה לשעה
את לבישת בגדי השבת, עזור
לאשתך בהכנת השבת, וכשתבוא
שעת הדלקת נרות תאמר לה
בניחותא "הדליקי את הנר"
ותבוא עליך הברכה ושלום בית
ישכון באהלך".

ולא יענש שום אדם בסיבתי

להגה"ק רבי שלמה זלמן
ליפשיץ גאב"ד וורשא בעל
ה"חמדת שלמה" זיע"א היו
מתנגדים רבים, הללו רדפו אותו
בכל מיני רדיפות וירדו חייו, פעם
בלכתו בשוק בעניני מצוה,
השליכו אלמונים שיקוץ על
ראשו. מיד רעשה העיר, היתכן
לבזות ככה את כבוד מרא
דאתרא? השתיק הרב את
התובעים עלבונו, חזר לביתו
ונכנס לחדרו המיוחד, כשנכנסה
זוגתו הרבנית מצאה אותו בוכה,
פנתה אליו: מה אה בוכה
ומצטער, וכי בשביל ריקים הללו
כדאי לבכות? השיבה רבי שלמה
זלמן: אני בוכה ומתפלל לקב"ה
שלא יענשו הללו חלילה משמים
על ידי.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין ב"ר
אברהם (תש"א)
יום ראשון ו' תמוז
הרה"ק רבי דוד צבי טויב מנייטאט ב"ר יחזקאל
מקאזמיר (תרמ"ב)

יום שני ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע
יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח)
הרה"ק רבי אהרן משה "מגזע צבי" מבראדי ב"ר
שאל תר"ה
הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור
(לב שמחה - תשנ"ב)

יום שלישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם
- תרל"ז)
הרה"ק רבי מרדכי מקומיר ב"ר אברהם המגיד
מטריסק (תרע"ז)

יום רביעי ט' תמוז

הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר
ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז)
הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנז-קלויזנבורג ב"ר צבי
הירש (תשנ"ד)

יום חמישי י' תמוז

רבי אליעזר הורבין מנייטאט ב"ר צבי הירש
(תר"ג)

יום שישי י"א תמוז

רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבא -
שמ"ה)
הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק
(עטרת צבי - תקצ"א)
הרה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד זיע"א (תש"א)
הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב (קרני ראם -
תרי"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסימנים תמידים על המעשים.

קביעות מקום בתפילה (ח')

א) לא יקבע את מקומו בשמונה הטפחים
הסמוכים לפתח כניסת בית הכנסת, אם פתח
זה פונה ישירות לרשות הרבים, כיון שיש
לחוש שיסתכל החוצה, ולא יכוון היטב
בתפילה. (עיין שו"ע או"ח סימן צ', סעיף כ')

ב) אם הפתח אינו פונה ישירות לרשות
הרבים, ואין זה מקומו הקבוע, לא יעמוד שם
להתפלל, דנראה שעומד בסמוך לפתח כדי
שיוכל לצאת מהר מבית הכנסת. (שם)

ג) המתפלל במקום קבוע שאינו למול הקיר,
ובהזדמנות חד פעמי מצא מקום פנוי ליד
הקיר, ושיש מעלה מיוחדת להתפלל שם,
כמבואר בשו"ע או"ח סימן צ', סעיף כ"א -
כ"ב. אע"פ כן ישאר במקומו הקבוע. (אבני
ישפה על הלכות תפילה, עמוד נ"ה)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ הרה"ק רבי שמחה בונים

ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה)

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אבי"ר

נלב"ע ז' תמוז תשנ"ב תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכו"ח "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת חקת - פְּחָה נֶשֶׁל תוֹרָה

"וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" (במדבר כ, ח)

אולם במבט שטחי וטבעי נראה בברור, שמי שיושב באוהלה של תורה, אין לו שום אפשרות להתפרנס. אולם ההיפך הוא הנכון, שאדרבה, לימוד התורה מתוך התנתקות מוחלטת מעבודת האדמה, הוא המפרנס את האדם.

זה הלימוד שרצה הקב"ה ללמד את בני ישראל לפני שיכנסו לארץ ישראל, מפני שבעת כניסתם לארץ, תתבטל ההנהגה הניסית עם בני ישראל, ולכן קיים חשש שיפסיקו ללמוד. ה' יתברך בא ללמדנו- שמי שיעסוק בתורה מובטחת לו פרנסתו.

ולכן, נתבע משה רבינו על שלא דיבר אל הסלע, עד כדי כך שנאמר עליו: "יען לא האַמַּנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי" (במדבר כ,יב). האומנם היה חטאו כל כך חמור?

לפי דברי ה'ילקוט שמעוני' מובן. הקב"ה רצה שילמדו פרק אחד כדי להוציא מים מהסלע, וכך להורות לבני ישראל את הדרך הנכונה שיעסקו בתורה גם בעת שיכנסו לארץ ישראל.

כאשר משה רבינו לא עשה כן, הוא מנע מבני ישראל את הלימוד הנפלא הזה, ועל כך הוא נתבע.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס' שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שבת שלום

שבת	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חג
י"ג	19: 14	20: 26	21: 21
י"ד	19: 32	20: 24	21: 18
ט"ו	19: 35	20: 27	21: 22
ט"ז	19: 31	20: 23	21: 18

מובא ב"ילקוט שמעוני' (תשסג): "שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע".

ממדרש חז"ל זה לומדים לימוד גדול. הקב"ה רצה להראות לבני ישראל, שמהסלע יוצאים מים על ידי לימוד התורה הקדושה, וזה לימוד נחוץ לפני שנכנסים אל ארץ ישראל.

כשבני ישראל היו במדבר, הם היו ללא טרדות ודאגות. המן ירד להם מן השמיים. הם שתו מבארה של מרים, הבגדים שלהם גדלו עימם, ענני הכבוד גיהצו את בגדיהם וישרו את המדבר. לא היה להם שום צורך ואפשרות לסחור, ואף לא היתה להם את האפשרות לצאת מענני הכבוד וללכת למקומות אחרים.

לכן כל ישראל ישבו ועסקו בתורה, וכמאמר חז"ל: "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן בלבד". (מכילתא בשלח יז).

אבל ברגע שיכנסו לארץ ישראל ויפסק המן, יתחילו בני ישראל לחרוש, לזרוע, לקצור ולסחור. הם עלולים לעזוב את התורה בגלל חיי שעה.

לכן רצה הקב"ה להראות לבני ישראל, איך על ידי לימוד פרק אחד יוצאים מים מהסלע. ללמדם שלא העבודה שאדם עובד היא מביאה לו את הפרנסה, אלא אדרבה, זה שיושב ספון באוהלה של תורה ואינו מתעסק בגשמיות, הוא ניזון בהרחבה מידו המלאה והפתוחה של הקב"ה.

לימוד התורה הקדושה בכוחו להפוך מדבר צחיח לגן פורח ולהוציא מים מהסלע.

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רון אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת-
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש. כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
אילן בן ג'וליאט
דוד בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
סיון רבקה בת אלן אסתר
אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה
אסף בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניזירי בת סטה-
מרדכי ניזירי בן פרחיה-
מאיה בת עדי
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
לביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
שאוול בן סילביה
עינת בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
אליהו בן רחל
בנימין בן ברכה
יהודה לייב בן אסתר מלכה
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - פת גויים - חלק י'

סופגניות או מאפה שביליתן רכה, שאין בהם תואר לחם, האם דינם כבישול או אפיה?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

גוי, שאפה פת או שאר מיני מאפה, ללא עזרת ישראל כלל, אפילו קרמו פני הפת בתנור, אפשר שהיהודי יעשה פעולה כל שהיא - כל עוד המאפה צריך לחום התנור ומשביח באפייתו. אולם, אם הגוי הוציא את הפת מהתנור, כיוון שנגמרה אפייתה, אין תקנה להחזירה על ידי יהודי. **מקורות:** שו"ע (שם סי"ב) וכתב, ויש מי שאומר, שאפילו הוציא הפת, יש תקנה להחזירה לתנור על ידי ישראל, אם הוא משביח. ע"כ. ונראה העיקר כמ"ש מרן בסתם שמועיל דווקא כשלא יצאה הפת מהתנור. וכ"כ הרב 'זבחי צדק' (שם אות לח) וכ"ה הרב קף החיים (שם אות סג). ומה שכתב בשו"ת 'דבר דוד- טהרני' ח"א (סימן א אות ד) אחר המחילה זה אינו.

פת גויים, שעשה ישראל ממנה צנימים, יש המתירים לאוכלה, מכיוון שישראל השביח את הפת. **מקורות:** שו"ת אבני נזר (סימן צב). וע"ע שו"ת תשובות והנהגות ח"א (סימן תמד).

ויש אוסרים, מכיוון שהפת היתה אפויה כל צורכה, ומה שעשאה צנימים אינו אלא מאכל לחולה מעיים. **מקורות:** קובץ מבית לוי ח"ח (חי"ד). ולכאורה, נראה לדייק כן מדברי השו"ע (שם) שאין איסור פת גוי "כל שהפת צריכה לחום התנור". וכאן קודם שעשה צנימים הפת אפויה כל צורכה, ואינה צריכה לחום התנור כלל. ושוב ראיתי בשם הרה"ג עזריאל אורבך שליט"א שדייק כן להחמיר מדברי השו"ע הובא בקובץ 'מוריה' (שבט תשע"ג). וכן העלה בספר 'נעם בהלכה' (סימן ז ס"ה).

נחלקו הפוסקים בעניין דגני בוקר המכונים צ'יריוס העשוי מאחד מחמשת מיני דגן, אם יש להם תואר פת וממילא שייך לאיסור פת גויים. **מקורות:** בספר 'זאת הברכה' (עמוד קצב) הביא דעת הגרש"ז אורבך והגר"ש אלישיב זצ"ל שהחמירו לתת לו דין תואר פת. והגר"פ שיינברג זצ"ל היקל בזה. וע"ע בספר 'אשרי האיש' ח"א (פל"ו אות יג) בשם הגר"ש אלישיב בעניין, אותם דגנים מחמשת מיני דגן, שיש להם תואר לחם. וכן דעת הגר"ח קניבסקי הובא בספר 'אוהל יעקב' (עמוד תריב). ובשו"ת 'תשובות והנהגות' ח"ה (סימן רמט) כתב, דנהגו להקל בחו"ל וראוי להחמיר, וכן נוהגים בבד"ץ עדה החרדית.

כאשר מכניס הגוי את העיסה לתנור התפחה [קודם ההכנסה לתנור אפיה], אין בזה משום פת גויים. **הערה:** מכיוון שאף לאחר ההתפחה עדיין אינה אפויה וכולה בצק. וע"ע 'קובץ כשרות המזון' מאמרו של הרב דוד שטיין (שיעור 33).

ממית עצמו באהלה של תורה

עד כמה רבותינו המיתו עצמם באוהלה של תורה, זאת לא ניתן לתאר ולהעריך. אהבתם של רבותינו לתורה הקדושה בערה בקירבם ושקידתם העצומה במשך הימים והלילות אינה ניתנת לתיאור. להלן סיפורים המעובדים מתוך 'וקראת לשבת עונג' ובהם ניתן ללמוד על מוטיב זה:

שליטתו המופלאה של מרן הרש"ל צ"ח הגאון הרב חכם עובדיה יוסף זצוק"ל בכל חדרי תורה, היתה מדהימה בעוצמתה וגאונותה, עד כדי כך שמרן ידע לא רק מה שכתוב, אלא גם מה שלא כתוב. לפני כארבעה עשורים, מסר תלמיד באחת הישיבות בנוכחותו של מרן 'חבורה' בסוגית 'אישו משום חיצו'. הוא הזכיר את דברי הרשב"א, ורבינו נענה, שאין כזה רשב"א. וכמובן שכאשר בדקו נוכחו לראות את בקיאותו העצומה של מרן בש"ס ומפרשיו. כי אכן רשב"א כזה לא היה.

"זכורני", סיפר הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א, "שעשו כנס גדול של מאות אברכים לחזקם ולרוממם, ומרן זצוק"ל אמר בפניהם שיעור בהלכות ספירת העומר ברוחב ובעומק. באמצע השיעור שאל תלמיד חכם על דברי מרן מה'שדי חמד'. ומרן חשב מספר שניות, ואמר לו, כי בכל 'שדי חמד' דבר זה איננו.

אותו תלמיד חכם המשיך ושאל: "אולי בשו"ת 'אור לי' זה מופיע?", ושוב התבונן מרן מעט ואמר, כי גם שם מקומו לא יכירנו, ויהי הדבר לפלא, לעמוד ולומר שלא נמצא דבר זה, בספר עב כרס לא רזה, לזה צריך כוח גדול וגם סגולה, שבאה מאל-ל נורא עלילה ומאהבתו של מרן בתורה".

מספר הראש"ל מרן רבי יצחק יוסף שליט"א: "בביתו של אבא היתה מוצבת כורסה, שעליה היה יושב מפעם לפעם. בתקופה האחרונה לחייו, היתה איזו עת רצון שאבא ישב על הכורסה. כשעברתי שם, פתח ואמר לי: 'אתה יודע מתי אני יושב על כורסה זו?' ואז סיפר לי לראשונה: 'כשאני מסיים לכתוב תשובה ב'ביע אומר', אני יושב על כורסה זו במשך כחצי שעה, ומתחיל להעביר בזכרוני את כל הש"ס, עובר על התוספות ועל הרא"ש, על הר"ן ועל הרי"ף, ובודק, אם לא שכחתי במהלך כתיבת התשובה את אחד ממפרשי הש"ס, שכותב בנידון של התשובה אותה כתבתי'.

"בתשובות של אבא", מוסיף הגאון רבי יצחק יוסף, "יכולים להיות מאות מראי מקומות בתשובה אחת, אבל הוא היה עובר שוב על הכל בזיכרונו המדהים, כדי שהתשובה תהיה מיוסדת על כל אדני הש"ס וההלכה".

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - חכם משה (בישי) מימון זצ"ל

חכם משה (בישי) מימון זצ"ל - נולד בסביבות שנת ה'תר"ז (1856) בעיר גאבס שבתוניס שהיתה עיר של חכמים. משפחתו מיוחסת עד הרמב"ם 'הנשר הגדול'. מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר והיה מסתופף בחצרות ה'. לאחר פטירת רבו, התמנה לרב של יהודי גאבס ושימש כדיין ומורה צדק, דרשן, חזן בשבתות וימים נוראים, ובעל תוקע. נודע בנועם תפילתו והיה מושך את ליבם של ישראל לאביהם שבשמיים. הרביץ תורה ברבים. למד עם אליהו הנביא זכור לטוב. נפטר ב-י"א תמוז ה'תרפ"ח (1927). חי כ-71 שנים. ציונו בגאבס. לאחר כחמישים שנה, בחודש תמוז ה'תשל"ו (1976) הועלה ארצה והתברר כי גופו של הצדיק שלם כביום פטירתו, והוא נטמן בבית העלמין הישן בבאר שבע.

אביו: חכם יצחק. **אימו:** מרת שויכה. **מרביתיו:** אביו, חכם יצחק, חכם אברהם עלוש (רב העיר גאבס). **חבריו לתורה:** הגאונים הצדיקים חכם פראג' עלוש (מח"ס 'אוהב משפט' שו"ת), חכם יצחק בוכבזה (מח"ס 'גנזי ברכה' על הזוהר הקדוש), וחכם פראג' דמרי (מח"ס 'ראש פינה' דרושים ומערכות). **נשותיו:** מרת זימרה (זיווג ראשון), מרת רחל (זיווג שני). **ילדיו (מזיווג ראשון):** 11 בנים ובנות (ביניהם ר' עזר הי"ד שנרצח בח"י אביו). **ילדיו (זיווג שני):** 2 ילדים שאומצו ע"י חכם חיים חורי לאחר פטירתו. הצעיר הוא ר' מצליח. **מספריו:** **ידברי משה המילואים למשה** - חידושי תורה ודרושים **יישיר משה** - פירוש על תהילים **יהלל פי** - על הגדה של פסח

ימשה ידבר - חידושים על הש"ס • משה אמר - חידושים על התורה וליקוטי חז"ל • יוגד משה - על שיר השירים. (הודפסו ע"י תלמידיו ובנו ר' מצליח).

יפר ר' נסים זאב סרוסי: רבינו היה מקבל שבת מוקדם, וכבר ביום שישי מעט לאחר חצות היום כבר היה מסיים את סידור עניניו לכבוד שבת והולך לביהמ"ד ללמוד תורה עד כניסת השבת. בין ביתו לבית המדרש היה השוק של גאבס ובאופן קבוע היו שם אנשים רבים ועגלות וכדומה. פעם אחת הלך כדרכו ביום שישי לבית המדרש ובדרך ראה תמר מושלך בשביל, מלמל רבינו לתמר שאם ימתין לו עד מוצ"ש, יקח אותו ויברך עליו כראוי, ואכן בחזרתו בערב שבת והנה התמר עדיין נמצא באותו מקום ואף אחד לא נגע בו.

גם כשהלך רבינו להתפלל שחרית וכן בזמן שהלך לתפילת מנחה עדיין התמר היה מונח באותו מקום. לאחר צאת שבת לפי שיטת רבנו תם עבר שם רבינו וראה שעל אף כל ההמון וההמולה בשוק כל היום וכל העוברים והשבים, התמר נמצא באותו מקום. לקח אותו רבינו, ניקה אותו בדש בגדו והלך לביתו. כשהגיע לביתו, הניח את התמר מולו ועשה הבדלה וקרא מספר הזוהר ואת שאר הפסוקים והעניינים שהיה נוהג לקרוא בכל מוצאי שבת-קודש ובסיום כל זאת לקח את התמר, פתח אותו ובדק אותו מתולעים ולאחר מכן בירך עליו בכוונה ואכל אותו.

בלילה התעוררו בני המשפחה לקול צעקותיו מתוך חלום שחלם וצעק בקול: **"שבת, שבת"**. כשהעירו אותו ושאלו מה היה לו, ענה להם שבתמר שאכל היתה מגולגלת נשמה של אחד מבני הקהילה שנפטר לפני מספר חודשים וכעס עליו הנפטר בחלומו, מכיוון שהיה צריך להמתין לו כל כך הרבה זמן עד שתיקן אותו בברכה ואכל אותו, ורבינו ענה כנגדו: "שבת", כלומר ביקש לומר שלא היה יכול לטלטל את התמר בשבת.

אשתו, מרת רחל בחלה יום אחד כאשר היה לומד בחדרו ורצתה להביא לו כוס תה חם לשתות. כשהתקרבה לדלת שמעה קולות של שני אנשים בתוך החדר ושהרב מדבר עם מישהו. מיד שבה למטבח והכינה כוס נוספת לאורח. כשנכנסה לחדר, הניחה את שתי הכוסות על השולחן, שאל אותה הצדיק: "מדוע הבאת שתי כוסות? הרי בחדר הוא נמצא לבד". ענתה לו ששמעה עוד מישהו בחדר. **אז גילה לה ששמעה את קולו של אליהו הנביא שעסק איתו בלימוד באותה שעה.**

אלמנתו של רבינו היתה הולכת מדי פעם לשפוח שיחתה על קברו בגאבס כדי להתפלל. פעם אחת שהייתה שם סיימה את תפילתה והניחה עשב על מצבת והלכה לה. בית העלמין היה מרוחק מן הישוב והייתה צריכה לצעוד במשך זמן רב. לפתע עברה שם מרכבה רתומה לסוסים. סימנה האלמנה לבעל העגלה אם יוכל לאסוף אותה אל העיר. בעל העגלה עצר והיא ועלתה למרכבה.

מיד כשישבה בתוך המרכבה ראתה לפניו את דמותו של בעלה ופניו זועפות. הוא אמר לה: "קפצי מיד מן המרכבה הזו שבעליה אנשים רשעים ורוצים לחטוף אותך!". שאלה אותו: "כיצד זה באת עכשיו?". וענה לה כי העשב שהשאירה על קברו גרם לו שהוא ערב לביטחונה עד שובה בשלום לביתה. ואכן היא קפצה מהמרכבה וניצלה מהחטיפה.

יפור מרטיט על העלאת עצמותיו של הרב המחבר לארץ סיפר אדם אחד סגי נהור אשר בא לנחם את נכדיו של רבינו לאחר פטירת אביהם ר' מצליח מימון ז"ל. הוא היה מבין האנשים שהעלו את עצמותיו של רבינו לארץ (שכיום קבור בבית העלמין הישן בבאר שבע). כאשר באו להעלות את עצמותיו הזהירו את כל העוסקים בכך שכאשר מוציאים את הצדיק מקברו, שלא יסתכלו בפניו כלל.

ברגע שפתחו את הקבר, הוא לא התאפק והביט על הצדיק, וראה כי גופתו של הצדיק היתה שלימה למרות שחלפו כ-40 שנה! מאז קבורתו ולא זו בלבד אלא אפילו זקנו שלם והדור!!! אולם כשהביט בפני הצדיק הסתנוור מאור גדול שבקע משם ומיד התעורר, ושאר האנשים שם המשיכו בהתעסקות קבורתו עד שהביאוהו לארץ.

בנו של רבינו נפטר בחייו של אביו והיה רבינו דואג לכלתו ועורך בשבילה קניות כל שבוע. לאחר תקופה ארוכה שהיה עורך את הקניות שם לב שהיא לעולם אינה מבקשת ממנו שיקנה לה שמן. פעם אחת כשננתה לו רשימה לקנות שאל אותה: "וכי לעולם אינך זקוקה לשמן?". ענתה לו שאינה צריכה משום שיש לה כד אחד וממנו לוקחת שמן. הצטער רבינו מאוד על ששאל אותה על כך ואמר לה ללכת להביא את הכד וכשהיא הביאה את הכד הוא היה ריק לגמרי שכן הברכה שהיתה בו הסתלקה מכיוון שהפסיקה להיות סמויה מן העין.

הסיפורים מעובדים מתוך 'כיסא רחמים'

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עולילאי ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דוד בן יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוהו בת יעקב צבי ע"ה יעקב יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אציה בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דוד בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחא ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת אייזרן ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יעקב בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספרינס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	לע"נ תנצב"ה	הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כתון ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחא ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יונה בן סעידה ז"ל אביבה לויש ע"ה עפאת בת השמת ע"ה	ולד יחיא בן יוסף ז"ל יצחק בן ברוקו דב ז"ל שרה בת ברוקס ע"ה אביגדור בן גלילי ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בן סעדה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל מרים בת שושנה ע"ה אביבה לויש ע"ה קול נשמות עם ישראל
---	---	--	---	---	--

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חקת

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת הקת

א	אין לך רשות להרהר - אמונה פשוטה בלי כל התחכמויות.....
ה	טיהרו בסיחון - הקב"ה מסבב עולמו להיטיב לנו.....
ז	אליך נשאתי את עיני - תכלית הניסים כדי שנהיה תלויים בה'.....
ט	חוקת התורה - חק בלי טעם.....
יא	כי ארנון גבול - גדרים וסייגים בשמירת גבולי הקדושה.....
יג	צמיד פתיל לפיו - השמירה על מוצא פיו.....
יג	ממית עצמו עליה - עיקר מעלת עסק התורה כשהיא ב'גיעה'.....

פרשת חוקת

העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות*, ואז תהיה עמו ולחלקו*.

הקשה הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע (אות א) היא אמרין שמצווה זו היא חק בלא טעם, והרי רבי משה הדרשן פירש טעמה - תבוא אמו ותקנה צואת בנה (העגל). ומבאר בשם הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע, כי חטא העגל היה חסרון ב'אמונה' כשבני ישראל רצו 'להבין ולהשכיל', וכמו שאמרו באותה שעה 'כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו' (שמות לב א), ונחשב להם כ'פגם' כי מאי נפק"מ היא להם אם ידענו מה היה לו או לא... היה להם ללכת אחר ה' האלוקים בתמימות

אין לך רשות להרהר - אמונה פשוטה בלי כל התחכמויות בפרשתן (יט ב), 'זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול', וברש"י, 'לפי שהשמן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה' (יומא סו:). ורמזו בזה כי זוהי תכלית הטהרה - שלא ירהר האדם אחר מידותיו של הקב"ה, אלא יהלך אחריו באמונה תמימה, כדכתיב (דברים יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך', ופירש"י, 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר

א. כתב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזוטשקא זי"ע (פר' קרח) וז"ל. ושמעתי מפי אבי מורי ורבי הרה"ק זי"ע, מעשה המובא בקדמונים שהיה אחד שהשתוקק לדעת שיחת חיות בהמות ועופות, והפציר מאד ברבו שילמדו חכמה זו. והיה רבו דוחהו, באמרו למה לך זאת, יותר טוב לך לעבוד את בוראך בתמימות. והיה כאשר הפציר בו עד מאוד, נעתר רבו לבקשתו, וילמדוהו שיחת חיות בהמות ועופות, עד שהיה בקי ומבין היטב בשיחתו, והיה היום נכנס התלמיד להאכיל את בהמותיו, וישמע את אחד השוורים גונח, וישאלוהו אחיו לאמר על מה זאת נאנחת, ויענהו השור, כי שמעתי כרוז לאמר כי בעת הקרוב תפרוץ מגיפת דבר בקרב בהמותיו של בעל הבית זה, ועל זה ליבי דוי כי הקיץ הקץ על כל יושבי הרפת הזו. כשמוע בעל הבית את שיחתו של בהמותיו, מיהר ומכר את כל בהמותיו לידי השוחט, ותהי לו ממונו לפליטה. והיה אחר חודש ימים, שוב נכנס האיש להאכיל את העופות אשר לו, וישמע קול תרנגול מספר על שדפון העומד ליפול בשדותיו של בעל הבית הלוה, הלך בעל הבית גם בפעם הזאת ומכר את כל שדות תבואותיו, ובכך חשב שהציל את ממונו מאבדון ושמח שמחה גדולה, על כי השכיל ללמוד שיחת חיות ועופות וכך זכה להציל את נכסיו.

ויהי היום, ויבוא האיש לעשות מלאכתו, וישמע קול בעל חי מצעק ואומר, בקרוב יסתלק מאתנו בעל הבית, כי נגזר עליו למות בטרם עת רח"ל. ויהי בשמוע האיש את הדברים האלה, ויחרד חרדה גדולה עד מאוד, וירץ אל רבו אשר למדהו חכמה זו. ויצעק אליו בבכי ובתחנונים הושיעה אדוני הושיעה, כי סר אליו מר המוות, ויען אותו רבו ויאמר לו, הלא אמרתי לך כלך לך מדרך זו, והלך עם בוראך בתמימות, הלא יוסיף דעת יוסיף מכאוב, אילו לא היית מציל את ממונך מן האבדון, היית עתה ניצול מן המוות, כי צער הנזק היה כפרתך וכמו"ש (תיקו"ז קמג:): 'אית מאן דפרע בנפשו ואית מאן דפרע בממונו'. אולם בעבור שהתחכמת למלט רכושך, נפלה הגזירה על ראשך רח"ל. הרי לנו שעל האדם להלך עם בוראו בתמימות ובביטחון, ולשמוח בחלקו שנתן לו השי"ת, ולא יתאוה לשולחן של אחרים, וידע בבירור שאם לא נתן לו השי"ת יותר ממה שיש לו, סימן הוא שזהו טובתו, ויתכן שאם היה מקבל עושר וכבוד היה צריך ח"ו לסבול עבור זה ייסורים נוראים בבריאות או בנים, והשי"ת מנעו מכל זאת ברחמיו וחסדיו, עכ"ל.

אף אנן נעני ונאמר, שאין הדברים אמורים דווקא כלפי 'שיחת בעלי חיים', אלא גם כלפי 'שיחת בני אדם'... ש'שומע' אותם משיחים שרוצים ליטול ממנו את ממונו, ועושה השתדלויות יתירות מכפי השיעור... ורץ לבית דין וכיו"ב... אך האמת שיתכן שאם 'מרוויח' כאן יפסיד יותר ממקום אחר, אלא אין לו אלא להלך בתמימות, ולקבל עליו את הנגזר עליו בלא ל'התחכם'... כי לעולם אינו יודע ממה ניצול על ידי 'הפסד' זה... (לגופו של ענין ישאל את רבו כדת מה לעשות, ולא באנו כאן אלא לפקוח עיניים, להביט על הדבר בעין האמונה, ואז אף הליכתו לבי"ד וכיו"ב תהיה באופן אחר).

וכבר כתב הגר"א זי"ע ב'דברי אליהו' (ברכות מח: וז"ל). רבי מאיר אומר מניין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה... היינו שאם יבוא לאדם איזה רעה ידמה בעצמו שהיא טובה, והטובה היא לפי ערך הרעה, כגון שאם אבד ממנו סלע אחד ידמה בעצמו שמצא סלע אחד, ואם אבד שני סלעים ידמה בעצמו כאילו מצא שני סלעים, וכן בכל דבר רעה ידמה בעצמו שהרעה ההיא היא טובה. עכ"ל.

וע"י התחזקותו באמונה שלימה בעת הקושי והיסורים יעברו מעליו כל הצער וייסורי הגוף והנפש. ולהדיא כתב בן ב'אור החיים' הקדוש בפרשתו, כי פרה אדומה תמימה - היינו, תמימה באדמומיות, כלומר מלאה 'דינים',

בלא 'חשבונות רבים'. וכתשובת המשקל - עליהם להתחזק ולהוסיף באמונה פשוטה מבלי כל רצון להבין, ולזה ציוו ה' בחוקה שאין לה טעם, שיקיימוה רק בכח האמונה², ובוה יכופר להם חסרון האמונה שהביאם לידי עשיית העגל. נמצא שאין כאן כל סתירה, ואדרבה, חדא מיתרצא בחברתה, דזה גופא הטעם - מחמת שאין לה טעם.

והדברים אמורים כלפי כל דבר ועניין המתרגש ובא על האדם שיקבלנו בתמימות, ואף אם אינו מבין והרי זה כ'חק בלי טעם', מכל מקום יחזיק באמונה יתירה כי אף שאין בשכלו להבין ולהשכיל אך בוודאי טובה יש בדבר, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

ב. הגרי"ז מבריסק זי"ע היה אומר בשם אביו הגר"ח, כי מצוות 'אמונה' מתחלת במקום ש'נגמר' השכל... כלומר, שדבר הניתן להשיגו בסברת השכל הרי אין צריך לציווי ולגזירת הכתוב לחייב את האמונה בו - כי בשכלו הוא מבין זאת, ואינו 'מאמין' בזה, אלא כל מצוות האמונה נאמרה דווקא באופן שאי אפשר להבין, שעל הא גופא נצטוונו להאמין... ג. הנה מדרך העולם לברך מיד בבקרו של יום ברכת שהכל נהיה בדברו על קאווע (קפה), ורמז יש בדבר, כי משקה זה נעשה ממים וותחים וחלב קר, מסוכר מתוק וקפה שהוא מר בטבעו, להורות לאדם מיד בתחילת יומו - איזה מקרה שיארע לך בחמימי או בקריי, מתוק או מר, 'שהכל נהיה בדברו' - בדבר ה'.

מעשה נפלא שמענו לאחרונה, וכך הוה, איש יהודי יקר שביקרים הדר בארה"ב החל לסבול מאבנים בכליות, אבנים הללו הסבו לו יסורים נוראים ל"ע, לאחר כששה שבועות קבע הרופא שאם לא יצאו האבנים מעצמם בתוך שבועיים ימים, ינתח אותו דרך הגב בכדי להוציאם.

קביעת הרופא הייתה ביום שישי ערב שבת אחרי קדושים תש"פ, וכמובן שבשורה זו לא סייעה לו ולבני משפחתו כלל וכלל 'לקבל שבתות מתוך רוב שמחה', אמנם מן השמים האירו לו פנים, ולפתע בליל שב"ק באמצע סעודת שבת רואים בני המשפחה כי נהרת שמחה והארת פנים מאירה בפני אביהם, המה ראו כן תמהו לשמחה מה זה עושה, עמד ראש המשפחה ממקומו ופתח גמ' 'בבא מציעא', ושמחתו התעצמה כשכולו שקוע מכמה שורות הנאמרות שם, עד שהוקשה לו להיפרד מהם, ותגדל פליאתם בכפליים, עד שביאר להם בטוב טעם ודעת, היום בביקורי אצל הרופא, לאחר שעייין בבדיקת סי. טי. (CT SCAN), הסביר לי כדלהלן, א. לא אבן אחת נמצאת בכליותיך אלא ג' אבנים. ב. גודל האבנים אינו שוה, אלא בג' מידות שונות, הקטן שבהם גודלו במידה 2+, השניה מידה 4 והשלישית מידה 6. ג. הם מונחים באופן כזה שהגדול למטה, הבינוני מעליו, והקטן מעליו.

ועתה אבאר גודל שמחתי, מה שהביא אותי החיוך הראשון היא כי כשעלה במחשבתי מה שאמר הרופא נזכרתי שיש מעין זה בגמ' בפרק אלו מציאות (כה). שהמוצא ג' מטבעות נמצאות ברחובה של עיר כשהם בג' גדלים, ומונח כ'מגדל' - הגדול למטה ועליו בינוני ומעליו הקטן, הרי הוא 'חייב להכריז' כי לא נחשב הדבר כדרך נפילה, רק 'דרך הינוח' ופירש רש"י שם בזה"ל, וכי מנחי הכי לאו דרך נפילה הוה אלא דרך הינוח, ואף המאבד יתן 'סימן' למוצאו בזה גופא שהם עשויין כמגדלין, ובזה הרגשתי הארת פנים מן שמים, שהרי מכאן למדנו שאף האבנים אשר בכליותי אינם ב'דרך נפילה' - מקרה בעלמא, אלא עצם מציאותן מונח אצלי ב'סימן מובהק' שכביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו הניחם ואין שום מקרה כלל... ע"כ עיקר המעשה שיש בה כדי להתחזק כי על הכלל כולו יצא.

(למעשה, מקץ שבוע ימים, ביום שבת קודש קרוב לחצות היום זכה לרפואתו, וכה כתב בעל המעשה באותו מוצאי שבת מכתב מלא אמונה, וז"ל, אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, 'אבן' מאסו הבונים... מאת ה' היתה זאת... זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. 'מגדל' ישועות מלכו. ברוך ה' בבואם וברוך ה' בצאתם. ה' נתן האבנים וה' לקחם מאתי בשעה טובה ומוצלחת. ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו).

וידע, שכל קורותיו לטב או למוטב הכל מושגח בהשגחה העליונה - לטובתו הגמורה, מעשה באברך שהוצרך לקנות בית, יגע ומצא, וקנה בית פלוני. אלא שלמחרת נתברר לו שעומד בית למכירה במקום קרוב מאד, ובמחיר

ומדוע כי 'אשר לא עלה עליה עול' כי העול ימתק של אדם שהם בחינת הדינים, נמצא, שדייקא ע"י היסורים הדינים בסוד מאמרם (ברכות ה.) 'יסורין ממרקין כל עונותיו' והקושי מתמתקין כל הדינים והרע בטל ומבוטל^ה.

נמוך בהרבה ממה שהוא שילם, האברך לא מצא את נפשו מרוב צער... ידידו פנה לרבי מרדכי שוואב זצ"ל והלה חיזקו בדברים מופלאים, ובתוך הדברים סיפר לו שפעם ישב עם הרב דסלר זצ"ל, והוא סיפר לו איזה טעות שהוא עצמו עשה בענייני שידוכים, והיה הולך ומספר את פרטי הטעות שעשה, וכשסיים דבריו אמר, אבל, גם הטעות גופא מן השמים היא, הוסיף ע"ז ר' מרדכי, הוכחה יש לי שמן השמים רצו שתעשה טעות זו ותקנה את הבית הזה ביוקר ולא את השני הזול והקרוב, שהרי מתי נודעה לך טעותך - רק יום למחרת הקניה, מדוע לא נודע לך יום לפני כן, אלא, שמן השמים רצו שתעשה כך... (הגדש"פ הרב דסלר עמ' שמ"ט).

דבר נפלא אמר אחד מצדיקי הדור שליט"א לבאר בדרך רמז מה שנאמר כאן 'גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה', ובפשוטו הכוונה למצוות פרה אדומה, אך יש לומר עוד שהלא פרשה זו עוסקת במיתת נפש מישראל, ועל כך נאמר גזירה היא מלפני - מיתה זו היא בגזירת ה' היתה, ואין לך להרהר אחריה, שמא אירעה מחמת שלא טיפלו בו כהוגן ו'ברשלנות רפואית', וכיו"ב משאר שיחות בני אדם שאילו היינו מתנהגים באופן אחר אזי היה נשאר בארץ החיים, כי גזירה היא מלפני, והכל היה בידי ההשגחה העליונה.

מסופר, שלאחר שתמו שבעת ימי האבלות בפטירתו של הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע התהלך בנו הרה"ק רבי מאיר זי"ע עם הגבאי (הרב ביגלאייזען), ובדרך הילוכם אמר לו הרבי הידעת מדוע נהוג אצלנו שלא להעמיד משקה - לחיים במשך ימי השבעה רק לאחריהם, משום שבכל שבעת ימי האבל מדברים אודות הנפטר ומעשה הפטירה, והנה אומרים שהמנוח נלב"ע משום שהיה חולה בכך, ומשום שרופא זה עשה כך אירע כך, וכן כיוצא בזה, ולפעמים אפשר שיחשבו שאילו היו עושים פעולה מסוימת היו מונעים את פטירתו, והרי מחשבות אלו כפירה הם, כי באמת הכל אירע רק אחר שכך גזרה חכמתו יתב"ש, לכך תיכף ככלות ימים אלו, שותים משקה חריף לנקות ולצחצח את המח, ומברכים שהכל נהיה בדברו, להשריש בלבנו שאין כל סיבה גשמית לפטירה, אלא הכל בדבר ה' נעשה, כי כך גזרה ההשגחה העליונה.

הוסיף אותו צדיק שליט"א לבאר עוד, כי בא הכתוב לומר 'ואין לך רשות להרהר אחריה' - שלא להרבות באבל ובצער יותר מדי. וכמו שכתב הרמב"ן לפרש מה שנאמר (דברים יד א-ב) 'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת, כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך', וז"ל, יאמר אחרי שאתה עם קדוש וסגולה ה', ולא ישא אלוקים נפש, וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש ואפילו ימות בנוער וכו', ומכאן סמך לרבותינו (מ"ק דף כז:) באסרם להתאבל על נפש יותר מדאי. עכ"ל. וכה אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע לאחר המלחמה הנוראה בה איבד את ב"ב ואת כל י"א צאצאיו הי"ד, כתיב (תהלים לג ט) 'כי הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד', והרי אין 'ויהי' אלא לשון צער (עי' מגילה י:), והכי קאמר, הוא אמר ויהי - אותו רבש"ע אשר אמר וציוה שיבוא הצער והוא הביא את הצרה, הוא ציוה ויעמוד - שנקום להתחזק ולהתנער מעפר ושלא נהיה שקועים בעמק הבכא.

ד. פעם נפלה אחת מקרובותיו של הגאון רבי אייזיק שר ר"י סלבודקא זצ"ל ושברה את רגלה באופן נורא וקשה, ויחד עם רגליה נשברה גם רוחה כי הייתה כלואה בבית כשהיא שוכבת עם 'גבס' (cest) סביב רגליה, ולקיים מצוות 'ומבשרך אל תתעלם' נקרא ר' אייזיק לחזקה ולרומם רוחה, בתוך דברי החיזוק שאל ר' אייזיק, האם זכורים לה צערם של תשעה ירחי לידה, ולאחריהם חבלי הלידה - יסורים קשים ומרים, ותאמר הן, שוב שאל ר"א, האם זכרונות אלו מרים הם או מתוקים, בוודאי זכורים המה לטובה, וכל כך למה, מאחר שהם הניבו תוצאות - שנולד בן יקר וחביב, המרווה את הוריו נחת דקדושה וממלא את כל ישותם בשמחה גיל ורנן, כך, על כל 'סובל' יסורים לדעת, כי הם הכנה וכ'חבלי לידה' להוליד לו כל מיני שמחה וישועה בכל המצטרך לו... בדבר ישועה ורחמים. אלא מאי תענו כנגדי ותאמרו כי איננו רואים את התוצאה הלזו, מ"מ יש להאמין כי כך הם פני הדברים.

וכבר אמר הגרא"מ שך זצ"ל בעת שישב 'שבעה' על הרבנית ע"ה, כי כאשר מתבונן הוא בכל תהלוכות חייו ורואה כיצד בכל ההרפתקאי דעדו עָלֶיהָ ובכל סאת הצרות והייסורים שעברו עליו נתברר לו לבסוף שהיו הם לטובתו, אם כן גם עכשיו במצב הזה נקל בידו להתחזק מתוך הידיעה שהקב"ה חפץ רק להיטיב עמו.

ה. ידוע ומפורסם מהרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי ראש חודש א יא) שיש לכוון בתפילת מוסף דראש חודש בברכת 'ברוך אתה ה' מקדש ישראל וראשי חדשים' - את הצירוף של שם הוי"ה הק' השייך לאותו החודש, והוא שם

באר הפרשה - פרשת חוקת

ישיבה לשון עכבה (כדאי' במנילה כא.) - שעייבב עצמו בידיעה ברורה כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, והכל 'טוב' הוא'. וכל כך הרגיל עצמו בזה, עד ש'ויתלקטו אל יפתח אנשים ריקים', שהתלקטו סביבו אנשים רבים אשר שפכו לבם לפניו על כל צרותיהם ותלאותיהם... והוא הכנים בלבם תבונה ודעת להבין ולהשכיל שכל הצרות הם לטובתו של אדם, ועי"ז הוציאם מכל צרותיהם עד שנהיו ריקים מכל צרותיהם, ונפקחו עיניהם לראות כי הכל 'ארץ טוב'. ובשכר כל זה נעשה לבסוף 'ראש וקצין' על כל עם בני ישראל. בזכות הסבלנות - שקיבל באהבה באמונה תמימה בצור כל עולמים.

כלל של דבר, שיקבל את הנהגת הבורא עמו - בין בעצמו בין ע"י שלוחיו - לקבל הכל בהשקט ובבטחה, ולא ישיב למחרפיו דבר'.

ואכן, בואת יתהלל המחזיק באמונתו גם בעיתים הקשים כענין חק בלא טעם, ואף כשחשכה גדולה נופלת עליו יאמין בבורא ית"ש שהוא עשה ועושה ויעשה את כל המעשים לטובתו הגמורה, וכה מתאמרא בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע דבפרשה זו נאמרה שירת הבאר - 'אז ישיר ישראל את השירה

ובביאורו הנורא של הרה"ק מוואלברוו' זי"ע (עבודת יששכר בפרשתן) על המעשה בהפמרה דפרשתן (שופטים יא א-ג) 'ויפתח הגלעדי היה גיבור חיל וגו', ויגרשו את יפתח ויאמרו לו לא תנחל בבית אבינו כי בן אשה אחרת אתה, ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב ויתלקטו אל יפתח אנשים ריקים', וצריך ביאור מפני מה ברח יפתח, הרי לא רצו אחיו כלל להרגו, ומרוצים היו שישב עמם, אלא שלא רצו לתת לו חלק ונחלה מירושת אביהם, ואם ברח משום רוגז, היה יכול להלך בנחת ולא היה צריך לברוח, ועוד קשה הרי העיד הכתוב שהוא היה גיבור חיל, א"כ מדוע לא נטל מהם את הנחלה בכוח גבורתו.

אלא ביאורו, כי אכן, בכוח גבורתו של יפתח היה להוציא מהם את הנחלה, אלא שכבש את יצרו וקיבל על עצמו מידת הסבלנות, לעשות עצמו כ'נרדף' תחתיהם, וסבל חרפתו. אך מכיוון שלא האמין בעצמו - בידעו כי היצר אורב לאדם בכל עת מצוא, וחשש שאם יישב יחד עם האחים יבוא היצר באחד הימים ויפתנו להוציא מהם הנחלה, על כן ברח מהם בבורח מן השונא הבא עליו להרגו, וזהו 'וישב בארץ טוב',

היוצא מאחד ממקראי הקודש (מקורו בפרע"ח שי"ט פ"ג). והנה, צירופו של חודש תמוז הוא ה-ו-ה-י ויוצא מסופי תיבות של הפסוק (אסתר ה יג) 'וכל זה איננו שוה לי' (בני יששכר תמוז א), והוא שם הוי"ה בהיפוך הגמור הרומז להנהגת דין, ואמרו בעלי הרמז, כי כדי ליישר ולסדר צירוף זה ב'שם הוי'ה כסדרו' המורה על הנהגת רחמים פשוטים, אין לנו אלא לקחת את האות יו"ד מסוף התיבה לתחילת התיבה ומעתה ייקרא י-ה-ו-ה. והנה האות יו"ד מרמזת ל'יהודי', והיינו שבשעה שהיהודי מעמיד עצמו ואת 'יהדותו' - אמונתו בה' במקום הראשון, תחילה לכל הנעשה עמו הן ברוח הן בגשם, ייהפך כל הנהגת ה' עמו לרחמים וחסדים פשוטים ומגולים.

ו. כענין זה ענה פעם הגאון הגדול הרא"מ שך זצ"ל, ליהודי 'נרדף' שנכנס אליו וביכה לפניו את מר גורלו, רבי, ה'רודפים' ממררים את חיי, אין לי לא יום ולא לילה, אינם נותנים לי מנוח אף לא רגע אחד ביום... א"ל רה"י, תדע, ש'ישועת ה' כהרף עין' ברגע אחד, יאר ה' פניו אליך ותשכח מכל הרדיפות והדחקות, ועד אז התחזק נא בדברי חז"ל (גיטין לו:) 'תנו רבנן הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין... עליהן הכתוב אומר (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'. אדהכי והכי הגישו לפני רה"י כוס 'תה' ועל ידה כף דבש, התבונן בה רה"י, ולאחר מכן אמר, התבונן נא במאכל זה ששמו דבש ותראה פלאות, כי הדבש נעשה מהדבורים, אשר בטבעם הם 'רודפים' את האדם, לא יתנו לו מנוח לרגע, יבואו מימין ומשמאל, אם יעמוד האיש בדרכם ימצצו את דמו ויעקצו אותו עד כדי ריצה לבית החולים, ודייקא מהם יוצא הדבש - המאכל המתוק שבעולם... כי אכן, דייקא מאלו הרודפים והממררים את חיינו מהם יצא לבסוף דבש מתוק נעים וטוב לחיך... ואין הדברים אמורים דווקא ב'רודפים' כפשוטו, אלא לרמז לאדם בכל מיני 'רדיפות' ו'עקיצות' כי משם יצא לו דבש למתק ולהאיר את חיייו.

ז. וכך כתב המהרי"ל דיסקין (סוף פר' במדבר) וז"ל, והנה איתא (ערכין טז:) די ביסורין כל שהן, דפשט ידו לכיסו לקחת שני סלעים ולא עלה בידו אלא אחד נחשב ליסורין, וכגון אחד נותן לו סטירה על לחיו או מעליב אותו בוודאי נחשב ליסורין, והשי"ת א-ל רחום הוא ומרבה להיטיב, ומכפר על עונותיו בזה אף של חייבי כריתות ח"ו, כנ"ל. עכ"ל. והרי ש'מכה' זו יכולה להציל אותו מפילו מעונש כרת...

במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנון, והכוונה, כמבואר ברש"י (ומקור הדברים בחולין ס:) שעל בני ישראל נאסר להילחם במואב ולכבוש מהם את ארצם, מה עשה הקב"ה, נתן בלב 'סיחון מלך האמורי' להילחם במואב ולקח את ארצם, ומעתה אין הארץ של 'מואב' אלא של 'אמורי', ומותרים בני ישראל לכבוש ערים אלו מידו, והיינו דאמרי 'עמון ומואב טיהרו בסיחון'. וזהו שאמר הכתוב 'ויקח ישראל את כל הערים האלה - כי חשבון עיר סיחון והוא נלחם במואב'. ומכאן הרווחנו יסוד איתן לכל העניינים הנוגעים לחיינו, בראותנו כיצד א-ל נורא עלילה מסבב ומנהל עולמו להביא הדבר לתכלית טוב, כפי הכוונה העליונה, ורק בעיני בשר נראה שסיחון הוא גיבור חיל ואיש מלחמה היוצא למערכה לכבוש את מואב בכדי להגדיל את מלכותו, אבל באמת 'יושב בשמים ישחק', כי אין כאן גבורה ואין 'כאן' סיחון... אלא הכל הם כ'כלי משחק' בידו של הקב"ה להעביר מקומות אלו לידי ישראל, ורבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". ומעתה יאמרו המושלים בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, כי מכאן נלמד לכל תהלוכות החיים, שאין ביד האדם לעשות מאומה^ט, ולא יועילו לו כל תחבולות אנוש וכל

הזאת עלי באר ענו לה' (כא י), ורבים תמהו מדוע איננה נקראת 'שבת שירה' כפרשת בשלח שבה נאמרה שירת הים. אלא ביאורו, כי שירה זו אמרו בני ישראל בעמדם על פתחה של ארץ ישראל אחר שכבר אירעו להם כל ניסי מדבר - שסיפק כל צרכיהם במדבר, מן ובארה של מרים וכו' והצילם משאר המלחמות, והמשורר ומזמר לאלוקיו בזמן בזה אין בזה כל כך רבותא. אמנם 'שירת הים' נאמרה כאשר עמדו ישראל בתחילת דרכם בעת אשר 'לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה' - וגם צידה לא עשו להם ובכל זאת אמרו שירה מפני שהאמינו בה' והתחזקו בבטחון בחי העולמים, שירה כזאת חשובה היא עד מאד לקרוא על שמה 'שבת שירה'.

טיהרו בסיחון - הקב"ה מסבב עולמו להיטיב לנו בפרשתן (כא כו), 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון', ובגמ' (ב"ב עה:) 'בואו ונחשב חשבוננו של עולם'. יש שרמזו בזה, כי בפסוקים שלפניהם כתיב 'ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמורי בחשבון ובכל בנותיה, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי הוא והוא נלחם

ח. שמעתי מאחד מראשי הכוללים שליט"א, שלפני תקופה הגיע אליו השכם בבוקר אחד מהאברכים הלומדים אצלו ונתן לו 400 שקל - תרומת קודש מהשווער (חמיו) עבור הכולל, והנה ראש הכולל דן מקפיד ביותר לא להשאיר סכומים אצלו במזומן אלא מפקיד הכל בבנק, אך 'משום מה' נשאר בכיסו, ובסוף הסדר החליט 'משום מה' לתת את הכסף לאברך נזקק, סקר בעיניו את מאות הלומדים והחליט 'משום מה' לתת לאברך פלוני בלא שידע בעצמו מדוע נותן לו ולא לאחרים, ניגש אליו ונתן לו 400 שקל בלא אומר ובלא דברים.

למחרת ניגש אליו החברותא של אותו אברך, וסח בפניו, כי אמש בתחילת הסדר סיפר לו החברותא, כי זקוק הוא להחזיר היום לגמ"ח 400 שקל כפרעון הלוואה, וכבר הוציא מהבנק סכום זה, אלא שבטרם שיצא מהבית לילך לכולל הודיעו לו ב"ב שזקוקים הם ל400 שקל לתשלום חוב כלשהו, ונתן לה, וכבר אין יכול להוציא עוד כסף מהבנק כי תם הכסף, ואינו מסוגל נפשית לחפש הלוואה, ועל כן מבקש מהקב"ה שישלח לו עזרו מקודש בלי הלוואה, ואכן נשלחת כמלאך מן השמים....

ועתה ראה נפלאות ההשגחה, כמה דברים שאירעו 'משום מה' בשביל למלאות לאותו אברך את שאלתו... כי אכן כל ברואי מעלה ומטה אינם אלא 'שלוחי דרחמנא' להביא את רצונו ית' לידי מעשה.

ט. מעשה ביונה שנקלעה לבית הרב שליט"א, משראתה לאיזו צרה נכנסה... מיהרה לעוף החוצה דרך החלון שהיה נראה לעיניה כפתוח, אבל באמת היו חלונות הזכוכית נעולים על מסגר ובריה, וממילא בבואה עד חלון הזכוכית נתקלה בו נחבלה ונפלה, לא התייאשה היונה, הגביהה עצמה מן הקרקע ושוב פרשה כנפיה ו'עפה' אל החלון, שוב נחבטה כהוגן וצנחה לארץ כשהיא מוכה וחבולה. אדהכי והכי שמע בעל הבית את קולות נפילתה וראה את אשר לפניו, נכמרו רחמיו ופתח את החלון לרווחה, יונה זו שוב התחזקה ועפה לעבר הכותל ההוא, והפעם יצאה לחירות עולם. והנה, אותה יונה בטוחה בעצמה ש'הצליחה', דפקה עצמה בחלון פעם ופעמיים עד שבפעם השלישית הצליחה לצאת... ואינה יודעת כי מעשיה לא הועילו ולא כלום, והיתה יכולה להטיח ראשה בחלון כל היום וכל הלילה ולא היה 'זו' מאומה, אלא שהיה כאן מאן דהו שפתח את החלון ורק מחמתו השתחררה מ'בית האסורים'...

באר הפרשה - פרשת חוקת

לא היה מהכשת הנחש, אלא כי כן היה דבר המלך (והחטא גרם), וראיה, שגם הרפואה באה ע"י נחש זה - בהבטת עליו, והרי לא יתכן שהנחש ממית ומחיה בחדא מחתא, ובעל כרחך תבין שאין כאן 'טבע' כלל, אלא כשחטאו נענשו וכששבו בתשובה נתרפאו, והכל בגזירת שמים ולא בגלל הנחש, והוא שאמרו אלא בזמן שהיו מסתכלים כלפי מעלה - שהביטו אל שורש העניין ומה שמלמעלה מפעולת הנחש.

בעין זה כבר כתב הרמב"ן (פסוק ט) 'וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה'.

ולא זו בלבד, אלא רצונו של הקב"ה שיעסוק האדם ב'השתדלות' ובשעת מעשה ידע ויאמין שכל פעולותיו לא מעלה ולא מוריד, אלא הכל תלוי במה

אופני ודרכי ההשתדלויות שבעולם להרבות הונו ולהשיג אפילו כמלוא נימה יתר ממה שנקצב עליו.

בדברים הללו ביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תר"צ) בכתוב בפרשתן (כא ח) 'עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי', והקשו בגמ' (ר"ה כט.) 'וכי נחש ממית או נחש מחיה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים'. והקושיא ידועה, שאם אין הנחש מחיה אלא הכל היה תלוי אם מסתכלים כלפי מעלה, אם כן לאיזה צורך הוצרכו להסתכל בנחש ורק מי ש'ראה אותו וחי', הרי היה יכול הקב"ה לומר שיסתכלו כלפי מעלה וישעבדו ליבם ועי"ז יחיו. ומבאר ה'אמרי אמת', שהא גופא רצה הקב"ה ללמדם שגם מה שניזוקן מתחילה

ובאמת מעשה זה הוא משל וציור על כל צורת חיי עולם המעשה, שיוצא אדם לעבודתו, ונדמה לו שכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, הנה עשה מעשה ועלתה בידו, ולעיתים כשאינו מצליח בפעם הראשונה מוסיף לעשות עוד פעולות עד שמצליח... ואינו יודע כי כל מעשים אלו אין בידם להביא לו מאומה, והרי הוא כמטיח ראשו בקיר שאינו מועיל אלא לפצוע גופו ונפשו ולייגע עצמו, וסיבת ההצלחה היא כי מן השמים 'פתחו לו חלון' ושערי פרנסה... הן אמת שצריך לעשות 'השתדלות' כי גזירת מלך היא על כל באי עולם השוכנים בעולם המעשה, ואף אותה יונה, אם לא הייתה דופקת עצמה בחלון לא היה בעל הבית משים ליבו לדבר ולא היה נחלץ לעזרתה, אך צריך לזכור שאין זה אלא השתדלות ותו לא, אבל הפרנסה עצמה מגיעה בלא שום שייכות למעשים.

י. וכבר דקדקו המדקדקים ענין נפלא, כי תיבה אחת (מני רבות) יש ב'לשון הקודש' ולה כמה משמעויות, והיא תיבת ציר, כי משמעותה כאב (ישעיה כא ג) ומשמעותה שליח (כדכתיב, משלי כה יג, 'ציר נאמן לשולחיו'), לרמז וללמד זה על זה, ולומר לך, כי כל כאב הוא שליח משמים, ובזה יזכה לפירוש השלישי של תיבת 'ציר' שהוא מלשון דלת (כמו 'הדלת תסוב על צירה', משלי כו יד), וכלומר שהכרה זאת היא היא ה'ציר', הפותח בפניו את כל השערים.

יא. מעשה בעני מרוד שלא הצליח למצוא שום מקור לפרנסתו ונמלך בדעתו להגר לאר"ב, כי שמע ששם הכל מתפרנסים בכבוד ואף באים לידי עשירות, ובטרם נסיעתו הלך לשאול בעצתו של הגאון רבי חיים מבריסק זי"ע, נענה לו ר' חיים, אילו היית עני בדרך הטבע אכן היה נאה ויאה שתפליג לעבר הים שם תמצא את עושרך, אך מאחר שעניותך אינה בדרך הטבע אלא כי כן הוא רצון השי"ת, אם כן מה לך לטרוח ולנסוע לארץ מרחק, והרי העשירות יכולה לבוא אליך גם בהיותך כאן... והיינו כי 'ממה נפשך', אם נשתנה דינך ונגזר עליך מהיום והלאה עשירות, א"כ אין כל צורך בנסיעה הרחוקה עבור זה, ואם גזירת העניות עדיין עומדת בעינה אזי מה טעם יש לעבור לאמעריקע, הרי עניותך תרדוף אחריך עד שמה, וכי עדיף לך להיות עני ואביון בארץ מרחקים מאשר בביתך זה.

כיוצא בדבר סיפר הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל, פעם נכנס יהודי (שלא היה מחסידי טשורטקוב) אל הרה"ק מטשורטקוב זי"ע לקבל ברכת פרידה, כי כאן בארצות אירופה (יורופ) הנו 'מחוסר פרנסה' ובדעתו לעקור דירתו לאר"ב שם תבוא הרווחה לביתו. א"ל הרה"ק, אברכך בברכת הדרך, אבל שליחות אחת אבקשך לשלחך, שתמסור 'פריסת שלום' אל האלוקים של אר"ב, נחרד האיש ושאל את הרבי וכי יש ח"ו שני רשויות... והרי הקב"ה יחיד הוא בעולמו ואותו הקב"ה שברא את כל העולם כולו נמצא באר"ב ובאותה מידה גם כאן בטשורטקוב, ברחבי אירופה ובכל פינה נידחת שבעולם. א"ל הרה"ק, אכן, לזאת כוונתי, מדוע תדמה בנפשך כי באר"ב תצליח בפרנסה יותר מכאן, הרי אותו הבורא שיפרנס אותך באר"ב בידו לפרנס אותך כאן באירופה. אגב, הלה אכן לא נסע, וניצלו חייו, כי היה לו טיקעט (כרטיס) להפליג בדרך ים באנייה הנקראת 'טיטאניק' ששקעה באותה הפלגה למצולות ים.

שיצטרכו לשאול 'מה נאכל', ואצ"ל שמים יש להם בשפע, וכל זה אינו תלוי אם הם זכאים או חייבים. ואמרו בני ישראל, מה נשתנינו מכל אומה ולשון, שניתן לנו 'מן' - לחם מן השמים דבר יום ליומו - ולא לזמן ארוך, ואפילו המים שהן הפקר לעולם ואין לאדם מחיה זולתם גם כן נסתלקו מאתנו כשמתה מרים, ומוטל עלינו להזיזם ולהישמר בכל מעשינו שיהיו כראוי לרצון לפני הבורא יתברך בכדי שיומשך לנו שפע הפרנסה, אלא רצוננו בפרנסה מסודרת ומובטחת².

אכן, מהאי טעמא נענשו, כי כפרו בטובת המזון שבא להם לכבוד ומעלה, כי דייקא לרום ערכם של דור המדבר שהיו כמלאכי השרת היה המן בא להם דבר יום ביומו (ולא בפעם אחת לזמן ארוך), כדי שיהיו עיניהם תלויות תמיד אל ה'ג', כי זה עיקר מעלת האדם, כענין שכתוב (תהלים קכג ב) 'הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם' וגו', והענין היה להם להרגיל נפשם במידת הבטחון והאמונה בה' יתברך³.

עפ"ז מבאר עוד הרבינו בחיי, שלכן נענשו מיד - 'וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים', כי נחשים שרפים לא נאמר, אלא הנחשים השרפים בה' הידיעה. וכלומר, שאלו הנחשים והשרפים כבר היו שם מקדמת דנא וכדכתיב (דברים ח טו) 'במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב', אלא שעד אותו היום הגן עליהם הקב"ה מכל פגע רע - שהיה ענן אחד משבעה עננים לפניהם

שגזר עליו, וכך ביאר הרמב"ם ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה בפסוק) את טעם ההבטחה בנחש הנחושת, כי הקב"ה הפליא לעשות ונתן בנחש את הכח לרפא הנשיכה, וכמו שכתב הרמב"ן (פסוק ט) שכך דרכו של הקב"ה להמתיק מר במר, והכנים בנחש המזיק את הכח המרפא, אולם רצונו ית' היה שתוך כדי שעושים פעולה טבעית לרפאות גופם ידעו שאין הנחש מחיה אלא יסתכלו כלפי מעלה וישעבדו את ליבם לאביהם שבשמים באמונה תמימה כי הוא רופא חולי עמו ישראל. וז"ל, 'באמת היה הנחש מסוגל לרפואה זו ששם בו הקב"ה רפואה זו וכו', אעפ"כ זה הרצון - שבהיותו עוסק ברפואה הגשמית יסתכל ויהיה ליבו לשמים על ידי שמיישב עצמו וכי נחש מחיה⁴.

אליך נשאתי את עיני - תכלית הניסים כדי שנהיה תלויים בה' בפרשתן (כא ה-ו), 'וידבר העם באלוקים ובמשה... כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל... וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים'. ודבריהם תמוהים עד מאד, כי היאך אמרו אין לחם ואין מים בשעה שהקב"ה ממטיר להם בכל יום ויום לחם מן השמים, ואף גם באר מים לפנייהם מנס הסלע שנתחדש להם זה עתה.

ומבאר הרבינו בחיי (ד"ה כי אין) כי טענתם היתה - הנה כל אומות העולם יש להם לחם לשובע נפשם, וכל מזונותיהם מוכנים להם לזמן ארוך - מבלי

יב. בדרך צחות מספרים על מי שמצאו אותו מתפלל שיזכהו ה' לזכות בלוטו (לאטערי) השבועי בהגרלה שנערכה על סך מיליון \$, כשהוא מסביר שהיות ויש לו עשרה ילדים בלעה"ר על כן ברצונו להכין עצמו ולהניח 100,000 \$ עבור כל אחד מצאצאיו, שאלוהו, אם כן, מדוע הנך זקוק עכשיו לכל הסכום, מדוע אינו בוטח בהקב"ה שישלח לו עזרו בכל עת שיצטרך להכניס את בנו תחת החופה, השיב להם, איני יכול להשאיר אצלו את הכסף... כי אם אדבר לשון הרע וכיו"ב אזי ברגע אחד יקח את כל המעות... וחלילה לנו להידמות לאותו כסיל באיוולתו... יג. והרי הקיווי אל ה' הוא הא-ב' של יהודי, וכמו שאמרו בעלי הרמז כי מנין תיבת 'קוה' עולה לקי"א (111), והוא כמנין תיבת אות 'אל"ף', ללמדך כי תחילה וראש ו'האל"ף' של יהודי הוא שיהיה תמיד במצב של 'קוה' אל ה'. יד. כשאמר לבן ליעקב 'נקבה שכרך עלי ואתנה' (בראשית ל כח), לא אבה יעקב לקבל 'הצעתו' אלא ביקש לקבל שכרו בכבשים העקודים נקודים וברודים, ומבאר הרמב"ם (ד"ה לא) 'לא תתן לי שום דבר קצוב בשכרי, אלא יהיה שכרי דרך מקרה וטובת הא-ל כמו שיזמין לי'. והיינו כי לבן רצה לעקור את הכל - לתת לו שכר קבוע, ובזה לא ירגיש שכל פרנסתו תלויה בידי שמים. אך יעקב אבינו ענהו שאינו רוצה בשכר קבוע, כי על ידו יתמעט בטחונו בה', כשהוא מרגיש ששכרו בטוח וקבוע ועומד, אלא רצה לחיות על פי מעשים שבכל יום, ועי"ז יהיה תלוי בבורא ית' בכל עת ובכל שעה.

פעם באה שאלה לפני הגאון רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל מבחור שעמד בפרק 'האיש מקדש' ומדברים עבורו נכבדות בת ת"ח, אך דא עקא שתובעים את אביו שיתחייב בעד השידוך סכום כסף נכבד וכבד עד מאד, שאל

באר הפרשה - פרשת חוקת

המדבר שאין שם סיפוק ולא הביאם דרך מקום אשר רגיל היות שם בר ולחם, כי ה' חפץ שעניניהם יהיו תלויות לאלוקים יושב בשמים על מחיתם ועל כל צרכיהם באין מבטח זולתו, ומטעם זה עצמו לא הסיר הנחשים, והנחם לנושכם ויהיו מתרפאים כשיסתכלו כלפי מעלה לאביהם שבשמים... שה' חפץ בזה כדי שיהיה לבם תמיד באין הפסק קרוב לה' כבן המצפה לשלחן אביו ערב ובקר ובכל עת וזמן^{טז}, ואם היה מביאם דרך ישוב לא הייתה להם הרביקות בתמידות בשיחה מזומן לפנייהם סיפוקם, ומה מאוד יסובב דבר זה הרחקת הלב מהכרת השגחת הבורא ויראת רוממותו, עכל"ק".

הורג נחשים ועקרבים שלא יזיקום, והיה הענן שהוא מיוחד לפלא הזה, אך מאחר שהתלוננו על כך שהם תלויים בה', ורצו לחיות כשאר האומות בהנהגה שבדרך הטבע, על כן הסיר מהם הקב"ה את השגחתו, וכביכול עשה רצונם - שיהיו מופקרים לפגעי הטבע, וממילא נשכום הנחשים השרפים כדרכו של עולם^{טז}.

בדברים האלה איתא נמי ב'אור החיים' הק', המבאר מדוע לא ריפא אותם הקב"ה תיכף ומיד, אלא ציוה עליהם להביט על נחש הנחושת. כי רצה הקב"ה 'להעירם בתשובה על שהתרעמו למה הביאם ה' דרך

הגר"י את הבחור האם אביו שכיר (Employee) או עצמאי (Self employed), ענה הבחור - שאביו עצמאי, א"ל הגר"י, אם כך, אמור לאביך שיגמור השידוך ויתחייב בעדך את כל אשר המחנות דורש בעדך ובעזר השי"ת יוכל לעמוד בהתחייבויותיו. הבחור ענה אמון, והוסיף לשאול מתוך דרך ארץ, ילמדנו רבינו, למאי נפק"מ אם אבי שכיר או עצמאי, ענה לו הגר"י, דע לך, שפע הפרנסה בא לו לאדם כפי מה שהוא נושא ענינו לשמים, והנה, השכיר בוטח גם על הבוס שלו - שביום המיועד והקבוע ישלם לו משכורתו השלימה, אבל העצמאי בוטח בה' בשלימות, בכל שעה ורגע הינו תלוי בחסדי הבורא שישלח אליו קונים הרוצים בסחורתו, ולפי שהוא כ"כ תולה עצמו בחסדי הבורא הנני מובטח שבוודאי יעזרהו ה', ואכן, כך הווה, כי האב היה מניצולי המלחמה, ובתוך הזמן שבין האירוסין לנישואין קיבל כספי פיצויים מדייטשלאנד (גרמני) כאותו הסכום שהמחנות דרש ממנו, ויהי לנס.

טו. ובזה פירשו עוד, מה שנאמר וַיִּשְׁלַח ה' בעם את הנחשים השרפים' ולא נאמר וַיִּשְׁלַח, כי וַיִּשְׁלַח הוא מלשון שחרור לחרות, וע"ד שנאמר (שמות יג יז) 'ויהי בַּשִּׁלַּח פרעה את העם', ובא הכתוב ללמד שלא הביא הקב"ה נחשים מקצווי ארץ וגם לא ברא נחשים לנושכם, אלא התיר ממאסר את הנחשים שהיו עד עתה בסמוך אליהם - קשורים בדבר ה' לבלתי הזיק את העם, ומאחר שחטאו ניתנה להם הרשות להזיק כטבעם, וכביכול שחררם מכבליהם.

טז. אמרו חז"ל (פסחים קיח.) קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף וקשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף, ידועה הקושיא מה שייך דבר 'קשה' כלפי הקב"ה. אלא, שהנה איתא במדרש (שמו"ר כא ה) שהקב"ה סיבב את ישראל במדבר באופן שיהיו המצרים בצד אחד והים בצד השני, ולא יהיה להם דרך להינצל מן הצרה, ולמה עשה הקב"ה להם כך אלא שהיה הקב"ה מתאוה לתפילתן'. ומסמך על זה מה שנאמר (שה"ש ב יד) 'יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וכו' השמעני את קולך כי קולך ערב', שהיה הקב"ה מבקש לשמוע את קולם (ועי"ש באריכות). ולאחר שצעקו בני ישראל אל ה' רצה להושיעם ולקרוע להם את הים, אך ידע שמעתה יחדלו מלצעק ולהתפלל אליו, ודבר זה - היה קשה בעיניו, וכדרך שאמרו קשה עלי פרידתכם... וכיוצא בדבר הוא לגבי הפרנסה וזיווגו של אדם, שהקב"ה מתאוה לתפילתן של ישראל ועל כן אינו משפיע בבת אחת פרנסה בהרחבה, וכדאיתא בגמ' (יומא עו.) לגבי המן, כך גם לגבי מציאת הזיווג, שהקב"ה מחכה שבניו אהוביו וחביביו יעמדו בתפילה ויזעקו 'מאין יבוא עזרי'. אמנם קשה למלאות משאלותיהם כי שוב לא יתלו עיניהם בו ולא ירבו בתפילה...

על כן זאת עשו וחיו, להתרגל לפנות אל הקב"ה בכל עידן ומצב, הן קודם שתבוא הישועה והן לאחריה בשבח ובהודאה, ואם לא יהיה 'פרידתכם' גם לא יהיה 'קשה'... וכמסופר על הרה"צ רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל מיקירי ירושלים, אשר פעם היה נצרך לישועה בביתו והלך ארבעים יום לכותל המערבי לבקש שם ולהתפלל על אותו ענין, ובמלאות הימים האלה הלך עוד ארבעים יום בכדי להודות על כל הטוב והחסד.

יז. רבות מצינו בשבח הסמיכה והתליה 'במי שאמר והיה העולם', וידועה דרכם של הרבה צדיקים (הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיו ז"ע, הרה"ק ה'דברי חיים' ז"ע ועוד הרבה) שלא עלו על יצועם כל עוד שהייתה הפרוטה מצויה בכיסם, ואולי י"ל כי כשיש לאדם אפילו פרוטה אחת כבר איננו תלוי כ"כ בבורא, שהרי עדיין בידו מעות לקנות למחר לחם

חוקה בלא טעם מעלה עליהם הכתוב כאלו קיימו כל התורה אשר צוה ה' לאמר, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצות הבורא וזה לך האות. ואולי כי לטעם זה רצה ה' שתמסר להם המצוה בדרך חוקה. עכל"ק"ח. והיינו, כי

חוקת התורה - חק בלי טעם

בפרשתן (יט ב), 'זאת חוקת התורה', כתב ה'אור החיים' הק' לבאר מדוע נאמר 'זאת חוקת התורה' ולא 'זאת חוקת הפרה', וז"ל. ובדרך רמז ירצה באומרו חקת התורה, שאם יקיימו מצוה זו הגם היותה

לשובע נפשו. ורק אחר שסילקו מעליהם כל מעותיהם עד הפרוטה האחרונה הרגישו היטב כי תלויים בה' והשליכו ידם על ה' שבוודאי יפרנס ויזון אותם בחן ובחסד וברחמים, אז הלכו לנוח לבטח על משכבם.

ידוע שהרה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע ציווה קודם פטירתו (לשון צדיק, בצוואה מיום א' ח"י חשון תרי"ג, אות א) עוד אני מצווה... לא יקברוני אצל עשיר - אפילו מוחזק בכשרות, רק אצל עני יהיה עני שבעניים רק שיהיה מוחזק בכשר. והיינו כי פעמים אדם שיש לו רוב כל אינו מרגיש כל כך שהוא נצרך בכל רגע לחסדי הבורא יתב"ש.

יח. עוד בכלל הדברים, שכשם שנאמר לעניין ה'פרה' שגזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, ונתבאר שהכוונה לעניין התמימות באמונה שלימה בהשי"ת גם בבוא ח"ו על האדם קשיים למיניהם, כך ייאמר לעניין עשיית כל מצוות ה' גם כשהם קשים לעשותם וכ'חק בלי טעם', וסופו שיראה שהכל לטובתו.

סיפר אחד הרבנים מהדור הקודם אשר אחר ה'מלחמה' קבע מושבו בארה"ב, שבשנות המלחמה הצליח לברוח ביחד עם אחיו אל תוך היער ונתחבר שם לקבוצת פרטיזנים (קבוצות שלא נכנעו ובעצמם ניסו להלחם ברשעים) והגם שעפ"י רוב היו קבוצות אלו בנויות או כולם יהודים או כולם נכרים, שונה היה הרב דילן שהוא ואחיו היו שני יהודים בתוך קבוצה גדולה של נכרים, מדרכה של קבוצה כזו היו ממנים 'שומר' שישב על עץ גבוה ועליו מוטל לצפות מרחוק האם הרשעים מתקרבים ח"ו לעבר היער. באחר הימים הבחין השומר בחיילים המתקרבים ובאים, מיד מיהר להודיע לכל החברים על הסכנה המרחפת על ראשם פן ילכדו אותם ויעשו בהם כלה, וכל הקבוצה כאחד נמלטו על נפשם ונסו לעמקי היער העבות, במטרה להגיע אל הקצה השני. גם האחים לבית משפחת יפה ברחו כל עוד רוחם בקרבם, אלא שבהגיעם למקום מבטחים גילו לחרדתם שמרוב בהלה שכחו את התפילין במקומם, וכאן החל הספק לכרסם בלבם, מצד אחד רצו לחזור על עקבותיהם, ביודעם שאם לא עכשיו אמתי, שהרי כל הקבוצה לאו בני ברית ניהו ואין להם כל שמץ השגה 'תפילין' מה הם, ואם לא ידאגו עכשיו לעצמם מי יודע אימתי יזכו שוב להניח תפילין... לאידך שאר הפרטיזנים הזהירו אותם שסכנת נפשות יש בדבר, כי בוודאי יתפסו אותם האויבים, אך הם החליטו שאינם יכולים לוותר על מצווה רבתית זו ויהי מה.

בנסירות נפש חזרו האחים למקום חנייתם הראשון, ואכן, לגודל הפחד עשו את דרכם בדרכים עקלקלות לבל ירגישו בהם האויבים, ובבואם למקומם הקודם נתמלאו שמחה בראותם את התפילין מונחים שלמים על מקומם, ולא נראה אפילו חייל אחד מחיילי האויב בכל אותו מקום, נעמדו בשמחה להתפלל מנחה ונטלו באהבה ובחיבה את התפילין והחלו לילך לתוך היער בכדי להגיע למקום הפרטיזנים, עתה נתגלה לעיניהם 'נס גלוי' כי מצאו את כל 'חבריהם' מתים ומוטלים על הארץ, לא נשאר בהם עד אחד, ונתברר, כי כשנודע לאויבים על בריחתם דלקו אחריהם - כשבאותה שעה עשו שני האחים את דרכם חזרה בדרכים שאינם 'דרך המלך', ואתם הרגו ורק נפשם של שני האחים ניתנה להם לשלל בזכות חזירתם אחר התפילין. וראו בחוש כי זכות התפילין, עליה מסרו נפש בהיותה כחק בלי טעם, היא שעמדה להם להצילם מרדת שחת ולהשאירם לפליטה גדולה.

עוד נביא מעשה ביהודי 'מתקרב' שהיה דר במאנהעטען שבניו יארק בבנין רם ונישא בין גויי הארצות, בהתקרב חג הסוכות אבה לבנות לעצמו סוכה, אך לא היתה לו מרפסת הפתוחה עד לשמים, ואף לא היה בידו לבנות את הסוכה בחצר הבית מפני שכניו 'הטובים'... ולא נשאר בידו אלא לעשותה בראש גגו. על כן, פנה לבעליו של אותו בניין בבקשת רשות לבנות סוכה על הגג למשך שמונה ימים ותו לא, אך הלה התעקש שאינו מוכן אלא אם ישלם לו שכירות בסך \$700 טבין ותקילין... וככל שניסה להסביר לו שאינו נחסר כלום משימוש במשך ימים ספורים בלבד, ועושה זאת רק לשם מצווה - לא עלתה בידו ונפלו הדברים על אוזניים 'ערלות' תרתי משמע. עד שאמר היהודי, נעניתי לך, הכסף נתון לך, ועתה הב לי את המפתח. אך הלה החל להשמיע 'זמירות חדשות', אי אפשר לתת לך אלא אם נערוך 'חוזה' אצל 'עורך דין' לפי כל חוקי המדינה, לא הבין היהודי מה לו ולחוזה... וכי מדובר כאן על

(דברים יז יז) 'לא ירבה לו נשים [ולא יסור לבבו]', אמר שלמה אני ארבה ולא אסור, וכתוב (מלכים א' יא ד) 'נשיו הטו את לבבו', כתוב (דברים יז טז) 'לא ירבה לו סוסים' (ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס) ואמר שלמה אני ארבה ולא אשיב, וכתוב (מלכים א' יב כט) 'ותצא מרכבה ממצרים בשש' וגו'. יש שביארו כי אכן 'גדול העולם' - שלמה המלך לא היה ראוי לפום דרגתו להיכשל, ובודאי היה בכוחו באותה שעה להרבות לו סוסים ולא ישובו העם מצרימה, אלא שמיד כשעבר על דברי התורה אברה ממנו הסייעתא דשמיא אשר היה ראוי לה לפי רום קדושתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול...

עיקר העבודה היא בקיום מצוות ה' כי בן ציווה המלך ב"ה, ולא מפני שמבין בשכלו את טעם המצוה"ט.

ומכאן נלמד כלל דאורייתא וזאת חוקת התורה לעשות את כל המצוות והחוקים בתמימות 'מבלי להתחכם'... ואף אם נדמה לו ש'טעם' האיסור לא שייך אצלו, אל יאמר כי הנני 'יוצא מן הכלל' וכשר הדבר לעשותו, אלא מכל מקום יהלך בתמימות ויעשה את המוטל עליו. וכדאיתא בגמ' (סנהדרין כא:) ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי תורה שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם, כתיב

עסק של מיליונים... אך הגוי עומד על שלו, בלית ברירה הסכים היהודי, וילכו שניהם יחדיו, חתמו על חוזה בבית העורך דין, כשעל היהודי מוטל לשלם לו שכר טרחתו.

אך, משעלה על הגג חשכו עיניו... כי מצא שם הרים וגבעות של שמאטעס וחפצים ישנים נושנים מימי קדם, תוהו ובוהו וחושך על פניו... ולא ידע את נפשו, כי מה ברצונו לעשות - שתי דפנות ושלישית אפילו טפח, מצוה עליה נאמר שהיא 'קלה' (ע"ז ג) והנה היא קשה שבקשות, מהמורות ואבנים להיכן שהולך, הן התשלום הגבוה ל'שכירות' הגג, וכן הצורך בעו"ד, ועל כולנה פינוי הגג מכל השמאטעס ששם... אזר כגבר חלציו, ובשמחה רבה החל לפנות את כל המכשולות והמהמורות, ולפתע... צדו עיניו שק המונח מתחת לאחד הצינורות החלודים ובתוכו תכשיטי כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות לרוב. לתומתו הלך אל אנשי השלטון והביא להם את מה שמצא, שמא יוכלו לחזר ולמצוא מיהו בעל האבדה, לא עברו כמה ימים והללו השיבו לו, נודע לנו מיהו בעל התכשיטים, אך מכיוון שהלה כבר מת הרי על פי דינא דמלכותא הרי אלו שלך... וזכה בבת אחת בעשירות מופלגת.

עוף השמים הולך את הקול, ובעל הגג שמע את דבר המציאה הגדולה שהיתה מונחת בגגו, מיד תבע את היהודי למשפט על שהסיג את גבולו ובלא רשות נבר בגגו למצוא שלל רב, וממילא אין הכסף שלו אלא של בעל הגג, וכאן הבין האיש את דרכי ההשגחה המולפאה, כי מה שהיה נראה לו כחושך וצלמוות, מניעות והפרעות עמד לו עתה לזכותו, כי הוציא מכיסו את ה'חוזה' שנכתב ונחתם כדת וכדין, הראהו לשופטים, כי הכל שלו, שהרי קנה רשות לדריסת רגל זו בכסף מלא, ואילו לא היה בידו 'חוזה' כזה, לעולם לא היה ה'אוצר' מגיע לידו. באותה שעה זכה לראות כיצד כל אותם הקשיים שהיו לו בקיום המצוה הקלה לא היו אלא לשלם לו שכר טוב בעולם הזה.

יט. מעשה באיש יהודי שנתפס ל'טיפה המרה' - בשתייה לשכרה יומם ולילה לא ישובות, פעם תפסוהו חבריו כרגע לפני השתייה - כשעדיין היה בקבוק השיכר ביד ימינו והפקק ביד שמאל, והיו ידידיו ורעיו מפצירים ומתחננים אליו, שיעזוב מנהגו הרע, והראו לו איך שאיבד כל פרנסתו ב'זכות' שתייתו, וקרע את 'שלום ביתו' ולא עוד אלא שכל סובביו מתרחקים ממנו... ענה להם ה'שיכור', שמעו נא רבותי דיינים מומחים, ראו נא את הבקבוק 'זעקס און ניינציגער' (תשעים וששה אחוזי אלכוהול) אשר בידי וריחו נודף, אכן, יש תשעים וששה טעמים מדוע כה גרועה שתייתי, אך מה אומר לכם - 'טעמו' של בקבוק 'תשעים ושש' הלז גובר על כל ה'טעמים' שלכם... והנמשל, פעמים שנראה לאדם כי טוב ויפה לעשות מעשה פלוני - אך אם יראה שאינו על פי דרך התורה, אף אם נראה לו כי תועלת רבה תצא מכך - יעמיד לפני עצמו חומה - ויזעק לעצמו אחר ה' נלך כחק בלי טעם, וכל ה'טעמים' לנהוג כרצוני בטלים ומבוטלים כנגד רצון הבורא.

ובזה ביארו את האמור בסוגיא דקטורת (ירושלמי, יומא פ"ד ה"ה), ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו, וכל הרואה יתמה, מדוע דייקא בקטורת שאלו 'ולמה'... והשיבו 'מפני שהתורה אמרה', מדוע לא שאלו כן בהלכות שבת - ולמה אין מדליקין האש בשבת... מפני שהתורה אמרה, וכיו"ב בשאר מצוות, אלא, כי הקטורת הייתה עשויה להעלות ריח, ואם כן יש מקום לומר שנוסיף עליה דבש, ועי"ז יתרבה וישתבח ריחה לעילא ולעילא, ונראה שע"ז יתקיים רצון הבורא ביתר הידור, לזה אמרו מפני שהתורה אמרה, אף

אלא יקח משל מ'חשבון' שהייתה עירו של מואב והיתה עומדת בספר, ואילו היה מואב משגיח עליה לא היה ביד סיחון לכבשה, אך מכיוון שלא הייתה עיר גדולה לא שמר עליה בכל כלי מלחמתו, וכבשה סיחון מלך האמורי ומשם הייתה הדרך סלולה לו לכבוש את כל מואב. ומכאן יקחו 'משל' לעצמם, להיזהר ולשמור היטב את כל גבולות הקדושה לבל יפרצו בשום אופן^כ, כי היצר אורב לאדם ב'גדרים' בידעו כי משם תבוא נפילתו^{כב}.

כי ארנון גבול - גדרים וסייגים בשמירת גבולי הקדושה בפרשתן (כא כו), 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון, ובגמ' (ב"ב עה): 'המושלים - אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם'^ג, כתב הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ זי"ע בספרו 'עירות דבש' (ח"א דרוש ה) בביאור הדמיון של מלחמת היצר למלחמת סיחון, שלא יאמר אדם מה כל כך נפקא מינה בגדר פלוני, הרי אינו אלא סייג בעלמא,

מה שנראה לך כמסייע לקיום התורה, אם אמרה תורה בפירוש אל תעשה כן הרי עליך ללכת אחרי התורה כחק בלי טעם, ולא ללכת אחר שכלך ה'מבין' כי כך וכך עדיף לעשות...

כ. הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (בשלח ד"ה א"י ע"פ) מבאר במה שאמרו חז"ל (תמיד לב.) 'איזהו חכם הרואה את הנולד', שהכוונה היא שמתבונן ורואה את התכלית שלשמה נולד ומה חובתו בעולמו. עפ"ז שמעתי לפרש במה שאמרו נעים זמירות ישראל דוד מלכא משיחא (תהילים קטו ה-ז) 'פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו, אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון, ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם', ולכאורה מדוע לא אמר על זה הדרך ממש 'ראש להם ולא יתבוננו'... אלא כי 'ראש' שאינו מתבונן אינו בגדר ראש כלל, אין זה כי אם אבר בנוי מעצם ובשר אשר בין כתפיו שכן וממנו בולט עיניים, אזנים, פה וחוטם...

כא. הקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, דהנה אמרו חז"ל (סוטה ג.) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', ואם כן, מה טענה יש על זה שנפל ברשת החטא, הרי הרוח שטות הפילתו לחטא, וכמו שלא שייך לגעור במי שנפל לבור מאחר שבאה רוח והפילתו פנימה. והשיב הגר"ח, דאדרבה, משם נלמד, כמו שלא יעמוד אדם קרוב לבור עמוק מאה אמה - מחשש שמא תבוא רוח עזה ותשליכהו הבורה, אלא יתרחק מעיקרא ממקום הבור הרחק הרחק, כיוצא בו ממש לענין עבירה, על האדם להעמיד עצמו ממרחק מרחקים - שאפילו אם תגיענו רוח שטות לא יפול בבור עמוק כל כך...

בעיר 'חעלם' המפורסמת היה בור גדול ועמוק באמצע השוק ורבים חללים הפיל, כי אנשים תמימים היו מגיעים ליריד כדי להתעסק במשא ומתן ולקנות ולמכור סחורה, ובהיותם טרודים בענייניהם לא הבחינו בפתח הבור ונפלו לתוכו וניזוקו קשות, וכמה מהם נפצעו עד כדי מיתה רחמנא ליצלן. וכבר כמה וכמה דורות שמנהיגי העיר וחכמיה לא הצליחו למצוא פתרון לבטל תקלה זו (כי היו משתמשים בבור, ולא יכלו לכסותו או לסתמו בעפר), וכיון שנתרבו מספר הנופלים מיום ליום, על כן החליטו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר להתאסף ב'אסיפת חרום' בה ישתתפו כל גאוני וחכמי העיר, וכולם יקבצו ויבואו כאחד וישבו במשך שלשה ימים ולילות רצופים כדי לעיין בסוגיא זו עד אשר יצליחו להסיר את המכשול הנורא המרחף על ראש אנשי העיר זה עידן ועידנים, ואכן לאחר שדנו בכובד ראש כדת מה לעשות התקבלו ארבע החלטות חשובות, ואלו הן:

א. היות ובתחתית הבור יש מים מלוכלכים אשר כל הנופל לשם מתלכלך מן הבוץ ועליו לעמוד ולהתייגע מאד לנקות את בגדיו, על כן חייבים ראשי העיר לשכור פועלים להוציא את כל המים ולנקות את תחתית וסביבות הבור מכל לכלוך. ב. יש לרפד את תחתית הבור בכרים וכסתות, כדי שלא יתרסקו אבריו של הנופל, ולא יחבל בראשו וברגליו מקרקע עולם הקשה. ג. עוד זאת החליטו להאיר את החשיכה והאפילה השוררת בעמקי הבור, שהרי מה יעשה האיש הנופל למחשכים ואין נוגה לו, הלא הפחד הבא לאדם על ידי החושך יכול להעבירו על דעתו חלילה, ועל כן באורים יאירו את החשיכה. ד. לקבוע סולם אשר ראשו מגיע עד למעלה מן הבור, ועי"ז יוכל הנופל בבירא עמיקתא לצאת ולעלות למקום אשר נפל משם.

לאחר האסיפה, יצא הכרוז והודיע בשמחה רבה שבעזרת 'התאחדות החכמים' הצליחו למצוא פתרון נפלא ותקנו את הדרכים אשר היו בחזקת סכנה, ואכן במשך כמה ימים עמלו הפועלים להוציא את ארבע ההחלטות מן הכח לפועל, והעיר חעלם צהלה ושמחה.

לא עברו אלא ימים ספורים, וכבר נפל ה'ראשון' לתוככי הבור המתוקן הפלא ופלא ולא נחבל במאומה אחרי שהותקנו בקרבו כרים וכסתות, 'וירא כי טוב' כי האורה שולטת בבור גם כרים וכסתות לשכב עליהם, לכן לא ראה

ובבר כתב המהר"ט (צפנת פענח כי תצא) לבאר מה שנאמר (קהלת ז ב) 'אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא', כי 'צדיק' פירושו זה ההולך בשורת הדין ומקיים את כל מצוות התורה, לא פחות ולא יותר, ואיש זה לא שייך בו אשר יעשה טוב ולא יחטא, כי מאחר שלא הלך לפני משורת הדין להוסיף גדרים וסייגים על מה שחייבתו תורה - אי אפשר לו שלא להיכשל¹. ועל כן צריך להיות 'חסיד' ולעשות לפני משורת הדין בהוספת סייגים, ועל ידי זה יזכה לשמירה עליונה שלא יחטא. והוסיף לומר, 'נראה לי שהוא מה שהיה מתפלל דוד ע"ה לשמור נפשו מן החטא, ואל תאמר הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג:), לפי שבבר

כל סיבה לטפס ולעלות בסולם החדש שנתקן לשם כך... מה עלה בסופו, אחרי כשעתיים עבר עוד אורח שנפל על ראשו של זה הראשון, ובכח נפילתו פצע את ראשו וכמעט שלא פרח נשמתו - אף זה השני שבר את ידיו ורגליו מכח המכה שהיכה בראשו, ותרב בבת תעלם תאניה ואניה...

שוב נקראו כל ה'חכמים' לאסיפה דחופה - כדת היום מה לעשות, עד שעבר שם אורח מבחוץ, וגער בהם, וכי מסירים את התקלה - ע"י שמייפים את הבור, זאת עשו וחיו - העמידו גדר חזקה סביב הבור, וממילא לא יפלו עוד לעולם בתוכו...

והנה, אנו שומעים 'מעשה' (משל) זה והננו מצחקים מטפשות של הני חלמאי טפסאי, אבל האמת היא שאף אנו דומים לאותם טפשים - בנוגע לדין בענין ה'מכשירים' וה'כלים' למיניהם, דהנה כל אותם כלים טמאים הם בורות עמוקים שיש בהם כדי להזיק ולהמית את נשמת ישראל ולהפילה לבאר שחת, לו ולדורותיו אחריו ה' ירחם, אך מה עושה החכם מחעלם, מרפד את הבור מבפנים ומאיר את החשיכה, אף כאן הוא מבקש 'הקשר' כדי שיוכל להשתמש במכשיר, והגם שעם ה'הכשר' לא יוזק ולא יחבל הנופל, מיהו המשתמש בו נמצא בשאול תחתית, ובמקום לעלות למעלה ולהתנתק מן הבור הרי הוא עושה לו מקום ישיבה נוח בתוך הבור. ולא עוד, אלא שעדיין הוא בכלל סכנה מחברים רעים שיפלו עליו, כי מילתא דשכיחא היא שלפתע פתאום יפול עליו חבר רע שאינו מקפיד להשתמש רק במכשיר 'כשר', וכיון שהוא מתקרב עמו וכותב אליו 'שאלות ותשובות' עלול הלה ליפול עליו ויהיו נחבלים איש מרעהו רחמנא לשיזבן, ועל כן צריך להשריש הדבר היטב בלבו ולא לחפש אחר היתירים שונים בענין זה, רק יגדור גדרים וסייגים חזקים ולשמוע בקול חכמים בלי פקפוק, ואז יהא טוב חלקו בזה ובבא.

כב. ובכלל שמירת הגדרים שישמור מסורת אבותיו ובכלל זה בשמירת הלבושים כל חד וחד בדיליה (ה'לבושים' הנם רק משל לכל ה'הלוך ילך' של האדם). וכן רמזו בפרשת דכתיב (כא א) 'וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב' וגו', ופירש רש"י, זה עמלק וכו', ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען - כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען, אמרו נתפלל סתם שנאמר (פסוק ב) 'אם נתון נתן את העם הזה בידך'. והקשה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בפרשתן) מדוע לא שינו גם את לבושם ללבוש כנען, שאז היו נראים ככנענים ממש והיו בני" מתפללים שינתנו הכנענים בידם, ולא היתה תפילתם מתקבלת, ומדוע נשארו במלבושיהם - מלבושי עמלק שבזה גרמו לישראל להסתפק בטיבם ובמוצאם. ומבאר, שאם היו משנים גם את מלבושם למלבושי הכנענים הרי היו נהפכים להיות כנעניים ממש, משום שמהות האדם וטבעו נגרר אחר לבושו ודיבורו, והיתה מתקבלת תפילת ישראל שיתן את הכנענים בידם, על כן לבשו מלבושי עמלק שישארו עמלקים, ורק רימו אותם בדברם לשון כנענים. וממוצא הדברים אתה למד על האדם שמדמה אורחותיו שלא כדת יהודית שכל מהותו משתנית לרעה.

כג. פעם נסע הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ברכבו של מאן דהו, שלא היה משומרי תורה ומצוות, על אם הדרך נענה הלה ואמר - הרבנים האלו אינם נותנים לחיות... זה איסור גמור וזה איסור חמור, מזה יש להתרחק ומזה יש להתנזר... ולא ענהו הגרשז"א מאומה, אלא שבהגיעם לרמזור (רע"ד ליי"ט) ועמד הרכב מלכת כי היה בפניהם אור אדום, נענה הגרשז"א ואמר לו הממונים על הדרכים האלו אינם נותנים לחיות... כאן אסור ליסע כלל... וכאן מותר רק בכל עת שהאור מורה על 'ירוק' אך ב'אדום' איסור חמור ליסע וכו'... נענה אליו הנהג, יסלח נא כבוד הרב, האם הרב יודע אלו סכנות עצומות יש במקום הזה, אם לא האור האדום הלז, היו כאן הרוגים ופצועים דבר יום ביומו... עתה אמר לו הגרשז"א הרי תשובתך בצידיך, אם הרבנים לא יגזרו כל מיני גדרים וסייגים - יהיו כאן בכל עת ובכל שעה הרוגים ופצועים ברוחניות - שיבואו לעבור על איסורים מן התורה ממש, אך כעת שהרבנים עוצרים את האדם הרחק הרחק ממקום הסכנה, ירווח לכולנו.

מאתם (כי שנאת חנם באה מלה"ר), וישבו ישראל בטח שאנן בארצם ולא יחרב המקדש. אך מאחר שהכה משה את הסלע במטוהו ולא דיבר אליו, הבינו בני ישראל, שאדרבה, אין כוח בדיבור לפעול מאומה ואך ורק בכח מעשה, ושוב לא יזהרו בלשונם, ושוב יתרבה שנאת חנם ויחרב הבית, על כן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם.

על פי זה פירש החתם סופר את הפסוק 'עין לא האמנתם בי', כפירוש הרמב"ן (פסוק ח) שהכוונה היא שאם היה מדבר אל הסלע היה משריש אמונה בבני ישראל, ולפי דרכו של החתם סופר - שהיו מלמדים אותם כי גדול כוחו של הדיבור, וממילא היו נוהגים מחמא לשה"ר, על זה אמרו להם 'עין לא האמנתם' - שלא חיזקתם את האמונה בבני ישראל בכוח הדיבור, ולא עוד, אלא שיש להם מקום לשעות ולומר שאין בדיבור כלום.

בתיב (משלי יב יח) 'יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא', והסביר הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע (הובא בשפתי צדיק פרשת מצורע), דמשום הכי יש בו בדיבור כוח 'כמדקרות חרב' - פעמים שהדיבור פוגע בו באדם ופולח את לבו כרציחה ממש, משום 'ולשון חכמים מרפא' - דזה לעומת זה עשה אלוקים, ואילו לא היה כוחו בפה להחריב לא היתה לשון חכמים מרפא... ומכיוון שרצה הקב"ה לתת כח בה גדול בידי ישראל לפעול ישועות בתפילתם לכן נתן גם כח זה לצד השני - בצד הרע של הדיבור.

ממית עצמו עליה - עיקר מעלת עסק התורה כשהיא ב'גיעה' בפרשתן (יש יד), 'זאת התורה אדם כי ימות באהל', ודרשו חז"ל (ברכות סג: ועוד) אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם, וגילו לנו

הוא נתנהג בחסידות מרובה ובמשמרת מעולה, וזהו שאמר (תהילים פו, ב) שמרה נפשי כי חסיד אני'.

צמיד פתיל לפיו - השמירה על מוצא פיו

בפרשתן (יש טו), 'וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא', איתא בספה"ק 'עבודת ישראל' (פרשת פרה) וז"ל. רצה לומר מי שהוא מדבר כל מה שחושק ואין לו מחסום לפיו, ובודאי לא ימלט שאינו מדבר לשון הרע ורכילות וניבול פה. וזהו וכל כלי פתוח - שפיו פתוח לדבר דברים בטלים, אשר אין לו צמיד פתיל עליו - רצה לומר שאין לו מחסום לפיו, טמא הוא - אדם כזה טמא הוא כ"י.

בה מבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה ד"ה יען) מדוע הקפיד הקב"ה שידבר משה אל הסלע ולא יכהו, בהקדם מה דאיתא במדרש (הובא בפרשת דרכים דרוש ח ד"ה עוד נקדים) שאם היה משה נכנס לארץ לא היו בני ישראל עובדים עבודה זרה, וממילא לא היה נחרב בית המקדש, ולכאורה צריך ביאור, בשלמא לגבי בית הראשון שנחרב על ע"ז ג"ע ושפיכות דמים (יומא ט:) הרי שהיו נמנעים מעבוד ע"ז על ידי משה רבינו והיה נמנע חורבן הבית, אך מה ענין זה לגבי בית שני שנחרב על עוון שנאת חנם שהיא באה על ידי הולכי רכיל ומדברי לשון הרע.

ומבאר בארוכה, שרצה הקב"ה להודיע לישראל כוח הדיבור של האדם, שלא יאמר בעל הלשון - מה עשיתי רק דברתי [כמו שכתב הרמב"ם (סוואת צרעת טז י) שזה דרכם של בעלי הלשון], על כן אמר למשה 'ודברתם אל הסלע לעיניהם.... והשקית את העדה ואת בעירם', ובה יראו כל העדה את כוחו של דיבור - לספק מים לכל בני ישראל ובעירם. וממילא יזהרו בלשונם מלדבר לשון הרע, ותתבטל שנאת חנם

כד. העולם מספרים על רב חשוב שנכנס אל הרה"ק מרוז"ן זי"ע והרה"ק כיבדו מאד, בתוך שיחתם החל הרב לשפוך בלשונו אש וגופרית בדיבורי לשון הרע ורכילות על אנשי עירו כי נדמים המה לבני סדום ועמורה... מיד הסב הרה"ק את פניו ולא אבה להמשיך לדבר עמו, סובביו של הרבי תמהו מדוע ריחקו הרבי כל כך, אמר להם הרה"ק, הנה, עם בני ישראל אמרו על המן 'נפשנו קצה בלחם הקלוקל' (כא ה), ולכאורה תמוה כיצד העיזו אנשי דור דעה לקרא בשם זה את הלחם מן השמים שבו היו מרגישים כל טעם טוב שבעולם, אלא ביאורו, עפ"י דברי חז"ל (יומא עה.) על הפסוק (שמות טז לא) 'והמן כזרע גד' שהמן היה מגיד עוונותיהם של ישראל כי היה יורד לכל אחד לפי צדקתו וישרת דרכו, וזה הכלל שכל מי שמגיד עוונותיהם של ישראל אפי' שהוא בא מן השמים הרי סימן לדבר שהוא נקרא 'קלוקל'.

באר הפרשה - פרשת חוקת

אלא מתגבר ומתייגע בכל כוחותיו להבין ולהשכיל, וכלשון בני אדם, שהוא 'שובר את הראש' להבין, או כשהוא טרוד בפרנסתו ואף על פי כן מייגע עצמו לקבוע עיתים לתורה^כ, כי אין לך שמחה גדולה בפני הקב"ה יותר מזה, כמו שאומרים בפיוט 'אקדמות' (לפני קריאת התורה בחג השבועות) 'צבי וְחִמִּיד וְרִגִּי דִּילָאֵן פְּלִעֻתָא', פירוש שהקב"ה חפץ ומתאוה שיתייגעו בני ישראל בתורה, ולהכי דייק וקאמר דילאון בלעזתא כלומר שיעמלו ויתייגעו בתורה ולא אמר 'דידעין אורייתא'^{כז}, כי אין הקב"ה מונה כמה הצליח האדם להספיק ללמוד ולדעת, אלא כמה שעות הקדיש מזמנו ללמוד להבין ולהשכיל, כי זה עיקר חביבות עסק התורה לפני המקום.

צדיקי הדורות כי עיקר מצות עסק התורה הוא ב'עמל' ויגיעה (ואף אם מרגיש מעט 'מיתה' ח"ו בלימודו לא ירפה, ובוודאי שיהא ה' בעזרו לתמכו ולסעדו בכל מה שיצטרך) ובזה שווים בעלי הכשרונות למי שאינם כן.

וכבר אמרו בזהר הקדוש פרשת פנחס (ח"ג דף רמ"ז): 'כל דאשתדל באורייתא בטל מיניה חוביא דבוכביא ומזליא', היינו שבטל ממנו רוע מזלו ומשתנה המזל לטובה ולברכה, וכל זה בזכות אישתדל באורייתא, כלומר ביגיעה^{כח} והשתדלות בעסק התורה^{כט}.

ובלשוננו ייאמר - עיקר חשיבות לימוד התורה הוא בשעה שאין לו לאדם חשק ללמוד^ל, או שאינו מצליח כל כך להבין סוגיא קשה, ואינו מתייאש

כה. ועיקר מעלת וסגולות התורה נאמרו על עמלים בה. ידוע כי לפני כשמונים שנה היה בעיה"ק ירושלים 'קמיע' שכתבו הט"ז בכבודו ובעצמו, סיפורי מופת רבים נקשרו באותו הקמיע, שעל ידו נפקדו עקרות ונרפאו חולים, עד שבא מאן דהו ורצה להעתיקו כצורתו וכמתכונתו (ולא ידע 'חכם' זה כי בפתיחת הקמיע נפסד סגולתו), פתחו ומצא כתוב בו בזה"ל, אני דוד בן שמואל הלוי, עמלתי על התוספות בחולין דף צ"ו (ע"א), בזכות זה יעזור ה' שכל העקרות יושעו וכל החולים יתרפאו. ולפי דרכנו למדנו, שלא ביקש הט"ז בזכות חיבורו ט"ז על שולחן ערוך או שאר עניני צדקותו, רק ביקש בזכות יגיעת התורה, והרי זאת היגיעה שייכת לכל אחד ואחד מאתנו ביתר שאת ועוז.

כתב ב'ספר חסידים' (אות קנה) ומקבל שכר טוב מה שהאדם כופף את יצרו יותר ממאה מצות שאין יצרו מסיתו ותוקפו ודחקו עליה. כי הקב"ה יודע עד כמה קשה לבשר ודם להתגבר על יצרו.

כו. מעשה הובא ב'מעשה איש' (ח"א עמוד ע"ז), בן תורה אחד בא להתייעץ עם הגה"ק החזון איש זי"ע בנוגע לאיזה עניין רפואי שהוא מסובך בו ונראה שעליו לעבור איזה 'ניתוח', החזו"א אכן יעץ לו לערוך את הניתוח במקום פלוני אצל רופא פלוני. אח"כ שאלו הבחור, אם הוא יכול לדבר עמו בלימוד, ודיברו במשך שעה ארוכה בעניין השייך לסדר קדשים, והחזו"א נהנה טובא מבן תורה זה. כשסיימו, אמר לו החזו"א בנוגע לניתוח אינך צריך לניתוח כלל. לא הבין הלה - מעיקרא מאי קסבר החזו"א ולבסוף מאי קסבר, הבהיר לו החזו"א, בתחילה דברתי עמך 'כמהגו של עולם', אבל, משראיתי כי מ'עמלי תורה' אתה, הוריתי לך לבטלנו, כי הקב"ה מתנהג עם עמלי התורה בהנהגה שונה, ואינך זקוק לאותו הניתוח, לפני כמה שנים סיפר זאת בלייקוואד ראש הישיבה רבי מלכיאל קאטלער שליט"א, נענה זקן אחד ואמר אני הוא 'בעל המעשה'.

כז. ובכלל זה, בשעה שמתחזק ללמוד על אף ש'מפריעים' לו ללמוד ורוצים לגרור אותו לשיחה בטילה, או בשעה שיש לו טרדות שונות. וכבר אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע לבאר מנהג ישראל להפסיק 'חתן' באמצע דרשתו בשירה ובזמרה, שבאים לרמז לו להתחזק ללמוד למרות כל המניעות והטרדות ולהמשיך בשלו למרות כל ה'רעש' וההמולה שמסביב...

כח. בדרך צחות אמרו לפרש בלשון הכתוב 'אדם כי ימות באהל', שמרמז על מי שיש לו 'אהל' - שזכה לבנות בית בישראל, וריחיים על צווארו, ואף על פי כן ממית עצמו לעסוק בתורה - שבוודאי דברי תורה יתקיימו בו.

כט. והכי נמי חזינן ממקרא שכתוב גבי יעקב ועשו, דכתיב (בראשית כה כז) 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אוהלים', וידועה הקושיא מדוע לא נאמר אצל יעקב כמו שנאמר בעשו 'ויעקב איש תם יודע ובקי בתורה', ואמר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל (דרשות ושיחות שבט הלוי תשנ"ט עמוד ס), שאכן זה ההבדל בין צד הקדושה לצד הטומאה, דאין מעלתו של עשו ניכרת כי אם על ידי התוצאות, היינו אם יהא יודע ציד בפועל ממש, אבל אם למד והתייגע ולא הצליח בלימודיו להיות ציד אזי אין בו ממש, לא כן הדבר אצל יעקב אבינו, כי בלימוד התורה העיקר הוא להיות יושב אוהלים וללמוד בהתמדה, ולפניו יתב"ש שוה היודע ש"ס ופוסקים למי שאין לו כשרונות ומתייגע בתורה.

וכן איתא ב'ספר חסידים' (אות תתקמ"ה) 'לפי שאצל הקב"ה לב שאינם פיקחים בדורות האחרונים כלב פקחים שהיו בדורות הראשונים, שאם לא תאמר כך יוכל כל דור לומר, למה לא נבראתי בימים הראשונים שהיו חכמים גדולים וחייתי לומר תורה הרבה. אמור לו - מה איכפת לך, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכווין לבו לשמים, ולא ישב בטל אלא יהנה בכל עת שיכול לאי"פ שאין לבו חריף כל כך'.

חיים' זי"ע כי שלישי מרמו על תורה כדאיתא בגמרא (שבת פח.) 'אוריאן תליתאי לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי, בירחא תליתאי, ובא הכתוב לומר 'הוא יתחטא ביום השלישי' שאפשר לאדם להיטתר ע"י דברי התורה הקדושה, 'וביום השביעי' קאי על יום השב"ק שהוא מטהר את בני ישראל לב (עיי' של"ה פרשת חוקת דרך חיים תוכחת מוסר בעי"ז).

ובקרוי יקויים בנו 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ומלאה הארץ דעה את ה' בבוא לציון גואל, ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, חברים כל ישראל ונאמר אמן.

בפרשתן (יט יב) 'הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר', רמו בה הרה"ק ה'באר מים

איתא בגמרא (סוטה לה.) דרש רבא מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר (תהלים קיט נד) 'זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי', אמר לו הקב"ה... אתה קורא אותן זמירות הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו דכתיב (במדבר ז ט) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו, ואילו דוד הביא את הארון בעגלה (ש"א ו יט), וצריך לבאר מהו ה'פגם' בכך שקרא לדברי תורה 'זמירות', ועוד, מדוע הכשילוהו דווקא בעניין נשיאת הארון ומה שייכותו לאותו החטא, ומבארים משם הגרי"ז מבריסק זצ"ל כי כח השירה והנגינה תלוי בב' דברים, במי שמתייחס אחר משפחות משוררים, או במי שניחן בכשרון מיוחד לשורר ולזמר, ולזה אמרו לו לדוד המלך עשית לדברי תורה' כזמירות שרק בכעל כשרון או הבא ממשפחת למדנים הוא יצליח בתורה, לא כן, אלא כל העוסק בתורה 'כשור לעול וכחמור למשא' וכדוגמת 'נושאי הארון' אשר בכתף ישאו זה האיש יצליח בעסק התורה. ל. עיקר חשיבות הלימוד כשהוא בא בקושי ויגיעה ולפום צערא אגרא. וכדברי הרה"ק החתם סופר זי"ע (שו"ת יו"ד רל"ד ד"ה ופר"מ) על המשנה (אבות ה ה) שבבית המקדש היו 'עומדים צפופים ומשתחוים רווחים', ולכאורה הרי ביד ה' הכל יכול להרחיב את הנס שגם עמידתם תהיה ב'רווח', אך בדווקא אינו כך, בכדי שיקבלו עם ה' את שכרם משלם על הדוחק והעמל, כי (ברכות ו:) 'אגרא דכלה דוחקא'.

צדיקים המליצו על עניין ה'עמל', בהא דמצינו רבות בש"ס 'עמילן של טבחים' שהוא פת מתבואה שלא הביאה שליש ומניחין אותה על פי הקדירה והיא שואבת את הזוהמא (עי' פסחים מב:), כך על ידי העמל והיגיעה בתורה ישאב האדם את כל הזוהמא מעצמו, לטהר ולקדש נפשו רוחו ונשמתו (כעיי"ז איתא במאור עיניים ישמח לב פסחים, סור מרע ועשה טוב להרה"ק מזידיטשוב).

וכבר נכנס חסיד אחד אל ה'חידושי הרי"ם', והתאונן בפניו שיש לו קשיים בעבודת ה', השיב לו הרי"ם 'א שאנד וואלט גיוועהן [- לחרפה ולבושה היה לנו], אילו היתה העבודה למלך כה גדול מגיעה לנו בקלות...' דמן הדין כך הוא, והדעת נותנת שיצטרך האדם להתייגע בעבודת המלך, לכן צריך לשמוח עם הקשיים ולעמוד בהם בגבורה. לא. כתב הגה"ק החפץ חיים זי"ע (תורת הבית פי"ג) בענין לימוד התורה מצוי מאד אצל הלומדים שיראה שאינו מצליח כל כך בלימודו (להיות בקי בע"פ, או שעצם העסק בתורה יקשה עליו) ממילא יתרשל לגמרי מהלימוד, ובאמת אין נכון הדבר, וכמו שאחז"ל משל לשר אחד שציווה לאיש שימלא הכלי שלו מים, ועבור כל דלי יתן לו דינר זהב, והנה בשולי הכלי היה נקב, וניסה האיש למלאות, ונשפכו לו כל המים דרך הנקב על הארץ, על כן פסק מלמלאות, עבר שם חכם אחד ושאלו מדוע פסקת מלמלאות, השיב האיש, מה תועלת בפעולתי, הרי הכל נשפך על הארץ, אמר לו החכם, מה איכפת לך, הלא שכר זהובים אתה נוטל, גם השר מכיר את הכלים שלו אלא שהוא רוצה להנות אותך, כן הדבר הזה בק"ו פי אלף אלפים, הקב"ה מכיר כל איש ואיש וטבעו אם הוא זכרן או לא, וכן כל כיו"ב משאר קשיים ונסיונותיו, ואעפ"כ ציווה לכל ישראל שילמדו תורה, ויחזרו עליה, ומה איכפת לו לאדם... כל תיבה ותיבה שהוא לומד הוא מצוה בפני עצמה, חטוף ואכול עד כמה שידך מגעת, ונאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך. לב. ואילו הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע פירש (עקב, אמרים) שכפי אשר 'יתחטא ביום השלישי', ר"ל כפי עבודתו בימות החול כן יזכה לטהרת יום השב"ק, כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

באר הפרשה - פרשת חוקת

ומעניין לעניין באותו עניין, ידוע ומפורסם גודל פעליו של הגאון הצדיק רבי יעקב יוסף הערמאן זצ"ל, אשר עמד כחומה בצורה בכל הנסיונות שהיו באותם הימים בארה"ב של לפני כמאה שנה. פעם אחת חלתה בתו והיתה במצב קשה מאוד רח"ל, אביה ואימה שהו בכל עת על יד מיטתה, ולקראת שבת חשבו לעצמם, הרי אורחים רבים סמוכים על שולחנו בכל שבת קודש, על כן מוטב ונשוב אל הבית לקבלם, וזכות הכנסת אורחים תעמוד לביתנו החולה שתשוב לאיתנה, ואכן כך עשו.

והנה, באותו בית החולים שהתה חולה נוספת ששם משפחתה היה ג"כ 'הערמאן', ולדאבון לב השיבה את נשמתה ליוצרה בעיצומו של יום השב"ק, מכיוון שעפ"י חק בית החולים מחויבים להודיע על הפטירה תיכף ומיד, ע"כ נשלח טעלעגראם (מברק) המודיע על כך, אך שנתחלף להם הערמאן בהערמאן... ושלחו את המכתב בטעות לבית הרב יעקב יוסף, בהגיע השליח מצא שרבי יעקב יוסף ובניו עומדים על המשמר, ואינם מסכימים לקבל מכתבים בעצם יום השבת יהיה מה שיהיה וממי שיהיה ובענין מה שיהיה, בלית ברירה נתנוהו שליחי ביה"ח לבית גיטתם, וזו משראתה את הנכתב נאלמה דום, ומיהרה לבית ההורים ל'בשר' להם, וגם עתה הם עמדו בכל התוקף שלא לקבל המכתב, ניסתה לספר להורים תוכן הדברים אך לא רצו לשמוע, ומיד במוצש"ק הגיע בשנית מכתב בהול מהנהלת ביה"ח, בו נכתב, הננו מתנצלים עמוקות על הטעות שהיתה לנו, בתכם חיה וקיימת, מצבה משתפר ובקרוב תשוחרר הביתה...

וכששמע זאת אמר הרב הערמאן כי עתה נתחוויר לו פירוש הנוסח שאומרים ב'הושענות' (לשבת חוה"מ סוכות) 'יושבת וממתנת עד כלות שבת', כי לכאורה מי הוא היושב וממתין אימתי תעבור כבר השבת... אלא הכוונה למי שיושב וממתין מלשמוע שמועה רעה ומתאפק שלא לקבל טעלעגראמא, כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו, ונתברר כי מעיקרא היה רק בהלת שוא ואין כאן כל צרה וצוקה. וללמד על הכלל כולו יצא, שאם אדם מתאפק בשבת ומסיח דעתו מכל שמועה רעה, בעסקיו וכיו"ב, שזכות השבת עומדת לו להינצל מכל רע.

וכבר כתב בספר 'מתוק מדבש' (להגה"ק רבי יצחק פרחי, אות ו) 'ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה עד לקראת השבת, וביום שבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם ושמחו בשמחת השבת כראוי, ולא הכניסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפך להם לששון ונושעו מצרתם בנס ופלא'.

עוד בעניין זה שהשבת מסייעת ומגינה על כל המתענגים בה, מסופר על גבאי הצדקה הנודע רבי דוד לייב שווארץ זצ"ל אשר כל ימיו בער בקדושת השבת ובדקדוק על כל הלכותיה, ואף בשנות המלחמה הנוראה מסר נפשו על שמירת השבת בעוז ובתעצומות. והקפיד לסעוד ג' סעודות בשבת כשהוא מכין לעצמו בכל טצדקי שבעולם שיהיה לו 'כזית' פת לכל סעודה וסעודה. במהלך המלחמה התגלגל למחנה עבודה שעליו פיקד רשע ואכזר ביותר ימ"ש, וכאשר אמר ר' דוד לייב לשוהים עימו במחנה כי ברצונו להשיג פת לסעודות השבת וכדרכו – שחקו עליו שאין שום סיכוי בעולם שיהיה לו, כי שם במחנה היו מחלקים בכל יום בבוקר פרוסת לחם דקה מן הדקה, וזו היתה אכילתם בכל היום.

אולם, סמוך לכניסת השבת כינסו הרשעים את כל היהודים ונתנו לכל אחד כיכר לחם שלם, והוסיפו לומר להם, שאין כאן 'מתנת חינם'... אלא שלמחרת עתידים לצאת ולילך ברגליהם דרך שלושת ימים למחנה אחר, ו'כיכר' זו מיועדת עבור כל ימי ה'מסע'. כמובן שכל אחד שמר על הלחם כבבת עינו, כדי שיהיה לו כדי חיותו בהמשך הימים, אך רבי דוד לייב שמח שמחה גדולה על שזימנו לו מן השמים לסעודות השבת, ובליל שב"ק קידש על הפת ואכל 'כזית', גם למחרת עשה כן 'בצפרא דשבתא', והותיר בידו עוד 'כזית' לסעודה שלישית, בלא להרהר מהיכן יהיה לו מה לאכול בימים שלאחר מכן. והנה נשמע הקול במחנה, כי נשתנו ה'סדרים', ובימים הקרובים הם נשארים במקומם, והכל מחויבים להחזיר את הלחם שקיבלו, ואכן כולם כאחד נאלצו להשיב חוץ מרבי דוד לייב שאכל ושבע כברכת ה'... כי כל המענג את השבת ממלאים לו כל משאלות ליבו בגשמיות וברוחניות.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הכרת הטוב

פרשת חוקת

בס"ד | גיליון מס' 286

מדוע ראש הישיבה בן ה-90 ביקש לעמוד בגשם שוטף?

ולא נשתה מי באר... (כ, י"ז)

בטובה, הרי הדבר מורה על 'פחיתות מידה, וסגנון טבע פחות ונמאס' - כלשונו. כלומר, הכרת הטוב היא הערך בו ייחנן האדם על סגנונו וטבעו, על אופיו ואישיותו. המכיר טובה - הרי הוא טוב ואיכותי, ערכי ונכון. ומי שאינו מכיר טובה - סגנון טבעו בזוי, מאוס, אינו ראוי.

אלו ביטויים שקשה למצוא כמותם על מידות אחרות, בגלל שאכן כן - הכרת הטוב היא ערך אנושי בסיסי. אדם שעושה לך טובה, גם אם היא קלה עבורו, גם אם הוא מתגמל בגינה, יש להכיר לו טובה. אדם שזוכה שמישהו מיטיב אתו, והוא מסרב להכיר בטובת רעהו, עוצם עיניו מהתבוננות בטובה שגמלו עמו - הוא לא רק בעל מידות מגונות, הוא פשוט לא בן אדם!

כמה גדולה ויקרה מעלתה של הכרת הטוב, כמידה אנושית חיובית, ולא פחות - כערך יהודי נעלה. ובהחלט, לא רק למי שעושה עבורנו טובה יוצאת דופן, הציל חיים,

העניק סכום כסף גדול, עמד לרשותנו בעת צרה. הלקח מדברי משה רבינו בפרשת השבוע הוא שאדרבה, חובת הכרת הטוב היא גם לאנשים שהטובה שעשו עמנו אינה כה גדולה, שהיינו יכולים להסתדר בלעדיה, שהטובה לא עלתה להם במאמץ רב - ובכל זאת - אנו מחוייבים להכיר להם טובה!

הבה נביט סביבנו, ונראה את כל אותם האנשים שגומלים עימנו תודה. בראש ובראשונה בבית פנימה, בני המשפחה הקרובה, כל ארוחה, כל גיהוץ, כל נחת שילדינו גורמים לנו - אלו הן טובות מחייבות בהכרת הטוב. וגם אחר כך - בעל המכולת שטרח בשעת בוקר לסדר את החלב במקרר, נהג האוטובוס הקבוע, שמש בית הכנסת שהדליק את דוד המים הרוחתים וכיוון מזגנים מבעוד מועד, ואפילו עמית לעבודה שהעניק לנו מחמאה הבוקר.

נכון, כל המיטיבים הללו לכאורה עושים את תפקידם, לפעמים אפילו מתגמלים. בדרך כלל הטובות האלה אינן כה גדולות ומשמעותיות, לא הרות גורל. ובכל זאת - הבה נבדוק האם אנחנו באמת מעריכים את כל הטובות שעושים עימנו, והאם אנו זוכרים להכיר עליהן טובה ולהוקיר את מיטיבינו כראוי. כי הכרת הטוב היא המבחן שלנו, עד כמה אנחנו ערכיים, עד כמה יש לנו טבע טוב וחיובי, עד כמה אנחנו בני אדם. הבה נכיר טובה מכל הלב!

שמיכה אחת, מחוייבות לשנים!

בוקרו של יום שגרתי, במעונו של הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל - ראש ישיבת פוניבז'. באופן מפתיע וחסר תקדים, ביקש ראש הישיבה הישיש, שכבר היה אז בשנות התשעים לחייו, להזמין מונית, כי עליו לנסוע מביתו שבבני ברק לחיפה הצפונית. נכדו ניסה להניא אותו מהנסיעה הארוכה והמעייפת, מה עוד שהיה זה יום חורפי סוער, וסבו כבר אינו צעיר... אולם

בתוך מסגרת המטלות והתפקידים שלנו, היעדים אליהם נשאף והרצונות אותם נבקש לממש, יש לכולנו סדר עדיפויות ברור. מהי חובה בסיסית, מהי עדיפות רצויה, ומה נשמח ליישם רק אם נוכל. בבסיס עומדים הדברים הפשוטים בהם כולנו מחוייבים: שמירת תורה ומצוות, הנחלת חינוך מיטבי, הקפדה על סדר יום ול"ז ערכי. אחר כך יבואו התוספות...

לכשתעמק עוד קצת, נגלה שיש משהו עוד יותר בסיסי. ראשית, כל אדם הוא בראש ובראשונה בן אדם. מחוייב לערכים שמחייבים בני אדם, עונה לקריטריונים האנושיים הבסיסיים. אחר כך ובמקביל אנו חפצים להיות יהודים טובים, ומוסיפים על כך עוד ועוד רצונות ושאיפות, בדרכנו להפוך טובים ואיכותיים יותר. לטוב ביותר אין גבול מקסימום, כי תמיד ניתן להשתפר עוד ועוד. אבל יש לו בהחלט גבול מינימום, הם הערכים הבסיסיים עליהם לא נוותר, כי הם המגדירים את האנושיות שלנו.

הבה ננסה לברר, איזה אופי, תכונה ומידה, הם מגדירי האנושיות שלנו. הבה נבחן מה הם אותם ערכים בסיסיים, עליהם בנויה דמותנו האישית. מהו הערך שמגדיר אותנו כבני אדם, עליו נוכל לבסס את הערכים הבאים שלנו?

פרשת השבוע חושפת בפנינו את הערך הזה. מתואר בה כיצד בני ישראל מבקשים לעבור בארץ אדום, ומשה רבינו שולח שליחים אל מלך אדום, בבקשו לעבור בארצו. הוא לא מבקש שיציעו לו מזון ומחיה, לא תאורת רחוב ולא אוהלי מנוחה בציד דרכים. הרחוב קיים בכל מקרה, הדרך כבושה וסלולה מאז ומעולם, הוא מבקש רק לעבור בה - מהצד האחד אל הצד השני.

כשהוא פונה למלך אדום, לצד ההדגשה שהוא אינו מבקש דבר - זולת לעבור בארצו, רש"י מציין כי משה רבינו מדגיש ואומר, שלמרות שלבני ישראל יש מי שתיה למכור ואינם זקוקים למים נוספים, בכל זאת בעוברים בארץ אדום - הם ירכשו מים מתושבי הארץ. משה לא אומר זאת כדי 'לשחד', אלא - כך מדגיש רש"י - בשל מחוייבותו לערך אנושי בסיסי:

הכרת הטוב. אתה נותן לי לעבור - מגיע לך שאכיר לך תודה. נכון, הטובה שאתה עושה עבורי לא עולה לך מאומה, ולא זו בלבד - אלא שזו גם לא טובה כה גדולה, שכן אפשר להסתדר גם בלעדיה, כפי שבני ישראל עשו לבסוף. ובכל זאת, הואיל והוא גומל עמו חסד - מדגיש משה רבינו כי הוא חש מחוייב להכיר טובה, ולתמוך בכלכלת ארץ אדום ברכישת מים מתוצרת מקומית. לא כי חסר לבני ישראל מים, הרי יש להם די והותר, אלא בגלל הכרת הטוב!

אבל הכרת הטוב אינה ערך לצדיקים בלבד. המאירי במסכת בבא קמא דף צ"ב מציין, שמי שאינו מכיר

חידושי תורה בדפי הזמנה...

כשנפטר הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל - רב קהילת 'נחלת משה' בבני ברק, ביקשו תלמידיו להוציא לאור את דברי תורתו וחידושי הרבים, אותם כתב במשך השנים. בביתו שכנו קלסרים גדושים באלפי דפי חידושי תורה, ומשנה מיוחדת היה בדפים האלה, מרתק ומפתיע. חידושי התורה נכתבו על הגב של הזמנות שנשלחו אליו, ונראה היה כי עשה כך במתכוון!

כשהתלמידים ביקשו להבין את העניין, סיפר להם אחד מבניו: 'שאלתי פעם את אבא לפרש הדבר, והוא הסביר לי בפשטות שהרי הרבה אנשים שולחים לו הזמנות, ואין לו את הפנאי להודות להם על כך ולהשתתף בשמחתם. לפיכך, משתמש הוא בהזמנה למטרת כתיבת חידושי תורה, ומקדיש את זכות דברי התורה הנכתבים - לזכות הזוג הצעיר הנישא ובעלי השמחה ששלחו לו את ההזמנה. בכך הוא מביע 'הכרת הטוב' כלפיהם!'

מדהים! הרב פלמן לא הוצרך להזמנות אלה, היו לו אירועים די והותר. אולם יהודי טרח ושלח לו הזמנה, ביקש לכבדו. וכי ישיב את פניו ריקם? - לכל הפחות ישיב לו טובה בהקדשת דברי תורה לזכותו, וזאת יעשה בכתיבת חידושי התורה בגב ההזמנה!

סיפור מופלא זה, אותו סיפר דודי הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א, מפעם ממש: הכרת הטוב היא לא רק כשאתה צריך טובה, אלא גם כשמישהו רצה לעשות לך טובה, גם אם אינך זקוק לה... כשהכרת הטוב תופסת את תובנת החיים, כשהיא הופכת לערך נעלה - אזי מעניקים אותה לכל מי שגומל עימנו טובה, גם אם טובתו אינה נצרכת בכלל...

ועל אחת כמה וכמה... בני המשפחה החיים עימנו באותו בית, אב המשפחה העמל לפרנסתו ולחנך את ילדיו, האם הטורחת ללא הפוגות למען ילדיה, אחים ואחיות, קרובים וידידים, ואף נותני שירות ובעלי מקצוע. הרי כל אלה מסייעים לנו, הבה נזכור להכיר להם טובה מכל הלב!

ראש הישיבה התעקש ואמר שעליו לנסוע, להשתתף בהלוויה חשובה בחיפה הרוחקה...

הנכד תמה, הוא כלל לא שמע כי דמות תורנית או נכבדה נפטרה, ולא הצליח להבין לאיזו הלוויה מתכוון סבו הגדול. מיהו הנפטר? מה הקשר ביניהם? למה עליו לטרוח עד כדי כך?! - כל אלו שאלות שנתרו נטולות מענה גם לאורך כל הדרך לחיפה, במהלכה שתק הרב שך ולא גילה את צפונות לבו...

בהגיעם לחיפה, גילה הנכד כי בית ההלוויות כמעט ריק, רק מתי מעט אנשים נוכחים בו, מלווים בלאט נפטרת אלמונית. סבו ביקש להצטרף בדיוק להלוויה הזו, שנראתה קטנה, פשוטה, שגרתית ואפילו עלובה. כמה קרובי משפחה זקנים ליוו אשה ערירית למנוחתה האחרונה, אליהם הצטרף ראש ישיבת פוניבז' הנערץ, שבגילו המתקדם ליווה את אותה אשה במורגליו, צועד אחר מיטתה בגשם שוטף...

בסיום קבורתה, ביקש הרב שך לומר קדיש, וכשסיים, למרות שהגשם לא פסק ולו לרגע, נותר לעמוד על יד רגבי העפר, שקוע בהרהורים ועיניו זולגות דמעות...

זמן ממושך עמד על יד חלקת הקבר, כל בגדיו ואף מגבעתו נרטבו לחלוטין, ונכדו כבר החל לחשוש לבריאותו - לבל יצטנן חלילה. רק כשהרב שך היה רטוב ממש, ביקש לחזור למונית ונפרד מהקבר בדמעות. הוא נכנס אל המונית בשתיקה, וכך גם לאורך כל הדרך חזור - שתק ולא אמר מילה. רק כשהגיעו הביתה, גילה את פשר העניין...

הוא פתח וסיפר על שנות בחרותו, כיצד גדל בעוני מרוד, ולמד בישיבה בה לינת הלילה נעשתה על רצפות עטויות סמרטוטים, ללא שמיכות שיחממו את הבחורים הקופאים. הדבר היה קשה מאוד עבורו, עד שהתקשה לישון - וכמובן התקשה להתרכז במשך היום...

ביום מן הימים קיבל הצעה מדודו, לעבור להתגורר אצלו, לסייע לו במסחרו וגם לרשת אותו לאחר מותו. תחילה דחה את ההצעה בנימוס, שכן חשקה נפשו בתורה. אולם כשהקור הכבד, לילה ועוד לילה בהם לא הצליח להירדם עקב הקור העז, גמלה בלבו ההחלטה כי בשבוע הבא יסע לדודו ויאמץ את הצעתו. במילים אחרות, ידחק את חלומו להתעלות בתורה...

השבוע הסתיים, הגיע יום ראשון - היום בו התעתד לפרוש מהישיבה ולנסוע לבית הדוד. ובדיוק אז, הגיעה לעיירה כרכרה רתומה, ממנה ירדה אשה צעירה ואלמונית. היא סיפרה כי זה עתה התאלמנה מבעלה הצעיר שהיה סוחר שמיכות, והוא הותיר מחסן מלא בשמיכות מיותרות עבורה, אותן היא חפצה לחלק לבחורי הישיבה...

אותו היום, היה יום של ששון ושמחה. הבחורים הסובלים מקור בשעות הלילה, התהדרו והתעטרו כל אחד בשמיכה משלו, חדשה, בוהקת ונוצצת. גם מיועדנו הבחור הצעיר אלעזר מנחם שך זכה בשמיכה כזו, ולפיכך ביטל את תוכניתו לנסוע אל הדוד, שכן כבר יש לו שמיכה להתעטף בה בלילות...

'הלא תבין', אמר הרב שך לנכדו ובזווית עינו נזקפה דמעה, 'שהאשה הזו הצילה את עתידי הרוחני. היא אפילו לא יודעת, אבל השמיכה שתראה באותו יום, שינתה את תוכניתו ואת עתיד הרוחני. בלי השמיכה שתראה - הייתי הופך לסוחר אצל דודי, והודות לשמיכה שנתנה לי - נותרתי שוקד על התורה, וזכיתי לכל מה שזכיתי!'

ועתה אשאלך, המשיך הרב שך ופנה לנכדו, 'האין זה ראוי שאטרח ואסע להלווייתה? האם לא מגיע לאשה הזו - שאבוא ללוותה בדרכה האחרונה ולהעניק לה כבוד אחרון? האין זו הכרת הטוב הנדרשת ממני? - נכון, לא היה לה צורך בשמיכות הללו, ונכון גם שהיא כלל לא ידעה מי זכה בהן, ומה עלה בגורלו, אבל אני - יודע גם יודע! אני יודע שהודות לשמיכה שלה גדלתי בתורה - על כן עלי להכיר לה טובה!'

'ובכל זאת', שב הנכד ושאל, 'סבא יכול היה לבוא ללוות ולשוב הביתה. מה טעם טרח כל כך לעמוד ולהירטב בגשם? למה התמסר עד כדי כך?'

'נכדי יקירי, נענה לו הרב שך, 'אמת דיברת. לאורך השנים, משנודע לי שעלתה ארצה והיא מתגוררת בחיפה ערירית וגלמודה, נהגתי לשלוח לה תמיכה כספית מעת לעת. אבל עכשיו, כשהיא מסתלקת מהעולם, רציתי לחוש שוב את הקור ההוא, את אימת החורף, עד כמה שאני יכול ומסוגל. רק כשארגיש על בשרי את הצינה והקור - אוכל לחוש באמת את הכרת הטוב כלפיה גואה בלבי באמת, ומתוכה אעריך אותה ואודה לה בפעם האחרונה מעומק הלב, כראוי לה!'

סיפור מופלא זה, אותו סיפר הרה"ג רבי פסח קראהן שליט"א, נוקב חדרי לב: עד היכן מגיעה החובה לחוש הכרת הטוב, עד כמה היא מחייבת. אשה זו, בסך הכל נתנה שמיכות שלא היה לה צורך בהן. אולם הואיל והרב שך חש כי בזכות השמיכות הללו התעלה בתורה - הרי שלאורך שנים רבות הכיר לה טובה, וגם כשנפטרה - טרח ובה להלווייתה, כשהוא מבקש לחוש על בשרו את הקור ממנו הצילה אותו, כדי שהכרת הטוב שלו תהא מושלמת!

הבה נביט סביבנו, כמה אנשים גומלים עימנו טובה. בני משפחה, חברים, ידידים, שכנים, ועוד ועוד. כל מי שנותן לנו שירות, כל מי שמסביר אלינו פנים, כל מי שמחייך אלינו, מסייע לנו במשהו, משפר את איכות חיינו. הבה נכיר לכל אלה טובה במילים ברורות, הבה נאמר להם תודה ונפעל כדי להשיב להם טובה תחת טובה, כי זה מבחנו של האדם!

תפילה שהניבה תפילה...

מדמויות ההוד בארצות הברית שלאחר מלחמת העולם השנייה, היה הגאון רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל. הוא נודע במסירות נפשו לתקומת העם היהודי לאחר השואה, ונודע גם בהכנסת האורחים המופלאה שלו, במסגרתה אירח בביתו אורחים רבים, בהם גם ראשי ישיבות ורבנים חשובים.

אחד מהם, היה הגאון רבי אליהו דסלר זצ"ל, מחבר ספר 'מכתב מאליהו'. בתקופה בה כיהן כרב וכראש כולל בגייטסהד שבאנגליה, נהג לצאת לארצות הברית לגייס כסף, והתארח בבית הרב הרמן. באחת הפעמים, התארח הרב דסלר בביתו של הרב הרמן תקופה ממושכת, ובסימומה - כשנפרד ממנו ושב לאנגליה, ביקש לשלם על האירוח הנעים. הרב הרמן סירב, הסביר שזכות היא לו ואינו נוטל כל תמורה בגינה, ולא נענה להפצרותיו של הרב דסלר בעניין.

הרב דסלר נפרד ממנו בלי לשלם, אולם לבו לא הניח לו. חפץ היה בכל מאודו להכיר טובה לרב הרמן ולהוקיר על האירוח הממושך והמכובד, וגם לנוכח סירובו העיקש - לא התכוון לוותר. הוא החל מתפלל מדי יום ביומו (!) שהקדוש ברוך הוא יזמן לו הזדמנות להכיר טובה למיטיבו!

שנתיים חלפו, ותפילתו נתקבלה... ומעשה שהיה כך היה:

אחד הדברים עליהם הקפיד הרב הרמן, היה תפילה במניין. מעודו לא ויתר על תפילה בציבור, בכל התהפוכות שעברו עליו - הקפיד על תפילה במניין, ובכל מחיר. גם כשהרבה לנסוע ברחבי תבל, היה מוודא כי שעות הטיסה תואמות לכך שיוכל להתפלל במניין לפני המראתו, והתפילה הבאה כבר תהא אחר נחיתתו - כדי שאת שתיהן יוכל לקיים במניין.

באחת הפעמים בהן שהה הרב הרמן באנגליה, תכנן את מסעו כך שיגיע לגייטסהד בשעת ערב מוקדמת, ויתפלל ערבית במניין, כמנהגו. אולם תוכניתו שובשה לחלוטין: בעודו בדרך קרתה תאונה קשה, והכביש המוביל לגייטסהד נחסם לתנועה למשך שעות ארוכות. הלילה ירד, והעמיק עוד... הרב הרמן הצליח להגיע ליעדו רק בשעה 2:00 אחר חצות ליל, כשבית הכנסת המקומי כבר שקט וחשוך, וכל מניין אינו נראה באופק...

הרב דסלר שידע על האורח העתידי לבוא נותר ער, וקיבל את פניו בשמחה. מיד הבחין בעננה השרויה על פניו של הרב הרמן, שהסביר כי תכנן, קיווה וסידר את המסלול באופן שיבטיח לו תפילת ערבית במניין, אולם למרבה הצער - נראה כי נכשל במשימה. 'היש סיכוי לארגן כאן מניין בשעה כזו?' - שאל הרב הרמן בתקווה מהוססת...

הרב דסלר חש, כי בזה הרגע בורא עולם נענה לתפילתו. הנה, נקרית בפניו ההזדמנות לגמול טובה לרב הרמן, ולארגן לו מניין בשעת לילה מאוחרת זו. נכון, זה לא קל, אך הרב דסלר הכיר היטב את יהודי העיר, אלו שעדיין ערים בשעה כזו ואלו שכבר לא, אלא שכנראה התפללו ואלו שלא... והחל לארגן את המניין, מתחנן ומבקש מהם לצאת מהבית ולהשלים מניין...

שעה ארוכה טרח הרב דסלר, רץ מפה לשם, נקש בדלתות, פנה ליהודים עובדי משמרת לילה, ועוד ועוד. לבסוף צלחה המשימה: בתום שעה ארוכה של התארגנות, הצליח לארגן מניין!

שני אנשים מאושרים השתתפו במניין הזה, שלאורשם לא היה קץ. הרב הרמן - שזכה גם הפעם להתפלל במניין, בורא עולם סייע בידו לשמור על הקפדתו כמימים ימימה. והרב דסלר - לא היה מאושר ממנו, הנה הוא זוכה להכיר טובה למיטיבו, סידר לו מניין בשעת לילה כה מאוחרת!

סיפור מופלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מחדד לנגד עינינו עד היכן היא חובת הכרת הטוב. ראשית, ראו נא כמה הדבר הדאיג את הרב דסלר, עד ששנתיים ימים התפלל וביקש, התחנן וציפה, ייחל וקיווה, שתהיה לו הזדמנות להשיב טובה. ומשהזדמנות כזו נקרתה בדרכו, גם אם השעה היתה 2:00 בלילה, וגם אם בגייטסהד של אז לא היה קל לאתר מניין יהודים בשעה כזו - כמה טרח ויגע כדי למלא את שאיפת הרב הרמן, כדי להכיר לו טובה!

הבה נלמד מסיפור זה מסר לחיים: הכרת הטוב צריכה לשכון, קודם כל ולפני הכל, במודעות שלנו, ברצון שלנו. כמה עלינו להיות ממוקדים ומתבוננים, לבחון מי האנשים המיטיבים עימנו - טובות גדולות כקטנות, עזרה שגרתית כסיוע לעתים, בני משפחה כחברים, שכנים כמו מכרים רחוקים...

כל מי שנעזרנו בו אי פעם - עלינו לייחד מחשבה כיצד נשיב לו כגמולו הטוב, כיצד נכיר לו טובה ונוקיר לו תודה. זהו ערך יסודי, שמרומם אותו ומשפר את האיכות האישית שלנו. הבה נכיר טובה בכל לב, כי הכרת הטוב היא הערך הקובע את מידת האנושיות הטמונה בנו, ומשמש בסיס לבניית אישיות איכותית ובעלת ערכים, כשאיתנו הטהורה!

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת חוקת תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

זאת חקת התורה (יט, ב)

במדרש: "בקש קהלת למצוא דברי חפץ, בקש להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה וכתוב ישר דברי אמת."

כתב החיד"א (יוסף תהילות פרק ע"ב): טעם פרה אדומה היה מבקש שלמה לידע, ולא נתגלה אלא למשה רבינו ע"ה, ופירשו רבני אשכנז דהכונה דשלמה חשב שהטעם שנתגלה רק למשה הוא מפני ששמו של משה רמזו בתיבות מעפר שריפת הפרה, ופשפש ומצא שמו רמזו ב' פרה דכתיב לטמא מעפר שריפת החטאת ר"ת שלמה, ועל סמך זה היה טורח למצוא טעם פרה אדומה, וזהו בקש קהלת למצוא דברי חפץ כלומר לדעת טעם פרה אדומה בטענה ששמו רמזו כאמ' יצאת ב"ק ואמרה וכתוב ישר דר"ת לטמא מעפר שריפת החטאת ביושר הוא למשה ודוקא למשה היה מגלה טעם פרה.

וירם משה את ידו ויך את הסלע במטחו פעמים ויצא מים רבים (כ, יא)

בתיבת "סלע" יש שלש אותיות סמ"ך למ"ד ע"ן, ואם תכה את האותיות הראשונות והאחרונות, דהיינו מאות סמ"ך תשליך את הס' והר' וישאר בידך רק מ'. וכן מאות למ"ד, תשליך ה' והד' וישאר בידך מ'. וכן ע"ן, תשליך ה' והנ' וישאר בידך י', יהי "מים" וזה שנאמר ויך את הסלע פעמים היינו שהשליך מן האותיות סלע בכל אות שתי אותיות כנ"ל ויצא "מים", וזה מה שאמר הפייטן בתפלת גשם על הסלע ויציאו מים. (מפרשים)

קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע וגו' (כ, ח)

כתב הר"ן (הדרוש השמיני) שהש"י לא אמר אליו שיכה הסלע במטה כלל. אבל אמר אליו קח את המטה ודברתם אל הסלע, רצה שיהיה המטה לפני הסלע. כי המצאו שם היה עוזר על נתינת מימיו מפני הכח שנתן בו הש"י. אבל לא צוה שיכה הסלע להיותו בלתי צריך לזה, מפני שכבר היה מוכן לכך יותר מהפעם הראשונה, מאשר יצאו ממנו מים רבים זמן רב אלא שעתה נסתם. ולשון הכתוב ויורה על זה הוראה שלמה. שבתחלה אמר "והכית בצור ויצאו ממנו מים". אבל עתה אמר "ונתן מימיו" כאלו הוא אומר שיתן המים הטמונים בתוכו, אלא שעתה עמד איזה דבר בפניהם וסתם מוצאם. הנה אם כן בפעם הראשונה הצריך הש"י להכות הסלע במטהו, ובפעם השנית לא הצריך כך, אבל שיעמוד המטה בפני הסלע.

והמשל אצלי [בזה] הוא לחינוך אשר בתחלת למודו יכהו מלמדו במקל ורצועה, ואחרי אשר לומד, אם יסיח דעתו די לו בהראות לו הרצועה. עכ"ל.

ולפי זה נתיישבו כמה משאלותיו של הרמב"ן. בדפוס הראשונה היה צריך להכות על הסלע כאותו חינוך שבתחילת לימודו צריך להכותו במקל וברצועה. אבל אח"כ די להראות לו את הרצועה - וכבר נרמז התלמיד ומבין את כוונת הדברים. ועל כן אמר לו שכתב"ה למשה שיקח את המטה עמו - אבל לא יכה בו - אלא ידבר אל הסלע, ומכיון שכבר הורגל הסלע במשך ארבעים שנה להוציא מימיו - די לו ברמז כדי להמשיך וליתן מים.

(להעיר להורות ולהשכיל)

קח את המטה.

בפ' זה רבו הדיוקים: (א) מכיון שנאמר "ודברתם אל הסלע", מה צורך יש במטה ברגע זה? (ב) "והקהל את העדה" ובוחר (כלומר בסנין) צוה רק: "וקח אתך מזקני ישראל"? ולא עוד אלא, שלפי חז"ל נעשה נס ועמדו כל ב"י "אל פני הסלע", ומועט החזיק את המרובה (רש"י), ולא היה צורך עשה ה' את הנס הזה? (ג) "אתה ואהרן אחיך" - למה צריך הקב"ה להאזין את אהרן, הלא בין לדבר אל הסלע ובין להכותו די היה במשה לבדו? (ד) "ודברתם אל הסלע" - למה בחר נאמר "והכית בצור" וכאן "ודברתם"? (ה) "לעיניהם" - ובכל מקום נאמר "ודברת באזניהם" וכדומה. כי האזן היא המקבלת את הדיבור ולא העין? (ו) "ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע" - נראה ככפל לשון? (ז) אצל ונתן נאמר "מימיו" ואצל "והוצאת" - סתם מים? (ח) התחיל בלשון רבים "ודברתם אל הסלע" וסיים בלשון יחיד "והוצאת ... והשקית"?

ונקדים דברי הילמדנו, ודברתם אל הסלע שנה עליו דבר הלכה א' או פרק א', היינו לא שמשנה ידבר אל הסלע שיתן מימיו, אלא שישנה עליו דבר הלכה או פרק א' לבני, שישמעו כולם את דברי התורה (ולצורך זה היה הכרח, שיעמדו כולם "אל פני הסלע") ואז "ונתן - הסלע - מימיו", לא מים חדשים, אלא המים שהיה נותן כל מי שנה לב"י בזכות מרים ושנפסקו עתה במיתתה, יתן עתה מחדש בזכות לימוד התורה של כל ישראל. וכבר העירו בהעמק דבר (הנצי"ב), שעצירת המים של הסלע דומה לעצירת גשמים בעון הדור והתקנה לזה תורה ותפלה (היחידים - רבנן - מתחילין ומסיימין את העניות בשעת עצירת גשמים - תענית י', י"ב). ובמגילה ד"ב אמרו, שתלמוד תורה דרבים גדול מהקרבת תמידין, וביארו שם ברש"י, דהיינו ת"ת של כל ישראל. ולפיכך צוה ה' להקהיל את כל העדה ועשה נס, שהחזיק הסלע את כולם, ויהיה זה ת"ת של כל ישראל. ובזכות זה יתן הסלע את "מימיו". אבל דוקא אם כל ישראל ישמעו את דברי התורה בעיון רב ע"מ לקיים תורה לשמה, וזה שנאמר "ודברתם אל הסלע (ואולי הכוונה לרמז 'אל הסלע' - אבן - יצר הרע המסיר את לב האדם מאחרי ה', ודבריו תורה תבלין לו, כנאמר "הלא דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע) לעיניהם" -

בספר "לפני האש" - קורות חייו ותהלוכותיו בקודש של מורן קדוש ישראל הגה"ק מצאנו קלויזנבורג זי"ע מובא: ...וכה מספר לדוגמא אחד השרידים, רבי אברהם יעקב קיש, שהגיע פעם בהיותו שרוי במחנה המות למחיצת רבינו זצ"ל ושמע מפיו דברי תורה. הרבי לא דיבר מענינא דיומא ומענינא דאתרא כי אם מעניני ...קנין תורה. הוא תמך יתדותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמור" והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים "מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מענינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד; ב. שיצייר שם הו"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האר"ז; ג. שילמד בקול רם וישמיע לאוזניו. וזה שהכתוב מלמדנו: זאת חוקת התורה, זא"ת נוטריקון זכור אל ת'שכח, אשר צו"ה, בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד, ה', תצייר שם הו"ה מול עיניך, לאמור, שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך.

זאת חקת התורה (יט, ב)

הקשה האור החיים הק' מדוע לא נאמר "זאת חקת הפרה", כמו שנאמר בפסח 'זאת חקת הפסח'.

ופי' הרה"ק מקלויזנבורג ע"פ מה ששאל מהר"ח"ו מרבו האר"ז"ל מדוע ירדו הדורות ואין אנו משיגים כהשגת הראשונים, וענה האר"ז"ל שכל זה מחמת שחסר לנו טהרת אפר הפרה אדומה, כמה שנתרחק הדור יותר מאותו דור שזכה לאפר פרה. כך יורדים הדורות מדור לדור. כי רבינא ורב אשי גם לא היה להם אפר פרה, אך זקנם היו עדיין טהורים מטמאת מת ע"י אפר פרה, והחברים היו נוהרים בטהרה. וכיון שהיתה טהרה, הרי היה הפנש טהור מכל גלולים וזהבמות. וכמה שמתרחקים מאפר הפרה, כך יורדים הדורות, אמוראים, רבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, ואחרוני אחרונים, עד שהיום נראה הרחוב כמו שהוא נראה.

וכתב החיד"א במדבר קדמות מערכת א' אות כ"ו 'ברור כשמש שאליו הנביא הביא אפר פרה אל האר"ז"ל והזה עליו לטהרו מטומאת המת, ועי"ז וכה למה שזכר'.

לכן כתוב 'זאת חקת התורה', כי זהו החק של כל התורה כולה, לקחת פרה אדומה תמימה, ובכל פעם שנטמאים, יטהר עצמו עם אפר פרה, זהו חק לכל קניין התורה כולה. (הגרמ"י רייזמן)

זאת חקת התורה (יט, ב)

פרש"י ז"ל לפי שהשטן שאומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחרי'.

מפרש בזה בדרך רמז הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע (מובא ב'מרגניתא טבא') שבשעה שאדם רוצה לעשות איזה מצוה מיד בא אליו היצר ה"מה המצוה הזאת" פי' מה שתעשה כעת הרי אינה מצוה כלל, ואינה נחשבת כלום לפני הבורא ית"ש, שבביל להחלישו ולמנוע מלעשות את המצוה. אבל אם כבר עשה את המצוה אז יבא אליו היצר בטענת "מה טעם יש בה" דהיינו שמכניס בו גאוה שטעם טעם מצוה גדולה כזו.

וידוע מה שכתבו המפרשים שזהו מה שמבקשים "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו" דהיינו מטענות היצר לפני המצוה ולאחר המצוה.

וכפי המסופר (מובא ב'ברית אברהם' פרשת וישלח) על הרה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל שאמר פעם שאחר התפילה הגיע אליו היצר וניסה להכשילו בהרהורי גאוה שהתפילה היום היתה בכונה גדולה, והשיב לו, שלא יתכן שהתפילה היום היתה כדבעי כי הרי ביקש "והסר שטן וכו'", ובאם כעת אחרי התפילה מגיעה השטן, ע"כ שהתפילה לא נתקבלה...

וזה כוונת רש"י בדברי קדשו - אומר הרה"ק מפרמישלאן זי"ע - "שהשטן וכו' מונין את ישראל "מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה" דהיינו קודם ואחרי המצוה בטענות שונות בכדי להכשילו. והעצה לזה, כתב רש"י, על הטענה דקודם עשיית המצוה תשיב לו: גזירה היא מלפני" כך ציוה המלך וזה המצוה מחוייב אני לעשות גם אם אינה נחשבת. ועל הטענה לאחר המצוה של "מה טעם יש בה", תשיב לו: "ואין לך רשות להרהר אחריה". (טעם הצבי)

ברש"י, לפי שהאומות והשטן מונין וכו' למה רק במצוה זו מונין את ישראל, ועוד, שהרי יש בזה טעם של ר"מ הדרשן ולמה נקראת חוקה? מתרג' הרה"ק רבי הירש מליסקא זצ"ל דא"ה רוצים לעשות קטגוריא לישראל וכבר אז"ל מה דכתיב (ויקרא כב, כז) שור או כשב או עז כי יולד, למה קראו שור, הלא רק עגל יולד, אלא שלא להזכיר העגל קראו שור. ואחר שטעם מצות פרה 'תבא אמה ותקנח צואת בנה', מונין הא"ה את ישראל לומר מה טעם המצוה בכדי שיווכר עוון העגל, ע"כ אמרה תורה חוקה חקתי גזרה גזרתי ואין לך רשות לומר הטעם.

לחיים" מזלוטשוב

ולקחו לטמא מעפר שריפת הפרה (יט, ז)

הרוחניים של ב"י, שיתרגשו מדברי התורה והמוסר, שתדברו על הסלע (וכנאמר "ובמירות תאנח לעיניהם" [יחזקאל כא] שהכוונה לעיני הרוח) ויתפללו כל ב"י על המים: "נתן מימיו". אבל אם לא יתמלאו התנאים האלה, אז הסלע שהיה נתון מימיו בזכות מרים שמתה וגם אין במקום זה זכות תורה ותפילה – לא יתן כבר מימיו, אבל אין לתת לב"י למות בצמא, אלא: "והוצאת להם מים מן הסלע". מים ע"י הכאה, וכמו שעשית בחבר, תעשה נס חדש ומים חדשים. ואת ההכאה יעשה משה בעצמו (כמו בחבר) ולפיכך נאמר "והוצאת ... והשקית" בלשון יחיד. ולפיכך נצטוו משה לקחת את המטה, שמא לא יישמעו ב"י את דברי התורה והמוסר, שידברו משה ואהרן (בעירובין נ"ד מבואר, שמשה היה משתף את אהרן בלימוד תורה לב"י), אז יכה משה במטהו על הסלע ויוציא ממנו מים בהכאה, כמו בחבר (שהיה עוד קודם מתן תורה וא"א היה להוציא ע"י לימוד התורה).

ויעש משה נחש נחשת (כא, ט)

ויעש משה נחש נחשת לא נאמר לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה הקב"ה אמר לי נחש, לא אניעשנו של נחשת, לשון נופל על הלשון, זה לשון רש"י מדברי רבותינו (ב"ר לא ח) ולא הבינותי זה, שהרי הקב"ה לא הזכיר לו "נחש" אלא "עשה לך שרף", אבל דעתם לומר כי הלך משה אחר שם העצם אשר לו והנראה בעיני בסוד הדבר הזה, כי הוא מדרכי התורה שכל מעשיה נס בתוך נס, תסיר הנזק במזיק ותרפא החולי במחליא, כמו שהזכירו (מכילתא ויסע א) בזויריה ה' עץ (שמות טו כה) וכן במלח אלישע במים (מ"ב ב כא) וידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארץ יסתכנו בראותם אותם או בראות דמותם, עד כי נשוכי הכלב השוטה וכן שאר הבהמות השוטות אם יביטו במים יראה להם שם בבואת הכלב או המזיק וימותו, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא במסכת יומא (פד) וכן ישמרו אותם הרופאים מהזכיר בפניהם שם הנושך, שלא יזכרו אותם כלל כי נפשם תדבק במחשבה ההיא ולא תפרד ממנה כלל עד שתמית אותם וכבר הזכירו דבר מנוסה מפלאות התולדה, כי נשוך הכלב השוטה אחרי שנשתטה בחלי אדם יקובל השתן שלו בכלי זכוכית יראה בשתן דמות גורי כלבים קטנים, ואם תעביר המים במטלית ותסננם לא תמצא בהם שום רושם כלל, וכתחזירים לכלי הזכוכית וישתהו שם כשעה תחזור ותראה שם גורי הכלבים מתוארים, וזה אמת הוא בפלאי כחות הנפש וכשיהיה כל זה כך, ראוי היה לישראל נשוכי הנחשים השרפים שלא יראו נחש ולא יזכרו ולא יעלו על לב כלל, וצוה הקב"ה למשה לעשות להם דמות שרף, הוא הממית אותם וידוע כי הנחשים השרפים אדומי העינים רחבי הראש שגופם כעין הנחשת בצוארם, ולכן לא מצא משה לקיים מצוותו בשרף בלתי שיעשה נחש נחשת כי הוא דמות נחש שרף, ואם יעשנו מדבר אחר היה דמות נחש ולא דמות שרף ומה שאמרו מן הלשון הנופל על הלשון, כי הזכרת השם בלבד תזיק והכלל, כי צוה השם שיתרפאו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה:

אם נתן תתן את העם הזה בידי וגו' (כא, ב)

פירש"י ז"ל "יושב הגג - זה עמלק שנאמר (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הגג ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונום לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי".

שמעתי בשם הגה"ק החי"ר זי"ע שהקשה למה לא שינו גם את מלבושם, כדי שלא יכירו כלל. ואמר שאם היו משנים גם לבושיהם. ובני ישראל ה' מבקשים להשי"ת שימסור כנענים בידם. היו נמסרים באמת. אף שהמה עמלקים, כיון שהי' משנים לשונם ולבושיהם. הוי להו כדון כנענים ממש. אף שבתולדה היה עמלקים. ומזה יצא לנו מוסר השכל, שאם משנה ח"ו לשון ומלבושו, כאחד מהעמים. הוא נחשב כאחד מהם.

(שיח שרפי קודש)

מאוצרות המגידים

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן: וירב העם עם משה ויאמרו לאמר ולו גוענו בגוע אחינו לפני ה': (כ, א-ג)

פרש"י 'כל העדה' שכבר מתו מתי מדבר ואלה פרשו לחיים. כי בכל התורה הלשון עדה הוא ציבור חשוב, כמ"ש בפרש שלח 'ותשא כל העדה' פרש"י סנהדראות. אך הלשון 'עם' הוא מדרגה פשוטה כעבר רב.

הקשה הרה"ק מקלויזנבורג זי"ע: גדוה הפסוק סותר את עצמו, כי פתח בלשון חשוב ויבואו בני ישראל כל העדה, ותוך כדי דיבור נאמר 'וישב העם בקדש', ממה נפשך, עדה או עם? וביאר ע"פ מה שהיה זקנו הדברי חיים רגיל לספר מעשה נורא עם אברך חשוב תלמיד חכם למדן וירא שמים, [א לאטישער אינגערמאן] שהיה אוכל 'קעסט' אצל חותנו שהיה איש פשוט מאד, ולא השיג כלל במעלת חתנו התלמיד חכם. אך זה האברך היה יושב ועוסק בתורה בכפר שהיה חותנו גר שם, ולמד בנגלה ובנסתר יום ולילה, וכולם העריכוהו מאד כי לא היה ת"ח כמוהו בכל אותו הכפר. עד שמרוב הכבוד שנתנו לו, התחיל לאחוז מעצמו.

וראה באחד הספרים שאם יושבים בהתבודדות ארבעים יום זוכים לגילוי אליהו, ואז עוד לא טעו לחשוב כמו היום שיכולים להיות זולל וסובא וגם לזכות לגילוי אליהו, לכן החל לפרוש עצמו לגמרי מעוה"ז וסגר את עצמו מ' יום באיזה חדר ועסק בתורה יומם ולילה ברציפות.

ויהי ביום הארבעים באשמורת הבוקר, ויעבור הגוי חוטב העצים של אותו הכפר סמוך לדלת אותו החדר, וכיון שבחוץ היה הכפר גדול, ביקש חוטב העצים לחמם את ידיו בתוך החדר, ויפתח את דלת החדר. וזה האברך הבין בוודאי שזהו אליהו הנביא שהגיע אליו בצורה גוי חוטב העצים, וכיבד אותו בכבוד גדול, וכיבד לשבת, וכיבד אותו בכוס של אליהו, ומזג לו כוס גדול של יין לשתות, ולאחר ששתה הגוי, בירך אותו בפולנית בהתלהבות גדולה, וענה האברך אמן על ברכת אותו גוי, ואח"כ חטף ושתה שיירים מכוסו של 'אליהו הנביא'. ואח"כ יצא הגוי לדרכו. וחזר האברך ללימודו בהרגשת התעלות ושמחה שזכה לגילוי אליהו הנביא, אשרי מי שראה פניו בהקיץ, וגם זכה לקבל ממנו ברכה.

בהמשך היום פגש אותו הגוי את חותן האברך הנ"ל, שהכירו היטב, וסיפר לו איזה חתן טוב יש לך, היום לפנות בוקר רציתי לחמם עצמי קצת, ונכנסתי לבית חתנך, ותיכף כיבד אותי בכוס גדול של יין וכו'. והנה אותו האברך לא יכל להתאפק מלספר שהיה לו גילוי אליהו [כמו שכתב בהקדמת השב שמענתא שגם אם יזכה אדם לעלות לשמים ולשמוע תורה ממתיבתא דרקיעא, לא יוכל להשיב נפשו לפני שיספר לחבירו מה שזכה לראות כשעלה למעלה וכו'] ואכן סיפר לחותנו את הסוד שזכה היום לפנות בוקר לגילוי אליהו. תיכף ששמע חותנו את דבריו, קפץ ממקומו כנשון נחש, גואלד, הרי זה לא היה הגוי חוטב העצים, הרי שתית יין נכר רחמנא לילצלן, עכשיו צריך להכשיר את כוס של אליהו.

כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע יו"ד ברמ"א מי שנכשל בין נסך צריך להתענות כמה וכמה תעניות לכפר עוונותיו שנכשל בשוגג בין נסך. וענה שכיון שעלה בדעת האברך שהוא ראוי לגילוי אליהו הנביא, הרי אמרו בגמ' סוטה שכל מי שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודה זרה, ומדה כנגד מדה. כיון שהיה גס רוח מעין ע"ז, סיבכוהו משמים שיכשל ממש בין נסך. כי אסור לאדם ללכת בגדולות ונפלאות למעלה ממדרגתו, כשהוא עניו ושפל ברך אין עולה על דעתו שהוא ראוי לגילוי אליהו.

בזה מיישב הקלויזנבורגער רב את לשון הפסוק הנ"ל, הגם שאסור לנו לדבר על דור המדבר ועל דור באי הארץ, אין לנו שום השגה בעוצם מעלתם, אך בדרך מוסר ו"ל שכאן לאחר שכבר כלו מתי מדבר ונשארו רק הדור באי הארץ, עלה בדעתם שאנו אין דנו כמו אבינו וזקננו שלא עמדו בנסיונות המדבר, ונאמרו בהם 'ארבעים שנה אקוט בארץ ואומרו עני תועי להם והם לא ידעו דרכי', אנחנו כן חזקים וראויים להכנס לארץ ישראל. ואנחנו בבחינת 'עדה שלימה', חסידים ואנשי מעשה בלי חסרונות. וכיון שלא הרגישו בענוה ושפלות הרוח, באותו רגע ובאותו פסוק כבר הם מכוונים 'וישב העם בקדש', וכבר ירדו ממדרגתם. ומתה מרים הצדקנית. כמ"ש בחובות הלכות שער התשובה פ"ח שמי שהוא שלם ומושלם, אז צריך להתיירא מאד מהנסיונות שיש למי שחושב שהוא שלם. כמו שאמר החכם לתלמידיו, אם לא היה לכם חטאים, הייתי מתיירא ממכם יותר מהעבירה שהיא גדולה מכל העבירות, והוא עוון הגאות. כי כשאדם חטא, ולא התפלל כראוי, הרי מסתובב כשפל ונכנע, אך כשמצליח ועולה, ורחב לבבו, אזי צריך מאד להזהר מגאוה.

וחז"ל דרשו 'ולא היה מים לעדה', שלא היה להם תורה. ובגמ' דרשו 'למה נמשלה תורה למים' שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כמו שלמדנו חז"ל משירת הבאר, ומבמות הגיא, מי שהוא נמוך וקטן, אצלו מאיר אור התורה. מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר איהו רב. (הגרמ"י רייזמן)

להקדישני (כ, ב)

כל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, יכול לקדש את השם, ולגרום לריבוי כבוד שם שמים בעולם. זאת נלמד מהמכתב שקיבלנו מת"ח ירושלמי, המתגורר באחת העכוונות החרדיות, והוא מעיד על טהרתם וקדושתם של ילדי ישראל, ועל רצונם להתקרב לבוראם ולקדש את שמו.

הקב"ה בירך אותי, במשפחה גדולה, כותב הת"ח הירושלמי, וכידוע לכל הורה - כשרונותיהם של הילדים אינם שווים, ויש כאלה שבניגוד לאחיהם, התופסים כל דבר במהירות, לוקח להם לפעמים זמן רב להבין את הנאמר.

בין ילדיי יש אחד שגם אם לא הייתי מגדיר אותו כקשה הבנה, אבל ברור שביחס ליתר הבנים שלי, הוא טיפוס לא כשרוני בעליל. אנתנו, כהורים, מקפידים להתייחס אליו, ואל אי ההבנה שלו, ב...הבנה, ויודעים את המינון המדויק מתי לעודד ומתי לדרבן, ומתי לעשות גם את ההיפך.

אבל האחים שלו, גם אלה הגדולים ממנו וכמובן שגם הצעירים, לא בדיוק מודעים לבעיה, ופעמים רבות יוצאים שהם לועגים לו. הם אינם עושים זאת מרוע לב, אבל לפעמים כאשר מתקיים דיון על השלחן בסעודות השבת, והוא אינו קולט את המדובר, הם מכנים אותו בצורה ספונטנית בכינויים לא הכי נחמדים, הגורמים לו בושה.

גם כאשר לא מדובר בוויכוח משפחתי, ליד השלחן, אלא סתם בחילופי דברים בין האחים, ובפולמוס שגרתי המתנהל בכל בית בישראל, הוא אינו מפגין כישורי הבנה מבוכים, ואז באות התגובות הטבעיות כמו 'אתה טיפש', 'אי אפשר לדבר איתך על שום דבר', ואלה עוד התגובות הנחמדות...

למותר לציין שגם בלכתו לחידור, סופג הילד מנה גדולה של עלבונו מחבריו, הלוועים לו כאשר הוא אינו קולט את הנלמד בביתו, ושואל שאלות שאינן חכמות. אם בבית, אצל האחים, המצב הוא כזה, על אחת כמה וכמה שילדי הכיתה מלעגים עליו ומזלזלים בו.

לקח מאלף לכל הורה

כדאי לציין שהילד עצמו אף פעם לא הגיב לכינוי הגנאי, אלא המשיך בשגרת חייו כאילו לא אירע דבר. ניתן היה לזהות בכך את תכונות נפשו הענוגות, בהן התברך מן שמיא, עד שגם אנחנו, כהורים, התפעלנו ממנו מאוד.

והנה, בחודשים האחרונים - ממשיך הת"ח במכתבו - הבחנתי שכל פעם כאשר הילד הזה סופג עלבון ממאן דהוא, הוא לוחש דבר מה בפיו. ניסיתי לשמוע מה הוא אומר, אך כיון שהמלים יוצאות מפיו בלחש גמור, אינני מצליח לקלוט אף מילה.

בתחילה לא שמתי לב שהוא עושה זאת דווקא כאשר פוגעים בו. אך כאשר הרגשתי בכך, הדבר גרם לי לפליאה, והחלטתי לגשת אל הלב, ולשאול אותו על כך.

והבן השיב, ומתשובתו יכולתי ללמוד באיזו דרגה רוחנית נפלאה הוא מצוי. צריך לזכור שמדובר בילד בגיל 9, ולכן נדהמתי להיווכח בעוצמה הרוחנית שלו, ובעצם - יש כאן לקח מאלף לכל הורה, שיידע שאסור לזלזל באף ילד מילדי, וגם אם הוא איננו כשרוני במיוחד, הקב"ה טבע בו תכונות אחרות שבהן הוא יכול להעלות את עצמו לפסגות שיא, לא פחות מכל ילד כשרוני אחר. והדברים פשוטים.

הילד סיפר לי, בשפתו הטבעית והילדותית, שכאשר היה בבית הכנסת הזדמן לדין הספר 'עלינו לשבח', שבו הובא דבר מופלא ממין הגר"ח קניבסקי שליט"א, והוא, שכאשר פוגעים ביהודי, ומעליבים אותו, והוא אינו מגיב, ומכניס את עצמו לדין כך לחבורת הקודש של 'הנעלבים ואינם עולבים' - זה הזמן הטוב ביותר לבקש ממנו ברכה.

במאמר מוסגר נציין שאכן הבאנו שם כמה סיפורים על אנשים שנושעו בצורה על טבעית, לאחר שחיפשו אדם העונה על התואר הנ"ל, וביקשו ממנו ברכה.

הדבר הזה שהופיע בספר נכנס עמוק עמוק אל תוככי לבי, הוסיף הילד ואמר, גם מפני שמי שאמר את זה הוא אחד מגדולי הדור, וגם משום שהבנתי את עומק העניין, וידעתי - מנסייני האיש - איזה זכויות עומדות לאדם שנעלב ואינו משיב מלחמה למעלה. וידעתי גם ידעתי כמה זה קשה, ולכן הבנתי את כוח הברכה שיש ברגעים אלה בפיו של אותו נעלב.

ולפתע פתאום, המשיך הילד, הרגשתי את עצמי מאושר מאוד... מאושר, על כי ניתן בידי כוח עצום רב, שאין לאנשים אחרים... שהרי אני 'זוכה' מדי יום לקיתונות של גנאי, וכל פעם כאשר אינני מגיב להעלבות הללו, ומכליל את עצמי בין אלה העלובים ואינם עולבים', הרי יכולתי לברך את כל מי שזקוק לישועה.

משהגעתי למסקנה זו, נכנסה בליבי אש קודש ורצון עז לסייע לאנשים אומללים על ידי כוח הברכה שלי. נכון שאנשים לא מגיעים אליי כדי שאברך אותם, אבל הרי יש בכוחי לעשות זאת גם בלי שהם יבואו אליי, וגם בלי שידעו כלל שאני מברך אותם... ואז התחלתי לאסוף את כל המודעות על שמותיהם של החולים התלויות בבתי הכנסת, ומתוך העיתונים, ואני משנן את השמות הללו בעל פה (מדמהים!!! ילד בן 19!!!) וכשפוגעים בי, וכדרכי אינני מגיב, ואני מתפלל מיד להשי"ת שירחם על החולים הללו. אני יכול להעיד על עצמי, מסיים הת"ח את מכתבו, שכאשר שמעתי את הדברים יוצאים מפי הילד שלי, חשבתי שאני מתעלף... אם גם עד היום הערכתי אותו במאוד על המאמצים שהוא עושה להבין את החומר הנלמד בכיתה, ועל כך שהוא אינו מגיב לכינויים הפוגעניים, היום אני יודע שיש להעריכו בכפלי כפליים.

לדעתי כדאי מאוד לפרסם את הדברים, ללמד לבני ישראל קשת, ולהודיע ולהיוודע שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד בעולם, ותכונות נפש ייחודיות שאף אחד לא יוכל לקחת אותן ממנו, ואם כל אחד ינצל את כישוריו הוא, וישתדל לקדש בהם את שמו יתברך, כל העולם שלנו יהיה נראה אחרת. (ברכי נפשי)

"דאמר ריש לקיש מניין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל" (ברכות סג):

נשמע ארבעה פשטים על דברי חז"ל: "אדם כי ימות באהל - אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה". ראיתי דבר התעוררות בשם כ"ק הרבי מוויז'ניץ (שליט"א) [זצ"ל]:

"כי לא ידע האדם את עיתו" זו הנהגת שמיים - אדם לא ידע מתי ימות. דוד המלך ביקש מהקב"ה "להדיעני" ה' נאות לגלות לו רק משהו אחד, כי ימות בשבת, יותר מכך אין אפשרות לגלות - "באיזו שבת לא הודיע". ואדעה מה חדל אני - אמר לו: בשבת תמות" (שבת דף ל')

נתאר, מה היה אילו לא היתה גזירה כזו - שלא ידע האדם את עיתו - אלא, היינו מקבלים מידע מדויק באיזה יום כל אחד ימות, מה אדם היה עושה באותו יום? "הרי הפריזיידר ריק?", היה חושב לעצמו ורץ לקנות כמה עגבניות ומלפפונים ושזיפים, "גם בבנק צריך לסדר כמה עניינים בחשבון" ומזדרז לבנק לפני שיוסגר, כן!! האמננו? חס ושלום! לא עגבניות, לא בנק ולא בננות - כי "היום, היום האחרון שלי, אוי! מחר אין", והיה תופס בכל כוחו כל שניה. "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" אם יחשוב תמיד שמא אני הולך למות - ממית עצמו עליה - ממילא אין לי רגע מיותר וזמן של בטלה וכך התורה מתקיימת בידו.

כי ימות - בשעת מיתה

הגמ' דורשת עוד "אדם ימות באהל - אפי' בשעת מיתה יעסוק בתורה" גם באותה שעה, אפילו באותם רגעים צריך ללמוד. על החתם סופר מסופר כי לפני יציאת הנשמה נכנסו ה'חברא קדישא' לחדרו, הם דיברו ושוחחו בקול לגבי כמה עניינים לפתע שמעו את קולו "מדוע מפריעים לי! (אני כעת באמצע הלימוד), וואס שטערן זיי?"

הגמ' אפטר בסוכות עם לולב ואתרוג בידו. כפי המסופר, מתחילת מחלתו הוא מילא להכניס רופא לחדרו ועל פי לשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" אך יומיים לפני הסתלקותו, כאשר בני הבית ביקשו בתחנונים שיאזן להכניס רופא, הבין כי בני המשפחה בצער רב, הסכים, למענם, שיכניסו רופא. הרופא טיפל בו עד פטירתו. שתיים לפני פטירתו נכנס אחד התלמידים ושאל את הרופא "איפה זה אוחז?" כמי ששואל מה מצבו. הגביה הרופא את ראשו: "איפה זה אוחז, אתה שואל? במסכת כלים... אני שומע שהוא חוזר כעת על משניות ממסכת זו" אפילו בשעת מיתה יעסוק בתורה! "ימות באהל".

הוא ימית עצמו אם יחיה באהל

לצערי נאלצתי לשהות רבות בארצות הגולה, ולנסוע הלוך חזור פעמים רבות, כמובן שנסעתי במטוס.

באירורן למעלה ישנה "מחלקה ראשונה" - למטה, צפוף מאוד. כיון שלכל מקום יש משמעות של כסף - הם מרבים במקומות ומצופפים, אבל למעלה - אוהו! לכל אחד כורסה עם חמש וחצי קפיצים, יש אוירונים ממש כמו בני מלכים - לכל אחד יש רשות היחיד בפני עצמו, פלאי פלאים - מלכות דיג. ויהי היום, פעם אחת, ביקשתי רשות מאחד האחראים כי יתנו לי לראות איך נראה שם בקומה שניה למעלה (במחלקה הראשונה). אמרו לי שם יושבים ה'בעסערע מענטשן... ביקשתי והשגתי אישור לרגע קצר. עליתי. ראיתי כי אכן לא רע שם, נישט קשה... ירדתי למטה ופגשתי יהודי שהכרתי אותו קצת, איש אמיד ובעל יכולת. הייתי קצת בהתפעלות מההבדל הקיצוני המשמעותי בין המחלקה העליונה לעומת התחתונה, ופניתי אליו: "אתה יושב פה? מילא אני וכמותי, אבל אתה כן יכול להרשות לעצמך להוסיף כסף ולקנות מקום יותר מרווח עם כורסה וכו'" ואכן מה זה בשבילי עוד כמה מאות דולרים.

הוא הביט עלי והגיב בתרעומת (באדיש): "וכי חסר דעה אני, האם אתה חושב כי אני משוגע?"

"למה משוגע, חלילה, הרי למעלה כל כך טוב?" שאלתי.

"כמה זמן נוסעים כאן שתיים עשרה שעות או שלוש עשרה - כולל ההפסקה בהולנד, אנו מתעכבים בדרך עוד שעה. וכי לשם כך אזורק סכום כזה של כסף (נקב בסכום) וכי

משוגע אני, האם כדאי?! בשלמא אם היית אומר לי על נסיעה שבועיים למיאמי ביץ' נו, אז הייתי חושב ומבין..."

אמרתי לעצמי, רגע רגע, שבועיים למיאמי ביץ' אף הם כלום - חולפים עוברים, ואם מתבוננים מעט מבינים, כי כל שבעים השנים חולפות עוברות. תחשבו נא - מביטים עשר שנים אחורנית, היכן הן נעלמו לכם - חלפו והלכו כחלום יעוף, וכמה עשר שנים יש בכלל חיי האדם, שבע פעמים אותן עשר שנים שעברו כחלום יעוף. זה העולם! וכפי שאמר אותו עשיר "וכי אני חסר דעה, להשקיע כל כך בשביל זמן קצר כזה?" לכן כדאי להכין רק לקביעות לא לארץ.

התורה אומרת אדם כי ימות באהל, היכן אדם מת? באהל בביתו הארעי כלומר העולם הזה, אבל שם - בעולם הבא אין מות, הכל קבוע ואיתן "כי הולך אדם אל בית עולמו" בית! מצבו קבוע בבית.

רבותי. שם זקוקים לסלון טוב, כלים נאים ודירה נאה. אך כאן באהל הארעי, אין צורך להשקיע. כי אנשים חכמים לא משקיעים בארעי.

ידוע מה שהחפץ חיים השיב לאותו תייר שביקר בביתו:

אמרו לו לאותו תייר כי הוא עתיד להיכנס לבית גדול הדור - רבן של ישראל, כאשר נכנס ראה כי ממש גיפערלאך (נורא), במקום כיסאות - יושבים על ספסלים, בית פשוט וישן "וכי כך נאה ויאה?"! השתומם הוא ושאל את החפץ חיים:

"רבי יש דבר שמאד מעיק לי, תראה באיזו דירה אתה חי ובאילו רהיטים אתה משתמש, מדוע?"

"במה באת עד ראדיון?", שאל החפץ חיים במתק לשונו, "על מה ישבת ברכבת שנסעת בה עד אישישוק? (משם היו נוסעים בעגלה עד ראדיון) וכי היה לך ברכבת מזונו מפואר? א"כ מה לו להתלונן עלי בשעה שגם אתה ישבת כך בקרון?"

צחק העשיר: "זו נסיעה בסך הכל. שהרבי יבוא אצלי לבית, וכבר יראה מה יש לי - על מה אני ישן, יושב, ומה אני אוכל, רכבת היא סך הכל דורך פארנדיג - בנסיעה עוברת". "גם אני בסך הכל בנסיעה..." תשעים שנה בנסיעה" סיים החפץ חיים, ופני העשיר נבוכו.

כאשר יודעים כי אנו ב"אהל" ארעי - לא עושים עסק מהעולם הזה, מכינים כורסאות לעולם הקבוע.

הרבי ר' שלום המחיש פעם, פלאי פלאים נורא. על פלוני שהחליט לצאת לגור באמריקה, הנסיעה כידוע, ארכה כמה חודשים באוניה. הבין אותו מהגר כי באמצע הנסיעה תהיה תחנה של שבועיים בצרפת "כיצד אסתדר שבועיים בשפה כל כך קשה" - צרפתית הרי קשה לקלוט: לו, לו, לו, טוב החליט, "אלמד יומם ולילה צרפתית" והיה שמח וטוב לוב.

לעה לו לאחד מחבריו "איפה הראש שלך? וכי אנגלית אתה כבר יודע, הרי סוף סוף אחרי אותם שבועים הינן נוסע לאמריקה. שם תגור. וכי כבר למדת אנגלית?" "טוב, אך היכן אהיה קודם. הלא בצרפת, א"כ קודם אעשה הכנות לצרפת, אח"כ נכון כבר בשביל אמריקה" השיב ב"חכמתו". הבנו? כל שלושת החדשים היה עסוק עם הלו לו לו, צרפתית. מילה באנגלית לא ידע. בשביל השבועיים הכין ולשבעים שנה לא הכין, גיוואלדיג, אה, ישמע חכם ויוסף לקח.

"עכשיו אני מת - אח"כ אחזור לחיים"

על הפסוק הזה אדם כי ימות באהל - "אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה", אמר החפץ חיים דבר פרסטי כל כך. תיבל את דבריו במעשה:

היה יהודי שהחליט "עד כמה אני חייב לעשות לעולם הזה, הבה נכין ג"כ לעולם הבא". נו, מה עושים? הנה, חשב לעצמו "בבית הכנסת הקרוב מתקיים שיעור בין עשר לשתיים עשרה בבוקר אלך לשם". טוב, מה עושים עם החנות? התחילו הספיקות. "אבל, אני רוצה לדאוג לתכלית. אני הולך לשיעור!" החליט. זהו. כך עשה. והדבר נמשך שבועות וחודשים ולא נודע שום דבר.

יום אחד אשתו היתה צריכה לדבר איתו בשעה עשר וחצי בבוקר, היא הגיעה לחנות, והוא אינו, "מסתמא היה צריך ללכת רגע" חשבה. דבר נורמלי הקורה. המתניה שעה ארוכה ואינו חוזר. ממתניה, מחכה חצי שעה, שעה, שעה וחצי - עד שתיים עשרה! והנה הוא הגיע. "איפה היית? לא ידעתי היכן לחפש, ודאגתי כל כך!"

"מה הפירוש, איפה היית? כל יום זה כך - יש כאן ממול בית כנסת, יש שיעור ולומדים תורה מעשר עד שתיים עשרה - אני שם".

היא תפסה את הראש, "וכי יצאת מדעתך, חסר משוגעים אנכי? באמצע היום! תראה מה הולך כאן! הכל חי ותוסס, מרויחים! עושים כסף! ואתה סוגר באמצע?"! היא החלה לעשות סקנדל "וכי ידוע לך כמה קונים היו והלכו בפחי נפש?" צעקה בסערה.

רגע, רגע, פנה אליה, לא לצעוק, הרגעני, יש לי משהו להגיד לך. "נו, בסדר". רצוני לשאול אותך שאלה:

מה היה אם במקום לבוא לכאן בעשר ורבע, היית מקבלת טלפון הביתה כי רחמנא ליצלן בעלך קיבל אירוע, ולקחו אותו לבית החולים... ודאי היית ממחרת לבית החולים - מתרוצצת ממקום למקום, טיפול נמרץ וכו', אחרי חצי שעה מודיעים לך בחוץ ש'ברוך דיין האמת', הוא כבר לא חי. וכי גם אז היית נכנסת וצועקת לעומתי: "האם מצאת לך זמן עכשיו באמצע היום למות, וכי כעת מתים? תעשה את זה בשש, שבע ערב, תראה מה נעשה בחנות עושים כאן כסף!..." היית מבינה כי ה' ישמור - הוא מת! מה אפשר לעשות, הרי אינך חסרת דיעה. לכן, מה אפשר לעשות - משעה עשר בבוקר עד שתיים עשרה - אני מת! ("אדם כי ימות"), וכי איכפת לך כי בשתיים עשרה אני קם לתחיית המתים...

פלאי פלאים!

בזכות הציבור נזכרתי במעשה, מעשה שהיה! יהודי יקר, ר' דוד גליק ז"ל - היתה לו חנות של 'טפטים' מול איצקוביץ. מידי יום לקראת השיעור (של רבי שמחה קסלר זצ"ל) היה נועל את החנות והולך ללמוד.

והנה ערב אחד, רבע שעה לפני השיעור נכנס אדם ואמר שיש לו כמה עסקאות - רצונו לקנות כך וכך פטטים עשויים (הוא מצפה קירות של מוסד שלם וכו'). "רגע אדוני, יש לי בסך הכל רבע שעה, ואני רואה שאתה הולך על גדול, ורבע שעה לא תספיק, אזי אני מבקש ממך, תעשה את זה מחר".

"לא! לא! תן לי" התחנן, לא שמע להצטרותו והתחיל את הביצוע. הוא הוריד לעצמו גלילים, ומיד היה נראה כי אכן הוא קנין רציני, הוא עתיד לרכוש 'חתיכה הראויה להתכבד'... טוב, השעה התקרבה.

"אתה זוכר מה אמרתי לך - בשבע אני סוגר!" אמר לו ר' דוד.

"מה אתה מאיץ בי סתם, זו קנייה דחופה, תעזוב אותי".

"אני סוגר!" הכריז ר' דוד.

"הקונה עלה שוב למעלה והוריד סליל, בחר חמישים מטר ועוד צבע אחד, אני זקוק לעוד כמה צבעים".

השעה שבע הגיעה "אדוני, אני סוגר את החנות!".

"רגע, מה אתה עושה לי! בשום אופן!"

"טוב, אתה יודע מה, אני רואה כי רק לבחור גוונים וצבעים יקח לך עוד שעה, א"כ, לא איכפת לי, קח את המפתח ותישאר בחנות תעשה כבתוך שלך, תבדוק, תמדוד ואני אשוב עוד שעה וחצי, כי לשיעור אני הולך בכל מחיר! לשיעור של הרב שלי".

"מה פתאום אתה נותן לי מפתח?" (הוא הרי לא מכיר אותו כלל) הביט עליו בצורה משונה, "אתה הולך להשאיר בידי את המפתח?" (הרי אפשר לרוקן את כל החנות וישאר בשן ועין). אך ר' דוד כבר בדרך החוצה הושיט לו את המפתח.

ר' דוד יוצא, עולה על האופנים בחוץ לנסוע.

כאשר עלה לאופנים, האיש דילג אחריו.

"הלו, רגע אחד!" קרא.

"אין רגע, אני נוסע זה".

"לא רק רגע על השעון".

"טוב, מה אתה רוצה?"

"אני לא קונה שום דבר, אני מ'מס הכנסה' לביקורת לבדוק את נאמנותך,

"אני רוצה להגיד לך אדם שבשביל לא להפסיד שיעור מוכן להסתכן כל כך, לוותר כל כך, וגם לתת מפתח, אין לך היום שום ביקורת, הכל חלק. כל הכבוד לך!" מעשה שהיה! אדם כי ימות באהלו!"

ה' יעזרנו, ישמע חכם ויוסף לקח.

הגר"ח מבריסק זצ"ל באחת מדרשותיו פירש את הפסוק כנ"ל, והוסיף תוספת נפלאה וכה אמר: יותר מזה כלול במאמר זה, כי הנה דמיינו לעצמכם שיום אחד הוחלט בשמים להרשות לכל הנפטרם לקום למשך שעה אחת מקבריהם, ובאותה שעה רשאים הם לעשות כרצונם. כשהדבר נודע בעוה"ז באו כולם לבית הקברות להפגש עם יקיריהם ולדרוש בשלומם. אך מיד שהקברים נפתחו קמו כל הנפטרם מקברם ורצו במהירות הבזק לבתי המדרשות וישבו ללמוד בהתמדה עצומה ונוראה, ולא רצו להביט ולדבר עם שום אדם בעולם.

זוהי כוונת חז"ל 'אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה' כלומר אין התורה מתקיימת רק אצל מי שמתייחס לזמן בעולם הזה כמו זה שניתנה לו ההזדמנות לקום מקברו לשעה קלה והוא רץ לבית מדרש...

(אוצרות התורה)

ויקחו אליך פרה אדומה תמימה (יט, ב)

רש"י מבאיר בשם המדרש "ויקחו אליך - לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר".

שואל ה"כלי יקר": מהי המעלה המיוחדת בכך שהפרה תיקרא על שמו של משה רבינו בדוקא? ומבאר, שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, וכיוון שהפרה האדומה באה ככפרה על חטא העגל, ומשה רבינו התחיל בכפרה זו, כאשר שרף את העגל והשקה מאפרו את בני ישראל - לכן הוא רצה שגם גמר הכפרה, הפרה האדומה, תיקרא על שמו.

ומבאר שם מהמדרש (לקוטי שמעוני פרשת יתרו): "כששמע משה רבינו שהקב"ה אמר הלכה בשם אליעזר, פרה פר שתיים עגלה בת שנתה, אמר: יהי רצון שיהא אליעזר זה מיוצאי חלצי, שנאמר: 'ושם האחד אליעזר'".

משה רבינו זכה לדרגה אליה לא זכה אף ילוד אשה, כאשר היה בשמים ולמד תורה מפי הקב"ה עצמו, ושם שמע הלכה בשם רבי אליעזר - "פרה בת שתיים, עגלה בת שנתה". הוא ביקש כי כשם שמצוות פרה אדומה קשורה אליו ונקראת על שמו, כך הוא רוצה שגם הלכה זו של פרה אדומה תהיה קשורה אליו, ותיאמר מפי יוצאי חלציו.

הנה לנו לימוד כיצד מקיימים מצוה בשלימות. משה רבינו החל במצוות פרה אדומה, ולכן ביקש שגם גמר המצוה יהיה בחלקו, כדי שתיקרא על שמו. ואפילו ההלכה הנאמרת במצוה זו, תיאמר על ידי יוצאי חלציו, וכל זאת כדי לקיים מצוה בשלימות. מספרים כי כאשר הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל הי"ד לארצות הברית כדי לאסוף כסף לשיבתו בברנוביץ, היה בידו פתק עם שם של נדיב אחד, איליו רצה להגיע. הוא שאל את מארחו כיצד הדרך למקום מגוריו של הנדיב, והלה אמר לו כי מדובר בדרך ארוכה, ואם רק ימתין קמעה עד שיגמור לאכול פת שחרית, יקח אותו לשם.

רבי אלחנן סירב לכך, ואמר לאותו מארח כי בריצונו ללכת לשם רגלי, אך הלה סרב בכל תוקף ואמר לר' אלחנן כי הדרך ארוכה מאוד, ובשמחה יסיעו לשם ברכבו מיד לאחר שיגמרו לאכול. הויכוח נמשך ביניהם כאשר ר' אלחנן מתעקש ללכת רגלי, והלה מפציר בו להמתין עד שיקח אותו ברכבו. לבסוף 'נכנע' ר' אלחנן והסכים להמתין עד שהלה יקח אותו.

הדרך אכן הייתה ארוכה, והנהגה מראה כל העת לרבי אלחנן כמה ארוכה הדרך, ומביע את שמחתו על שזכה להסיעו ברכבו.

לבסוף הגיעו למחוז חפצם, לפתח הרחוב בו התגורר אותו גביר, אלא שהרחוב היה חד-סטרי ולא ניתן היה להיכנס מאותו כיוון.

הנהג הצביע לעבר ביתו של הגבר ששכן באותו רחוב, ואמר לר' אלחנן שהוא יכול לרדת מהרכב ובמרחק הליכה קצר יגיע לבית הגביר. אבל ר' אלחנן נותר לשבת ברכב.

בתחילה חשב הנהג כי ר' אלחנן מן הסתם שקוע בלימוד ואינו שם לב לדבריו, ושוב פנה אליו שירד, אבל ר' אלחנן אומר לו לתדהמתו: "הרי עדיין לא הגענו, יש עוד כמה בתים עד לבית הגביר".

אמר המארח: "אכן, צריך מעט ללכת, אבל בסך הכל מדובר בהליכה קצרה ביותר, ואין אפשרות להכנס לרחוב להגיע עד הבית".

שאל אותו ר' אלחנן: "האם אין כניסה לרחוב מצד אחר?" והלה השיב: "יש כניסה מהכיוון השני וזה קצת סיבוב כדי להגיע לשם".

"אם כן - אמר לו ר' אלחנן - תעשה סיבוב ותביא אותי בבקשה עד הבית!"

היהודי נרעש לגמרי. אינו מבין כלל. הרי ר' אלחנן התעקש לעשות את הדרך הארוכה רגלי, ועכשיו הוא מסרב ללכת אפילו מרחק קצר כל כך. אבל הוא אינו שואל שאלות, עושה את הסיבוב, ומגיע עד הפתח של הבית ורגע לפני שר' אלחנן יורד, הוא לא יכול להתאפק ושואל אותו: "כבוד הרב, אני שמח על הזכות שנפלה בחלקי להסיע את הרב למחוז חפצו, אבל תורה היא וללמוד אני צריך. בתחילה רצה הרב ללכת מרחק כה גדול, וסרב שאני יסיע אותו. הייתי צריך להתחנן לפני הרב שיסכים לכך שאביא אותו למחוז חפצו. והנה, כאשר כמעט הגענו, ונותר מרחק כה קצר, סרב הרב לרדת ואמר לי לעשות סיבוב שלם ולהביא אותו עד פתח הבית, מה פשר הדבר?"

אמר לו רבי אלחנן: "אכן, צודק אתה בדבריך. באמת לא רציתי לנסוע. איך דרכי ליהנות מאחרים. אבל אתה התעקשת וזכית במצוה זו להסיע אותי אל מחוז חפצי. אולם, אם כבר מקיימים מצוה, צריך לעשות אותה בשלימות. מצוה שלא מקיימים אותה בשלימות, חסר בכל המצוה. אם כבר הסעת אותי את כברת הדרך הארוכה הזאת וזכית במצוה, מן הראוי שתזכה לעשותה שלימות, ולהביא אותי עד מחוז חפצי ממש. כי מצוה בשלימות היא מצוה שונה לחלוטין!"

יש שלימות במחשבה, בכוונה לשם שמים, אבל יש שלימות במעשה. משה רבינו רצה לקיים את מצוות פרה אדומה בשלימות. להתחיל ולסיים אותה, ולזכות שמי שלמד את דיניה, יהיה מיוצאי חלציו.

(יחי ראובן)

יש להוסיף למאמר זה מה שביאר בספר "ציוני תורה" לבאר את מאמר חז"ל (ברכות י, ב) "ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה אמר אביי ואיתימא רבי יצחק הרוצה להנות יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ואמר רבי יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו".

שהנה יש להבין את כוונת חז"ל בזה. שמדוע אסור לו ליהנות רק במקצת? אלא, כפי שכבר הוסבר במהרש"א שם שמצינו בכמה מקומות שאין ליהנות מאחרים וסמכו זאת על הפסוק שונא מתנות יחיה, ומחלק שם בין גמילות חסדים לאורח לסתם הרוצה ליהנות מחבירו. עיי"ש

היוצא לנו שזה שאינו נהנה מאחרים מקיים בזה מצווה, לכן אמרו חז"ל שיש לקיים המצווה בשלימות, ולא ליהנות כלל. אמנם מאידך גיסא, כאשר כן נהנה מחבירו, כגון שנמצא בדרך, אז יש לו ליהנות כאלישע בכדי שלאמרח תהיה המצווה בשלימות. (ציוני תורה)

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

אדם כי ימות באהל - באהלה של תורה. אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה. כל זמנו, כל כחותיו, כל מעייניו - בתורה הקדושה, תורת חיים.

בצעירותו למדתי בישיבה קטנה של פוניבז'. פעם בא הרבי רבי שלום שבדרון זצ"ל למסור 'שמועס' לבחורים, ובתוך הדברים סיפר את הסיפור הבא. הוא אמר שהבריסקע רב אמר שאת הסיפור הזה צריך ללמוד בחברותא! הוא שמע את הסיפור הזה מרבי חיים בריסקער, ששמע מה'בית הלוי', ששמע מרבי איצקעלע וואלוזינר, ששמע מרבי חיים וואלוזינר - תלמיד ה"שגאת אריה".

וכך סיפר:

כידוע, "שגאת אריה" היה עורך גלות. היה לבוש כעני ואביון, נודד מעירה לעירה ומתאכסן בבתי יהודים שהלינו אותו בביתם ונתנו לו מעט אוכל. כמובן, איש לא הכיר, כולם סברו שהוא איש פשוט.

פעם התאכסן אצל משפחה אחת. נתנו לו לאכול צלחת מרק. בעודו שקוע בעולמות עליונים נשפך מעט מרק על השולחן. כעסה בעלת הבית והתחילה לגעור בו: "מדוע לכלכת את המפה, אתה לא שם לב איך אתה אוכל?!"...

צעקותיה של האשה העירו אותו ממחשבותיו והחזירוהו לקרקע המציאות. הוא שאל לפשר הצעקות, ואמרו לו שהן כוונה כלפיו... הוא לא הבין על מה ולמה, ובעלת הבית שבה והסבירה לו...

כששמע זאת, התנצל על מעשהו, קם מהשולחן, הודה למארחיו על הכנסת האורחים, נטל את שקו ובו מעט ממטלטליו - ועשה דרכו לשוב לעירו. קץ לגלות! תלמידיו הופתעו לראותו שוב מהגלות מהר מן הצפוי. ובקשו לדעת מה הסיבה שקיצר את גלותו.

סיפר להם את המעשה באותה בעלת הבית שגערה בו על ששפך מעט מרק והכתים את מפת השולחן, ואמר כי בעקבות זאת גרע את גלותו.

תמהו התלמידים: "רבינו, תורה היא וללמוד אנו צריכים. ממה נפשך, אם יש צורך בגלות, וכי בגלל צעקה אחת של איזו בעלת בית שמים קץ לגלות? וביותר קשה, הרי כלתיל כל הגלות היא לשבור את המידות ולסבול בושות ובוזיות, ומה זו גערה של איזו בעלת בית לעומת כל הסבל והבוזיות שעוברים בגלות?"

אמר להם: "אסביר לכם פשר הענין. כשאני יוצא לגלות, כל זמני מוקדש לתורה ולעבודת ה'. זה עיקר מעלת הגלות. והנה, כשאותה בעלת בית צעקה עלי, באותו רגע הופרעתי מלמודי. נאלצתי להפסיק את עיוני בתורה ולברר את פשר הצעקה. ואם גלות גורמת לביטול תורה - אין לה ערך! על כן, תכף ומיד הפסקתי את הגלות ושבתי לעירי לבית המדרש".

מה זה 'ביטול תורה' של ה"שגאת אריה"? כל כולו שקוע בתורה, מנותק לגמרי מהמציאות הארצית. ותוך כדי כך נפסק חוט המחשבה שלו לרגע אחד - זה ה'ביטול תורה' של ה"שגאת אריה"! והביטול תורה הזה של רגע אחד הוא סיבה מספקת לחסל את הגלות ולשוב הביתה!

במלחמת העולם השנייה, במשך כמה שנים, שהו רבני ותלמידי ישיבת מיר בשנחא. הם חיו שם בתנאים לא תנאים, החום היה נורא ואיום. חוסר הוודאות לגבי גורלם של בני משפחותם שנשארו באירופה היה קשה. בשיבה בקושי היו להם גמורות וספרים. אבל כל זה לא הפריע להם לקיים את ה"אדם כי ימות באהל" בדרגה על טבעית. השקיעות שלהם בלימוד היתה מבילה.

לאחר המלחמה הם הגיעו לארצות הברית, ומשם עלו לארץ ישראל. האניה ובה רבים מתלמידי הישיבה עשתה את דרכה במשך כמה שבועות מארצות הברית לארץ ישראל. מישוה מהנוסעים רצה לדעת היכן בדיוק נמצאת האניה, האם קרובים הם לארץ ישראל. הוא ראה את ר' חיים שמואלביץ מתהלך מהורהר על סיפון האניה, ניגש אליו ושאל אותו: "אוו האלט מען – איפה אוהוים? רוצה לומר, היכן האניה נמצאת כעת.

רבי חיים שמע: "אוו האלט מען", והוא משיב לתומו: "בשמעתא ג'" – הוא אחז בשב שמעתא...

איפה אוהוים? – בסוגיא שבה אוהוים. אין משהו אחר!

סיפר לי בן משפחה של הסטייפלר זצ"ל, שתמיד השתוקק לחטוף איתו איזו שיחה, לשמוע ממנו על שנות בחורו, איך היה בנובהרדוק וכדומה. אבל אף פעם לא היה שייך לעשות זאת. תמיד למד.

הרעבעצין של הסטייפלר היתה מכינה את המאכלים "חזון איש" [בהלוית בקש הסטייפלר ברבי משה מרדכי שוליונגר זצ"ל להספיד. ר' משה מרדכי היה אז אברך צעיר כבן שלשים, וניסה להתחמק מזה. אמר לו הסטייפלר: "איןך צריך להאריך, תאמר רק שזכתה לשמש את אחיה הקדוש, החזון איש, במשך עשרות שנים, וגדולה שימושה יותר מלימודה"]

בימים ההם, הכל היה "אייגענע" – תוצרת בית. חלב הביאו מהמחלבה, וממנו היו מכינים חמאה. לא היו מכוונות ומכשירים. היה כלי מיוחד שבו דפקו את החלב הקרוש עד שהפיקו ממנו את החמאה. הכנת החמאה בכלי הזה היתה מלאכה קשה, והסטייפלר לא איפשר לרבנית לעשות זאת. מי עשה זאת במקומה? כמובן, הסטייפלר עצמו, שאבג, היה בעל כח.

אותו בחור ניצל את הזמן שבו היה הסטייפלר מכה בכלי שוב ושוב ומכין את החמאה. הנה, סוף סוף יש לו הזדמנות לשוחח עם הסטייפלר. כעת לא יפריע לו בלימוד...

הבחור נגש אליו ונסה לפתוח איתו בשיחה. אך הסטייפלר התנצל: "מצטער, אני כעת באבמזל הלימוד..."

כן, גם כשמיכנים חמאה אפשר ללמוד... להכות בכלי – ולהגות בתורה. לא רק שזה לא סותר, זה מחויב המציאות – אין זמן שהוא פנוי מתורה.

"אדם כי ימות באהל!" (יחי ראובן)

אומרת התורה: "ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמרי בחשבונו ובכל בנתיה: כי חשבונו עיר סיון מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנן"

זאת אומרת, 'חשבונו' היתה שייכת למלך הראשון של מואב [התורה לא מזכירה כאן את שמו], וסיון בא וכבש את המקום ממנו.

באה הגמרא במסכת חולין, ואומרת דבר שלכאורה הוא פלא, שמי שקורא אותו ברגע הראשון מקבל צמרמורת:

אומרת הגמרא {מסכת חולין ס ב} – אמר ר"ש בן לקיש: הרבה מקראות שראוין לשרוף והן הן גופי תורה...

אומר רש"י – הרבה מקראות. יש שדומה לקוראיהן שהן ראוין לשרף שלא היה לו לכתובם שאין להם צורך בתורה וגנאי הוא לחברן עם הקדושה.

התורה נקראת 'תורה', מלשון 'הוראה'. כל פס' בה, בא להורות לנו דבר מסוים. אבל אומר כאן ר' שמעון בן לקיש, שלא רק שיש פס' שלא באים להורות לנו שום דבר, אלא שלכאורה הם אפילו מיתרים! – ומה? א' הפסוקים האלה:

אומרת הגמרא {שם} – כיצא בדבר אתה אומר {במדבר כא כו} כי חשבונו עיר סיון

מלך האמורי היא, והוא נלחם במלך מואב וגו' גם פס' זה דמיה כאילו נכתב ללא צורך, כי מאי נפקא מינה מהו יצא ומה נלמד מדבר זה, ומה בא הכתוב להשמיענו? אבל גם כאן לאמיתו של דבר יש ללמוד הלה מפס' זה, וכך הוא ביאורו: דאמר להו שהרי אמר להם הקב"ה לישראל {דברים ב ט} אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה, ונמצא שהיה אסור לישראל לכבוש כלום מארץ מואב, ולכן אמר הקב"ה לייתי סיון

ליפוק ממואב יבוא סיון מלך האמורי ויכבוש חלק מארץ מואב ויציאה מיד המואבים, ונכשיו כבר אינה יותר בכלל ארץ מואב, אלא ארץ סיון, וליתו ישראל

וליפוק מסיחון ויבואו ישראל ויציאוהו מסיחון. והיינו דאמר וזה מה שאמר גם רב פפא: **עמון ומואב טיהרו בסיחון** שע"י כיבוש חלקים מארץ עמון ומואב מואב בידי סיון, הותרה ארצם ונטהרה לישראל, שהותר להם לכבושה.

אם נשים לב לדברי של ר' שמעון בן לקיש, נראה שכתוב "הן הן גופי תורה" – איזה גופי' תורה יש כאן?!

הביטוי של "הן הן גופי תורה", מופיע בכמה מקומות בש"ס: מופיע בגמרא במסכת שבת (לב, א) – **גניא רשב"ג אומר: הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה;** מופיע במשנה במסכת חגיגה (י, א) – **הדינין והעבודות הטהרות והטמאות ועריות יש להן על מה שישמכו והן הן גופי תורה.**

נשאלת השאלה – מה שייך הסיפור של סיון שכבש את מואב כדי שיהיה לישראל מקום לגור, לגופי תורה – איזה מין גופי תורה יש כאן?!

באים חז"ל ומלמדים אותנו, שאם נבין את המסר הטמון כאן, נוכל גם להגיע למסקנה אילו גופי תורה מונחים בפס' הזה.

לאחר הפס' הזה, מגיע פס' שאמר אותו בלעם בן בעור – **"על כן יאמרו המשלים באו חשבונו ונתנו ותכוננו עיר סיון"**; את הפס' הזה אמרו אבא רבן – בעור ובלעם בנו.

היות וחשבונו היתה עיר כ"כ מבוצרת ומואב היה בתוכה, חשש סיון שמא לא יעלה בידו לכבוש אותה – לכן מה הוא עשה? הזמין את בעור ואת בלעם בנו, לקלל את מואב כדי שיצליח סיון לנצח את המלחמה ולכבוש את חשבונו – וזה מ"ש "על כן יאמרו המשלים" – הגיעו בלעם ובעור ועודדו את החיילים – **"באו חשבונו" –**

תיכנסו פנימה לתוך חשבון! אתם תראו ש – **"נתבנה ותכוננו עיר סיון"** – שהעיר הזאת תהיה לבסוף שייכת לסיון!

אם אלה הדברים, בואו ננסה להבין מה מונח מאחורי המלחמה הזאת:

בכל שבת קודש, אנו אומרים מזמור בתהילים שנקרא 'הלל הגדול'; שם אנחנו מקדישים, הן לסיון והן לעוג מלך הבשן, 'כי לעולם חסדו' באופן נפרד.

נשאלת השאלה – למה לא הכניסו אותם בי"כ לעולם חסדו של "למכה מלכים גדלים", או "ויהרג מלכים אדירים"?

בראש ובראשונה, לפני שניגש לביאור הדברים, עלינו להבין את המסר הטמון כאן בפרשה כפי שכתוב ר' שמעון בן לקיש: רצתה התורה לומר לנו, שהקב"ה משתמש באנשים על מנת להפיק את רצונו.

הארץ אמורה להינתן לישראל. אבל בארץ יושבים מואב וצריך לסלק אותם, לכן מביא הקב"ה את סיון 'לנקות' את המקום, כדי שישראל יוכלו לקבל אותו מאוחר יותר – וזה כוונת דבריו, שהקב"ה משתמש באנשים מסוימים, כדי להפיק את רצונו; סיון חשב שהוא מלך גדול מאוד. פתאום נכנס לו רעיון במחשבו, לקום ולכבוש את העיר חשבונו. אבל בעצם את כל הרעיון הכניס הקב"ה למוחו, שכל מטרתו היתה להעביר את המקום לידי ישראל, וז"ש "לב מלכים ושרים ביד ה'".

אם ככה, יש לנו כאן מסר ראשון שאומר לנו הנביא: **"הכרתי גוים נשמו פנותם ... אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר ..."**

אומרת הגמרא {מסכת יבמות סג, א} – א"ר אלעזר בר אבינא: אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר {צפניה ג-ו} הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתבתי {צפניה ג-ז} אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר.

דבר נוסף, אומר הירושלמי {מסכת ברכות פ"ט ה"ד} – **רבי ברכיה אמר בשם רבי לוי, על שם {תהילים צב, ט} ואתה מרום לעולם ה'. לעולם ידך על העליונה.**

למה כוונת חז"ל כאן?

הקב"ה משתמש באנשים, כדי להוציא את רצונותיו אל הפועל – למה הכוונה? ישנם אנשים שרוצים לעשות פעולה מסוימת. אבל הם לא מבינים, שבעצם הקב"ה גורם להם לרצון הזה כדי לעשות את רצונו. דוגמא לזה אנחנו יכולים למצוא אצל סיון:

סיון חשב, שאם הוא יכבוש את חשבונו יהיה לו יותר מעמד. אבל באה התורה ומלמדת אותנו, שבעצם הקב"ה השתמש בסיון כדי להוציא את רצונו אל הפועל – להוציא את מואב מארץ ולהכניס אליה את בני, וכמ"ש הירושלמי: **"ואתה מרום לעולם ה' – לעולם ידך על העליונה"** – הקב"ה מפיק את רצונותיו מכל אדם ואדם.

נביא כמה דוגמאות לכך:

אחי יוסף, שומעים מיוסף כמה וכמה חלומות – **"והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי"**, ומנגד אומרים לו האחים: **"המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו וגו'";** לאחר מכן, הוא מגיע עם חלום חדש – **"ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי"**.

כמובן שבעקבות החלומות הללו, מתגברת אצל האחים השנאה כלפיו; האחים יוצאים לרעות את הצאן, ויוסף נשלח ע"י יעקב אביו לראות בשלומם. ברגע שמגיע יוסף, אומרת התורה: **"הנה בעל החלומות הלזה בא: ועתה לכו ונהרגוהו ונשלכנהו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתי"** ... **"ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו: לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמענו אחיו"** – הולכים האחים ומוכרים אותו לישמעאלים, מתוך מחשבה שעצם מכירתו, תביא לסיום 'התיק' הזה שנקרא יוסף –

"מהישמעאלים הוא יגיע לכל מיני מדינות ... שם הוא יטמא בתוך הגויים, וממילא לא יהיה לו סיכוי לחזור בחזרה".

אבל כבר למדנו אותנו הירושלמי – **"ואתה מרום לעולם ה' – לעולם ידך על העליונה"**; לוקח הקב"ה את רצונו של האחים להיפטר מיוסף, ומוביל את יוסף ישירות אל המלוכה שלו; אמר הקב"ה: **"אדברא, ברצון שלכם אני מפיק את רצוני – דרככם אני שולח אותו ישירות למלוכה!"**

אמרו איצטגניני פרעה – **"ראינו שעתיד מושיען של ישראל להיוולד, והוא ילקח על המים"**; מיד גזר פרעה **"כל הבר הילוד היארה תשליכוהו וכל הבת"** – ומה קרה מהגזירה הזאת? לוקחים את מושיען של ישראל ומרוממים אותו! – משה מוכנס לתוך תיבה ביאור, מגיעה בתיה בת פרעה ומושה אותו משם, הוא מובא אל פרעה ופרעה מגדל אותו על ברכיו! – ולמה??? כדי להכיר אתו להיות מלך!; אמר הקב"ה: אתה גזרת **"כל הבר הילוד היארה תשליכוהו"** – אתה עוד תראה, שאתה לבסוף תגדל אותו על ברכיך!"

דוגמא נוספת שעומד עליה הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד:

יונה הנביא, מקבל ציווי מהקב"ה ללכת ולעורר את תושבי נינוה לתשובה, וכידוע, הוא מסרב ללכת;

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, יונה, רמז תקמ"ז} – אמר יונה: אלך לח"ל שאין השכינה נגלית שם, שהגוים קרובי תשובה הם, שלא לחייב את ישראל.

הוא מגיע אל חוף הים ביפו ומחפש אניה להפליג איתה. הוא מוצא אניה, ומשלם על כל המקומות בספינה רק כדי שתצא לדרך.

אומר הנביא: **"וה' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים והאניה חשבה להשבר"**

מספר המדרש – פרשו לים, עמד עליהם רוח סערה מימינם ומשמאלם וכל האניות עוברות ובאות בשלום ובשתיקה ואותה אניה בצרה גדולה וחשבה להישבר. ר' חנינא אומר: משבעים לשון היו באניה וכל אחד אלוהו בידו ומשתחוים ואומרים: נקרא איש אל אלוהו והאל אשר יענה יוציל הוא האלהים, וקראו ולא הועילו מאומה. יונה בצרת נשמו נרדם ויעף לו, בא אליו רב החובל אמר לו: אנו עומדים בין מות לחיים ואתה נרדם, מאיזה ענין אתה? אמר לו: עברי אנכי. אמרו לו: שמענו שאלהיך גדול, קום קרא אל אלהיך, אולי יעשה לנו ככל נפלאותיו שעשה בים. אמר להם: בשבילי צרה זאת – שאוני והטילני אל הים. א"ר שמעון: עדיין לא קבלו עליהם להשליכו לים עד שהפילו גורלות ונפל הגורל על יונה, מה עשו? נטלו כלים שבאניה והשליכו לים להקל מעליהם ולא הועילו, רצו לחזור ליבשה ולא יכלו, נטלו את יונה והעמידוהו על יכתת הספינה, אמרו: רבון העולמים, אל תתן עלינו דם נקי שאין אנו יודעים מה מעשה של

זה האיש, הטילו אותו עד ארכבותיו והים עומד מזעפו. נשאו אותו אצלם והים הולך וסוער, הטילו אותו עד טבורו והים עומד מזעפו. נשאו אותו אצלם והים עומד וסוער, הטילו אותו [עד] צאורו וכו', עד שהטילו כולו שנאמר וישאו את יונה ויטלוהו אל הים ויעמד הים מזעפו.

אומר הנביא: "יומן ה' דג גדול לבלע את יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות"

עומדים האנשים על סיפון האניה בתדהמה – מעולם הם לא ראו ולא שמעו דבר כזה; כל הרעש הזה, בגלל יהודי א' שמנסה לברוח מהקב"ה!

אומרים חז"ל – וראו המלאים את כל האותות והנפלאות שעשה הקב"ה עם יונה והשליכו איש את אלהיו, שנאמר {יונה ב, ט} משמרים הבלי שוא, וחזרו ליפו ועלו לירושלים ומלו בשר ערלתם, שנאמר {א, טז} וייראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה' ויידרו נדרים, וכי זבח זבחו, אלא ברית מילה שהוא כדם זבח, ונדרו איש אשתו ובניו וכל אשר לו לאלקי יונה ונדרו ושלמו ועליהם הוא אומר: "ועל גרי הצדק".

נתרגם את הדברים לימינו אנו:

אותם שבעים נוסעי האניה, מגיעים אל החוף ומספרים לכל מכריהם: "אל תשאלו מה קרה לנו בספינה! יהודי א' ניסה לברוח מהקב"ה – הקב"ה הביא זאת סערה, שבעולם לא ראינו! איך שזרקנו אותו לים – הים נרגע!" – כמה קידוש ה', נגרם כתוצאה מזוה!

השמועה הזאת מגיעה גם לתושבי נינוה; הם שומעים שהיה נביא שנשלח לנינוה לעורר אותם בתשובה, אבל סירב ללכת.

לאחר שלשה ימים, פולט הדג את יונה "תתקס"ח פרסאות ליבשה"; פתאום רואים אנשי נינוה בנאדם שנחת אצלם בחוף. שאלו כולם: "זה אתה עם הסיפור של הספינה והדג???", "כן – זה אני!"

אומר הנביא: "ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום וינינה נהפכת: ויאמינו אנשי נינוה באלהים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם" – וכולם לבסוף חוזרים בתשובה.

אומר הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד – בוא ותראה, יונה חשב לברוח מהקב"ה – ומה עשה הקב"ה??? השתמש ביונה, כדי להפיק ממנו את רצונו! – "אתה לא רוצה להתנבאות על נינוה? לא רק שאתה תנבא, אלא מהבריחה שלך אני יפיק את רצוני!", וזה מ"ש "ואתה מרום לעולם ה' – לעולם ידך על העליונה".

דוגמא נוספת, אנחנו מוצאים אצל "יוסף מוקיר שבת":

מספרת הגמרא {מסכת שבת קט, א} – הוה ההוא נכרי בשבטותיה {ליוסף מוקיר שבת} היה שכן נכרי דהוה נפשי נכסיה טובא שהיו לו נכסים רבים. אמרי ליה כללדיא אמרו החוזים בכוכבים לאותו נכרי כולהו נכסי יוסף מוקיר שבי אכיל להו כל נכסיך, יוסף מוקיר שבת עתיד לאכלם, היינו, כל נכסיך יעברו אליו. הנכרי שרצה שלא יתקיימו דבריהם, אזל זבנינהו לכולהו ניכסי הלך ומכר את כל נכשיו, זבן בהו מרגינא וקנה תמורתם מרגלית יקרה מאוד **אותבה בסייניה** וקבע את המרגלית בכובע שעשה לעצמו, משובש במשכצות של זהב שבהן קבועות מרגליות. בדרך זו חשב שיוכל לשמור על עושרו. **בהדי דקא עבר מברא** בזמן שהיה עובר במעבורת על הנהר **אפרחיה יוקא** הפריח הרוח את כובעו. **שדיה במיא** הטילו למים, **בלעיה כוורא** ודג בלע את המרגלית מאורח יותר. **אסקוה** העלו הדייגים דג זה, **אייתוה אפניא דמעלי שבתא** והביאוהו לעיר עם פנות היום סמוך לכניסת השבת, בזמן שכולם כבר קנו את צרכי השבת שלהם. אמרי הדייגים המאוכזבים: **מאן זבין כי השתא מי יקנה דג בשעה מאוחרת כזאת? אמרי להו** אמרו לדייגים: **זילו אמטיוהו לגבי יוסף מוקיר שבי** לכו והביאוהו ליוסף מוקיר שבת **דרגיל דזבין** שרגיל הוא לקנות לכבוד שבת כל מטעמים הבאים אליו. **אמטיוה ניהליה הביאוהו** אצלו, **זבניה ואכן קנה אותו**. קרעיה כשקרע את הדג להכינו לשבת, **אשכח ביה מרגינא** מצא את המרגלית בתוכו. **זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא** מכר לאחר מכן את המרגלית תמורת שלש עשרה עליות המלאות דינרי זהב, כלומר, תמורת הון עתק. **פגע ביה ההוא סבא ואמר: מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא בעא מיני מי שלווה לכבוד שבת, השבת פורעת לא את חובי!** אם ככה, כאשר הקב"ה רוצה לתת עושר ליוסף מוקיר שבת, הוא מגלגל שברגע א' הגוי יחלום חלום, ימכור את כל רכושו ואת הכסף הוא ימיר לאבן יקרה, שאותה יבלע הדג, שאותו יקנה יוסף לכבוד שבת – והכל יגיע לו על 'מגש של כסף'! – זמ"ש "לעולם ידך על העליונה!"

אם ככה, זה מה שכתוב כאן בפרשה. כשהקב"ה רוצה לתת את המקום שנקרא 'חשבון' לעם ישראל – היות והוא מיועד לנחלת בני גד, אומר הקב"ה לסיחון – "בוא ותכבוש את מואב", ולאחר שהוא יכבוש את מואב, הוא יביא את עם ישראל כדי שיכבוש את סיחון.

זהו המסר הראשון שמונח כאן בפרשה. אבל בנוסף, יש לנו גם מסר של 'גופי תורה' – ואלהים הייתי רוצה להגיע:

למי שמסתכל על המלחמות שהיו כאן, יוכל לשים לב שהמלחמות האלה מאוד מעניינות; בתחילה, כאשר יוצאים להילחם בבני אדום, אומרת התורה: "וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו: וירדו אבתינו מצרימה ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו: ונצקע אל ה' וישמע קולו וישלח מלאך ויצאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש עיר קצה בולך: נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטו ימין ושמאלו עד אשר נעבר בגלך ... ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתנו בעם כבד וביד חזקה: וימנו אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו" – עם ישראל לא נכנס לאדום, הוא ממשיך הלאה, ואז מגיעה הפרשה של סיחון: סיחון כובש את מואב – מבקשים רשות לעבור – סיחון מסרב, וכאן יוצאים למלחמה! מלחמה נוספת בפרשה, נמצאת לקראת סיום הפרשה – הולכים לכבוש את עוג מלך הבשן, ומשה רבינו חושש להילחם מולו: אומרת התורה: "ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו כי ביד נתתי אותו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון".

ישנה מלחמה נוספת, שמוסרת במילים – "כי עז גבול בני עמון"; "עמון" היה מקום נוסף שהיה ניתן להילחם בו. אבל עם ישראל בחרו שלא להילחם, כנראה מפאת חזקו.

לאחר מכן, אומרת התורה: "על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"

נשאלת השאלה – מי אלו אותם "המושלים"?

אמרנו קודם, שעפ"י פשט הדברים, הכוונה לבלעם ובעור. אבל באה הגמרא ומביאה את דרש הדברים:

אומרת הגמרא {מסכת בב"ב עח, ב} – א"ר יוחנן: מאי דכתיב {במדבר כא-כז} על כן יאמרו המושלים וגו' המושלים אלו המושלים ביצרם בואו חשבון בואו וחשב חשבון של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. תבנה ותכונן אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

אומר הרשב"א – לכאורה, הפס' הזה מיותר. מה זה מעניין אותנו שבלעם ובעור עודדו את החיילים של סיחון? אבל אם חז"ל מתייחסים לפס' הזה, זה אומר שטמון כאן איזושהו מסר עבורנו, והוא "בואו וחשב חשבון של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה".

אומר לנו ר' שמעון בן לקיש על הפס' הזה – "דע לך, שגופי תורה מונחים כאן!"
אם אלה הדברים, בואו נראה איך חז"ל מסתכלים על המלחמות האלה:

למה עם ישראל לא נלחמו באדום?

הם מגיעים ומתחננים בפני אדום: "כ"כ הרבה תלאות סבלנו – תן לנו להיכנס!", אבל אדום לא מסכים בשום פנים ואופן – "לא תעבר בי פן בחרב אצא לקראתך" – "אתה לא נותן להיכנס? אין בעיה?" – "ויט ישראל מעליו" – ולמה לא נכנסו? פשוט מאוד – כי הקב"ה אמר שלא להיכנס; הבטיח הקב"ה, שאת הר שעיר הוא נותן נחלה לאדום – ולמה?

אומר התרגום **יונתן בן עוזיאל**, שאת הר שעיר הוא נתן לאדום כדי לשלם לו על מצות כיבוד אב שהיתה לו, שלא היה אדם שזכה לכבד את אביו, יותר מעשו הרשע;

אומר המדרש {דברים רבה, פרשה א, אות טז} – **אמר רבן שמעון בן גמליאל**, לא כבד בריה את אבותיו כמו אני את אבותי, ומצאתי שכבד עשו לאביו יותר ממני. כיצד, אמר רבן שמעון בן גמליאל הייתי משמש את אבי בכלים צואים, וכשהייתי הולך לשוק הייתי משליך אותן הכלים ולובש כלים נאים ויוצא בהן, אבל עשו לא היה עושה כן, אלא אותן כלים שהיה לובש ומשמש בהן את אביו, הן מעלים.

אם ככה, היות והר שעיר ניתן לאדום בנחלה כתשלום לכיבוד אב שהיה לעשו, לא יכלו ישראל להיכנס אליה.

מגיעים למואב – העיר חשבון שייכת לבני גד, ולכן צריך להילחם מול מואב. אבל אסור להילחם מולם – ולמה? כי ככה אמר הקב"ה "אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה".

נשאלת השאלה – ולמה כך ציוה הקב"ה?

שתי סיבות בדבר. הא' היא, משום שרצה הקב"ה לשלם שכר ללוט, שלא גילה למצרים ששרה היא אשת אברהם ולא אחותו כפי שאמר להם אברהם. סיבה נוספת שמביאה הגמרא, בגלל שתי פרידות טובות שעתידות היו לצאת מהם – רות המואביה ונעמה העמונית.

אם ככה, למרות שהיה ניתן להילחם במואב, הקב"ה 'לקח' את שירותיו של סיחון ונתן לו להילחם כנגד מואב – לגרש אותם מאותו מקום שנקרא 'חשבון', שלאחר מכן ניתן כנחלה לבני גד.

יוצא א"כ, שלא נלחמנו כנגד מואב, כיון שיצאה ממנו 'פרידה טובה' – רות המואביה. אבל אם נשים לב, גם מעמון יצאה 'פרידה טובה' – נעמה העמונית.

נשאלת השאלה – אם ככה, למה רק את מואב גירשו ממקומם? למה לא עשו את אותו הדבר גם לעמון?!

אומר המדרש לקח טוב – על הפס' "כי עז גבול בני עמון", עזה אהבה שאהב הקב"ה את העמונים יותר מן המואבים, כמואב הוא אומר {דברים ב, ט} אל תצר את מואב, אבל עשיתם בם אונאיא מותר. אבל בעמון כתוב {ש"ט} אל תצורם ואל תתגר בם, וכל כך למה? על שום המעשה, הבכירה קראה מואב בחציפות. אבל הצעירה קראה שם בנה בצניעות בן עמי, ללמדך ששכר שיחה נאה אין הקב"ה מקפח, כ"ש עם הצדיקים שעתידי ליתן להם שכר טוב על כל מצוה ומצוה ועל כל פסיעה ופסיעה ועל כל דבור ודבור, וכן הוא אומר {עמוס ד, יג} ומגיד לאדם מה שיחו.

מגיע שבת קודש, אנחנו אומרים בהלל הגדול – "לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו"

כשהגיע משה רבינו למלחמה מול עוג – הוא פחד! אמר לו הקב"ה: "אל תירא ממנו"; **אומר תנא דבי אליהו {פרק כה}** – אין אומרים אל תירא, אלא למי שירא.

נשאלת השאלה – למה משה רבינו פחד ממנו?!

נכון, הוא היה גדול מאוד. הגובה שלו היה עצום – הכל בסדר גמור. אבל מי שידוע להוציא נשמה ממטר שישים, יודע להוציא גם נשמה משש עשרה מטר; אין שום הבדל ביניהם, זה אותו גדול של נשמה.

אומרת הגמרא {מסכת נדה סא, א} – אמר [משה]: שמה תעמדו לו זכות של אברהם אבינו, שנאמר {בראשית יד-יג} ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי. ואמר רבי יוחנן: זה עוג שפלו מדור המבול.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות ח} – ויבא הפליט (בראשית יד, יג), ריש לקיש בשם ר' קפרא הוא עוג הוא פליט, ולמה נקרא שמו עוג שבא ומצא את אברהם יושב ועוסק במצות עוגות, הוא לא נתכון לשם שמים אלא אמר אברהם זה קונין הוא, ועכשו אני אומר לו נשבה בן אחיך והוא יוצא למלחמה ונהרג ואני נוטל את שרי אשתו.

לבסוף אברהם יצא למלחמה ולא מת, וממילא שרה נשארה אשתו. אבל בכל זאת, לעוג נזקפה הצלתו של לוט – למרות שהוא לא נתכון לשם שמים, ולמרות שאפילו נתכון לדבר עבירה! – ובכל זאת, משה היה ירא ממנו!

אומרת המשנה באבות - חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנניה, רבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא.

בא ר' חיים ויטאל, ומסביר מדוע משה רבינו היה ירא כ"כ מעוג מלך הבשן; אומר ר' חיים ויטאל - דבעוג מלך הבשן היה ניצוץ של רבי שמעון בן נתנאל שמבואר עליו במשנה באבות פרק ב' שהוא היה מחמשה תלמידי רבן יוחנן בן זכאי, ושהיה ירא חטא. ומרמזו זה בשר"ן [אבותיו שמעון בן נתנאל], ושכלן הכבוד אב עד מלהרוג אותו עד שהוצרך הקב"ה לומר לו שלא ירא כדכתיב בפרשת דברים עיי"ש. והנה גם בזה יתכן דיש הקבלה דמה שהיה בו ניצוץ דירא חטא זה גרם אצל משה ענין היראה.

נסכם את מה שאמרנו עד עכשיו:

הרבה מלחמות יש לנו כאן בפרשה: עוג מלך הבשן, סיחון מלך האמורי, אדום, מואב, עמון. אבל אם נשים לב, מאחורי כל המלחמות האלה מסתתרות מצוות; נגד אדום לא נלחמים - לא בגלל שאין כוח, אלא בגלל שיש לו זכות של מצות כיבוד אב עד מעשו הרשע. נלחמים כנגד מואב ולא כנגד עמון, כיון שלעמון יש שכר שיחה נאה. נלחמים כנגד סיחון מלך האמורי, כיון שהוא היה שייך לאותם אמוריים שרצו לזרוק אבנים בנחל ארנון, וכעת מגיעים איתו לחשבון. ונלחמים בעוג מלך הבשן, כיון שנסתיימה הזכות שלו בהצלת לוט [שיזכה לאריכות ימים מופלגת], לכן אפשר כעת להרוג אותו.

אם ככה, נמצאנו למדים את המסר בדברי חז"ל כאן בפרשה; חז"ל רוצים שנדע, שהחכם הללו כתבו כי "הן הן גופי תורה" - אל תסתכל במלחמה כמלחמה; בכל מלחמה מונח 'גוף תורה' - אין מלחמה, מבלי שיש מאחוריה מצוה!

"על כן יאמרו המשלים באו חשבון" - תעשה את החשבון של אותם מלחמות, ותראה שכל המצוות סובבות על הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה; כל המצוות כולם, סובבות על ציר אחד - של זכות או לא זכות; יש זכות - לא נלחמים, אין זכות - נלחמים. הכל סביב למצוות!

אם אלה הדברים, הייתי רוצה לסיים בדבריו של הרב ניימן:

כותב הרב ניימן - במדרש רבה מובא: ולא יכלו אחריו לענות אותו. אבא כהן ברדלא אמר: לא יכלו מיום הדין, או לנו מיום התוכחה, בלעם חכם של כל הגוים לא יכול לעמוד בתוכחתה של אתונה, היה"ד ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא. יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, היה"ד ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו, לכשיבוא הקב"ה ויזכיר כל אחד לפי מה שהוא, שנאמר אויכרך ואעריכה לעיניך על אחת כמה וכמה.

רואים מזה איך שחז"ל הקדושים היה תמיד לפנייהם פחד ה' - ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, וכשלמדו הפסוק ולא יכלו אחיו לענות אותו תיכף נזכרו בחשבון שלמעלה ואמרו: אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה, מפני שאף רגע אחד לא שכחו מזה ותמיד היתה לפנייהם חרדה ר"ח וחתן בן זכאי [ברכות כ"ח] לכן כשהגיעו לפסוק של יוסף או של בלעם תיכף עשאו חשבון שלהם.

שמעתי כי מרן הגאון ר' ישראל סלנטר זצוק"ל למד עם התלמידים את הגמרא בבא מציעא (דף י"ג) {מצא שטר חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר, ומקשה הגמרא אם כשחייב מודה אמאי לא יחזיר? התייפף בבכי, התלמידים שאלו אותו: רבינו, מה יש כאן לבכות? וענה להם כי בשעה שלמד את קושיית הגמרא 'אם חייב מודה אמאי לא יחזיר' נזכר שגם הקב"ה ישאל אותה אם כשחייב מודה, ז"א אם אתה מודה שאתה חייב לי למה אתה לא מחזיר לי, ז"א למה אתה אינך חוזר בתשובה? אעפ"י שהענין מדבר בדבר אחר לגמרי, אבל ר' ישראל סלנטר זצ"ל שתמיד היה פחד ה' לנגד עיניו ודאג על מה שהחסיר בעבודת ה', שמע בהגמרא עוד דבר, מה שאחרים שאין להם פחד ה' אינם שומעים כלום.

ובזה אפשר להבין מה שחז"ל הקדושים מבארים את הפסוקים על כן יאמרו המושלים - אלו המושלים ביצרה, באו חשבון - נעשה חשבון העולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, וראיתי בספר אהל יעקב להמגיד מדובנא שאומרו: וכבר צווחו קמאי אין היתה כזאת לדרוש במאמר ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון - ע"כ יאמרו המושלים ביצרה כי זה דבר רחוק מאוד? עיין שם לפי חקת. אבל לפי האמור אפשר לומר כי אין כוונת חז"ל להכניס את זה בפסוקים - אלא חז"ל הקדושים אשר תמיד היה דאגתם ופחדם מה שהם מקצרים בעבודת ה' ותמיד היה הדין וחשבון נגד עיניהם, כיון שראו בפסוק בואו חשבון אעפ"י שזה מדבר בענין אחר לגמרי, תיכף נזכרו בחשבון של הקב"ה, ואמרו אחד לחברו: בואו ונחשוב חשבוננו של עולם כמש"כ: אז נדברו ויראי ה' איש אל רעהו וגו'.

וידיי הרב הגאון ר' שמואל רוזובסקי הוסיף לי על זה, מה שאמר חז"ל עה"כ אשרי אדם שומע לי - שכל שמועותיו לי, היינו שכל מה שהוא שומע הוא מקשר תיכף עם עניני שמים, והוא כשהאדם, כל מעיניו ורעיוניו דבוקים בה, אז כל מה שהוא רואה ושומע תיכף מקשר לה, וזהו שכל שמועותיו לי.

נכנסנו בשבוע שעבר בס"ד לחודש תמוז. יש אנשים שבי"ה רואים את עצמם כבר ב'דייט' - פרי'; ישנם אנשים שרואים את עצמם כבר ב'לונה גל' או ב'לונה שפריץ' - הם רק שומעים חודש תמוז, הם מיד מדמיינים את הטיולים. אבל יש אנשים שרק שומעים 'חודש תמוז' ומתחילים להזיז פמחז' - ולמה? כי אומרים לנו חז"ל - תמוז ר"ת - 'זמני תשובה ממשמשים ובאים' - אז כל אחד שומע, מה שהוא רוצה לשמוע; אם ככה, יש ששומעים 'תמוז' מיד עולה להם בראש - זה הרבעון האחרון של השנה! עוד תשעים יום תקיעת שופר! עוד ששים יום מתחילים לומר סליחות!

באים חז"ל ואומרים לנו - **"על כן יאמרו המשלים באו חשבון"** - אתה יכול ללמוד את החשבון הזה, כמילות עידוד שנתנו בלעם ובעור לחיילים של סיחון. אבל אתה יכול ללמוד מהמילה 'חשבון' - דין וחשבון; השאלה היא איך אתה מחליט לשמוע! אומר לנו ר' שמעון בן לקיש - **"הן הן גופי תורה"** - מונחים כאן גופי תורה. אבל השאלה היא, מה אתה רוצה לשמוע ומה אתה באמת רוצה להפיק מזה; האחריות

שלנו היא להבין את ערך המצוות לנצח, ואת ערכם של עבירות ח"ו לנצח. (ברוך שאמר)

ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' וכן התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם: ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשך וראה אתו וחי:

גם לאחר שישב בתשובה, וגם לאחר שהתפלל משה רבינו, היה החזיר הקב"ה את עניי הכבוד, ולא שילק את הנחשים ממחנה ישראל, הנחשים המשיכו לנשך, אלא שכל מי שהסתכל על נחש הנחוש, וחי. ויעש משה נחש נחשת וישמחו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי: והרי פרשה זו צריכה תלמוד. מה זה ועל מה זה היתה מדת הדין מתוחה על בני הדור החדש שבמדבר, לאחר שקצרה נפשם מרוב צרות תלאות ופחדים? אם הראו להם את כל הצרות והשמדות שבגלות אדום, איך נענשו כ"כ על דיבור קל? איך נתפסו בשעת צער? ולא עוד אלא שבבעל הטורים כתבו: 'והקצר נפש העם - למלמד שראו כל הצרות שיבואו בגלות אדום ואין ימשך גלות אדום'. כלומר שפתח הקב"ה את עיניהם וראו את טיטוס ומחריבי הבית השני, אלפי אלפים הרוגים בצרה ההוא, ושוב ראו את ההמשך הנורא, מסע הצלב הראשון השני והשלישי באשכנז וצרפת, ראו את האינוויזיוניזם בספרד, ראו את גזרות ת"ח ות"ט בפולין, ראו את אושוויץ וכל מחנות המוות, וזה שכתוב 'לסבוב את ארץ אדום', שראו כל הצרות העתידים לסבול בארץ אדום, עד היום האחרון. לא כתוב שהראו להם את הגאולה. רק את הצרות הקשות והנוראות ראו. הרי אמר האדמו"ר ה'בית ישראל' זי"ע, שמי שעבר את אושוויץ יש לו חלק לעולם הבא אף אם הוא נכשל ומדבר וכו'. מי שאינו מדבר, ומקבל באמונה ודממה, הוא צדיק אמת ויכולים לנשק את ידיו ולתת לו קוויטלן. נס גלוי היה לו שלא עזב את האמונה אחר שראה צרות ושמדות כאלה. כי ה'דבור במצב הקשה, הוא דבר טבעי ביותר. וכיון שהראו אותו דור את כל הצרות של גלות אדום ביחד, מטיטוס ועד היטלר מי"ש, כל ההרגיות והגירושים של בני ישראל, הרי האדם הנורמלי פשוט משתגע כשמעלה על דעתו צרות נוראות כאלה, איך יש עליהם טענה כשתתחילו פיהם ודברו? והרי רש"י הק' כתב שקצרה נפשם, היינו שלא היה להם כח בנפשם לסבול כ"כ הרבה צרות. לא שהם אמרו שקצרה נפשם, אלא שהתנה"ק מעידה עליהם שקצרה נפשם. איך הגיע להם שילוח נחשים השרפים? הרי המקרא צווח ואומר דרשני.

חז"ל למדונו שאין אדם נתפס על צערו, בשעה קשה של האדם אין טוענים על שמוציא מפיו דיבורים קשים. וכן נהגו רבוה"ק אחר שבאו פליטי המלחמה, אחד מעיר ושנים ממשפחה, ובאו ותינו את טענותיהם ובכיותיהם לפני כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, ולפני כ"ק אדמו"ר מלקווינבורג זי"ע ולכל צדיקי הדור, לא דנו אותם לכף חובה, אלא הבינו את מר לבם, והשתדלו להרעף עליהם דברי תנחומים שאין לנו שום הבנה והשגה בהנהגת ה', ובוודאי הכל לטובה. לפני מאה שנה כשלמדו את דברי בעל הטורים, עוד לא ידעו מה שראו בני המדבר באותה שנה שקצרה נפשם, היום אנו יודעים הרבה יותר מה שהם ראו באותה שנה, ראו את אושוויץ וכל מחנות השמד, געוואלד איך יש עליהם טענות כשדברו באלקים ובמשה, איך שולחים עליהם נחשים שרפים?

אדה"ר אומר 'האשה אשר נתנה עמדי', כאן כבר בטובה, שהתלונן גם על ההטבה וביאור הענין ע"פ מש"כ במס' ע"ז דף ה'. 'תנו רבנן מי יתן והיה לבבם זה להם, אמר להן משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל מי יתן והיה לבבם זה להם היה להם לומר תן אותה, כפויי טובה דכתיב ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, בני כפויי טובה דכתיב האשה אשר נתנה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל'. וכשנתבונן באדם הראשון, בתחילתו נתנו הקב"ה בגן עדן, היה לו שם כל טוב וטב, מלאכי השרת צולין לו בשם, אין לנו השגה בביאור הדבר, אבל החיים שלו היו בתכלית השלימות. אח"כ בא הקב"ה ואמר לו 'לא טוב היות האדם לבדו', אדם הראשון לא הבין למה לא טוב, כמו שיש בחורים ששואלים מה חסר לי כאן בישיבה, יהודים טובים צולים לי בשו ונותנים לי כל טוב, הכל הכי טוב, מה שצריך עור כנגדו. ואמרו חז"ל שהביא הקב"ה את כל בעלי החיים לפני אדה"ר והביא שיש כלכל מן כל, וביקש שגם הוא צריך. לאחר שקיבל אדה"ר את הבת וזו, הביאה לו את הגהינם בעולם הזה, בעבורה נתקלל 'בזעת אפך תאכל לחם, בעצבון תאכלנה כל ימי חיך, עד שובך אל האדמה אשר ממנה לוקחת', בגללה צריך לכסות את הכרטיס אשראי כל חודש, ובגללה נשתלשלו כל צרות עוה"ז, כמבואר בספר הישר לרבינו תם מה שאדם עובר בעוה"ז, וכן אומרים בסליחות ערב ר"ה, אדם איך יזכה, בכל יום למות מחכה, והולך ומונה את המציאות המרה שעובר על האדם בעוה"ז, וכל זה מחמת חטא עץ הדעת, הכל בעבור שבקשה שיאכל מעץ הדעת. שהרי אדה"ר עצמו לא רצה לאכול, וכמבואר בבעל הטורים 'היא נתנה לי מן העץ', היינו שהכחנה אותו במקל עד שהוכרח לאכול מעץ הדעת, וכל זה ממשבחה אנונית שלא תמות היא וישא הוא אחרת, אתה תרד עמי יחד לגהינם. אח"כ בא הקב"ה ושאול מדוע אכלת מעץ הדעת? אמר אדה"ר כמה מלים 'האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל', הרי אתה ידעת שלא היה חסר לי אשה כלל, נתת לי אשה והיא נתנה לי לאכול מעץ הדעת.

משה רבינו אומר לכלל ישראל, הנכם כפויי טובה בני כפויי טובה, מהי דוגמא של כפוי טובה, זה מה שאדה"ר אומר להקב"ה 'האשה אשר נתת עמדי', והרי היא הביאה את 'אושוויץ' לעולם, וכמ"ש החת"ס איך קרא לה 'חווה' על שם שהיתה אם כל חי, הרי טוב היה לה שם המות משם החיים? והרי עד היום הזה היא מפרשת חלה ומדלקת נרות שבת על שכבתה נרו של עולם וחולתו של עולם. האם כשאומרים על אשה זו 'האשה אשר נתת עמדי', נקראים 'כפויי טובה'?

חסד גדול היה באכילת המן, שלא הוצרכו לנקביהם ארבעים שנה, ועל הטבה הזו התלוננו ו'נפשינו קצה' ומה אמרו הם, שקרא להם משה 'כפויי טובה בני כפויי טובה': 'נפשינו קצה בלחם הקלוקל ופרש"י שמפני שהיה המן נבלע באבריהם, קראו למן קלקל'. שהוא קל ונבלע באבריהם. והוסיף פרש"י 'והיא היתה להם טובה גדולה שלא הצריכם לטרוח ולצאת שלוש פרסאות לפנות'. כלומר, אף שבדרך כלל יצירת האדם היא בדרך של נקבים ונקבים חלולים, עם מערכה שלימה שמכרכים עליה בכל יום. ארבעים שנה לא הוצרכו לברך אשר יצר. והרי זה דבר נורא ונפלא. בגמ' מבואר שיצחק אבינו עשה חשבון עם הקב"ה על ימי חייו של יהודי, ואמר שחלק מימי חייו עוברים בבית הכסא. דור המדבר היה להם טובה, חנוניא שלא הוצרכו ללכת לבית הכבוד. והרי מובן שנקרא 'בית הכבוד' בלשון סגי נהור, שיהודי עם נשמה אלקית צריך להכנס למקום כזה. אך הם קראו למן 'לחם הקלקל' עבור זה. ורש"י פ' בהמשך הפרשה כשהקב"ה שלח הנחשים השרפים 'בא נחש ויפרע מכפויי טובה'.

עפ"ז נוכל להבין ישוב פרשה זו. הן אבות שבאותה שנה הראו להם משמים את כל הצרות והנוראות שבכל הגלות הארוך הזה, לסבוב בארץ אדום, כי סיבובי הגלויות ראו עיניהם, וכמ"ש פרש"י שלא היה להם יכול להחליט צער נורא ואיום כזה, מעט הצלב, גירוש ספרד,

פרדיננד, פורטוגל, ברנן בלזן, עכ"ז יש לאדם יצר הרע נורא, שכשרע ומר לו מאד מאד, הוא מזלזל ומבוזה אף את מעט הטוב שיש לו. כשאדם מתלונן על הרע, אי אפשר לטעון עליו שום טענה, שאין אדם נתפס על צערו, היוצא מאושוויץ ומתלונן על הצרות, אין מוֹחִין אותו. אך אם מתלונן גם על ההטבות, זוהי כפיה בטובה.

פעמים שחבר אחד הטיב לך הרבה הטבות, ובסוף הצר לך והרע לך, דרכו של יצר הרע כטובט על חבר לו ככעס שלם, ומזלזל ואפילו בהטבות שהטיב עמו, יהיה מה שיהיה, הכל בטל ומבוטל, כאילו כלור רע מכף רגל ועד ראש, ולא עוד אלא שמחפרהו אפילו על ההטבות שעשה עמו. אילו היו בני ישראל בוכים באותה שעה על חסרון ענני הכבוד, על הנחשים ועוקרבים, על מיתת אהרן, ועל ראיית הגלות הארוך עם כל צרותיו הנוראות, לא היה עליהם שום טענה. אך הם כפו בטובה ובכו על 'הלחם הקלקל', תוך כדי טענות מזלזלים גם בהטבות שהקב"ה עשה עמנו, זהו נגע רע מאד, ומאד קשה לשוט בתשובה על פגם זה.

כן נתבאר ב'צמצום צדיק' להאדמו"ר מוויז'ניץ זי"ע, וכן נתבאר בתחם סופר, כי אין אדמת אליהו' לכן איש חי. דכשבאו לפני משה רבינו ואמרו 'חטאנו כי דברנו בה' וכו', התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש', מדוע אמרו 'את הנחש' לשון יחיד, והרי ראו לפני עיניהם הרבה נחשים שרפים? וביארו שלושת הרועים הנ"ל, שהרגישו בלבותם שטענות אלו מקורם מאותו נחש הקדמוני, שכבר גרם לאדמו"ר לכפות בטובה ולומר 'האשמה אשר נתת עמדי', אף שאדמו"ר בעצמו ביקש בת זוג, ונתן לו הקב"ה בת זוג, וכמ"ש רש"י שלא מצא מנוחה וכו' עד שבאת חוה, וא"כ אסור להתלונן על האשמה אשר נתת עמדי. כמו כן דברו העם באלקים ובמשה, 'ונפשנו קצה בלחם הקלקל', על זה יצא הקצף, לא על שבכו על שאר הצרות, רק על ד' מלים אלה, שבכו על הטבה שאין לה שום שייכות לכאבים ולצרות. זהו כפיות טובה. וכן כשיש ח"ו לאדם איזה צרה וטרדיה עם אחד מבניו, אם הוא מתחיל להתלונן גם על כל הילדים הבריאיים והטובים שנתן לו הש"ת, זהו כפיות טובה, שהוא עסוק רק עם הצרה שלו, ושוכח שנתן לו הש"ת אשה וילדים, עיניים ואוזניים, ראש ורגליים ומה לא. אין אדם נתפס על צערו כשמצבה את צערו, אך אדם נתפס על צערו כשמתלונן על ענין טוב שאינו ממין הטענה כלל. הקב"ה מבדיל בין טוב לרע, ומייקר ומעריך מעט טוב אף שעמשינו על הרע יסוד גדול זה נוגע בכל ימי חיינו, כי בדרך כלל היחס שלנו כלפי אנשים הוא לא לחיות לאדם שישנה אהבה בין השניים, קשה לנו להבדיל בין הטוב לרע, אדם שעשה לנו איזה צרה, באותה שעה אנו רגילים לשכוח את כל הטובות שעשה עמנו בכל ימי חיינו, שוב אין הרגשת הכרת הטוב על החסדים שעשה, הכל מחמת צער אחד שגרם לו עתה.

התורה דורשת מאיתנו לזכור את האכסניה שנתנו לנו המצריים בשעת הדחק, אף שהם השליכו את בנינו ליאור. זהו חיוב הכרת הטוב, שהתורה דורשת מהאדם שילשב משקפיים כאלה שיכלילים להבדיל בין הטבה והרעה, להכיר בטוב של ההטבה בשלימות, ולא לשלול אותו לגמרי מחמת הרעה שעשה. וחז"ל אמרו לנו והלכת בדרכיו, שצריכים ללמוד מדרכי הש"ת איך שהוא מתנהג עם בריותיו.

אין בגמ' ב"ק דף ק"ח על בנות מואב שעשו שניהן מעשה אשר לא יעשו, אעפ"כ לא קיפח הקב"ה שכר הצעירה שאמרה 'עמון', ולא בגסות כאחותה הבכירה שאמרה מואב, מאב, ולכן לא תצר את מואב ואל תגרו בו מלחמה', רק לא מלחמה ממש, אך מותר להתגרות, אך בני עמון שדיברה שישנה אהבה בין הצעירות, וכן להתגרות בהם כלל. הרי שאע"פ שעשו מעשה רע יש להם שכר שיחה נאה. וכן לאידך גיסא משום לילה אחת שקדמה בכירה לצעירה, וזתה שיצאה ממנו ורת המואביה. הרי שגם בתוך ה'עבירה' שעשתה, כיון שיש איזה מחשבה של טוב, תקבל שכר מה שהקדימה את אחותה הצעירה בלילה אחת. הרי שהקב"ה בוחן את מעשי האדם בפרוטרוט, נותן שכר על הטוב ומעניש על הרע. ואינו כולל את הכל למציאות אחת גדולה חיונית או שלילית. הן איש חי כותב במס' שבת לב ע"ב שהקב"ה משלם שכר טוב לגנב שהיית לו מחשבה טובה בשעת הגנבה שיהיה לו מה לשלם שכר לימוד לתלמוד תורה של הילדים... עד כדי כך הוא מחלק את תנועה ותנועה, הטוב הוא טוב, והרע הוא רע, אין אחד נדבק מחבירו.

בשר ודם אינו יכול לראות נקודה של זכות בתוך מעשה של רע, אך הקב"ה רואה מידת 'אם יש עליו מלאך מליץ', אחד מן אלף; להגיד לאדם שיש. ויחננו ויאמר, פדעוהו מורדת שיש מצאתי כפר'. ודרשו חז"ל אפילו 999 מלאכים אומרים עליו רע, ומלאך אחד יש בו אחד מני אלף שבו להלץ עליו טוב, אומר הקב"ה מצאתי כופר, שהקב"ה לוקח את הנקודה קטנה של לימוד זכות ומכיר לו טוב. אמרו חז"ל מפני מה זכה ירבעם למלוכות מפני שהוכיח את שלמה, ומפני מה נענש, מפני שהוכיחו ברבים. שלמה המלך עשה בית לבת פרעה ועמד ירבעם והוכיחו ביראה לשלמה, בן לו הקב"ה שכר על התוכחה, ועונש על שהוכיחו ברבים, הרי שמעשה אחד מתחלק לטובה ולרעה.

והלכת בדרכיו, הקב"ה רוצה שנלך בדרכיו, לקחת מעשה אחד ולגלות את הטוב שבו, ולדחות את הרע שבו. מפני מה זכה בלק ויצאה ממנו רות, מפני שהקריב מ"ב קרבנות. אף שהקריב קרבנות אלו רק כדי לקלל את ישראל, וסופם שהרגו את בלק ואת בלעם על רשעונם, קיבל בלק שכר על מ"ב קרבנות שהקריב. גם ביום שלנו כלפי וולנטי יש ליקר את הטוב אם כשנשכחנו על הרבה רעות אין בגמ' בבימות על רבי חייא שאשמה היתה מצערת אותו, רבי חייא שמלאכים ושרפים רועדים מפניו, כמה גדולים מעשי חייא, כתוב שהיה במדרגת שלושה אבות בדורו, אפילו רבינו הקדוש מתיירא ממדרגתו של רבי חייא, אעפ"כ נפש אחת בעולם שלא הכירה מעלת נשמתו, אשתו אינה מכבדת אותו.

ואילו הוא היה מכבד אותה, כל פעם שהיה מוצא משהו בחוץ היה עוֹטֵף ומביא הביתה כדי לכבדה, שאל אותו רב, דודי היקר איך אתה מכבד את האשה שמצערת אותך כ"כ. השיב לה רבי חייא 'דיינו שמגדלות את בנינו ומצילות אותנו מן החטא', אין הכי נמי שהיא עושה לו צרות יגון ואנחה, סוף סוף היא האימא של בני רבי חייא שהם גדולים כיצחק ויעקב אבינו, היא סבלה צער הריון ולידה עליהם, ממילא יש לו הכרת הטוב כלפיה. אף שלא עזרה לו בלימוד התורה, ולא הורידה ממנו כל עול שיוכל למסוק בתורה, אלא היתה מצערת אותו, אין זה סותר להכרת הטוב על הטוב שבה. כמה צריכים ללמוד ממעשיו של רבי חייא, ולא כדרך בני העולם שאף כשהאשה היא 95 אחוז בסדר גמור, ורק חמש אחוז היא צריכה תיקון, הוא מחריף ומבזה את כל מציאותה, ומתפלל איך אפשר לחיות עם בריה כזאת תחת קורת גג אחד. מי מדבר מהכרת הטוב וזר פרחים... זוהי האשה הקשה של כפויי טובה.

אשתו של אדם הראשון גם היתה מצערת אותו, שבעבורה נגזר עליה מיתה ועצרון הפרסה, וכמה מיני צרות יגון ואנחה, אעפ"כ יש טענה עליו, שאמר עליה 'האשה אשר נתת עמדי', כאן כפר בטובה. שהיה לו להודות על הטוב שכן יש לו איזה ישוב הדעת על ידה. אל תבטל את כל מציאות 'האשה אשר נתת עמדי' כאילו כל כולה רק מציאות של רע.

כלל הדברים שאין אדם נתפס על צערו כשבוכה על הרע, אך נתפס על בכייתו על הטוב, אפילו כשהטוב הוא רק אחוז אחד מני אלף. ועל זאת הוכיחנו משה רבינו בפרשת ואתחנן, כפויי טובה בני כפויי טובה, אדם הראשון שקיבל מפאשתו וביחלה של צרות, לא הכיר בטובה שבה, כך אתם ראייתם את הצרות שבגלות אדום, שכחתם את הטובה שבמן ואמרתם עליו 'לחם הקלקל', זהו עצת הנחש, 'ויסר מעלנו את הנחש הזה', שהוא מבבל את האדם שיראה רק את חלק הרע וישכח את חלק הטוב שהקב"ה עושה עמו, וכן את הטוב שבאשתו ושבכל טוביו.

אדם שסבל כל הילדה מכאבי שיניים רח"ל, פעמים שמתוך כעסו הוא מתלונן על כל מוסד השיניים, כאן כפר בטובתו של הקב"ה. בכייתו על הצער, מתקבלת באהבה, התלוננות על הטובה, זהו פשע נורא. אדם הכופר בטובת ה', כמורד לגמרי רח"ל בפסוק 'וירד ה' לראות את בני האדם' בפרשת דור הפלגה, אמרו חז"ל: 'לראות את בני האדם, שמא בני ומומים וגמלים הם? אלא מה אדם הראשון כפר בטובה ואמר האשה אשר נתת עמדי, אף אלו כפור בטובה למרוד במי שהשפיע עליהם טובה מולטם מן המבול'. צריך להבין שהרי לא היה הם נכדי נח שנצלו מן המבול, ומרדו בה' לגמרי רח"ל, ואיך מייחסים אותם לאדם הראשון שלא מרד בה' אלא אמר דיבור על האשה, האשה אשר נתת עמדי? אלא שאם אדם יכול לכפור בטובה שנתן לו הש"ת, הרי הוא ממש דומה לזה שמורד לגמרי בהש"ת. משל לחבר שעשה לי הרבה מאד טובות, ולא היה ברייה, הייתי חייב להכיר לו טובה, אף שלא הרגשתי נח בזה, ובסוף חזרתי אותו צער גדול וכאן קמתי ופרקתי עול הטובות שעשה לי. בעצם הייתי רוצה לכפור גם בטובות שעשה לי מלפני זמן רב, אלא שלא הייתי יכול, ועכשיו אני שש ושמח על ההזדמנות שציער אותי, ותוך כדי כך אני כופר לגמרי בטובותיו ח"ו, זהו מרד שלם, ולא רק כפוי טובה. שבעיקר הדברים לא הייתי רוצה להכיר לו טובה מעולם. כך ע"י שאמר אדמו"ר 'האשה אשר נתת עמדי', אחר שנתנה לו המעץ ויאלץ, סימן הוא שמעולם לא הכיר בטובה שנתנה לו חוה לאשה. ברגע שנתנה סיבה עמד ויאלץ כפוי בטובה.

הגמ' רבי לוי חסמן זצוק"ל כתב על המצוה 'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו', וביאר ע"פ משל לאחד שהלך בדרכו ועבר ביער עבות באישון לילה, והיה מתיירא מן האריה והחיות רעות, לפתע ראה שני אנשים הולכים עם נר, והתחנן לפניהם שיראו לו מקום אכסניה כאן באמצע היער, והסכימו לקחת אותו איתם לביתם, ונתנו לו מיטה לישון. בבוקר אמרו לו שהם גדולים שודדי יער, ולא בעלי אכסניה. חיפך תרונן את כל מה שיש לך בכיסים, וכשתחזיל להתגנב הכוזה מכה רבה, עד שהוכרח לתת כל אשר לו בעד נפשו. מאד קשה לדרוש זאת מבשר ודם שייכר בטובתו של אלו, שנתנו לו מיטה נוחה לישון באמצע המדבר, ובבכותם ניצול מחיות הטורפות שבמדבר, שהרי בסופו של דבר הכיחו ולקחו ממנו כל כספו. כל זמן שלא עבד על המדות האנושיות של לא יהיה לו שום הכרת הטוב, רק יקלל אותם במלות פיו ולשונו, איזה שודדים אלה. מה היה במצרים, בני ישראל ירדו למצרים וקבלו את כל ארץ גושן, כי טוב ארץ מצרים היא. סבא יעקב חז"ל י"י שנים טובות במצרים לאחר שמת יעקב ויוסף וכל הדור ההוא, התחילו צרות יגון ואנחה, שעבדו אותנו, הכו בנו, השליכו את הזכרים ליאור, ופרעה רחץ בדם בנינו. איך בא הכתוב ואומר 'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, בנים אשר יולדו להם דור שלישי, יבא להם בקהל השם', הרי שהקב"ה דורש מאיתנו הכרת הטוב על שהיה לנו אכסניה במצרים אף שאח"כ היה פרעה שוחט ארבע מאות תינוקות בכל יום, הכניסו תינוקות בתוך בנינים כמו לבנים, אעפ"כ אומרים לנו 'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו', צריך להכיר להם טובה. זהו דרכו של הקב"ה שאנו צריכים ללכת בדרכיו, להבדיל בין הטוב ובין הרע, ולא לכלול הטוב מן הרע, אם ראייתם צרות של גלות אדום, אל תפתחו פה על הלחם מן השמים שעשה לכם טובה שאינכם צריכים ללכת לבית הכבוד שלוש פרסאות. הדור השני שמדבר מעולם לא ראה בית הכנסת, לא תוסיפו את כל בתוך הטענה והבכיה והתלונה. ומבואר בפרשת לוי על מה שאמר יעקב אבינו 'מעט רועים היו ימי חיי', שעליו אמר הנביא 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל', שעשה כן מפני שהוא אביהם של בני ישראל מכל הדורות כולם, ונכללים בהם גם אנשים שיש להם טענות תמיד. אף שכתוב 'ותקצר נפש העם בדרך', על זה יש הבנה ולימוד זכות, מה שקצרה נפשם על הצרות וצרות, אך לא על מה שהתלוננו על המן וקראוהו לחם הקלקל.

(הגרמ"ז רייזמן, יום ג' בלק תשע"ט)

בדרך הדרוש

(ליקוט האורים)

והשקית את העדה ואת בעירם (ז, ח)

ועד' דרוש אמרנו ליישב שינוי לשון בצווי כתי והשקית העדה ובעירם ובשעת מעשה כתי ותשת וכו' והשקית העדה דעפ' המדרש כל ז' ימי אבהל של מרים לא נסתלק בהאר דכותה בעירם נמשך כל ז' ימי אבולו כמו שהי' במבול בזכות מתושלח ואח"כ כשנסתלק בהאר לא התלוננו עד שהי' ג' ימים בלא מים והיות כי מרים מותה ו"ל נוסח א"כ נמשך הזמן עד כ"א ניסח שאז היו יום י' של פסח איש אשר ליבשה נהפכו מצולים ועתה הופך צור אגם מים הלשם למעני מים והנה בעירובי פ' בכל מערב' מבואר דמאי בעיבי מיבלע בליעו ו"ל נולד ואסור אי לא הי' לו הזכר וסימן בעיבי מערב שבת ותרורת הנובעי' מותרים משום דעדידי דאמי' והנה איסור הכנה הוא דאורי' או קרוב מאוד לאי' דאורי' ע"כ ב"יט ז' של פסח לא הותר להם לשנות מים היוצאי' היום מחדש מן הסלע אלא באי' משני אופני' או שיוזמן להם בארה של מרים שניכר להם מאז כפירשי' שהוכירוהו שזה הוא או אם יוציא להם סמלע מחדש צריך שיאמינו בה' ונפלאותיו ו"ל לדרהו כעבדי דאמו ולא מקצו דעתייהו משום דבר בעולם כי מי שאמר לשמן וירדק יאמר לחומין וירדק ואפי'

וירב העם עם משה וגו' לא מקום וזרע תאנה וגפן ורימון וזים אין לשנות.

(ג, ה)

וירדק מ"ש עכשיו כשמותה מרים וחבר מרים להם מים התרעמו על עניי הפירות. ועוד קשה מדוע אין לא ענש משבוש על טענת הפירות רק על טענת המים. וכי בפני אריה וזאב עפ"ד הגמ' בסנהדרין ד' לא עיר וכו' אין ת"ח רשאי לדור בתוכה ר"ע אומר אף מיני פירות, שמיני פירות מאריך את העיניים. ואיתא במדרש דמעשה בשיחין בסוכות א' שירד לטבול, ונדמנה לו בארה של מים וטבל ותרפא. ואיתא בא"ח סי' קצ"ט יש נהגין וכו' בדארה של מרים מתפשטת בנהרות במוצ"ש וכל מי ששותה ממנה מתרפא מכל חלואותיו. וזהו כוונת בני ישראל מה שנתאו מיני פירות דוקא עכשיו אחר מיתת מרים. שכעת שנסתלקה בארה של מרים שהיתה מסוגלת לנו לרפואת כל התחלואים רעים ולמאירת עיניים א"כ אסורים אנו לדור במקום הזה שאין ירק בהי' רפואות ולא מקום דורש וירדק יום ואי' בעירובין ג'ה שיער שאין בה ירק אין ת"ח רשאי לדור שם, ולא מקום תאנה וגפן ורימון שמיני פירות אלו מאריך את העיניים, והרי עתה וזים אין לשנות היא היתה של מרים שהיתה מסוגלת לכל הרפואות ולמאירת עיניים וא"כ צריכין אנו מיני פירות הג"ל ואם לא אסור לנו לדור כאן, ולכן כאשר חזר להם המים שוב לא נצטרכו את הפירות.

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

337

פרשת חקת

תש"פ

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

עבודת שבלב הנפשית בפה

"וידבר ה' אל משה ואֵל אהרן לאמר; זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל" (וי א-ב)

מפני מה כפלה התורה: "אשר צוה ה' לאמר - דבר אל בני ישראל?"

דרש רבי אליעזר הורוביץ רבה של טרניגראד:

התפלה מכנה 'עבודה שבלב' (מעניין ב א), לפי שכל עקרה תלוי בכונת הלב. עם זאת מצוים אנו להוציא את התפלה בפנינו, לפי שהוצאת המלים בפה מעוררת את הכונה. האר"י הקדוש (לקוטי תורה תהלים סה) כתב שאפלו אנשי מעלה שאינם צריכים סיוע לעורך הכונה, חייבים להוציא את מילות התפלה בפה, לפי ששכל יד התפלה שאדם מתפלל, רואה חבירו וקא גם הוא להתפלל.

יסוד זה נרמז בפסוקים שלפנינו: "וידבר ה' אל משה ואֵל אהרן" אף שבענייני צדיקים כמוכס נראה כי: "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" - אמירת תבואת התפלה בפה, היא כחוק שאין לו טעם, שהלא די בכונת הלב. מכל מקום דעו שיש לבקש סבה, והיא: "דבר אל בני ישראל" - כדי שדבורכם יעורר אחים מבני ישראל שאף הם יתפללו כדבעי.

נעים מגדים

גזרה היא מלפני - כנגד המקטרגים

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" (וי ט)

"לפי שהשטן ואמות העולם מונין את ישראל לומר: מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה 'חקת' - גזרה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה" (נשי"ע"פ תחומקא ח).

יש להבין: הלא להלן הביא רש"י בשם המדרש טעם למצוה זו, שהיא באה לכפר על חטא העגל, ומדוע אפוא נחשבת היא 'חקת'?

פרש רבי פינחס הלוי הורוביץ בעל ה'הפלאה':

השטן ואמות העולם יודעים כי הזכרת עוונות האדם מעוררת עליו דינים. לכן הם מענים את ישראל בכך שהם חוקרים אותם לטעמה של מצוה פרה אדמה, כדי שישביחו להם שהיא באה לכפר על העגל, ובכך יזכר חטאם ויתעוררו עליהם מקטרגים. לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: אל תגלו להם את טעמה, אלא אמרו להם: "גזרה היא מלפני".

על פי דברי פרש נכדו רבי צבי יחזקאל מיקלזון רבה של פלונסק את הסבה שבסדר 'אבינו מלכנו' אנו מבקשים תחלה: 'פלה כל צד ומשטין מעלינו', ולאחר מכן: 'סתום פיות משטינינו ומקטרגינו', אף שאם נתקבל הבקשה הראשונה ויכלו צרינו ומשטינינו, אין טעם לבקש שפיהם יסתם מלקטרגו? ויש לפרש כי הבקשה

חובת המורים להזהיר על עניית אמן

"שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים" (כ י)

ספר המוכיח הקדום רבי משה כהנא מגיבטיש:

כאשר פנו בני קהלת פוזנא לרבי מרדכי יפה, בעל הלבושים, ובקשוהו שיבא לכהן פאר כרב בעירם, בקש לנסע תחלה לונציה כדי להשלים את ידיעותיו ב'חקמת העבור' [ידיעת חשוב חדשים ושנים] מהחכם רבי יצחק אבובב שהיה בקי בחכמה זו.

נסע רבי מרדכי לונציה, ובאחד הימים בלומדו עם רבי יצחק, נכנס בנו הקטן של רבי יצחק לחדר וברך ברכה בקול. כל הנוכחים ענו אמן, מלבד רבי מרדכי שלא שם לבו לכך. כעס רבי יצחק על רבי מרדכי וגדוה. כאשר בקש רבי מרדכי מרבי יצחק שיסלח לו ויתיר את הנדוי שהטיל עליו, הוכיחו על חמרת עוון ההפגעות מעניית אמן על ברכה. הוא אמר לו כי כבר היה מעשה בדורות קודמים על חסיד שהתחייב מיתה, על שנגמנו מלענות אמן על ברכת בנו. ואולם הוסיף רבי יצחק ואמר: "חטאך ימחל אם תקבל על עצמך שבכל מקום ובכל קהלה שתדרש כף רגלך תקבל על עצמך לדרש על חטא הגדול של הנמנע מלענות אמן".

רמז ללחם הנלמד ממעשה זה דרש רבי יעקב לייב בענדזאמין מהפסוק שלפנינו: "נא המורים המן" - סופי תבואת אמן. לפי שההפגעות מעניית אמן חמורה היא עד מאד. על מורי ההוראה להזהיר על כך לבני קהלתם, וכן על המסככים להזהיר על כך לתלמידיהם. עוד דרש רבי יעקב לייב שרמז זה בא ללמדנו שההפגעות מעניית אמן היא מרי ומרידה במלכות שמים, וכפי שמקונו הפיטון בקינה 'איכה' ישבה חבצלת השרון: 'זכרה זמן אשר נעשה ונשמע השיבו, ועתה ענות אמן לא אבוי'.

חלק יעקב

הראשונה מכונת כנגד המשטינים שנוצרו מעוונותינו, ואלו השניה - כנגד השטן וחילותיו המבקשים תמיד להזכיר את חטאנו, שפיהם יסתם, וכך לא יוכלו הם לקטרג.

פרים יפות ש"ת יתרו וצחקר ט"פ ספא

מצות פרה - סוד לכל המצוות

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" (וי ט)

רבים תמהו: מדוע פרשה זו העוסקת במצוות פרה אדמה המטרת את הטמאים אינה נפתחת במלים: "זאת חקת הטהרה", כפי שנפתחת פרשת הפסח (שמות יב ג): "זאת חקת הפסח?"

פרש האור החיים הקדוש:

כאשר אנו מקיימים 'מצוות שכליות' - שיש להן טעם, אין זו ראה כי אנו משעבדים לחשי התורה, שהלא אף הגויים מקיימים מצוות שכלול. אולם כאשר אנו מקיימים מצוה שהיא בגדר 'חק' - ללא טעם, אנו מוכיחים בכך כי משעבדים אנו לחשי התורה, ונחשב לנו הדבר כאלו קיימנו את כל התורה. לפיכך כתבה התורה על מצוות פרה אדמה: "זאת חקת התורה", ללמדנו שהמקיים מצוה חקית מעלה עליו הכתוב כאלו קיים את כל התורה.

על פי דברי האור החיים באר רבי חיים אדלר מסטרימטורה את גוש תפלת 'אלקי נצור': "ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך ואחרי מצוותיך תרדף נפשי" - רצוני [ונפשי] שאת כל המצוות אקים 'כעפר' פרה אדמה שאין בה טעם, וקיימה הוא לשם שמים בלבד, ומתוך כך: "אחרי מצוותיך תרדף נפשי" - יחשב לי הדבר כאלו קיימתי את כל תרג' המצוות, ואף את אלו שאינן נוהגות בזמן הזה.

התפס חיים [לר"ח אדלר]

הזכרת נסי נחל ארנון בתפלה

"על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון" (כא יד)

"כשם שסופרים בנסי ים סוף, כך יש לספר בנסי נחלי ארנון, שאף כאן נעשו נסים גדולים" (רש"י).

בכמה מקומות בתפלה אנו מזכירים את נסי נחל ארנון: א. הנצי"ב פרש שהפסוק שאותו אנו אומרים ב'הלל' (תהלים קיד ד): "ההרים רכדו כאילים גבעות כבני צאן", מתחם להרים ונצבו משני גדי נחל ארנון והתקרב זה לזה כדי למחץ את האמורים שנהבאו בגנאי'יהם. לדבריו נמצא שבסמוך לספור נס ים סוף המוזכר בפסוק הקודם [הים ראה וינס], מספרים אף בנסי נחל ארנון.

ב. בספר 'שיח יהודה' מובא:

בשירת 'אז ישר' הנאמרת מדי יום, נאמר (שמות טו טו): "עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קניתי", וצין שם רש"י לפרוש אונקלוס: "עד יעבר עמך" - את נחל ארנון, 'עד יעבר' - את הירדן בכניסתו לארץ. אף כאן אנו מזכירים להדיא את נס נחל ארנון תוך כדי ספור נס קריעת הים.

ג. בקצץ 'בית אהרן וישראל' מובא: במסכת ברכות (נח א) דרש רב שילא את הפסוק (דה"א כט א): "לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד", 'הגדלה' - זהו מעשה בראשית, 'הגבורה' - זו יציאת מצרים, 'ההתפארת' - אלו הן חמה ולבנה שעמדו ליהושע, 'הנצח' - זו מפלתה של רומי, 'וההוד' - זו מלחמת נחלי ארנון. הרי שבכל יום אנו מזכירים בתפלת 'ויברך דויד' את נסי נחל ארנון.

הגושפ' אמרי שפר; 'שיח יהודה' [לר"א רפפורט]; קצץ 'בית אהרן' וישראל קצץ מט עמי קלא

שחר אבקשה, צויר ומשגבי / אערך לפניה שחרי וגם ערבי.

ביום רביעי הבעל"ט ט' בתמוז יחול יומא דהולוא של בעל השפעת חיים מצאנא זי"ע. להלן דברים שאמר באחד משעוריו:

"וכבר מלתי אמורה זה כמה, בבקשה להחזיר עטרה לישונה, ולהנהיג בבתי מדרשנו סדר התפלה עם הש"ץ."

כפי שהיה נהוג מאז ומקדם, שבכל מנין שהתפלל,

התחילו מן ברכות השחר. שתחלה הש"ץ אומר הברכות ואחר כך אומר כל אחד לעצמו,

וירא שמנים משתדל לשמע מעוד כמה אנשים כדי לענות אחרים ברוך הוא וברוך שמו ואמן. ואצל קנני הקדוש היה חק קבוע דבר יום ביומו שאחד ולפעמים שנים מהלדים היה אומר לפני את ברכות השחר, עם בניו הקדושים בקטנותם או אחד מכבדיו או ילד אחר.

שפיע חיים תורה ומועדים חלק יט עמי שנו

ברכת 'אשר יצר' - 'רופא כל בשר' (ג)

אפלו רגע אחד

את תבת: "רגע" תרגם אנקלוס: "שעה" (במדבר טו כא). ואכן מקורה של תבת "שעה" בשפה הארמית, ומשמעותה המקורית היא רגע, כלומר: פרק זמן קצר ביותר.

על פי האמור ישב בעל 'תוספות יום טוב' את גסח הברכה: "אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפלו שעה אחת", אלו היינו מפרשים "שעה" כמשמעות השגורה בזמנו, היה מקום לתמה. שאלה בקריסת מערכות הגוף, חלילה, אי אפשר להתקיים אפלו רגע אחד? אך לפי מה שהתבאר כי השעה המקורית היא 'רגע', הנסח מושב (מצניח יום טוב) ברכות ט כח (ח)

רפואה לכל הגוף

חתימת הברכה מתחלקת פנינו לשני חלקים: "רופא כל בשר", "ומפליא לעשות". רבותינו הראשונים בארו לפי פשוטם של דברים: "רופא כל בשר" - כי ציאת הפסלת מהגוף היא רפואת כל הגוף, שאלמלא היתה יוצאת היה האדם מת. "ומפליא לעשות" - עצם השתמרות הרוח בגוף העשוי כלו נקבים וחללים הוא פלא גדול שאין כמוהו, שהלא נאד מלא אור, ברגע שיצא בו נקב קטן מיד הוא יתרוקן (רש"י ברכות ס ב: שו"ע א"ח א). עוד פרשו שהפלא שעליו אנו מודים כאן, הוא יכלת הגוף לברר בין החלקים הטובים של המזון, שאותם הוא צורך, לבין הפסלת שהוא מוציא (אבודרהם: שו"ע שם). יש שהוסיף ופרש שהפלא שעליו אנו מודים כאן הוא קשירת הגוף והנשמה יחד, על אף שהגוף הוא גשמי, והנשמה היא רוחנית (רמ"א שם).

הוא גשמי ופעם הזכירו לפני הרבי בעל השפע חיים מצאנו את שמו של חולה אנוש ממקוריו, ובקשוהו שיתפלל לרפואתו. פתח הרבי ואמר: "חכמינו רופאים בחתימת ברכת 'אשר יצר' את השבח: 'רופא כל בשר ומפליא לעשות', ומהו הקשר בין הדברים?

יש לבאר, כי כפי שלגבי כלי שגשבר הכל מבינים כי אין מי שייטיב לתקנו יותר מהאמן שעשהו, כך עלינו להאמין כי אין 'רופא כל בשר' טוב יותר ממי שהוא 'מפליא לעשות' בעצם בריאת גוף האדם, ואילו בלבד עלינו לפנות בעת מכאובנו" (לפיד האש ח"ב עמ' תרלא).

'אשר יצר' בכונה - סגלה לרפואה

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין היה נוהג

לומר לתלמידיו כי אמירת ברכת 'אשר יצר' בכונה מתוך הסדור היא סגלה לרפואה. וכפי שכתב בעל ספר החנוך על אודות ברכת המזון (מנחת חנוך): "מקבל אני מרבתי ישמרם ה' כי כל האור בברכת המזון מזונותי מצויין לו בכבוד כל ימיו", וטעם הדברים הוא כי האומר ברכת המזון בכונה, משריש בלבו את האמונה בהשגחה שמזונותיו תלויים רק בו יתברך. וכך יש לומר שאף האומר ברכת 'אשר יצר' בכונה משריש בלבו את האמונה שחיו ורפואתו תלויים רק בה' יתברך, ומתוך כך יזכה לרפואה (תפלת חנה עמ' סו; חיים וחסד עמ' יא).

וכך אמר פעם הגר"ש פינקוס בענין זה:

"גוש אלי יהודי ואמר שבספרים הקדושים כתוב שאמירת ברכת 'אשר יצר' בכונה זו סגלה לרפואה. באותו רגע היתה לי מין תחושה, זה מה שאמת בא לספר לי? הרי זה כמו שיבא אדם ויספר שגלה תגלית מרעישת: לשותות מים זו סגלה לא להיות צמא..." (תפארת שמשון בראשית עמ' ס).

עדות רבות נשמעו על חולים ועל בני משפחותיהם שהקפידו לברך ברכת 'אשר יצר' בכונה וזכו לרפואה שלמה. כך למשל העיד הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:

באחד מן הפוללים הפועלים לתפארה בבני ברק, חלה בנו הקטן של אחד מחשובי האברכים במחלה קשה. כשהגיעה הבשורה לאוני האברכים, התאספו הללו לכנס חזק שפסימו החליטו לקבל על עצמם לברך את ברכת 'אשר יצר' בכונה לזכות רפואתו.

באופן נסי ונגד כל תחזיות הרופאים, תוך זמן קצר נרפא הילד ממחלתו לחלוטין, והיה לפלא (ש"נ: ביער ח"א עמ' ער).

יש להוסיף בזה על פי דברי חז"ל (ברכות נג ב) שאמרו: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", אם כה גדולה היא סגלת הברכה, על אחת כמה וכמה גדולה היא סגלת ההקפדה על ענית 'אמן' אחריה ההצלה ולשמירה מכל רע. זאת מלבד שעצם ענית אמן על כל ברכה מסגלת לרפואה. ודמו יש לדבר מלשון הפתוב: "כי אני ה' רפאך" (שמות טו כ) - "כי אני" בגימטריה 'אמן' (אמרי אהרן בשלח).

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בחכמה נפלאה הטמונה בתפקוד מערכות הגוף, וברא בו איברים שיש בהם נקבים ונקבים כמו הפה, החטם ועוד. כמו כן ברא בו איברים שהם חלולים חלולים - שיש בהם חלל, כגון לב וכרס ומעים. גלוי וידוע לפני כסא כבודך, שאם יפתח אחד מהם - מהאיברים החלולים, או יסתם אחד מהם - מהנקבים, אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך (נשח ספר: אפלו שעה אחת - רגע אחד). ברוך אתה ה', רופא כל בשר - בהוצאת הפסלת, ומפליא לעשות - בכך שמשמר את הרוח בתוך הגוף לכל תצא מנקביו.

אמן - אמת שעלינו להודות לה' על שמרפא גופנו בהוצאת הפסלת, ומפליא לעשות בשמירת הרוח בקרבנו על אף שיש בו נקבים רבים.

מכתבי אמונים

מכתבים מקוראינו הנאמנים

למערכת 'וכל מאמינים',

רציתי להודות לכם על מסע ההתעוררות וההתחזקות בענין אמירת 'מאה ברכות' שהובלתם בתקופה האחרונה. מפליא לראות שזכינו לחזר לתפלה בבתי הכנסת לקראת חג השבועות, וימא דהולולא דדוד מלכא משיחא, מיסד תקנות אמירת 'מאה ברכות'. חכמים רמזו (במ"ד יח כא) את תקנות של דוד בפסוק (שמואל ב' כג א): "נאם דוד בן ישי וגאם הגבר הקם על" - "על" בגימטריה מאה, כנגד מאה הברכות שהוקמו בזכותו בישראל. ויש להוסיף ש'נאם' אותיות 'אמן', לפי שעניתי אמן משלימה את הברכה.

ב.ד. - ירושלים.

אש באשמורת

אומר ועושה. ביום ראשון הקרוב ר' וולף היה הראשון שהדליק את האורות בבית הכנסת. עשר דקות לפני זמן תחלת התפלה כבר ישב במקומו, עטור בתפלין, לאחר שאמר את ברכות השחר בחברותא עם ר' צבי הירש, מוה"ק התיקין, והתענג על אמירת פרשיות הקרבנות, במתינות ובהתבוננות.

שחר חדש הפציע על שמי חיו. באותו יום התפלל תפלה שפמיתה לא התפלל זמן רב. עם סיום התפלה החליט שמאן ואליה הוא לא מותר על התענג המיוחד הזה.

ר' וולף המשיך במנהגו גם בימים שלאחר מכן. הוא היה מפתע מעצמו, עד כמה קל היה הדבר בעבורו ועד כמה ספוג מלאה אותו התפלה שגאמרה כדבעי.

יום ששי הוא יום 'רפוי' יחסית במנין התיקין. רבים מהמתפללים אינם ממהרים ביום זה לעמל יומם, ובשל כך הם מדידים את רגליהם מהמנין המקדש. אולם גם ביום זה השפים ר' וולף להיות הראשון בבית הכנסת. הנה הוא צועד בשעה מקדמת זו לעבר בית הכנסת, מבטי אל חלונותיו, וכאמור מבחין באור מרצד.

ככל שהתקרב הפה באפו הריח הקריח, ריח של פלסטיק חרוך. הוא רץ במהירות ופתח את הדלת, וענן עשן סמיך קדם את פניו. ר' וולף השתפל ומהר לשלף את הסולג'רי מכיסו ולחגי למכבי האש. בד בבד הוא שלף ממקומו את משף הכפוי ורסס. גם לאחר כבוי האש, המשיך העשן להתמרמך מכיוון ארון החשמל, ולמכבי האש שהגיעו במהירות נותרה עבודה רבה.

מנין התיקין התקיים באותו הבקר בבית הכנסת הסמוך. לאחר התפלה נגש ר' וולף לבית הכנסת לבחון את תוצאות הדלקה. אחיו הפכאים עדין היה במקום. במבואת הכניסה שרר לכלוך רב, אולם בית הכנסת עצמו, שהיה קרן דליק, נותר ללא פגע.

"פעלת הכפוי הראשונית שבצעת הצילה לכך את בית הכנסת", לאט לו קצין הכפוי שעסק בפרטים אחרונים. "לו רק היית מגיע חמש דקות מאחר יותר, יתכן שכבר לא היה מה להציל. האש היתה מתפשטת במהירות במבנה הדליק, ותוך כמה דקות אוכלת אותו על התכולה, על ספרי התורה ועל כתבי הקדש שבתוכו.

רבי וולף הביט על הקירות המפחמים, מבין את משמעות דברי הפכאי. הוא השפיל את עיניו לעבר הרצפה שהיתה ספוגה במים שחרים, וילון צבעוני בלט לנגד עיניו. הוא מהר להרימו, אך בקושי נתן היה לקרא את כותרתו, "וכל מאמינים..."

יום ששי היום, הוא נזכר.

"הכל בזכות העלון הזה", הוא אמר, ולא הקמין שהפכאי גבין.

נשלח על ידי בעל הענינה

פרשת חוקת

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א
ה' תמוז תש"פ | גיליון 677

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר
ראש הישיבה

מידת השלום – הלכה למעשה

שלימותו בכל המידות.

אפשר לסכם את זה במשפט קוד אחד ויחיד:

למעשה, כל המידות הטובות הן מידה אחת, וכל המידות הרעות הן מידה אחת.

לכן יהודי שרוצה להתקדם בחיים ולעבוד על עצמו ולראות שינוי אמיתי ופנימי, חייב לשים לנגד עיניו תמיד מטרה ברורה לאחוז במידת השלום ולאחוז בכל יהודי בכל מצב ובכל מחיר.

בכל ניסיון עם בני אדם, בכל פעם שאתה שומע סיפורים כאלה ואחרים - המחשבה הראשונה שלך צריכה להיות:

"אני לא יודע כלום ולא מבין כלום, אני יודע רק דבר אחד: אני לא מוותר על השלום בשום מחיר. לא מעניין אותי כלום, אני קודם כול אוהב בשלום עם כולם. יש כאן מריבה - אני לא מתערב, אני בורח, אני לא לוקח צד, אני אוהב את שני הצדדים, רק ה' יגלה את האמת, וביתיים יש לי מספיק מה לעשות בחיים שלי".

אם בני ישראל היו אוהבים בעבודה על מידת השלום, הם לא היו חוטאים במרגלים ולא בעדת קורח ולא בכי מריבה. איך?

כאשר המרגלים באו, כל העם מיד הקשיב להם ואפילו לא רצה לשמוע את דברי כלב ויהושע, ולא רק שלא רצו להקשיב אלא: "ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים". מי שיש לו מידת השלום יכול בכלל להגיע לכאלה מקומות?!

איש שלום אמתי יכול בקלות לשמוע שני צדדים. וגם כאשר הוא שומע שני צדדים, הוא לא ממחר להחליט. וגם כאשר הוא מחליט, הוא לא פוסל ולא חולק על הצד השני. כאשר הוא רואה מחלוקת חריפה, הוא פשוט לוקח צעד אחד אחורה ואומר לעצמו: "אני אוהב את כולם. אני לא חולק על אף אחד. ביתיים אני ממשיך לחיות את החיים שלי ולעשות את העבודה שלי ואת כל מה שיש לי לעשות בחיים".

ואותו דבר במחלוקת קורח: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" הליץ הזה מצליח לשכנע את כל העם ואת כל גדולי הדור והם מוחקים את האיש שכל העם ראה אותו מדבר עם הבורא פנים אל פנים.

המשך בעמוד 3

וגם אם באמת יש בחבר שלך חסרונות, זה לא אומר כלום, כי גם כך יש חסרונות. וגם אם אין כך את החיסרון שיש בו, זה רק בגלל שה' עזר לך ואין לך מה להתנשא על החבר, ובוודאי לא לשנוא או לבקר אותו, אלא רק להתפלל לה' שיעזור גם לו.

מחלוקת לעולם **אי אפשר להגיע לאמת**, כי

בכל מחלוקת נמצאת מידת הניצחון, שרבי נחמן אומר ש"מידת הניצחון אינה סובלת האמת, כי אף אם יראה לעיניים דבר אמת, ידחה אותו מחמת הניצחון, וזה מבורר מאוד". כשרוצים לנצח במחלוקת האמת פשוט בורחת.

אם כן איך זוכים לאמת? קודם כול אוהבים בשלום ומרבים בתפילה. כשאתה אוהב בשלום, ה' איתך והוא מוליך ומכוון אותך בדרך האמת.

מי שיש לו שמחה אמיתית ופנימית לא מחפש להעסיק את עצמו במחלוקת. ומי שבכל זאת מקבל חיות ממחלוקת, זה רק מעיד עליו עד כמה החיים שלו חלולים וריקניים. אדם זריז ופעלתני שאוהב את מה שהוא עושה - מאיפה יש לו זמן לדבר ואפילו רק לחשוב על מישהו אחר?

יצא ששלום זו מידה הכוללת את כל המידות הטובות: אמונה, ענוה, אמת, שמחה, זריזות, עשייה. ולעומת זאת המחלוקת כוללת את כל הרע: ניצחון, שקר, גאווה, עצלות, עצבות וכפירה.

ולכן מידת השלום נקראת שלום, משלון שלימות כי מי שיש לו את מידת השלום זה מעיד של

השבוע המאמר יהיה מאמר לעבודה מעשית. ברצוני שהקוראים יבינו מה נקרא לעבוד על מידת השלום, ואיך נראה בפועל הבורח מהמחלוקת ורודף השלום.

נקדים מושגים חשובים בנוגע למידת השלום ואהבת ישראל:

העבודה על מידת השלום היא **עבודה תמידית** בכל רגע בחיים.

ה"סור מרע" של מידת השלום הוא **לברוח מן המחלוקת** ומהשנאה ומהלשון הרע כבורח מן האש. וה"עשה טוב" שלה הוא **לאהוב כל יהודי**, כי שלום אינו "הסכמי שביתת נשק", אלא שלום פירושו חיבור ואהבה אמיתיים.

העבודה על מידת השלום תלויה ב**אמונה** שיש בורא עולם שמנהל את העולם והתפקיד שלך לעשות את העבודה שלך ולא לנהל את העולם, לכן אין לך מה לקחת חלק או להתערב בשום מחלוקת. וכך תוכל לאהוב כל יהודי כי אתה יודע שה' מנהיג אותו כרצונו, ואין לך מה לנסות לשנות אף אחד בכוח ובמריבה, אלא התפקיד שלך הוא אף ורק לשנות את עצמך ולהתפלל שה' יכוון כל אחד ואחד בדרך האמת.

שלום זה **ענוה** שאדם מכיר בכך שהוא לא באמת יודע את האמת, והוא רק צריך להתפלל הרבה לה' שיכוון אותו בדרך אמת, וממילא, הוא לא שופט אף חד ולא פוסק דינים על אף אחד ולא ממונה על בירור האמת בעולם.

מחלוקת לעולם אי אפשר להגיע לאמת, כי בכל מחלוקת נמצאת מידת הניצחון, שרבי נחמן אומר ש"מידת הניצחון אינה סובלת האמת, כי אף אם יראה לעיניים דבר אמת, ידחה אותו מחמת הניצחון, וזה מבורר מאוד". כשרוצים לנצח במחלוקת האמת פשוט בורחת.

אני אוהב כל יהודי

בדיחות הדעת

נשות קמצינים משוחחות אחת עם השניה: אישה א': "מה עושים כאשר הבעל בלע בטעות כדור אקמול?" אישה ב': "פשוט מאוד עושים לו כאב ראש, שהכדור לא ילך לריק בחינם..."

הדלקת נרות

ר"ת	כניסה	יציאה	ר"ת
יְרוּשָׁלַיִם	19:13	20:30	21:05
תַּל אֲבִיב	19:30	20:33	21:03
חִיכָה	19:25	20:35	21:07
בֶּאֱר שֶׁבַע	19:29	20:30	21:03

אבל הוא סובל! והוא יודע שחשוב לשמור על בריאות השיניים ואנחנו מומחים בטיפולי שיניים. כן! אבל אנחנו גם "מכאיבים" ואף אחד לא מוכן שיכאיבו לו. אנחנו אולי מתכוונים לטובה אבל הילד רוצה גם להרגיש אותה ולכן בכל מה שקשור לחינוך ובמיוחד לחינוך לתפילה חובה עלינו להתנהג "בעדינות".

חווית ההתחברות

מהפסוק "ולעבדו בכל לבבכם" למדנו ש"איזוהי עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה". התפילה היא: הרגשתו של האדם בהימצאו בנוכחות בוראו ובפנייתו אליו. ולכן משמעות המושג "להתפלל" הוא - לעמוד לפני ה'.

מהות התפילה היא חווית ההתחברות עם ה', ואילו הפעולה הממשית של אמירת משפטי התפילה היא הטכניקה של מימוש התפילה, אך לא התפילה עצמה ולכן כל העבודה וההדרכה "לחינוך לתפילה" אמורים לבוע מעומק עומק הנשמה, כי התפילה בעצמה היא חיבור פנימי ועמוק של קשר עם ה' יתברך ולכן "בלי לב" וכלי אהבה כיצד אפשר "ללמד", להדריך ולחנך לקשר שכזה?

עבודה שבלב

תפילה, איננה ידע ואיננה מעשה בלבד- תפילה היא "עבודה שבלב" ולכן זהו מקום שלעולם אי אפשר לכפות או לאלץ להיות בו, תפילה אמיתית, כזו שנובעת מרצון פנימי ואמונה פנימית, יכול רק האדם ליצור בעצמו ולעצמו.

אז לפי כל הנ"ל, איך נוכל לחנך לתפילה? בדרך משל אומרים ש"אפשר להביא את הכבשה לשוקת- אבל אי אפשר להכריח אותה לשותות"

כלומר, תפקידנו כמחנכים והורים היא: ליצור סביבת תפילה, סביבה שמחשיבה ומעריכה את מצוות התפילה ואת החיבור הפנימי והקשר הרוחני שהיא נותנת לנו, עלינו ליצור "הכנה" וכלים לתפילה ולהביא את הילד למצב שבו הוא יהיה מחובר לכל הנושא של תפילה מבחינה פרקטית ואת החיבור הרוחני הוא יבנה בע"ה בעצמו.

ושבו אנו מגיעים למסקנה הברורה: שעד שלא נרחיק כל שימוש באילוף, הפעלת כוח, ענישה וסביבה לא עדינה ותומכת לא נוכל לעולם לחנך את הילד לתפילה.

בהצלחה! המשך בע"ה בשבוע הבא!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

בכלל.

העבודה הראשונה שלנו

ולכן התנאי הראשוני הוא: לאהוב את הילד, גם במצב הזה שבו הוא לא מספק את רצוננו בעניין התפילה. אין זה משנה כרגע כלל אם הוא מתפלל את רוב התפילה, אם הוא רק "משחק אותה" מתפלל, אם הוא מגיע בתחילת התפילה ובורח באמצע התפילה או אפילו אם אינו מגיע להתפלל כלל.

העבודה הראשונה שלנו היא: לאהוב את הילד על אף כל הבעיות ובלי שום סיבה מוצדקת.

נזכור תמיד שאחרי כל פעולה שלא מוצאת חן בעינינו, ניצב הילד שלנו, רגיש ופגיע הזקוק לתמיכה ולהבעת אמון מלא בו וביכולותיו הרבות, ובדורנו- גם למנה כפולה של חום ואהבה.

הילד מתנגד לשיטה

פעמים רבות אנחנו באמת רוצים לעזור לילד, אנחנו רוצים להדריך אותו, אנחנו רוצים שלא יכול בבורות שנפלו אנחנו כשהיינו צעירים, אנחנו רוצים ממש "להאיר לו את הדרך" שהרי אין חכם כבעל ניסיון. אבל התגובות של הילד ממש מרגיזות אותנו. במקום לשמוח: "שיש מי שדואג לך ומדריך אותך אתה מתנגד?!" למה זה קורה?

יכול להיות שהילד מתנגד לא לעצם הלימוד אלא לשיטת ההדרכה שלנו, ואפילו שהוא מאוד רוצה ללמוד מניסיון העבר שלנו, אלא שהוא דוחה בשתי ידיים את "השיטה" שבה אנחנו מחנכים אותו.

אולי אנחנו בוטים מידי, או לא מספיק עדינים, אולי אנחנו לפעמים מתפרצים, צועקים ומעירים. נחשוב שהילד הוא מטופל שלנו ואנחנו רופאי שיניים, אם נכאיב לילד- האם הוא יחזור להמשך טיפול?

שערי תפילה פרק ה'

המאמרים האחרונים, שעסקו בעניין "חינוך כושל לתפילה", גרמו לכולנו לעצור ולחשוב: "כיצד אנחנו מחנכים את הילדים שלנו להתפלל" האם גם אצלנו התפילה מלווה בלחץ, מתח ועצבים? האם בשיטת החינוך שלנו, הילד יאהב להתפלל או שמא התפילה תהיה ח"ו עונש בשבילו?

אהבה ללא תנאים

הורים יקרים! כאשר אנו נגשים לחשוב על כל הנושא הזה של "הילד שלי והתפילה" ועוד לפני שאנו נגשים לשוחח עם הילד על "התפילה" עלינו לחשוב: האם אנחנו מצליחים לאהוב את הילד ולהראות לו את זה, גם כשהוא לא מספק את רצוננו בעניין התפילה, או שאנו אוהבים אותו רק כאשר הוא מספק את רצוננו?

מה זה קשור לחינוך לתפילה? מיד נבין!

הזכרנו כבר שה"נקודה הראשונה", שה"בסיס" של כל מערכת החינוך שמושתתת על האמון בין החניך למחנך ובין ההורה לילד היא "האהבה".

הלל אומר: "היו מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורִדְף שְׁלֹמֹה, אוהב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּקְרָבָן לַתּוֹרָה" ולכן בכדי ליצור מערכת אמון/מערכת חינוך, צריך כתנאי ראשוני לאהוב את הילד ללא שום תנאים מקדימים ובאותו המצב שבו הוא נמצא כרגע.

אהבה היא הבנה, כך זכות ורחמנות. אהבה היא חיץ ועדינות. כאשר הגישה שלנו היא מצד האהבה, אז יש מקום לבדוק ויש על מה לעבוד, אבל כאשר אנחנו באים מתוך עמדה מתנשאת, ביקורתית ומנוגדת לדרך האהבה מכל סיבה שלא תהיה, לא נוכל לעולם להגיע למצב הנתון הראשוני של חינוך

עלון חוש של חסד מכניס אור לכל בית יהודי

בוא ותהיה שותף להאיר עוד בתי ישראל ותזכה ב:

"הצלתך לנצח"
את הבית
תורה רבה"

"אצלנו בבית לכל
אחד ים ששה עשר השלון
כדי שכולם יספיקו"

להצטרפות: 02-5308000

ילדון חידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנה

כמה פעמים ובאילו תקופות בתולדות ישראל - מאז
חיותנו לעם ועד בוא גואל - נעשו ונחנכו פחות אדמויות?

תשובה לפרשת שלח לך: (1) בפרשתנו מסופר אודות
המרגלים, בפרשת מקץ אחי יוסף נקראו כמרגלים, (2)
בפרשתנו עשרה מרגלים, בפרשת מקץ עשרת אחי יוסף
נחשדים כמרגלים. (3) בפרשתנו יהושע וכלב קורעים את
בגדיהם, ובפרשת מקץ אחי יוסף קורעים את בגדיהם.

הזוכה: יוסף כהן, מגדל העמק.

כתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

סיפורי תודה
אמרת תודה ונושעת?

אמרו תודה ותוך שבועים נפקדו

מחשבות מדוע עדן לא קבלו את תפלתו, זה גורם
שיקטרגו על התפלה שלו. וגם יקחו את הפנקס שלו
ויבדקו לעמק את מאזן החובות והזכיות שלו, "מה
הוא תיב לקב"ה! הוא נושם כל יום, הוא בריא, יש
לו בית, יש לו רכב, אבל הוא לא שלם על זה, בוא
נפרע מקונו קצת". במקום לקבל מתנות, הוא עלול
לקבל פחות חלילה. לכן יעצר
ועשה שנוי. שיחליט שמהיום הוא
מפסיק לבקש! לא יתבקש, רק
יאמר תודה וישבח לה, בכל דבר
ודבר שהוא רוצה, וכן אינו צריך
להתקשר ולחשש שאולי יבוא
המקטרגים ויקטרגו על תפלתו.

וצריך גם להודות לכל אדם
שמוטיב אתכם - להורים,
להורים, לאשה/לבעל, לילדים,
לשכנים, לנהג האוטובוס, למנקה
הרחובות - לזלם, אנשים עושים
אתנו חסדים וזה לא דבר מובן
מאליו בכלל, אפילו שמושלמים להם משכורת, אפילו
אם נדמה לנו ש'אמא צריכה לכבס ולהכין לי אכל'
וכן הלאה. אור התודה הוא דרך חיים של פנימיות
ואמונה, הוא תקן בכית החנם של אבותינו והתקן
לכל הבציות של הדור בו אנו חיים, שכלם ילכו רק
עם תודה והודאה, עם חייכים ושומחה.

יצאתי מהבית, רץ אלי איזה אברך ובקש שאברך
את הבן שלו, תינוק. אמר לי: "אמנם אני מעבך
אותך, אבל בבקשה אני תיב לספר לך. הרופאים
אמרו עלי ועל אשתי שאיננו יכולים להביא ילדים
לעולם. אמרתי לאשתי: 'בואי נגיד כל יום חצי שעה
תודה על זה שאנחנו לא יכולים להביא ילדים'.
והתחלנו לעשות כל יום חצי שעה
התבודדות לומר תודה, ותוך
שבועים נפקדנו ויש לנו את הבן
הזה".

אלו הן עבודות התיים: אומרים
תודה רבה לה' ומתבטל כל הדין.
כי כשאומרים תודה לה', מתהפך
כל הטבע. כי אם אתה מאמין
שזה לטובה, ואתה אומר תודה,
אתה באמת הופך את ה"רעה"
ל"טובה", הינו שאמרת הופך את
הדין לרחמים. לכן, מי שרוצה
לחיות חיי גן עדן, שלא יעבר
עליו יום שלא ילמד בו לפחות דף אחד של 'שערי'
בתודה. זה לוקח פחות מחמש דקות, וזה יזכיר
לו כל היום ללכת עם תודה. שלא ירצה שום דבר
כמוכן מאלי.

ומכאן זכיתי בסיעתא דשמיא להסביר שמי שרוצה
שהוא מתפלל על משהו שנים ועדן לא נושע, עצתו
היא שמהיום הוא רק ישבח את ה' ויודה לה'.
למשל, אדם שאין לו זוג, אם התפלל הרבה ויש לו

חזקויות -

תמוז | גלות וגאולה

עיקר הגאולה
היא גאולת
האמונה.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

אמרת תודה ונושעת?
052-2240696

בין הפותרים יוגרלו מתנה

כתרונות יש לשלוח למייל: al5308000@gmail.com

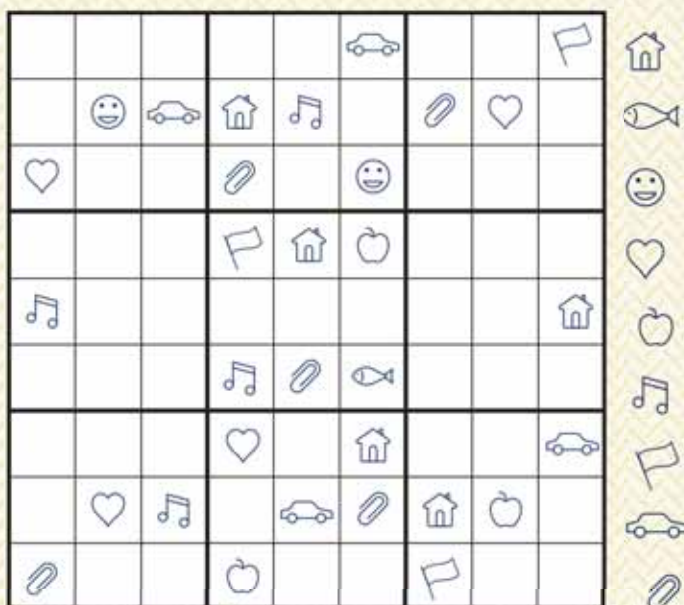
או לפקס: 02-5812252

יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון (כתרונות יפורסמו לאחר שבועיים)

מדור ילדים

שעשועון מגוון

סודוקו בינוני

סודוקו צורות

כל שורה, טור וריבוע פנימי
חייבים להכיל את הצורות בצד

סודוקו קל

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה
וגם תפורסם וגם תזכה בפרס, ללא הגרלה!

הסדרה לשלום הבית מאת הרב שלום ארוש

052-2240696 ☎

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

אושר או עושר

יש אנשים שחושבים שאם יהיה להם עושר, אז זהו זה! הם פתרו את כל בעיות החיים שלהם! הם יהיו מאושרים! גישה זו מראה על חסרון אמונה, שחושבים שהכסף יפתור להם את כל הבעיות. אבל אדם מאמין יודע, שחיינו הטובים אינם תלויים בכמה כסף יש לו, אלא בכמה הוא זוכה לעשות רצון ה', ובעיקר בכמה יש לו אמונה. והפיתרון היחיד לבעיות שיש לו הוא רק תשובה תפילה וצדקה. כי בוודאי אם ה' נותן לו יסורים של חוסר פרנסה, לא יעזור לו אם יהיה לו כל סכום של כסף לצאת מהייסורים שה' נתן לו, אלא הוא רק יחליף את הייסורים של חוסר הפרנסה בייסורים אחרים, שיתכן שהם עוד יותר קשים.

רק תשובה יכולה להועיל לאדם לצאת מהייסורים! מאחר ואין יסורים ללא עוון. וממילא כל זמן שלא עשה תשובה, אפילו יהיה לו את כל הממון שבעולם, ובראות וכל טוב, תמיד יהיו לו יסורים בגלל עוונותיו. מה שאין כן אם זוכה לעשות תשובה, אזי חיינו נעימים ומאושרים אפילו אם אין לו אגורה שחוקה בכיסו. כמו שמסופר על רבי אהרן מקיבליטש זצ"ל, שהיה לו מידת שמחה לא גילה, ואף על פי שחי בעוני מחפיה, תמיד היה בשמחה. פעם אחת אמר

לו חברו שהיה אדם אמיד, שהוא מאוד מקנא בו, מחמת שהוא תמיד קונה לאשתו וילדיו כל מה שהם רוצים, ומשתדל לרצות אותם כל הזמן, ואף על פי כן יש מריבות בבית והם אף פעם לא מרוצים. ואילו אצל רבי אהרן, למרות עניותו, מאחר והוא אדם שמח והוא משמח את אשתו וילדיו, הם תמיד מרוצים ושמחים.

והדבר במיוחד קשור לנשים. שהשפעת הפרנסה באה משמחת האשה. לכן על האשה להיות שמחה בחלקה ולא לשאוף להתעשר, כי 'מרבנה נכסים - מרבנה דאגה' ולא מרבנה אושר, המושג שאומרת: "איזהו עשיר - השמח בחלקו", היא אמת צרופה. ומה שבכל זאת חסר לה, תבקש מה' ברחמים ותחנונים וירווח לה.

אנשים רבים טועים במושג של אמונה ובטחון. יש מי שאומר: אני רוצה מאד לקנות דבר זה ואין לי כסף, אז אקח הלוואה, ויש לי בטחון שה' ישלח לי את כל הסכום שלויתי כדי להחזיר את ההלוואה. הוא כבר נהיה בעל-בית על הקופה של הקדוש-ברוך-הוא. למה שה' יתברך ימציא לו את הסכום להחזיר את ההלוואה? ואולי זה לא רשום בתקציב שהקדוש-ברוך-הוא הקציב לו לשנה זו? שהרי אמרו חז"ל: "כל מזונותיו של אדם קצובים

לו מראש-השנה ועד ראש-השנה" (ביצה ט"ז). ופרש רש"י, שקצוב לאדם - כך וכך ישתכר בשנה זו, ויש לו ליהרר מלהוציא יותר ממה שקצוב לו, כי לא יוסיפו לו אלא כפי שפסקו לו. ואם ימצא את עצמו בחצי השנה כשכל התקציב אזל, ממה יחיה עד לשנה הבאה, שבה יקבל תקציב חדש?

ועוד, אם הוא כל-כך בטוח שהקדוש-ברוך-הוא ישלח לו את הכסף בעתיד, מדוע אין לו בטחון שה' יתברך ייתן לו עכשיו את כל הסכום שהוא זקוק לו? האם חלילה חסר בקופה של הקדוש-ברוך-הוא כסף, ולכן הוא עושה חוב עד שהקופה של הקדוש-ברוך-הוא תתמלא?!

זוהי טעות יסודית באמונה, טעות בביטחון - זהו "מבטח בוגד" (משלי כ"ה). כאשר אדם לווה כסף ומכניס את עצמו לחובות מעבר ליכולת שלו להחזיר - זהו ביטחון של סטרא אחרא. אם אדם לווה כסף מכני שאין לו ברירה אחרת, כגון שאין לו מה לאכול, אפשר עוד להבין, אבל ללוות כספים וסכומי-עתק, כדי לספק את התאוות? בשביל תחרות? לפלוני יש כזה מכשיר, לפלונית יש כזה תכשיט וכו', גם אני אקנה! במהרה יבין האדם שהחובות מונעים ממנו כל הנאה מכל מה שיש לו. ובשבועות הבאים נביא ב"ה עצות טובות להתנהלות נכונה בבית בכל הנושא של הפרנסה, דבר שהוא עצה טובה ובדוקה גם למנוע בעיות של שלום בית.

רבי פנחס הלוי הורביץ - בעל הפלאה ד' תמוז - תקס"ה

רבי פנחס הורביץ ניצל את מעמדו וקשריו עם רבים מגדולי דורו כדי להגן על צדיקים שהשתייכו לתנועת החסידות ונרדפו בשל כך על ידי המתנגדים לתנועה ולהליכותיה.

בשנת תקל"ב, בעידודו של רבו המגיד ממעזריטש, התמנה לרב קהילת פרנקפורט דמיין שבגרמניה, אחת הקהילות הוותיקות והחשובות באירופה באותה עת. מלבד תפקידו כרב העיר עמד גם בראש ישיבה גדולה והעמיד תלמידים רבים, ביניהם תלמידו המפורסם רבי משה סופר, ה"חתם סופר". גם בהיותו בעיר הגרמנית הרחוקה מהחסידות וממנהגיה לא נמנע מלהתפלל בנוסח החסידי, אם כי עשה זאת בצנעה ללא פרסום.

בסוף ימיו רבינו חלה במחלת העינים עד שנסתמא בשתי עיניו פרנסי הקהילה הביאו אליו שני רופאים מומחים שירפאוהו אך רבינו ביקש שירפאו לו רק עין אחת באמרו עבור העוה"ז אין לו צורך רק עבור התורה די לו בעין אחת.

בד' בתמוז ה'תקס"ה נפטר רבינו ונטמן בבית הקברות בפרנקפורט. על מצבתו נכתב: "פה נטמן הגאון הגדול המפורסם יחד בדורו רשכבה"ג החסיד ועניו ראש גולת אריאל נפטר ונקבר ביום ב' ד' תמוז תקס"ה, רב פעלים מקבצאל, העמיד תלמידים הרבה והרביץ תורה בישראל, כבוד מוהר"ר פנחס הלוי איש הורוויץ זצ"ל, ה"ה אב"ד דקהילתנו, אשר האיר כל פני הגולה בחיבוריו הקדושים, ספרי הפלאה, ספר כתובה וספר המקנה חכמתם בחוץ תרונה, תהלתו מלאה הארץ, גודר גדר ועומד בפרץ...".

לספריו קרא בשם כולל "הפלאה" אשר מורכב מראשי התיבות של שמו: הקטן פנחס הלוי איש הורוויץ. מלבד זאת נתן לכל חלק גם שם פרטי. זכותו הגדולה תעמוד לנו אמן.

לאורם נלך הילולא דצדיקא

רבי פנחס הלוי איש הורוביץ, היה רבה של העיר רנקפורט ומתלמידי המגיד ממזריטש. נודע בכינוי בעל הפלאה על שם חיבורו. אחיו היה רבי שמואל שמעלקא הורוביץ מניקלשבורג. תלמידו המפורסם היה רבי משה סופר, ה"חתם סופר" זי"ע.

האחים רבי שמעלקא ורבי פנחס לא נמנו תחילה על תנועת החסידות, ואף למדו תקופת מה בבית מדרשו של הגאון מווילנא, ממנו ספגו רבות בדרכי הלימוד התורה. מי שקרבם לתנועת החסידות היה רבי אברהם מקליסק, מתלמידי המגיד ממזריטש וממפיצי תורתו, שהביאם לבית רבו, שם שהו תקופה מסוימת והפכו לחסידיו של המגיד, כאשר הגיעו למגיד תבטא עליהם המגיד זי"ע: "א: מצאתי ארנז מלא רות אף הנרות היו כבויים ולא האירו וברגע אחד שמתו במ ניצוץ אש אחד ונדלקו כולם ונתרבה האור בפעם אחת עד למאוד.

ידידות חזקה והערכה גדולה שררה בין רבי פנחס לרבינו בעל התניא, ולאחר שחרורו מבית הסוהר מפרטבורג פנה אליו בעל התניא במכתב בו סיפר לו את הקורות אותו וביקש ממנו שיתפלל עליו. במכתב כינה אותו: "אור ישראל וקדושו, בוצינא קדישא חסידיא ופרישא, הרב הגאון המפורסם מופת הדור זיוו והדרו, איש אלוקים קדוש יאמר לו". בהמשך הדברים הוא מתנצל על העזתו לפנות אליו ומזכיר לו את התקופה בה שהו יחד בחצר המגיד ממזריטש: "מי אנכי כי באתי עד הלום... ונפשי יודעת מיעוט ערך נפשי עלי, להתייצב במקום גדולים כמותו ירבו בישראל... אך מקום גדולותו שם ענוותנותו וענותו תרבו, ורחב לבי בעלותי על לבי חיבה יתירה הנודעת לי מר שהו רבה דעמיה שיחיה מימי קדם בק"ק מעזריטש וק"ק ראוונא ומוניתי במינוי שלו וזכיתי לקבל ברכתו סלה מדי שבת בשבתו".

”בכל מקום

ששורר בו

השלום

שורה בו השכינה

הקדושה

(בגן השלום)

המדריך לשלום בית
לאיש / לאישה

052-2240696

יהלום תמורת חיים

חזרתי והעברתי את הדברים לרבנו, ושוב ענה לי: 'להעביר את החולה מיידית', כשרבנו מורה לי לצאת אישית לדרך ולסייע להם.

יותר לא שאלתי. תוך זמן קצר כבר היה החולה בדרכו לבית החולים במנהטן. אף אני עשיתי את דרכי לעבר בית החולים ותוך כדי נסיעה עמדתי בקשר טלפוני עם ד"ר דינאזא, רופאו האישי של רבנו, סיפרתי לו דברים כהווייתם והוא נענה לעזרה. הוא דאג מיידית שחדר הניתוח ב'הר סיני' יהיה פנוי וכן הצעיק רופא גדול שיקבל ויבדוק את החולה מיד בהגיעו.

יודגש שהרופא בברוקלין היה נחרץ בדעתו שאסור להעביר את החולה בשום פנים ואופן. הוא התקשר לד"ר דינאזא וסיפר לו את חומרת המצב. ד"ר דינאזא השיב לו: 'אולי אתה צודק, אבל אם הרבי אמר - אין חכמות'...

בהגיעם לבית החולים 'הר סיני' במנהטן, בדק הרופא שם את החולה, ולאחר יצא ואמר: 'איני יודע כלל מה אותו רופא ראה. אין לחולה כלום!'...

לא בטוח שאותו רופא בברוקלין לא

ראה, רק אם רבנו כך קבע, אזי כבר לא היה לרופא במנהטן מה לראות...

חלפו ימים לא רבים ולאותו נגיד, שעסק במסחר ביהלומים, נבקע לפתע יהלום ענק, ששוויו נאמד במאות אלפי דולרים! היהלום נבקע לרסיסים רבים והפך להיות כעפר האדמה. ההפסד הכספי היה רב מאוד והלה הגיע להשיח את צערו לפני רבנו. כשסיים את דבריו, האיר לו רבנו פנים ואמר לו:

"אית מאן דפרע בגופיה, ואית מאן דפרע בממוניה" [יש מי שפורע בגופו ויש מי שפורע בממונו. לאמר: החולה שנתרפא היה צריך כפרה ממונית כדי שלא לאבד את חייו]...

אחד מענקי הדורות ששתל הקב"ה בדור אחרון, היה הגה"ק כ"ק האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם ז"ע (יום פטירתו ט' בתמוז). שימש כאדמו"ר בקהילת קלויזנבורג טרם השואה, ניצל בעור שיניו מן התופת תוך שאיבד את רעייתו ואחד עשר ילדים הי"ד, עוד טרם יצא מן המחנות כבר החל להקים מחנות עקורים ולדאוג לכל צורכיהם במסירות נפש מפליאה.

לאחר מכן התיישב ביוניון-סיטי שבארה"ב, ולימים הגיע לארץ הקודש להתיישב בצורה של קבע בקריית צאנז שהקים בעיר נתניה המתנוססת לתפארה עד היום. דבקו בבורא העולמים, גאונותו וגדולתו בתורה, מפעליו הכבירים שכל הצרות שעבר לא הכהו ולא החלישו אותו, יחד עם דאגתו לבני ישראל ללא הרף - הפכו את דמותו הקטנה והשפופה מבחינה גופנית לדמות ענקית רוחנית.

סיפר מקורבו של האדמו"ר רבי בן ציון רייך: נגיד אחד מחסידי צאנז התקשר לבית הרבי זמן קצר לאחר צאת השבת וביקש בדחיפות את ברכת רבנו והסכמתו לניתוח דחוף להצלת חייו שצריך לעבור אחד

מבני משפחתו הקרובים, באחד מבתי החולים שבברוקלין. באותה שעה היה הרבי עדיין בבית מדרשו, כשהוא מאריך בעריכת סעודה שלישית, בעיצומן של הזמירות מתוך התלהבות ודבקות בדרכו בקודש.

כיון שהמדובר היה בפיקוח נפש של ממש, לא ניתן היה להמתין זמן רב ותוך כדי עריכת השולחן הרהבתי ופניתי לרבנו וסיפרתי את הדברים. רבנו השיב לי כי יש להעביר את החולה מיד לבית החולים 'הר סיני' במנהטן.

כשהשבעתי זאת לאותו נגיד, ביקשני הלה לשוב ולומר לרבנו, כי לדברי הרופא, טלטולו של החולה לבית חולים אחר, זוהי סכנה מוחשית לחייו ואינו נוטל עליו אחריות לתוצאות.

פנים! ומדוע? כי כאשר אוחזים במחלוקת, היצר הרע מסמא את העיניים מלראות את האמת הפשוטה. רק כאשר אדם נקי מהמחלוקת ולא לוקח צד, ואין לו עניין לנצח או לרוב או להוכיח - רק אז מתגלה אליו האמת הפשוטה:

במי מדובר כאן? במשה רבינו! איש אלוקים שאנחנו חייבים לו את כל החיים ואת כל מה שיש לנו על כל מה שעשה איתנו ומסר נפשו בשבילנו. וגם קורא בעצמו חייב לו הכול. וכבר ראינו בעינינו כל כך הרבה ניסים ונפלאות והכול בכוחו ובזכותו וכל מה שאנחנו לומדים ויוצאים הכול ממשה רבינו - אז מה יש בכלל להתבלבל, "היתפאר הגרזן על החוצב בוז" וכי נשתמש בתורת משה נגד משה רבינו?!

וגם בפרשה שלנו, כשאין מים והעם כולו בסכנה גדולה. אז נכון שאתם בצער ואף אחד לא בא אליכם בטענות על זה שאתם במצב מיוחד ובעייתי. אבל זה לא אומר שצריכים לרוב עם מי בני ישראל רבים? עם משה ואהרן ועם ה' יתברך כביכול, כמובא בפסוקים.

גם בניסיון הקשה הזה, יהודי שעובד על מידת השלום אומר לעצמו: 'נכון יש כאן סכנה גדולה וצער גדול, אבל אני לא מבין כלום.'

הסכנה הגדולה ביותר היא לאבד את מידת השלום. אני אוחז בשלום גם במצב הזה ואני לא יוצא להכנות או למריבות'.

כשבן אדם לא עובד על מידת השלום, אז הוא מוציא את כל התסכולים הפנימיים שלו ואת כל הקיטור שבתוכו באופן אוטומטי לכיוון של כעס ומחלוקת ומריבות.

אבל כשבן אדם עובד על מידת השלום, יכול מאוד להיות שגם הוא מתוסכל ושגם בתוכו יש לחץ גדול - אבל הוא לא 'יותר' על השלום, והוא בקלות ימצא את הדרכים החיוביות והטובות להוציא את כל מה שבתוכו בתפילה חמה לה', בצעקה לה' ויישאר מיושב בדעתו.

זה פשוט וברור שהמחלוקת והכעס לא יועילו בכלום. למה אדם בכל זאת כועס? כי כאשר אין לו עבודה על מידת השלום, הוא לא מסוגל לחשוב בצלילות וביישוב הדעת על מה שקורה איתו. **הוא פשוט מאבד את הדעת.**

כמו שאנחנו רואים את עם ישראל שבכל ניסיון הם מתחילים לבכות ולצעוק ולקלל את עצמם: "לו מתנו... ולו גווענו... הלואי שהיינו חוזרים למצרים..." - מה קורה איתכם?!

אנחנו רואים כאן דבר מזעזע מאוד, שמידת השלום היא לא רק מידה טובה שכוללת את כל המידות הטובות, אלא שהיא פשוט הדרך היחידה לעבור את העולם הזה שפויים ובריאים בגוף ובנפש ולהגיב נכון לתלאות ולמאורעות החיים.

ה' יזכנו להתחיל מהרגע הזה לשים את השלום בראש מעיינינו ולשמור על שלום ואהבת ישראל בכל מצב ובכל מחיר!

אני אוהב כל יהודי

בברכת שבת שלום ומבורך

שלום

זה הזמן לשאול מה שרצית

יום שלישי שידור חי בשעה 20:00

יש לך שאלה לרב?

תוכל לשלוח במסרון: 052-6672221 או במייל: me5812210@gmail.com

רשום שם וטלפון ותשובתך תענה בשידור ניתן להאזין בקו האמונה: 02-6444250

כנינים חסידות ברסלב

חוש הרגלי והשקיעה והטעם (המבאר מכונו
בלקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה') נותנת עקש
על-ידי שפוטתקליון על ציונו הקדוש ועל כלל
הצבור הקדוש הפתאספים ומתקבצים אליו
לימי ראש-השנה והכל בכוון וזכותו הקדוש ז"ל.
(שיש"ק ה - כח)

ידוע שכל עסקו של רבנו ז"ל גם בחיים חיותו
היה העקר להכניס מידת האמונה הקדושה
בישראל לגדלה ולהשלימה בבחינת ורעה
אמונה וכו'. (שם ה - כט).

אמר רבנו: עוד בלא זמן שאברך אהד יפה
ויהי אהד עניני ויהי אומר בזה רבי לוי יצחק
ז"ל שדבר זה חל על כל אהד ואהד מאנשי-
שלומנו החפץ באמת ומתקרב באמת ורצה
באמת ובאמונה לסאר לרום ולהיאר את שם
רבנו בעולם. (שם ה - עח)

דף פט). בא שש ולא הגיע משה רבינו, דהיינו דחקו
את השעה ואילו היו מחכים עוד קצת משה היה
מגיע וכל החטא הנורא שמלוה את עם ישראל עד
סוף התיקון היה נמנע, ולפי הנ"ל מובן ג"כ הפסוק
"סרו מהר מן הדרך עשו להם עגל מסכה" - היינו
עניין המהירות והפזיזות חוסר הסבלנות וכן מן
הדרך- היא דרך התשובה סוד פרה אדומה סוד
האלף כנ"ל. ונכלו לעז שמביאה חרון אף לעולם
היפך ארך אף.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030 *

בבית יוסף (סימן רמ"ט) מבואר שאם שלח שליח
להודיע ביאתו, מותר לצאת מעירו בערב שבת ללא
חשש, והוסיף בספר כף החיים (סעיף קטן ח') שהוא
הדין אם באותו מקום מוכרים אוכל מבושל כל היום,
יש להתייר.

ומכל מקום אף כאשר הכינו לו צרכי שבת צריך
לצאת מוקדם שיעור זמן שיגיע למחוז חפצו מספר
שעות קודם כניסת השבת, מוחשש עיכוב או תקלה
בדרך חס ושלום.

**אכלתי ענבים ירוקים וברכתי עליהם
שהחיינו, וכעת נזדמן לי ענבים אדומות
עסיסיות שהם הרבה יותר טעימים לי,
האם אני יכול לברך עליהם שהחיינו?**

על מין פרי אחד כמו ענבים ירוקים וענבים אדומים
אין לברך שהחיינו, כי זה נחשב למין אחד שכאשר
ברכתי על הענבים הירוקים אני יכול לברך על
האדומים, ועי' בשו"ת "מעין אומר" (חלק א' עמ' שצ"ג)
שכתב בשם מרן הרב עובדיה לגבי תפוח ענה
ותפוח פינק ליידי גדלים בזמנים שונים וגם טעמיהם
שונים לכן יש לברך עליהם ברכת שהחיינו, ועל שאר
מיני תפוחים שנמצאים כל השנה אין לברך שהחיינו
כלל, כי הם נמצאים בשוק כל השנה. אמנם כל זה
לגבי תפוחים שגדלים בזמנים שונים וגם טעמיהם
שונים אבל לגבי ענבים ודומיהם, שהם מין אחד אין
לברך עליהם שהחיינו שוב.

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

"אמרתי אֶחָכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִכֹּנִי"

האלף מרומזת דרך התשובה- תשובה ה' היא הנפש
כמבואר לעיל שנתרחקה ממקורה ונפשה לשאול
תחתית ואחזה בפ"ר דינים כנ"ל ועי' דרך התשובה-
שבה אל מקומה הראשון, אל אביה שבשמים.

רבי נחמן מברסלב מביא בליקו"מ (תו' ו') שעיקר
התשובה תלויה בהמתנה שהיא מידת אריכות אף
וכגון שלא יחרה אפו על ביזיונות שתוקפים אותו-
אלא ישמע ביזיון, ידום וישתוק, כמו שמצינו אצל
משה רבינו ומרים אחותו (ראה לקו"מ תו' כא') והיא
היא מידת האמונה-

שמשכיל ומבין שהכל קורה בהשגחה עליונה,
אריכות אף כזו היא המביאה סבלנות ומונעת
דחיקת השעה בכל עניין ועניין, ומבואר בספה"ק
ליקו"ה שכל הפגמים והחטאים נמשכים מכך
שדחקו את השעה והיו פגמו בעניין זה של אריכות
אף.

נמצאנו למדים שפרה אדומה שמספרת וממתיקה
את כל הדינים היא סוד האלף- דרך התשובה-
שעיקרה אריכות אף וסבלנות.

ומעתה נוכל להבין היאך האם מקנחת על צאת
בנה- שהרי אם נתבונן בחטא העגל נראה שפגמו
במידה זו של אריכות אף וסבלנות ומעתה נוכל
להבין היאך האם מקנחת על צאת בנה - שהרי
אם נתבונן בחטא העגל נראה שפגמו במידה זו של
אריכות אף - "...כי בושש משה"- ואמרו בגמ' (שבת

מובא במד' (תנחומא חוקת ח') "משל לבן שפחה
שטיף פלטיין של מלך, אמרו תבוא האם ותקנה על
צאת בנה.

כלומר פרה אדומה היא האם שמקנחת ומטהרת
את הטינוף של בנה שהוא חטא העגל.

וצריך להבין בס"ד את הקשר הפנימי ומהותי
בין הקלקול שנעשה בעגל לבין התיקון שיבוא על
סיומו בפרה אדומה העשירית שתיעשה ע"י משיח
צדקינו במהרה בימינו, כמבואר ברמב"ם (הל' פרה
אדומה פ"ג ה"ד).

בכלליות עניין פרה אדומה שמטהרת מטומאת
מת, הוא עניין המתקת הדין בשורשו, שלכן צריך
דווקא פרה אדומה בח' אדמיטיויות הדין, ובפנימיות
יותר מבואר בזה"ק עניין פ"ר (280) דינים הנאחזים
בנפש (מלכות) שנקראת ה' והיינו פרה ה', ופרה היא
המטהרת וממתקת מן הדין החזק והתקיף, ומדין
קשה נעשה רפה (לשון רפיין) והינו פרה אות' רפה.

סוד פרה אדומה הוא סוד החכמה ונאמר בה
"אמרתי אֶחָכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִכֹּנִי" ואחד משמות
החכמה הוא פלא (פליאת חכמה).

ובזה"ק אמרו פלא דא אלף כלומר בתמונת
האלף מרומזים אורות החכמה העליונה שממנה
נמשך חסד עליון שמטהר מכל הטומאות השורות
על נפשות ישראל על נפשות ישראל, בתמונת

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

**האם ניתן לסחוט לימון בשבת במסחטה
ידינית שמיועדת לסחיטה ישירה לתוך
הסלט, והגרעינים נשארים בתוכה?**

אסור לסחוט במסחטה זו, אף שמרן הרב עובדיה
התיר לסחוט לימון בשבת, מכל מקום יש כאן איסור
בורר שסוחט בכלי המיועד לברור את הגרעינים
מהמיץ ולכן אסור לעשות כן אף אם
עושה כן לאלתר.

**האם מותר לצאת מחוץ
לעיר ביום שישי כדי לשבות
בעיר אחרת?**

אסור לנסוע בערב שבת לעיר
אחרת שרחוקה שנים עשר קילומטר
(שלשה פרסאות), אלא אם כן
לקח צרכי שבת עימו, או שבאותה עיר הכינו לו
צרכי שבת. גמרא סוכה (דף מ"ד) ואם מוזמן להתארח
ומבשלים בשבילו אין איסור זה.

**אם לא הכין צרכי שבת, אבל בעיר
שהולך לשבות בה, ישנן חנויות המוכרות
אוכל מוכן לשבת, האם עדיין יש איסור
לצאת מחוץ לעיר או לא?**

**נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בראש
חודש, על איזו מלאכה מדובר והאם מותר
לכבס בגדים בראש חודש?**

נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בראש חודש
(פרקי דרבי אליעזר פרק מ"ה), וכל האיסור אינו אלא
במלאכה גמורה כמו מלאכת טויה וכדומה, אבל
מותר לעשות מלאכה לצורך הבית
ואין בהן טורח וכגון לכבס במכונת
כביסה בבית שאין במלאכה זו טורח,
אמנם העובדות ועוסקות במלאכה
לצורך פרנסתן ואם לא יעבדו בראש
חודש יפסידו פרנסתן, מותר להן
לעבוד בראש חודש. שלמי מועד (עמוד
י"א בשם הגרש"ז איועירבך) וחזון עובדיה
(תנכה עמוד רמ"ו).

**האם ראוי לא להסתפר בראש חודש?
ומה הדין ליטול ציפורניים בראש חודש?**

בצוואת רבי יהודה החסיד (אות מ"ה) הזהיר
שלא להסתפר בראש חודש כלל, וגם אין ליטול
הציפורניים, ויש שחששו לדבריו (החיד"א בשו"ת יוסף
אומץ סימן ל"ז אות ד'), אמנם להלכה אין לחשוש לזה
ומותר ליטול ציפורניים ולהסתפר בראש חודש. חזון
עובדיה (תנכה עמוד רנ"ב).

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

"זאת חקת התורה" (יט, ב)

סיפר רבי חיים גריינמן: פעם בהיותו אברך צעיר, היה דחוק מאד בפרנסה, ובאותם ימים הגיע אליו יהודי ובקש לעשות עמו עסקה של "יששכר וזבולון", וכיון שלדעת חלק מהפוסקים בהסכם כזה השכר על לימוד התורה מתחלק בשווה - חצי ליששכר וחצי לזבולון, חשש לחתום על הסכם זה כי היה חבל לו על חצי משכר לימוד תורתו. מאידך גיסא, ללא הסכם זה - לא יתאפשר בידו ללמוד כלל.

נגש אפוא אל ה"חזון איש" והציע בפניו את ספקו. נענה ה"חזון איש" ואמר, כי גם ויתור על חצי מהשכר נחשב כמסירות נפש ללמוד התורה, ועליו לעשות זאת!

"זאת חוקת התורה"

(יט, ב)

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע כתב דברים נפלאים ופתח פיו במשל למה הדבר דומה, לאחד הנכנס אל בית היין, ועז חפצו לטעום מעט מן האדום האדום הזה, אך אין לו כי אם כוס אחת שאינה נקיה, עד שנפשו קצה לשתות בזה הכוס, ואילו מים חיים לתת אל כלי ולשטוף את הכוס גם לא היה שם בנמצא, מה עושה האיש, הרי הוא לוקח מעט מהיין הרב המצוי מימינו ומשמאלו, ועם היין ירחץ את הכוס בכדי שיוכל לשתות הימנו יין ולהתענג מפרי הגפן. ממנו נלמד וכן נעשה גם בינה של תורה, שאל יאמר האדם הן אני עץ יבש אין כי לא תורה ולא מעשים, מלא אנוכי בעוונות עד שאיני יכול ללמוד

את התורה הקדושה והטהורה, כי לא כך הם פני הדברים, אלא העצה היעוצה היא שילמד האדם את חוקי חורב ויעסוק בדברי תורה ביגיעה, וזאת התורה אשר ילמד תנקה ותטהר את נפשו רוחו ונשמתו, עד אשר יגיע למדרגה הראויה לשתות מהיין הטוב בלימוד התורה ואף להשקות עם רב ללמוד וללמד את תלמוד תורתך.

"זאת חקת התורה אשר

צווה ה' לאמר דבר אל

בני ישראל ויקחו אליך

פרה אדומה" (יט, ב)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי חכמינו, המובאים גם בפירוש רש"י, וזה לשונם: 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'.

ומפרש רבינו הקדוש לפי זה, מה שנאמר 'זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר', שהמילה 'לאמר' תמיד מתפרשת במובן 'לאמר' לאחרים, דהיינו שעם ישראל צריכים 'לאמר' לאחרים שהיא חוקה, שאם ישאלו אותם אומות העולם מה הטעם של המצוה עליהם לענות להם שזה 'חוק'.

ומוסיף רבינו הקדוש ללמוד מזה חידוש גדול ועצום, שדווקא 'לאומות העולם' צריך לומר שזה 'חוק', אבל לישראל מותר וצריך לומר את טעם המצוה,

ואכן כך נהגו משה ואהרן ואמרו את טעם המצוה לכל עם ישראל.

רבינו הקדוש מוסיף ראייה לדבריו המיוחדים, שאם לא כן, האין נצטוו בני ישראל לקיים מצוות פרה אדומה, בלי לדעת את טעמה וסודה, הרי חסר להם את ה'נשמה' של המצוות, כי מצוה בלי כוונה הרי היא כגוף בלי נשמה, ומה תועלת בקיום מצווה זאת? אלא בהכרח צריך לומר, שעם ישראל ידעו את הטעם של המצווה.

"פרה אדומה תמימה

אשר לא עלה עליה

עול" (יט, ב)

רבינו האור החיים הקדוש שואל מדוע צריך שיהיה דווקא פרה אדומה שלא עלה עליה עול של משא ומלאכה,

מה דבר זה בא ללמדנו ומה הרמז בזה?

ומתוך, שמכיוון שפרה אדומה באה לטהר את האדם מטומאת מות, וכל המושג של טומאה באה מחמת עוונותיו של האדם, שהם מביאים דינים וקליפות על האדם, ומרמזת התורה שאחד מהדברים שיכולים לטהר ולכפר על האדם מעוונותיו הוא 'עול' הייסורים, שהם ממתקין את הדינים וממקרים את הייסורים.

וזה לשונו: 'אשר לא עלה עליה עול' כי העול ימתיק הדינים בסוד

מאמרים ייסוריו ממרקים כל עוונותיו של אדם, שהם בחינת הדינים.

בפרשת תצוה מוסיף האוה"ח הק', שלכך אמרו חכמים כי 'חייב

שפת הסתרים של הבורא

למה תמיד הגוף שלי רוצה את ההיפך ממה שה' רוצה???

למה כשהבורא רוצה שנעשה איזו מצוה הגוף לא מתלהב, ורק משדר לנו גלים של עייפות נוראה ועצלות מכבידה? ואילו כשה' רוצה שלא נלך אחר תאוותינו, כשהוא מבקש מאיתנו שנעמוד בניסיון ולא ניפול, בדיוק אז הגוף מתעורר ומתמלא בחדוות עשייה, פתאום הוא מתחיל לבעור ולחשוק!! **למה הגוף לא נותן לי לעשות את רצון ה' בקלות**, כמו שצריך, בלי סיבוכים ובלי מניעות... למה???

מספר הבעל שם טוב הקדוש: במדינה אחת ניטשה מלחמה קשה ורבת קורבנות עם מדינת האויב. האויב היה כל כך מתוחכם וערמומי, והצליח לשתול מרגלים בסביבת המפקד, וכך, כל תכנית פעולה שהייתה נשלחת על ידי המלך, הייתה מתגלה מיד לאויב והם היו מתכוננים לכך מבעוד מועד... **המלך היה כמעט אובד עצות, אבל אז עלה בליבו רעיון מדהים...**

לעיי"נ

הרה"צ **פנחס בן ר' בנימין בינוש**
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

בבוקר סיפר המשמש לחתנו של הגאון שבילילה ביקש הרב את הספר נודע ביהודה. הלך חתנו ה"ה הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון ז"ע לבית חותנו ושאלו: איזו שאלה בהלכות טריפות הייתה לפניו באמצע הלילה? השיבו הגאון, אני כבר מתכוון לדרך... כשמגיעים למעלה צריכים להיבחן על מה שלומדים פה, לכן אני חוזר למבחן. חזרתי לעצמי את הנודע ביהודה, ובתשובה פלונית שכחתי משהו, לכן הוצרכתי לעיין בה...

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

'אמר ריש- לקיש: אין דברי תורה מתקיימין - אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'.

הגר"ח מבריסק זצ"ל באחת מדרשותיו פירש את הפסוק כנ"ל, והוסיף תוספת נפלאה וכה אמר: יותר מזה כלול במאמר זה, כי הנה דמיינו לעצמכם שיום אחד הוחלט בשמים להרשות לכל הנפטרים לקום למשך שעה אחת מקבריהם, ובאותה שעה רשאים הם לעשות כרצונם. כשהדבר נודע בעוה"ז באו כולם לבית הקברות להיפגש עם יקיריהם ולדרוש בשלומם. אך מיד שהקברים נפתחו קמו כל הנפטרים מקברם ורצו במהירות הבזק לבתי המדרשות וישבו ללמוד בהתמדה עצומה ונוראה, ולא רצו להביט ולדבר עם שום אדם בעולם.

זוהי כוונת חז"ל 'אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה' כלומר אין התורה מתקיימת רק אצל מי שמתייחס לזמן בעולם הזה כמו זה שניתנה לו ההזדמנות לקום מקברו

לשעה קלה והוא רץ לבית מדרשו... (אוצרות התורה)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

אמר רבי שמעון בן לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" (גיטין נז:).

כדי ליזכות לקנות את התורה הקדושה, צריך האדם להתמסר ולקנותה בייסורים שהרי ארץ ישראל ותורה נקנית בייסורים. משל למה הדבר דומה. לגביר גדול שהיה לו בן יחיד וכמוהו מפונק... בהגיעו לפרק האיש מקדש, סירב האב להשיאו, באומרו שעקב היותו מפונק לא יצליח לנהל את ביתו כראוי, אבל

האדם לקבל הרעה בשמחה, ולכאורה איך אדם יכול לשמוח ולברך על הייסורים?

אלא כשידע האדם שהייסורים הם טובה גדולה, כי הנשמה שהייתה רחוקה מתקרבת על ידי הייסורים להשם יתברך, וייסורי הנשמה כשהיא רחוקה מהשם יתברך, הם רעים ומרים יותר מייסורי הגוף.

ובלשון קודשו: אני משכיל על דבר שאמרו 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה', ומפרש בגמרא שצריך לקבל הרעה בשמחה כשם ששמוח בטובה, והיה הדבר קצת בעיני רחוק, ועל פי הדברים האמורים בעניין, הנה הייסורים הם מקריבים ענפי הנשמה שהיו רחוקים משורשם, ש'אין לך רע ומר כעוזבו את ה' אלקיו', ובאמצעות הייסורים יתקרב הרחוק, ועל זה ישמח לב המשכיל.

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

'אמר ריש- לקיש: אין דברי תורה מתקיימין - אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' (שבת פג:). ויש לבאר את מאמר חז"ל: 'אין דברי תורה מתקיימין - אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל': כאשר האדם עוסק בתורה, הרי אפילו לאחר שימות 'אמרו שמועה מפיו, ועל ידי זה יחשב שנמצא בבית המדרש גם לאחר פטירתו... וזו כוונת רבי יונתן, שאמר בהמשך הגמרא: 'לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה, ואפילו בשעת מיתה, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' - אפילו בשעת

מיתה תהא עוסק בתורה', דהיינו: שאפילו לאחר שימות יחשב כאילו עדיין חי ועוסק בתורה... (פנים מאירות)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

אמרו בגמרא (שבת פג:): אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מביהמ"ד ומדברי תורה, אפילו בשעת מיתה, שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל", אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה.

מסופר על הגר"ק מטשעביץ ז"ע שבאחד הלילות בתקופה האחרונה לחייו, פנה למשמשו ואמר: האם תוכל להביא לי שו"ת נודע ביהודה חלק יו"ד, ברצוני לעיין שם בתשובה בהל' טריפות.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

היה משה מדבר אל הסלע לא היה הנס נעשה על ידי שליח, כי השכינה היא המדברת, וממילא היה צריך להכות. אמנם חז"ל אמרו שכיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, וזו הייתה טעותו, שכיון שבא לכלל כעס ואמר "שמעו נא המורים" נסתלקה ממנו שכינה, כדאיתא בגמרא שכל הכועס שכינה מסתלקת ממנו, ואם כן כבר היה יכול לדבר אל הסלע, שהרי באותה שעה השכינה לא הייתה מדברת מתוך גרונו. (פתגמין קדישין)

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (כ, כט)

הוא מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום. (אבות א, יב) הגמרא במסכת תענית (דף כ"ב ע"א) מספרת על רבי ברוקא, שהיה רגיל להתהלך בשוק של 'בי לפט' (שם מקום), והיה רגיל אליהו הנביא אצלו. שאל רבי ברוקא את אליהו, "האם יש כאן בשוק אדם שהוא בן עולם הבא?". השיב לו אליהו "לא". בינתיים עברו בשוק שני אחים, הצביע עליהם אליהו ואמר: "אלו בני עולם הבא". הלך רבי ברוקא ושאלם "מה מעשיכם?". השיבו לו: "אנשים בדחנים אנחנו (שמחים ומשמחים בני אדם. רש"י), מבדחים אנשים עצובים, וכשיש שניים שיש ביניהם מריבה, אנו טורחים להשלים ביניהם על ידי דברי בדיחותא".

והנה, בפירוש הגאון יעקב' שאל שתי שאלות נפלאות על המעשה: (א) מדוע הוצרך רב ברוקא לשאול את אליהו הנביא האם יש כאן אנשים שהם בני העולם הבא, מהי התועלת שבידיעה זו, וכי חיפש שידוך לביתו או לאחותו? (ב) יותר יש לתמוה, על תשובת אליהו הנביא - וכי יתכן להצביע על אנשים אשר המה בחיים ולומר שהם בני העולם הבא? וכי יש לאדם 'תעודת ביטוח' שישאר צדיק כל ימיו, הלא "הן בקדושו לא יאמין" (איוב טו, טו), ואפילו על אבות העולם לא ייחד הקב"ה שמו בחיי חיותם (רש"י בראשית ל"א, מ"ב), כי מי יודע מה יהיה באחריתו?

ויישב את הדברים הגאון יעקב' כדלהלן, והדברים מתוקים מדבש: עלינו לדעת, כי תענוג העולם הבא, הוא תענוג אשר לא יצויר כלל בעולם הזה, לא ממנו ולא מסוגו, והוא, כי בכל תענוגי העולם הזה מהול גם קורטוב של עצב, בכל שמחה ועונג בעולם הזה, ישאר האדם עם נימה של 'היה יוכל להיות יותר טוב', בכל דבר חדש ויפה שיקנה, יהיה דבר מסויים שאינו מושלם, וכן

האמא ריחמה עליו, לא רצתה לעכב את שידוכיו, ובקשה להוכיח לבעלה שאכן בנם עובד ומתאמץ והוא ראוי לצאת לחיים. מה עשתה? נתנה ביד הבן שטר כסף, ואמרה לו שילך לאביו ויראה לו מה הרוויח היום, עשה הבן כמצוות אמו, והראה לאב הנה זה שכרי על עמלי היום... נטל האב את השטר וקרע אותו מולו, ואמר שקר! את הכסף הזה לא הרווחת ממלאכתך! האמא לא התייאשה, ושלחה את בנה עם סכום כסף גדול יותר, ובנוסף ביקשה מבנה שילכלך את ידי ונעליו, כך יראה מאובק ומלוכלך כחוזר עתה מהעבודה. אבל גם עתה התמונה חוזרת על עצמה, האב לוקח את שטר הכסף, וכעוס על בנו שמשקר אותו שוב ושוב. חוזר הבן אל אמו ומספר לה את אשר אירע, האם פושרת את ידיה בייאוש ואמרה: אני רואה שאביך ניחון בחוש של נביאות... ואי אפשר לשקר אותו כנראה שאין ברירה ועליך לצאת באמת לעבודה ולהרוויח ממועשי ידיך.

בלית ברירה השכיר הבן עצמו למלאכה כלשהי וכשהרוויח סכום כסף הלך לאביו. גם הפעם התמונה חזרה על עצמה, האב הביט בבן במבט חשדני הניף את השטר ובא לקורעו אבל אז החל הבן העובד לזעוק בקול גדול: "אבא, אבא, אל תקרע את הכסף עבדתי עליו קשה..." ברגע זה נראה חיוך רחב על פני האב הוא ניגש לבנו נישק אותו ואמר: "עכשיו אני בטוח בני יקירי שהנך יודע לעבוד, והראיה שכאשר קרעתי בפניך את שטרי הכסף הקודמים, לא צעקת כי לא עמלת והזעת עליה, ולכן לא היה אכפת לך שהם נקרעים, אבל כאשר הנך זועק חמס על השחתת הכסף, אין לי אות ברור מזה שאכן החילות לתת

את ידיך במלאכה ועכשיו אוכל לחתן אותך בלב רגוע".

זוהי כוונת חז"ל באומנם שהתורה נקנית בייסורים, כי רק שעמלים ומתאמצים על התורה אז מרגישים את המתירות שבה וממילא גם את השייכות שלנו אליה. (אמונה שלמה)

"יען לא האמנתם בי להקדישני" (כ, יב)

לכאורה קשה מדוע נענש משה על שהיכה את הסלע ולא דיבר, והלא מוכרח היה לעשות כן שהרי אמרו חז"ל שכל מה שעשה אברהם אבינו ע"ה למלאכים בעצמו שילם לו הקב"ה לבניו בעצמו, ומה שעשה על ידי שליח שילם הקב"ה על ידי שליח, אברהם אמר "יוקח נא מעט מים" ושילם הקב"ה לבניו ע"י שליח - משה רבינו, שנאמר "והכית בצור ויצא ממנו מים". והנה אמרו חז"ל שהשכינה הייתה מדברת מתוך גרונו של משה, אם כן אילו

ואנו... מה איתנו???

ה' רוצה לדבר איתנו, הוא חפץ בקרבתנו אליו. הוא רואה בנו שליחים נאמנים לשדה הקרב! אבל, בעולם הזה הבורא לא מדבר איתנו בצורה גלויה! אין 'בת קול' שיוצאת מבין העננים ומסבירה לנו את דרכי הפעולה בעולם. זה לא עובד כן בעולם הזה! **הבורא מדבר איתנו בשפת סתרים!** הוא שולח לנו את הגוף שאומר לנו 'כן' ו'לא', וזה נראה לנו בתחילה כדבר מרתיע, הגוף נראה לנו כמישהו בעל דעה וכוח עצמי, והאמת, די קשה להילחם אתו ולהתנגד לרצונו. התפקיד שלנו הוא להיזכר! להיזכר שבפעם הגוף הזה אינו אלא שליח מאת ה'! ה' מעביר לנו מסר דרכו!!! והוא רוצה שנתנהג לפי הכללים שסיים איתנו, **ה'כן' של הגוף הוא ה'לא' שהבורא רוצה שתבין**, וה'לא' של הגוף היא בעצם תשובה חיובית... ובדיוק לכן, הגוף שלנו כל כך עייף בשביל מצוות, וכל כך בוער מול התאוות, כי יש לנו כאן מסר מהבורא, מסר מוצפן ונסתר...

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

סבורים שהם כנענים, ומתפללים על הכנענים - ואז לא היו נענים?

ותירץ תירוצ נפלא ומרעיש. שאילו היו משנים גם את לשונם וגם את לבושם, ולו גם זמנית, ולו כדי להוליך שולל בלבד, אזי היו הופכים באמת לכנענים. ואם היו ישראל מתפללים על הכנענים שיימסרו בידם, הייתה תפילתם מועילה והיו נמסרים בידם! מכאן יהיה לנו מושג מה עמוקה ומהותית פעולת שינוי הלשון והלבוש!

סיפור בין זמננו מצאנו בספר "פאר ישראל". מעשה בצעיר שהצטנן ברוחניות ופזל למחוזות אחרים. לא היה לו לשנות אורחות חיים בין מכריו, והחליט לנסוע לחוץ לארץ, שם יוכל לנהוג ביתר חירות. בא לפני רבו, ה"בית ישראל" מגור זצ"ל, לקבל ברכת פרידה. קיבל, ונסע.

מיד לאחר הנסיעה הופיע בביתו שליח מטעם הרבי. שאל את האם, האם נטל עימו את קפוטת השבת. תמחה לשאלה, חיפשה בארון, ומצאה את הקפוטה...

בערב השבת הראשון לשהותו של הבחור בחו"ל התדפק יהודי אלמוני על דלת אכסנייתו. ביקש לראותו, מסר לידו חבילה, אמר: "הרבי שלח זאת", והלך.

פתח הבחור, ומצא בה את הקפוטה שהשאיר מאחריו... הבין שעניי הרבי צופות עליו, ולא שינה שם את לבושו. בהתייחדו בלבוש נשמר מחברה רעה, וסופו שהתעשת וחזר למוטב!

עם ישראל שמר על ייחודיותו במצרים משום שלא שינה את לבושו, שפתו ושמותיו. ולא שהייתה שם התבדלות מוחלטת. הייתה הידרדרות למ"ט שערי טומאה. אך השפה והלבוש היו בלם. עצרו את הסחף, ואפשרו את הגאולה.

"ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אותו" (כא, לד)

יש לדקדק שהיה לכתוב 'בידך אתן אותו' מהו 'נתתי'. גם על מה שפירש"י שהיה ירא שמא תעמוד לו זכותו של אברהם יש להקשות, הרי שם בפסוק "ויבא הפליט ויגד לאברהם" פירש"י שהיה מתכוון שיהרג אברהם וישיא הוא את שרה, אם כן אדרבא לא רק שאין לו זכות אלא חטא יש לו. יש לומר דכאן פירש רש"י לפי העניין, כי משה לא ידע כוונתו וחשש שמא הייתה לטובה ויש לו זכות, אך הקב"ה אמר "אל תירא אותו" כי אין לו שום זכות שכוונתו הייתה רעה, וממילא כבר מאז "בידך נתתי אותו". ולכן שם פירש רש"י לפי האמת שהרי בסופו של דבר אנו רואים שלא עמדה שום זכות לעוג, ומדוע לא ניצל בזכות שהציל את לוט, לכן אומר רש"י שכוונתו הייתה לרעה.

(כלי יקר)

יצטער מהפסד הממון, וגם כשיאכל וישבע מכל תענוגים, ריבוי המאכל יזיק לו, ופעמים שיוליד בו חולאים רעים רח"ל וכו'. בעולם הבא לעומת זאת, התענוג הוא אמיתי, ללא שום עצבות. והנה, אם ירצה אדם להרגיש מעט בעולם הזה 'מעין העולם הבא', יוכל להגיע להרגשה זאת רק כאשר יהיה שמח וטוב לב בכל ענייניו, ויקבל הכל באהבה ובשמחה, ולא יתעצב מכל המקרים אשר יזדמנו לו, כי יאמר, הלא מתת השי"ת הוא, ולמה זה אתעצב. וגם כאשר יראה אחרים מתעצבים או מתקוטטים, גם כן ירבה שלום וינחם את ליבם. ובאם יתנהג על זה האופן, אז יזכה ליהנות מעט בעולם הזה מעין העולם הבא.

כעת נוכל להבין, ששאלת רב ברוקא לאליהו הנביא הייתה - האם יש כאן אנשים, שבזה העולם משיגים קצת מהנאת העולם הבא? וכוונתו הייתה, ללכת וללמוד מהם היאך ניתן להגיע להנאה זו. והראה לו אליהו הנביא את הבדחנים הללו, כי הם תמיד שמחים, ללא עצבות כלל, וגם מקרינים מהשמחה שלהם על אחרים, מרחיקים את הקטטות והמרירות ועושים שלום בין איש לרעהו, על ידי כך שמראים להם שכל העולם הזה הבל הבלים, חולף כרוח נושבת, ולא כדאי להתעצב ולהתרגז בשביל עולם שהוא כ'אבק פורח', וכך היו משמחים אותם עד שהיו מתפייסים.

והופכים למאושרים.

הנהגתם ואושרם של משמחים אלו, היא קצת דוגמת העולם הבא, אשר אין שם עוצב ורוגז, והכל בתכלית התענוג והשלום!

ובפירוש ה'עיון יעקב' כתב, כי העושה שלום בין איש לחבירו, הרי הוא בכלל מזכה הרבים, והרי שנינו, שכל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו, ולכן היו מובטחים שהם בני העולם הבא!!

וואו, זה מעט מבלבל, העולם הזה! אנחנו קצת חלשים מכדי להתמודד ולהבין, ולהילחם... ובדיק בשביל זה יש לנו את האמונה, והקשר עם הבורא, ואת התפילה הפשוטה: אבא, תראה לנו את הדרך!

ואבא? הוא יראה לנו את הדרך!...

נקודות של אור - ספינקא

"אם נתון נתן את העם הזה בידי" (כא, ב)

בפרשתנו שנינו, שכאשר הסתלקו ענני הכבוד מעל עם ישראל עם פטירת אהרן הכהן, חשבו העמלקים שניתנה רשות מהשמים להילחם בישראל. פחדו שמא יתפללו היהודים שיימסרו בידיהם ותפילתם תענה. מה עשו, שינו לשונם ככנענים, כדי שיתפללו ישראל לבוראם לתת כנענים בידם, והואיל והם עמלקים לא תתקבל תפילתם. ראו ישראל לבושם כעמלקים ולשונם ככנענים, ולא ידעו על מי יתפללו. אמרו: נתפלל סתם. וזהו שנאמר: "אם נתון נתן את העם הזה בידי", ונענתה תפילתם.

בספר "שיח שרפי קודש" מובאת שאלתו הנפלאה של הגאון הקדוש בעל חידושי הרי"ם זצ"ל: מדוע לא התחפשו כליל, ולא שינו גם לבושם יחד עם לשונם, ולא היו ישראל נבוכים, ולא היו מתפללים סתם, אלא

{ אז נדברו }

פרשת חוקת תש"פ | עלון מספר: 470 | לסדר: "ומדבר מתנה..."

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבוק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

מעניין איך תראה התעודה של המחצית השנייה של שנת הלימודים??

בימים אלו פחות או יותר אמורה להסתיים שנת הלימודים בבתי הספר... או בעיתה או ב"אחישנה..." ולחשוב על זה... זה... זה פשוט מפחיד!!! תחשוב שבט"ו בשבט האחרון התלמידות קיבלו תעודה... התנהגות... ראוי לשבח... תורה- טוב מאוד... נביאים- טוב מאוד פלוס... הלכה... היסטוריה... ואילו עכשיו??? האם ניסית לחשוב מה הולך להיות כתוב בתעודה במחצית הזו???

מה יהיה כתוב במקום האיחורים והחיסורים?? מה יהיה כתוב במקום כל המקצועות שכמעט לא נלמדו?? אז כן!!! במחצית הזו היתה הרבה הרבה למידה!!! הרבה יותר מתמיד...

אם תמיד הלמידה היא מרחוק!!! הפעם הלמידה היתה מקורב... מש מרחק אפס!! הקב"ה הזמין הלכה למעשה... הפעם המקצועות היו במגרש המעשי!!! הורה יקר: הייתי ממליץ בחום שתגיש לילדים תעודה עם רשימה מסויגת של נושאים מהותיים שהיו בבית... ושהילדים יתנו לעצמם את הציון... כיבוד הורים... תחליטו לבד מה הציון... עזרה בבית... שעת קימה ויצאה מהמיטה?? אמונה ובטחון?? וכן הלאה וכן הלאה... ניתן לומר בפה מלא שבמחצית השנייה הזו

התלמידים למדו הרבה הרבה יותר ממה שהם למדו במחצית הראשונה!!!

את ההבדל התהומי בין המחצית הראשונה של השנה למחצית השנייה אנחנו רואים באופן מובהק בפרשת השבוע... אם תשים לב: פרשת חוקת מתחלקת לשני חלקים!! החלק הראשון הוא פרה אדומה... שכיזעו... אין זה מקומה... כי היא בכלל נמסרה לעם ישראל אי שם במרה... עוד לפני מתן תורה... ואילו בחלק השני של הפרשה אנחנו בבת אחת מדלגים 38 שנה קדימה... לקראת הכניסה לארץ ישראל... מה הפשט בזה??? אם פרשת אדומה לא באמת קשורה לפרשה שלנו... אז למה היא כתובה כאן?? אתה יודע למה?

כי את פרשת פרה אדומה ה' מסר לנו במרה... בשביל מה?? בשביל שיהיה לנו מה ללמוד... היות ובמרה עדיין לא קבלנו תורה... לא היה לנו תורה... ועם ישראל מצאו את עצמם יושבים ככה בחיבוק ידיים... אז "שם שם לו חוק ומשפט..." "נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, פרה אדומה וכו'" שיהיה לנו מה לעשות... עד כאן ברור?? עד כאן פרשת

פרה!!!

עכשיו אנחנו קופצים 38 שנה קדימה... ותמשיך הלאה בפרשת חוקת... תסתכל לאורך כל הפרשה... כל הפרשה הזו עסוקה בטלטולי דרך ובכל מיני סיטואציות... בפרשה הזו לבד ישראל נסעו תשע מסעות!!! ובכל מסע יש את המצבי חירום שלו... פעם אחת זה צמא... פעם אחת זה נחשים... ואז פתאום יש מצב בטחוני רעוע... נסתלקו ענני כבוד... ואז יש מלחמות עם סיחון ועוג... בקיצור: פרשת חוקת מאוד מאוד מזכירה לנו את החוסר שגרה שבתקופת הקורונה... בפרשה הזו לעם ישראל כמעט ולא היה זמן ללמוד תורה... למי יש ראש ללמוד תורה כשכל יום יש לך סיפור אחר... ואתה לא יודע מה ילד יום...??? אבל!!! למרבה ההפתעה הקב"ה לוקח את התקופה הכ"כ סוערת הזו ועושה ממנה

תורה!!!! את פרשת חוקת לומדים בשיעור תורה... ומה לומדים בפרשה הזו?? שתורה זה לא רק פרשת פרה!!! כן... פרשת פרה זו למידה ממש!!! לפני 38 שנה... כשעדיין לא קבלנו תורה... אז הקב"ה נתן לנו פרשת פרה כדי שיהיה להם מה ללמוד!!! מאז שהתורה ירדה לעולם והתורה היא חלק מהחיים שלנו... מכאן ואילך החיים של יהודי כמות שהם... אם הוא חי את החיים שלו לפי התורה... זה עצמו נהיה תורה!!

זו ההקבלה וההיקש בין פרשת פרה לפרשת חוקת!!! ללמדך: כמו שפרשת פרה זו פרשה שכל כולה גופי תורה... אז בשביל זה!! מיד אח"כ אנחנו פוגשים את עם ישראל בשלל התמודדויות שלהם במגרש החיים וגם זה תורה... אז במחצית הראשונה של שנת התש"פ היתה למידה... התלמידים הגיעו לבית הספר עם ספרים ועם חומר לימוד... מה שנקרא- "נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדומה ודינן (רש"י בשלח ט"ו) אבל במחצית השנייה הקב"ה הזמין מאיתנו פרשת חוקת... הקב"ה רצה לראות איך אנחנו חיים את החיים שלנו על פי התורה... איך מתמודדים במצבי לחץ ע"פ תורה... איך מתחזקים ביחד ולא מאבדים את הראש...?? איך מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבנו לאבינו שבשמים... איך מצליחים לאסוף כוחות ולא להתלונן... ולא תקצר נפש העם בדרך... כן... הלמידה במחצית הזו היתה הרבה יותר משמעותית!!! וה' לוקח כל התנהגות שלנו בימים אלו ועושה ממנה תורה!!! ללא ספק המחצית הזו טומנת בחובה המון לקחים לחיים!!! אבל האמת היא שזה לא כ"כ הגון... להופיע ככה בסוף ולגלות לכל התלמידים שהשנה התעודה השתנתה...

אז בא נעשה פשרה... בא נחליט שהתעודה החדשה הזו בעצמה תתחלק לשתי מחציות!!!

וכעת זו המחצית הראשונה... ואילו המחצית השנייה מתחילה בימים אלו עד סוף החופש הגדול... את המדגם הראשון קבלנו בתקופה המבולבלת הזו... את טבילת האש למגרש החיים ע"פ תורה כבר עברנו בתקופה האחרונה... וכעת הגיע הזמן ליישם אותה לקראת החופש הגדול הממשמש ובא... התכנים של התעודה פתוחים... ניתן להוסיף מקצוע חדש שקוראים לו שבת קודש... כן... איך היתה שבת??? האם היתה לה צורה?? ואולי גם הכנות לשבת... אפשר להוסיף גם אמונה ובטחון... וגם הייתי מוסיף מקצוע "את לרבות" (אחיך הגדול...) בקיצור: תן לחכם ויחכם עוד... מה שבטוח... מי שרק ירצה... יכול להפוך את הקורונה הזו לצמיחה אחת גדולה...

הרבה תסמינים לקורונה... רק שמחלוקת לא תהיה אחד מהם...

בחסד ה' כי גבר ובשעה טובה

נצא לאור ספר "ואהבת".

הוא חלק ב' והשלמה לספר "אהבתי"

חלק מנושאי הספר בקצרה:

- כיצד להתקרב לה' גם בשלב ההמתנה לישועה שעדיין לא הגיעה? (המתנה לשידוך, נחת, ילדים, פריסה ושאר משאלות לב שלא חוגשמו)
- למה ה' עשה לי את זה? (החל מקורונה או בידוד, או לא התקבלתי לשיבה, או לעבודה, וכלה בקשיים יותר משמעותיים בחיים, כאובדן קרוב ל"ע, או כל מיני התמודדויות מול נתון בלתי הניתן).
- אני עומד ומחכה לקבל מה', האם גם ה' עומד ומחכה לקבל ממני? ואם כן מה?

ניתן לרכוש במוקדי המכירה:

אופקים: שפירא: 0534112035

אחיסמך: שרגל: 0527171721

אלעד: 039073067

אשדוד: 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מ' צוויבל.

ביתר עילית: ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9- 0556728458

חזון איש: 34 (פינת דסלר, משפחת דרייטס) 0527117271

רבי עקיבא: אזור הרב קוק- 0527603814

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

קרית הרצוג: הרב גניחובסקי 20- 0527616750

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.

רמות א': 0527189947

רמות ד': רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

גבעת שאול: בן עזריאל- 0548491554

הר נוף: 0533148861

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

חפץ חיים: 14 089742750

ברכפלד: 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק: 0527644795

צפון: חיפה: זבולון 9.

נווה שאנן: חנינה 81 זלושינסקי.

רכסים: הורדים 4א' קריצלר לתאם 0548415410

כרמיאל: 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה: 0548441354

צפת: מאור חיים צה"ל 6/65 מש"פ סימן טוב

עיר העתיקה: 0533127052

כמו כן ניתן לקנות גם את הספרים "אהבתי" ו"ימאן" במוקדי המכירה כדלעיל

בשירת הבאר כתוב "באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם" אומר רש"י במקום: כל נשיא ונשיא, כשהיו חונים, היה נוטל מקלו ומושיך אצל דגלו ומחנהו ומי הבאר נמשכים דרך אותו סימן ובאים לפני חניית כל שבת ושבת, כתוב כאן שהנשיא הוא זה שהיה מגדיר ומתחם את הגבולות של השבת שלו... גם בימינו אנו יש שנים עשר שבטים!!! יש כל מיני גישות שונות בעבודת ה'... ישנם מגזרים שונים... ואלו ואלו דברי אלוקים חיים... כולם חונים סביב משכן ה'... ולכל קהילת קודש ולכל חסידות יש את הנשיא שבת שהוא נוטל מקלו ומושיך אצל דגלו ומחנהו לפי הדעת תורה שלו...

בימים אלו יש נושא קצת נפיש... והוא עוד אחד מהתופעות לואי של נגיף הקורונה!!!! העניין הוא שאנחנו מתמודדים מול נגיף... שבשלב זה עדיין מוקדם מידי לאמוד את ההיקף המושלם של ההשלכות שלו... עד כמה הוא מסוכן מצד אחד... ומצד שני מה ההשלכות הנפשיות והכלכליות שהוא טומן בחובו וכו' וכו'... ועד כמה יהיה אפשר לחמוק ממנו... בקיצור: רב הנסתר על הנגלה... ומטבע הדברים... ברגע שיש אי ודאות ואנחנו לא באמת יודעים מה צריך לעשות... כאן המקום של כל נשיא שבת ליטול את מקלו ולסמן לבני שבטו ולצאן מרעיתו מה ההנהגה הראויה לפי דעתו!!!

ואכן בימים אלו כל נשיא שבת מתבטא בצורה אחרת... ישנם רבנים חשובים שדווקא חוששים מאוד... ולא מוכנים להקל בכהוא זה בגודל ההשתדלות הנחוצה מול הסכנה של הנגיף... ואילו יש רבנים אחרים חשובים מאוד שכבר פחות חוששים... ויש גם שכבר לא חוששים בכלל... ותכל'ס כל נשיא שבת מסמן עם מקלו לתלמידיו ומורה להם את הדרך שלהם לפי מה שהקב"ה מנחה אותו... **וממילא! כיון שכך!!!**

בתקופה הזו מטעמי בטיחות מאוד מומלץ לכל אחד להתבצר בנחלת השבת שלו ולא להסתובב בנחלת השבת השני... **ולמה??** כדי למנוע תאונות!!! ואי נעימות שהם כמעט בלתי נמנעות!!! כי תבין: יכול להיות שאתה... בקהילה שלך... שכחו לגמרי מה זה קורונה... ואני לא הולך להטיף לך מוסר על זה... משלוש סיבות: הסיבה הראשונה והאחרונה היא: שהרב שלך ככה הורה לך!!! וזהו!!! אין יותר מה להוסיף... אבל בכל זאת אם אתה רוצה עוד סיבה... **הסיבה האמצעית (שבין הראשונה והאחרונה) היא:** שמוקדם מידי להסיק מסקנות מי יצא צודק במבחן התוצאה ומי לא... **ונחשוב לדעת את הנתון הזה!!!** צריך לדעת שהעולם עדיין עמוק עמוק באמצע הלמוד את הסוגיה על בשרו... העולם עוד עלול להחליף מסקנות עשר פעמים... וגם אחרי שנניח שיהיה חיסון והעולם סו"ס יסיים את הסוגיה ששמה קורונה אז!!! רק אז!!! אנחנו נתחיל לאסוף את השברים של הפגיעה בנפש... ואת ההשלכות החינוכיות של הקייטנה הארוכה שעברה על הצעירים... ובא לא נתחיל לדבר על הנזקים הכלכליים... כך שאנחנו עדיין רחוקים מאוד מאוד מלהסיק מסקנות סופיות איזו גישה הייתה יותר נכונה... האם להמשיך שגרת חיים או לא? **כך שאף אחד לא יבלבל את המוח...** שאף אחד לא יטען שהוא יודע בהדאות שכך וכך צריך לעשות... כי אתה לא יודע ואף אחד לא באמת יודע... אז מה כן? **בשביל זה אשרינו מה טוב חלקנו שה' נתן לנו נדיבי עם במחוקק במשענותם!!! יש לנו נשיאים...** שכל נשיא שבת נוטל מקלו ומגדיר לצאן מרעיתו כיצד רצון ה' להתנהל בתקופה הזו... וכל אחד שעושה לפי הדרך רבו... הרי הוא ממצה את חובת הבידור שלו לעשות את רצון ה' שנדרש ממנו בתקופה הזו!!! דא עקא!!! שיש דיעות חלוקות בין הנשיא שבת שלך לנשיא שבת שלי... וברגע שאתה מגיע לשטיבל שלי... או אני מגיע לבית מדרש שלך... פה עלול להיות תאונה!!! יתכן שאתה כבר חודש ימים לא לובש מסכה... ובבית מדרש שלך מי שלובש מסכה מסתכלים עליו כמו ליצן... ופתאום נחתת בקהילה שלי... ולא עוברת חצי דקה ומופיע מולך איש חמור סבר ומסמן לך נו... מה עם מסיכה? ומספיק שאחד משניכם יקח את זה בנימה אישית ואז מתחילים הכפשות... וחגיגה...

ובסה"כ מה קרה?? הרב שלי אמר כן ללבוש מסיכה והרב שלך אמר לא... אני לא יכול להוכיח לך שהרב שלי צודק ולא אתה יכול להוכיח לי שהרב שלך צודק!!! נו... אז מה??

בשביל זה הבידור היחיד שנותר לנו זה שכל אחד עושה מה שהרב שלו אומר... וממילא: אם אתה רוצה להגיע לקהילה שלי... ואצלנו צריכים ללבוש מסיכה... אז אנא ממך: או תלבש מסיכה... או אל תגיע... לא בגלל שאני חושב שאתה טועה!!! אלא בגלל שאתה מזמין פה תגרא לחינם!!!! ואותו דבר אני... אם אני מגיע לקהילה שלך... ואני מתעקש ללכת עם מסיכה... אני צריך להיות ערוך נפשית שיעשו ממני קרקס... והם צודקים... כי כאן מסכות מקומם בפורים... והכי הכי: אם אתה שייך לקהילה שמאוד מקפידים וחוששים מהקורונה... ואתה בוחר להיכנס לבית מדרש ששם לא מקפידים... אל תבא אליהם בטענות אם הם הדביקו אותך!! כי אתה ידעת מראש שכאן פחות נזהרים... ובשיטיות!!!

ושבו!!!! לכל אחד יש טענות מוצקות ומוכחות למה השני טועה בגדול!!! ותשמע לי... על התקופה הזו נאמר: המשיכל בעת ההיא ידום... כי מה שתטען... אתה עלול בעוד תקופה לא ארוכה לטעון בדיוק ההיפך!!! לא מקבל?? לא מסכים איתי?? קח את המאמר הזה ושמוור אותו בכיס!!!! ותעקוב אחרי ההתפתחויות... בא ניקח לדוגמא אותך... שאתה בשלב הזה אווז שהקורונה נגמרה ואיש לאהלי ישראל... תסכים איתי שאם ח"ו בסביבה הקרובה שלך יקרו כמה דברים מאוד מזעזעים ח"ו... אתה פתאום תשנה מנגינה ואנחנו כבר נשמע ממך משהו אחר... אתה כבר לא תזלזל... אתה כבר תסכים עם כל אלו שלא זלזלו... וגם אחרי שתסכים איתם... גם אז עדיין לא בטוח שאתה והם צודקים...

לעומת זאת ההיפך!!!! אתה שבקנאות נורא מקפיד על כל ההוראות... תאר לעצמך שאתה תהיה בבידוד... ומיד אח"כ שוב תכנס לבידוד... ושוב... ובינתיים אתה ובני הבית שלך תתחילו לפתח תסמינים לא של קורונה אלא של הפרעות נפשיות... ובינתיים הציבור יקלוט שאין מה לעשות... והכל יפתח לרווחה... משרד הבריאות יחליט לבטל את כל ההוראות... וקדימה... כולם להידבק אחד מהשני כי אין דרך אנושית איך להיות בצל הקורונה... תאר לעצמך שכך יהיה... אז יתברר שאותו אחד שצרחת עליו הוא צדק בגדול!!!

נו... משהו יכול כעת לחתום לי מי צודק?? אף אחד!!!! אף אחד!!!

דבר אחד אני יכול לחתום לך... מי שיעשה מה שרבותיו אומרים... לא משנה מה יהיה מבחן התוצאה... הוא עושה מה שנדרש ממנו לעשות כעת!!!! והוא יצא ידי שמים!! לא נותר לנו אלא לכבד כל אחד את חבירו בדעת תורה שלא קיבל... ולהתרחק כמה שאפשר מנקודות חיכוך.

לרבות אלפי בית ישראל השרויים בימים אלו בבידוד... כמה נקודות למחשבה... (פחות למעשה)

נתחיל מהקל לכבד... דבר ראשון בא נעשה סדר... קצת יחוד המחשבה!!! סליחה אדוני היקר... שאלה לי אליך: למה אתה לא יוצא מהבית?? כי ביבי לא מרשה?? כי המשטרה תעשה לך נו נו נו?? לא!!! לא בגלל זה!!! אני מוחה!! הסיבה האמיתית היא בגלל שיש אחוז מאוד קלוש שאולי הילד שלך נדבק... ואז אולי אולי אולי אתה גם נדבקת... ואז אולי אולי חלילה הם ינזקו... **ולכן!!! בשביל הספק ספק ספיקא הכ"כ רחוק** הזה אתה נשאר בבית... **זאת אומרת:** אתה מפסיד קצת מידי יום קדיש קדושה וברכו... בשביל מה?? בשביל לשמור על הבריאות של השכן שלך!!! איזה שכן?? זה... השכן הזה שתהומות של השקפה מפרידים בינך לבינו... זה שבחירות האחרונות שפכתם בוץ אחד על השני... וביום יום אתה לא היית שם עליו שקל... אבל הוא יהודי!!! וברגע של אמת אתה מבין שהחיים שלו חשובים יותר מכל התפילה שלך במניין... יותר מארבע קדושות, וצ' אמנים, וי' קדישים שלך... ועד כדי כך זה יותר חשוב... שבשביל החשש הכ"כ רחוק של שמירת החיים שלנו... הרבש"ע מוותר על התפילה בציבור שלך...

האם חשבת על זה?? כן!!! בשביל זה אתה בבית!!!! באמצע התפילה יחיד תפנה לקב"ה ותאמר:

רבש"ע: תראה מה ביני לבין בלעם... בלעם... מה הוא לא מוכן לעשות בשביל להזיק לבנים שלך... הוא מוכן לגמוע מאות קילומטרים ולהיות חגור וסומא העיקר להזיק לעם ישראל... ואילו אני?? מה אני לא מוכן לעשות בשביל לשמור על הבנים שלך... אני תקוע פה בבידוד ויוצאים לי קרניים רק בשביל למנוע מהבנים שלך ספק ספקא קלוש של נזק... אנה ה'... תבנה לנו את בית המקדש... זהו... כבר אין לי שנאת חינוס... אני אוהב את הבנים שלך... אנה ה'... אם חטאתי לפניך בשנאת חינוס... אם פעם יצא לי בטעות פליטת פה של גנות וסרה על אחד מבניך שכי' יקרים לך... אז הנה!! הבידוד הזה יהיה הצהרה וגילוי דעת שאני חוזר ביי!! אבא שבשמים... אני מאוד מאוד מחשיב את הבנים שלך... והההרהרה... שאם יש לי ספק הכי רחוק שאני יכול ח"ו להזיק להם... אני נכנס לבידוד... אנה ה' תוציא אותי מהבידוד היישר לבית המקדש שיבנה במהרה...

תחשוב על הנקודה הזו! לא חבל?? אתה כבר בלאו הכי תקוע בבידוד... אז למה להקדיש את זה לעילוי נשמת משרד הבריאות?? תתמקד מול הנקודה האמיתית ותחדד אותה לעצמך!!!! לצורך הענין... כל יום במשך חצי שעה תשב ותחשוב מחשבות טובות על עם ישראל... תדבר כל מיני דברים טובים על הבנים של הקב"ה... זה אולי נשמע לך מצחיק... אבל הקב"ה מתענג על זה... יש לך זמן... אתה בבידוד...

הלאה... נעבור לנקודה הבאה... אני רוצה לגלות לך סוד: אתה יודע למה אתה בבידוד??

כי ה' רוצה אותך פה!!! נקודה!! זו הסיבה האמיתית אמיתית!! אתה בבידוד לא בגלל שהיית בסביבה של חולה מאומת... ולא בגלל שאתה צריך קצת לשלול שלא נדבקת... לא!!! לא בגלל זה!!! אלא בגלל שה' רוצה אותה פה... בתוך הבית... **ומאפיפה אני יודע?? מסיבה פשוטה:** כי אם אתה קצת בבידוד בשביל לשלול שלא נדבקת... מה זה אומר?? שאם יסתיימו ימי הבידוד ויתברר בעזה"ש שאתה בריא ושלם בלי תסמינים ובלי כלום... מה מתברר?? **שסתם!!! סתם היית בבידוד!!** (שהרי כל הסיבה שנשלחת לבידוד זה רק על הצד שכן נדבקת ושלא תדביק חלילה אחרים אבל אם התברר שלא נדבקת... אז מתברר למפרע שסתם!!!! סתם היית בבידוד!!) אז זהו שלא! **אצל יהודיאין סתם!!!!** האמונה היהודית קובעת שאצל יהודי שום דבר לא סתם... כל סיטואציה בחיים טומנת בחובה שליחות... אם דור המדבר מסתובבים סביב עצמם במ"ב מסעות... אז בפרשת מסעי מתברר שלכל מסע היא תפקיד!! אין סתם גרירת רגלים אצל יהודי... אין כזה דבר ללכת לאיזה מקום ולחזור סתם... אלא מאי??? אתה פה כי ה' רוצה אותך פה!!! השליחות שלך בימים אלו היא להיות פה!!! אתה שואל למה?? זו השאלה היחידה שלך בחיים... לא יודע למה... לאלוקים פתרונים... זה המקום שלך כעת!!!

כל מה שנוותר לך בתור שיעורי בית זה לשבת ולחשוב איך אני יכול **פה** לעשות נחת רוח לה' יתברך בצורה הכי מושלמת... אני רוצה לסיים בהבהרה ובהתנצלות: שהמסר הזה מיועד רק לקוראים היהודים של הגלילון הזה... מתנצלים בפני קוראיו "הנאמנים" בערערה ובמג'ד אל כרום... זה לא נוגע אליכם... בייחס אליכם יכול להיות מצב שהקב"ה שולח אתכם הביתה סתם... בשביל לתת לעולם קצת מנוחה מכס... אבל לא אצל יהודי!!! לא בבית ספרנו...

בקטע הקודם סיכמנו: שה' רוצה אותך פה!!!! עד כאן מהזוית של אמונה...

כעת בא ננסה לחשוב ביחד... מה באמת?? **למה באמת??** למה הקב"ה רוצה אותך כאן??

אז זהו!! שאני רוצה לספר לך סיפור: שבסוף חג הסוכות... עם ישראל כבר רוצים ללכת הבייתה... אנחנו מלאים במטענים ורוחניים לאחר לילות ארוכים של שמחת בית השואבה יחד עם רבבות אלפי ישראל... אנחנו רוויים בכ"כ הרבה קרבנות שהוקרבו בבית המקדש בשבעה ימים האחרונים... 13 פרים... 14 כבשים... ניסוך המים... ערבה... לולב... מה לא... "איתנים במצוות..." דיי!! אנו מלאים וגדושים בכזה מטען רוחני אדיר... אנחנו רוצים ללכת עם זה הבייתה... אבל לא!!! פתאום הקב"ה עוצר אותנו!! שמיני עצרת!!!! אבא שבשמים פונה לכל יהודי ואומר לי: עשה לי סעודה **קטנה** כדי שאהנה ממך!!! תשאר בשבילי עוד יום אחד... וביום הזה אל תביא לי הרבה קרבנות... לא רוצה שמחת בית השואבה המונית... לא רוצה ערבה ולא ניסוך המים... לא!!! למה לא?? **כי עכשיו אני רוצה אותך!!!!** שים לב למילים: "עשה לי סעודה **קטנה** כדי שאהנה ממך"!!! מה כתוב במשפט הזה?? אם אני רוצה להנות ממך ודווקא ממך? זה הולך רק עם סעודה קטנה!

כי אם זה סעודה גדולה זה... זה מאוד יפה... זה גדול... זה מרשים... אבל ממך אני לא אצליח להנות... הבנת??

כתוב כאן יסוד עצום: יש לנו הרבה תורה ומצוות... יש לנו הרבה זכויות... הכל טוב ויפה... לפעמים דווקא מרוב שאנחנו עושים סעודות גדולות לקב"ה... מרוב שהסעודה גדולה... אז אנחנו נאבדים... אותנו לא רואים שם... (אין מי שלא מבין את זה... זה מאוד בולט בחתונות גדולות ומפוארות שיש הכל... חוץ משמחת חתן וכלה... השמחה הפנימית פשוט נאבדת מרוב שהאולם מהבהב) ולפעמים הקב"ה רוצה להנות ממך!!! ולכן הוא הכניס אותך לעצרת!!!! עצור לילי!! עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך!!! תן לי קצת ליהנות ממך... אז נכון... נכון שזה יהיה סעודה קטנה... נכון שזה לא תפילה במנין ונכון שחסר פה את כל האווירה והחיזוק שיש בציבור... אבל זה יהיה אתה!! ואני קצת רוצה ליהנות ממך!!! תן... תן לרבש"ע את זה... תן לו ליהנות ממך... הוא רוצה לראות אותך בגודל טבעי... הוא רוצה קצת לפגוש רק אותך... הוא רוצה להצטלם רק איתך... כן... יש תמונה משפחתית רחבה... ויש תמונה אישית... רק אבי החתן ובנו... לגיטימי??? לגיטימי!! תן... תן לקב"ה את העונג הזה... לפגוש אותך... ורק אותך!!!! אז היום וסיכמנו שהבידוד הזה מגיע על משקל שמיני עצרת... אז אם מקודם הצענו למבודדים לשבת במשך חצי שעה ולדבר דברים טובים על עם ישראל... אז בחצי שעה השניה מומלץ בחום... להפעיל שירים של שמחת תורה על ווליום... ולהקדיד את כל המשפחה על הרגלים... ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו... אנא עבדא וכו'...

נקודה נוספת בקצרה ממש (הארכתי בזה בגיליון שלהבת): כעת... לאחר שהוצאתי את ספר ואהבת... מישהו אחד קנה את הספר והתאכזב עד עמקי נשמתו... מה קרה?? כשהוא ראה את השם של הספר "ואהבת"!! הוא התלהב... הוא היה בטוח שספר "ואהבת" אמור לדבר על דבקות והתעוררות וכיסופים וערגה לה'... הוא היה בטוח שהספר הזה מדבר על רעווא דרעוין... והנה הוא פותח... ולא אהבה ולא שום דבר... כתוב שם שצריך לקבל באהבה מה שה' נותן... ואם ה' רצה שתהיה בבידוד אז תקבל את זה בשמחה... הוא טען שהשם של הספר מטעה וזה ממש מקח טעות!!! אנשים בטוחים שאתה מדבר על חיות בעבודת ה' ואתה מייבש אותם על החבל... צחקתי ואמרתי לו: הוי... כמה שאני מבין אותך... ארך לי המון זמן לקלוט שאהבת ה' מתחלקת לשני חלקים: **יש אהבה שה'-- אוהב אותך!!!** ויש אהבה **שאתה-- אוהב את ה'...**

כשאתה מרגיש התלהבות וחיות וכיסופים בעבודת ה'... זה אומר **שה' אוהב אותך!!!** ולכן הוא מרעיף עליך אהבה... ממילא ההרגשה הנפלאה הזו שלך... היא לא הרגשה של **אוהב!** אלא הרגשה של **אוהב!!** להרגיש אוהב זה נפלא... אבל זה לא אומר שאתה אוהב... אם אתה רוצה לקיים **"ואהבת את ה'!!"** צר לי לומר אבל המגרש של אהבת ה' לא נעשה בדיוק חברים ברעווא דרעוין עם דבקות וכיסופים ובאורות... אדרבה המגרש האמיתי של אהבת ה' זה אי שם בבידוד... מול בני הבית שמוציאים לך קרניים ואתה לא יכול לברוח... שם!!! בשגרה האפורה של החיים... שלא תמיד בטוח שאתה מרגיש אוהב... דווקא שם ההזדמנות שלך להיות אוהב!!! (כעת תן לקב"ה להרגיש אוהב ממך) מבודד יקר: ישנם רגעים שאתה מרגיש כזה מיובש... כזה אפרורי כזה... נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'... הייתי רוצה עכשיו לנסוע במיורן... או אפילו בבוטע או

נקודה חמישית: מותר להבין שדברים גדולים נעשים כעת בעולמות העליונים... משהו גדול מתבשל ורוחש מאחורי הקורונה הזו... והדבר הגדול הזה הוא טוב... אנחנו לא צריכים להבין איך זה עובד... אבל כן מותר לנו לדעת ולהאמין שסו"ס ה' דיבר טוב על ישראל... והקב"ה מכין לנו משהו טוב וכעת... נכון לעכשיו זה מתבשל ונעשה בצורה של קורונה... לא נותר לנו אלא לקיים את הפסוק: עבדו את ה' בשמחה... למה?? דעו כי ה' הוא אלוקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו... ואם ככה בואו שעריו בתודה חצרותיו בתהילה!!! מתוך הבנה שמה שבטוח... דרך הטוב להיטיב וה' תר לנו כעת מנוחה... וזה חותר לשם!!! רק לשם!!!

ערוך ליצור כלים מיוחדים כדי לקבל את האור הזה... אז בשביל זה אנחנו לובשים מסכות... בשביל זה יש כאלו שצריכים להיכנס לבידוד... הבידוד הזה... המסכות האלו... לא בטוח בהכרח שזה מגיע ממקום של נזיפה או צרעת... אדרבה!! זה מגיע ממקום של כלים לקבל את ההארה הזו... רוצה דוגמא?? משה רבינו גם לבש מסיכה!!! ויתן על פניו מסווה!! למה?? **כי קרן** עור פניו! המסווה של משה הגיע ממקום של ממיר איך לצמצם את האור הזה ולתרגם אותו לכאן...

על אותו משקל כאן: אנחנו נמצאים בתקופה מכוננת: מתגלה כעת אור גדול במיוחד... שבשביל שאנחנו נוכל לקבל אותו... צריך ליצור מחיצות מיוחדות... ואחד מהם זה הבידוד!!!!!! כן... בשבת קודש אנחנו גם בבידוד... למה?? למה "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי"? כי בשביל לקבל את ההארה המיוחדת שיש דווקא בשבת... צריך ליצור כלים!! בידוד!! שביתה!! ורק אז אפשר לקבל את האור הזה... ממילא: יהודי יקר: אתה נמצא כעת בבידוד... ואתה כל הזמן עסוק בלומד'ס האם אני רק מצורע מוסגר או שכבר פיתחתי תסמינים ואז אני כבר מצורע מוחלט?? תפסיק!!!!!! מי אמר לך שזו ההסתכלות... אולי אתה על תקן של בטריה **מוטענת!!!!** אולי אתה עכשיו פה בשביל לקבל אור חדש בעבודת ה'... שבשביל לקבל אותו בצורה מבוקרת אתה חייב להיות **רתוק...** מחובר לרשות היחיד... במצב של עיבור... עזוב... אל תקח את הדברים שלי כהל"מ... אבל הכיוון הוא ודאי נכון... התפיסה הפנימית היא ודאי כזו... (לא לחינם כל פעם שקורה משהו מאוד לא נחמד... כולם פתאום נזכרים במשיח... משום מה כולם מבינים שמשהו לא תקין זה מצביע על משיח... **מה הקשר??** כי... כי... כי אליבא דאמת!!! גם היהודי הכי פשוט מבין שברגע שהעולם נכנס לריתוק ולהסתרה... זו הוכחה לגילוי והארה שמתבשלת מתחת לפני השטח... כל מה שעשיתי פה בשורות אלו זה רק להסביר טיפ טיפה את הרובד הפנימי של זה... לא חידשתי משהו...)

נסכם את הנקודות למחשבה מהקל לכבד:

דבר ראשון: לזכור שאני בבידוד רק בשביל שאני אוהב ישראל!!! אני מייקר נפש ישראלית עד כדי כך... שספק ספקא הכי רחוק של גרימת נזק ל"סגולה" של ה' הוא כ"כ יקר אצלי שאני מוכן להיכנס לבידוד בשביל זה... **דבר שני:** אני נמצא בבידוד כי ה' רוצה אותי פה!!! ה' מזמין שאני אהיה פה!! כך גזרה חכמתו יתברך! זה לא פשלה שקרתה... אין פה מה לאכול את הלב... כי ה' רצה שאני אהיה פה ולכתחילה!!! **דבר שלישי:** למה?? למה ה' רוצה אותי סגור פה?? כי ה' רוצה להנות ממני!!! והוא עד כדי כך רוצה דווקא אותי... שהוא מוכן לוותר על הרבה מצוות אחרות... ובלבד שאני אהיה פה איתו!!! בשקט!!! **נקודה רביעית:** מה יש לקב"ה ליהנות ממני פה? כלומר: איזה דבר מיוחד יש לי להציע לקב"ה דווקא פה שה' יהנה ממני יותר מתמיד?? שאני מקבל אותו!! שאני איתו!! נכון שיתכן ויש לי פה פחות "חומר" ו"תוצרת" להציע פה לרבש"ע... אבל יש דבר אחד שרק פה אני יכול לתת לו: אהבה!!! ה'... אני אוהב אותך!!! במה??? בזה שאני איתך. מקבל אותך ולא מתלונן... הכנסת אותי לבידוד... אני איתך פה בשמחה...

בטיש... להכניס קצת פרישקייט בעבודת ה'... כן... ההרגשה הזו היא מאוד נורמלית... ובעזה"ש עוד מעט אתה יוצא מהבידוד... אבל דבר אחד שלא תתבלבל!!! פה אתה **אוהב!!!** שם אתה **אוהב!!!** אני מאוד מבין להיות אוהב זה "מרגיש" מאוד קדוש ומרומם... אבל רק לנו "זה מרגיש" ככה... כי מה יותר קדוש ו"אוהב" אצל הקב"ה?? איפה אתה יותר נותן לקב"ה?? כאן!! כי כאן אתה אוהב!!! כאן אתה מקיים ואהבת את ה' אלוך... תן!!! תן לקב"ה אהבה!!! תזדרז... נו כבר... עוד רגע נגמר הבידוד...

עכשיו ברשותך קורא יקר!!! בזהירות וברגישות... בא ננסה להדק חגורות וננסה לעלות כמה רמות יותר גבוה... אני רוצה לדבר בשפה שנשמעת "חסידות". מי שזה לא מתאים לו... לא חייב לקרא...

כידוע: בכל דבר בחיים יש את ההסתכלות ע"פ נגלה ויש הסתכלות ע"פ נסתר!!!

לדוגמא: יום המיתה... על דרך הנגלה זה יום הכי רע... איתרא מזליה... עושים קריעה... מתאבלים... ואילו על דרך הנסתר... אדרבה... יום המיתה נקרא הילולא... זה היום שבו הנשמה הגיעה לתיקונה... עוד דוגמא: המבול שהגיע לעולם... על דרך הנגלה זו הפורענות והסתרת הפנים הכי נוראה שהייתה אי פעם... אבל על דרך הנסתר ההסתכלות היא הפוכה!!! המבול היה הארה עצומה של בחינת "אין קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים" רק מה...?? הרשעים לא יכלו להכיל את אור הגדול הזה ולכן הם מתו... וכן הלאה וכן הלאה... ככה זה מכת בכורות וככה זה הצבא של סנחריב שמתו... זה לא הגיע ממקום של פורענות!!! אלא "מורא גדול" זה גילוי שכינה... ולקבל כזה אור צריך כלים... אז עם ישראל שהיו בבידוד בליל הסדר יכלו לקבל את האור הזה... והגויים שלא היה להם כלים... מתו דווקא מתוך ההארה העצומה

על אותו משקל בייחס לקורונה!!! כשאנחנו עומדים כעת מול התופעה הגלובלית שקוראים לה קורונה... יש פה שאלה מהותית: איך לקרא את המפה?? האם זה נקרא שמידת הדין מתוחה אנו... או לאו דווקא... אז במבט ישר על דרך הנגלה יש פה פורענות... יש פה מגיפה... יש פה מידת הדין מתוחה!! אבל מי שרוצה... **אפשר להעזי ולהבין שיש פה גם היבט שונה!!!!** אם נתבונן הקורונה הזו היא גילוי שכינה!!! הרי מה שקורה כעת בעולם זה בחינה של **"ונשגב ה' לבדו ביום ההוא"!!** הקב"ה מתגלה כשהשלטן בידו וגבורה בימינו ושמו נורא על כל מה שברא... וזה גילוי של הארה (שהתפללנו ברה"ש שזה יקרה זה קורה) אז כמובן שהתוצאה הישירה שכל המעצמות שכופרים וחושבים כוחי ועוצם ידי הרי הם כעת בפשיטת רגל... אבל להגיד שיש פה הסתרת פנים?? לא בטוח!!! רק מה?? יש פה אור גדול שצריך להתאים בשבילו כלים מיוחדים!!! ומי שאין לו את הכלים לקבל את זה... אז בשבילו זה פורענות... כמדומני שעד כאן הדברים פשוטים ומתבקשים!!! **ומעתה!!!** כאן כבר אפשר להמשיך הלאה... וזה כבר בערבון מוגבל... סו"ס היות ומתגלה כעת הארה מיוחדת אז באמת צריך להיות

ואחרי שגם הקב"ה וגם התורה חסים על הממון שלנו...
אנחנו יכולים להיות פנוים לחוס על הממון של
חברינו!!!!

חסר לנו אמונה... אנחנו לא צריכים מישוה שיבא ויזכיר לנו שיש בורא עולם... ויזכירו לנו שתורה מן השמים... אנחנו יודעים הכל... גם החילוני וגם אני... שנינו יודעים שיש בורא עולם ויש יהדות והכל שריר וקיים... אבל מי אני??? **אני לא שווה גרוש!!!!** אני מרגיש גויק... **זה היום הנושא!!!! אנחנו נמצאים באבדו של אהרן הכהן!!!!** אין מי שיפיע מולי עם שמונה בגדים ויזכיר לי את הכלה של הקב"ה! אין לי את אהרן הכהן שיחבק אותי בהערכה עצומה ויאמר לי: יהודי אתה מוקף בענני כבוד... ה' מכבד אותך... ה' מייקר כל מילה שלך...

זה מה שחסר לי!!! לי ולחילוני... לשנינו זה חסר... אם אני היום יותר טוב מהחילוני זה רק בייחס למשבצת של משה רבינו... יש לי יותר מודעות שיש בורא עולם שהוא גדול והוא לא הולך לוותר לי... ולכן אני יותר ירא שמים ולא רוצה להתחיל עם הרבש"ע... אבל להבין שאני יקר לקב"ה??? להבין שהקב"ה לא מסתדר בלעדיי??? להבין שאני הוא זה שממליך את ה'??? להבין שאני הוא זה שמגיש לקב"ה את ארוחת בוקר- לחמי לאשי...??? פה אנחנו תקועים כמעט באותו מקום שתקוע החילוני!!! וברגע שאין לי את המינימום של העצמה אישית כמה אני יקר לאבא שבשמים... אז הכנעני מלך ערד יכול לחגוג עלי... מספיק שהוא ישבה ממני איזה שפחה אחת ואני כבר גגגגמור...

כן... הכנעני מלך ערד בסה"כ שבה שפחה אחת ועם ישראל כבר ברחו ממנו שמונה מסעות... מה קרה??? למה כ"כ נבהלתם??? למה עשיתם ממנו עסק? מי הוא בכלל??? ככנכולא שפחה אחת... מה הפאניקה??

מה התשובה??? זה לא משנה **כמה הוא חזק!!!!** השאלה היא **כמה אני חלש...** וכשאני מרגיש חלש... אז כל דבר הכי קטן כבר שובר את גב הגמל... כל מעידה רוחנית הכי קטנה... אני כבר מרגיש מחוסל מבחינה רוחנית אין ברירה! חייבים להחיות בחזרה את אהרן הכהן שבקרבונו...

כן... מה אתה חושב... כשאהרן הכהן הסתלק ועם ישראל איבדו את כל התעצומות שלהם... איך העניינים בסוף הסתדרו? לא היתה ברירה ומשה רבינו התחיל לשמש גם בתפקיד של אהרן הכהן במקביל... ואז ענני כבוד חזרו בזכותו... כן... נכון שעד עצם היום הזה משה רבינו לא היה עסוק בלייצא את הכלה... אלא רק בלחזק את עם ישראל ביראת שמים ולהראות להם את ידו החזקה וזרועו הנטויה של הקב"ה... אבל ברגע שמשה רבינו רואה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב... ולעם ישראל חסרים קצת תעצומות נפש מהמקום של הכלה... אז משה רבינו מתחיל בחומש דברים לגלות לנו כמה אנחנו יקרים לה'...

על אותו משקל!!!! אבא יקר... אמנם החינוך שקבלת בישיבות... ומה שהתרגלת תמיד זה להיות האיש שמופקד על היראת שמים ויראת חטא ולאכופך את רצון ה' בבית... וזו המשבצת שלך!!! אמת!!! נכון...

אבל מה נעשה שבדורנו עיקר הקושי של בני הבית להתחזק ברוחניות "לא יושב" על מחסור ביראת שמים... אלא על חוסר אמונה בחשיבות שלי... כמה אני יקר לה'... כמה אני יכול לשמח או לצער את ה'... והההרהרה: אתה יכול להטיף מהבוקר עד הלילה על צניעות ועל פגעי טכנולוגיה וכולם יהנהנו בראש... וימשיכו הלאה... אבל ברגע שתתחיל להסביר לו כמה אתה יקר לה'!! כמה ה' רוצה לראות את העיניים היפות שלך!!! וכל הסיבה שה' שונא כ"כ את האינטרנט זה לא בגלל שזה עבירה... אלא בגלל שהאינטרנט לוקח לו את הבן זוג... וזה את/ה... כן... את/ה... את/ה הבן זוג של אבא שבשמים... כשאת/ה כל היום מחוברת/לזוג אבא שבשמים יושב איתך באותו חדר ומחכה בכיליון עיניים שתגמור... נו... כי הוא רוצה קשר איתך... והוא מחכה עד בוש... זו הסיבה ולא אחרת שהאינטרנט הלא מסונן כדבעי זה סמל הקנאה המקנא!!! (בני זוג שאחד מהם יושב כל היום עם המכשיר והבן זוג נשאר ככה ואין לו עם מי לדבר... כולם מבינים אותו שמבחינתו המכשיר הזה הוא שהחריב את ביתנו... **את זה כולנו מבינים!!! אז זה!!!** שבדיק זה הסיפור עם הרבש"ע!!! בדורנו כשמדברים בשפה הזו פתאום העיניים נפתחות... והלב מתחיל להתחבר לפנימיות של הדברים... **כי בדורנו זו הנקודה ו...** **ו... ולא אחרת!!!** אם היום יש לנו נפילות בנושאים האלו... זה לא מתחיל מחוסר יראת שמים... זה מתחיל בעיקר מחוסר הנבה שאבא שבשמים רוצה קשר איתי... והוא מחכה לזה... אני לא יכול לאכזב אותו... אני כלה!!! ימצאה מקושטת בטלית וטוטפת מכל מה מקושטת תמיד בבוקר בבוקר... ה' רוצה חיוך של בוקר טוב ממני... חיוך ממוקד... שאני אהיה איתו...

זה מה שאנחנו צריכים להבין!!!! אנו צריכים להחיות את אהרן הכהן שבתוכנו... ברשותך קורא יקר: אני רוצה לפתוח נקודה קצת עדינה: במאבק נגד האינטרנט... אחד מהסיפורים המוכרים זה אודות האבא או אמא לשבעה ילדים שהתמכרו לאינטרנט ופתאום עזבו משפחה שלימה... לא יודע!!! אני לא כ"כ מסתדר עם הסיפורים האלו... ולמה??? כי המסקנה העולה מכל הסיפורים מסמרי השיער האלו... ש... שהבעיה מתחילה ונגמרה במכשיר שצריך לנפץ אותו וזהו!!!

נו... ואני קצת עומד שואל: זהו??? זה כל הבעיה??? כל הבעיה היתה שהמחשב שלו לא היה מסונן... ולכן ותכס עליו הארץ וצלל בתהומות האינטרנט??? אני מסכים שזה נגמר שם!!! אבל להתחיל? זה לא התחיל שם!!! בדרך כלל יש פה משהו הרבה יותר עמוק ומובנה!!! בן אדם שאיבד צלם אנוש מול האינטרנט... זה כבר **התחנה השנייה!!!** כי בדרך כלל התחנה הראשונה התחילה מזה שהוא הרגיש גויק... אחרי שהוא הרגיש גויק כבר לא היה לו מה להפסיד... אז הוא שקע באינטרנט ואז הוא כבר נהיה גויק הפוך!!!! ממילא כשאני עומד מול סליפה מזעזע של אדם שאיבד כל צלם אנוש מול האינטרנט... המסקנה שלי היא **רק** שהאינטרנט זה הסיפור... המסקנה שלי היא ש... ההההלה... אתה לא גויק!!! אתה הכלה של הקב"ה!!! תפסיק להיות יתוש!!! תבין אתה!!! אתה גדול!!! אתה עשר ספירות!!! הקב"ה מסר בידיים שלך את ההשפעה של כל העולמות... זו הנקודה שצריך להעצים אותה לא פחות מהמאבק נגד האינטרנט!!! אינטרנט הוא לא תמיד הסיבה... לפעמים הוא תוצאה... תוצאה לחוסר הכרה בגדלות שלנו (אני לא מדבר על נפילה נקודתית... לכל אחד מאיתנו יש רגעים שהוא מרגיש גויק... אני מדבר על צניחה עקבית ושיטתית) את זה צריך להכניס בעצמות שלנו ושל הילדים שלנו... להחיות אצלנו את אהרן הכהן שבנו... ודו"ק...

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על אהרן הכהן שהסתלק מן העולם... וברגע שאהרן הכהן איננו... פתאום כל המערכת מזדעזעת... ענני כבוד מסתלקים... והמשמעות היא שעם שלם מוצא את עצמו בלי אמצעי הגנה מינימליים... תבין: עד כה לא היה נשק... לא היה צבא... אין כלום... אין צורך בכלום... יש ענני כבוד... וברגע אחד פתאום הענני כבוד מסתלקים ועם ישראל בבת אחת נתקפים בפחד עצום... ואז כמובן מגיע האויב הנצחי ששמו עמלק... אז כאן בפרשה שלנו אמנם כתוב שעמלק מצליח לשבות רק שפחה אחת... זה דווקא לא נשמע מלחיץ במיוחד... אבל בפרשת עקב משה רבינו מגלה לנו שעם ישראל חזרו לאחוריהם שמונה מסעות אחורה מרוב פחד מאותו כנעני מלך ערד... והם מצידם המשיכו לנוס בבהלה נוראית עקב מצרים... ואז שבת לוי יצאו נגדם בחרב וחנית והצליחו לכלום את הנסיגה והחזירו אותם חזרה... **ובל זה קורה כתוצאה ישירה ממינתו של אהרן הכהן!!!!** מה טמון בזה? ובכלל: מה הקשר דווקא בין אהרן הכהן לענני כבוד??

העניין בקצרה הוא כך:

כבר הוזכר בשבוע שעבר בגיליון זה... שאהרן הכהן מייצג את **הכלה!!!** לעומת זאת משה רבינו שהוא לוי... הוא מייצג את החתן!! (שבוע שעבר הוזכר קורח... כן... גם קורח וגם משה רבינו... שניהם משבט לוי) משה רבינו. התפקיד שלו זה לייצג את הקב"ה... הוא השליח של ה'... הוא אומר לעם ישראל מה ה' ציווה... והוא בעיקר מראה לנו אותות ומופתים... מראה לנו את עשרת המכות... קריעת ים סוף... בקיצור: משה רבינו מראה לנו כמה הקב"ה גדול... אז הבנתי... ה' גדול!!! גדול מאוד...

אבל אני!!! מה אני??? אני כלום... ונחנו מה... והאיש משה עניו מאוד מכל האדם... משה הוא תכלית הענווה והשפלות... ממשה רבינו אתה רואה רק כמה הקב"ה גדול... אבל אתה??? אתה כלום!!!!

וכאן!!! כאן מגיע המשבצת המשלימה של אהרן הכהן... אהרן הכהן הוא המייצג והשושבין של הכלה... אהרן הכהן מגיע ליהודי עם השמונה בגדים לכבוד ולתפארת ואומר לו: אתה יודע **מי אתה???** אתה יודע איזה גדול אתה?? אתה הכלה של הקב"ה!!! הקב"ה כל היום חושב רק עליך... הקב"ה הגדול והנורא שעשה את כל הגדולות והנוראות האלו... הכל הוא עשה רק בשבילך... זו המשבצת של אהרן הכהן!!!!

משה רבינו מראה לנו כמה ה' גדולי!!!

ואהרן הכהן מראה לנו כמה אנחנו גדולים!!!!

כשמשה רבינו ואהרן הכהן נמצאים ביחד זה שילוב מנצח... משה מזכיר לנו עם כל העוצמה שיש בורא עולם... ואהרן הכהן כל הזמן מזכיר לנו שגם אנחנו בתמונה... כן... ה' גדול... אבל ה' הגדול כי"כ מחשיב אותך...

כל זה טוב ויפה כשמשה ואהרן יחד!!!! אבל מה קורה כשאחד מהם חסר... או שמשה רבינו חסר או שאהרן הכהן חסר??

באותו רגע נוצר חוסר איזון ואז עלולים להגיע לקריסת מערכות...

לדוגמא: חטא העגל!!!! בחטא העגל אהרן הכהן **ישנו** ומשה רבינו **איננו**... מה קורה **כשיש** אהרן **ואין** משה??? עם ישראל יודעים להעריך את עצמם!!! אהרן הכהן מזכיר לנו היטב עד כמה אנחנו הבלבוסטע של הרבש"ע... וברגע שמשה רבינו לא מופיע בדיוק בזמן... הגברת לוקחת את החוק לידים ו... ו... ועושה עגל... אוי... רחמנא ליצלן... איך שכחתם את בורא עולם שאמר לכם אנוכי ה' אלוהיך???

אוי נכון... מה נעשה... משה רבינו הוא זה שמזכיר לנו את בורא עולם... ברגע שמשה לא נמצא ואהרן כן נמצא... אז אנחנו אמנם זוכרים את העמדת כח שלנו בתור כלה... אבל שוכחים את אימת בעלה עליה...

עד כאן מה שקורה כשאהרן ישנו ו-- משה איננו...

והנה... קעת הגענו לפרשה שלנו וכעת התהפכו היוצרות... אהרן הכהן מסתלק מן העולם... ואנחנו נשארים רק עם משה רבינו...

בבת אחת עם ישראל מאבד את כל החוסן שלו... מה יש???

משה רבינו מזכיר לנו שיש בורא עולם!!! כן... יש בורא עולם... את זה אנחנו יודעים... אבל מי אני??? אני יתוש... אני גויק... אני כלום...

רגע... אבל יהודי יקר... איך שכחת... אתה לא יודע שאתה כלה ואתה מוקף בענני כבוד?? לא!!!! אני כבר לא יודע את זה... ברגע שאהרן הכהן הסתלק אין מי שיזכיר לי את זה... אין מי שיגיד לי כמה אני חשוב לאבא שבשמים... נשארתי קעת רק עם המידע עד כמה ה' גדול וחזק... ו... ועוד רגע אני מתאדה... ככה??? עם ישראל נכנסים לפאניקה ומתחילים לברוח כל עוד נשמתם בם... חוזרים אחורה שמונה מסעות... נו... וכשיהודי נמצא ברגעים של חולשה והוא לא יודע להעריך את עצמו... מי תמיד מגיע באותו רגע? עמלק! עמלק תמיד מחכה לרגעים של חולשה... התפקיד של עמלק זה לתפוס יהודי ברגעים של **זנב**... ברגעים שאתה מרגיש שוונץ... ברגע שאתה מרגיש כלומניק... מרגיש זנב... באותה שניה עמלק מזנק ו... ו... ומזנב!!! והנה!!! בשניה שאהרן הכהן מסתלק מן העולם... מיד וישמע הכנעני... אומרים "חז"ל: זה עמלק... ועמלק מגיע ומיד מתחיל לדגור על החולשה ומזנב את עם ישראל ומפיל אותו בעיניי קדושה... זורק מילות של ישראל ועושה מכל ערך קדוש זנב.

כאן משה רבינו לא יכול לעזור!!! כי משה רבינו אומר לי **כמה ה' גדול**... ואת זה אני יודע... קעת מה שאני צריך לשמוע זה **שאני גדולי!!!** ולעת עתה זה לא המהלך של משה רבינו... כי הוא פסגת הענווה והשפלות...

---עד כאן וורט לפרשת שבוע... אבל לא!!! זה לא רק פרשת שבוע... זה בעיקר מפת דרכים!!! מפה שצריכה ללוות אותנו גם ובעיקר היום!!! אנחנו צריכים לעמוד מול ההתמודדויות שלנו בעבודת ה' ולשאל את עצמנו: כשיש לנו מעידות בעבודת ה'... מי פה חסר? משה או אהרן??? האם חסר לנו מי שיזכיר לנו כמה ה' גדול... או כמה אנחנו גדולים??? התשובה היא חד משמעית: **אהרן הכהן!!! הוא זה שחסר כיום!!!**

פעם לא!!! פעם... עד לפני עשרות שנים... חילוני היה בן אדם אינטליגנט וכופר... בן אדם שלא מאמין בקב"ה... פעם בחור ישיבה שהיה נופל ברוחניות זה היה אחד כזה שקרא ספרים החיצונים או שמע כל מיני נואמים ציוניים שגרמו לו להיות שנה ופירש... וכאן צריך את משה רבינו שיבא ויראה לנו באותות ומופתים שיש בורא עולם ובאותו רגע הוא חוזר בתשובה... (אגב: כל תנועת התשובה שהייתה קיימת עד לפני יותר מעשר שנים זה היה מהסוג הזה... מדובר באנשים שהיה חסר להם באמונה וכאן היה צריך להביא להם כאלו שיוכיחו להם שיש בורא עולם...) **אבל היום??? היום זה לא עוד שזה בכלל בכלל לא הנושא**... אין לנו בעיה עם משה רבינו... לא

גיליון מס' 389 פרשת חוקת
תש"פ שנה שמינית

להשתתפות בהוצאות ולהקדשות
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פניני הפרשה

"וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב וכו' יטמא שבעת ימים" (וי, טז)
חז"ל (נזיר נג): למדו מפסוק זה, שחבר (והיינו שאר כלי מתכות)
שנוגעת במת, טמאתה חמורה כל כך כמו המת בעצמו שהוא
אבי אבות הטומאה.

ורבנו שליט"א בטעמא דקרא הקשה קושיה עצומה והניח
בצריך עיון. שלכאורה לעולם אין דרך לטהר את החרב
שנטמאת.

כי כל מי שיבוא להטביל את החרב הטמאה, מיד נטמא בעצמו
להיות אב הטומאה ונוגע בחרב, החרב מיד נטמאת שוב
שבעה ימים, כמו כל כלי שנגע בטמא מת (אהלות פ"א, מ"ג), ואיך
יש אופן להטביל חרב זו.

לפני כעשר שנים הציב אחד השכנים בסמוך לביתו של רבנו
'קרוונים', והינו חדר גדול מאד שאינו מחובר לקרקע אלא
הוא מוגבה ממנה, והוא נייד על ידי מנוף וכדומה, ואפשר גם
לגור בתוכו או לעשות בו חנות וכדומה ולהשתמש בו כמו
בית ממש.

כשראה את זה אמר, עכשיו מתחווים לי יותר דברי הרמב"ם,
בפרק "א מטומאת מת ה"ה, מדיני שדה תבה ומגדל הפורחין
באור טמא שאהל זרוק וכו', שזו הדוגמא המעשית לזה...

"יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל" (כ, יב)
לפי פשוטו תמוה מאד, הרי גם בזה שמכים על הסלע ויוציאים
מים יש קדוש השם, כי גם זה נס גדול, ומדוע נחשב להם שלא
קדשו שמו יתברך. נראה לבאר על פי מה שאמרנו במדרש
(ילקוט שמעוני סוף רמז תשס"ג): "ודברתם אל הסלע, שנה עליו
פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע", ולמדו כן ממה שכתוב
'ודברתם' ולא והכיתם.

כי אם היו לומדים על יד הסלע היה מוציא מים, והיה בזה
קדוש השם שיראו שלומדי התורה לא יחסר להם כלום, וכל
הבריאה משעבדת להם, וזה נחסר על ידי ההכאה.

כמה פעמים דבר רבנו עם שואלים, על כך שיש לבטוח
שללומדי תורה לא יחסר כלום, ועודד אברכים לשקוע בלימוד
ולהתמיד בתורה ולהשליך יתבם על ה'. פעם הוסיף וספר על
עצמו: כשהילדים גדלו והגיעו לפרק הנשואין, אמי ע"ה דאגה
מאד מהיכן יהיה לי הכסף להשיא אותם. והסוף היה שבאופן
לא טבעי, היתה לכל ילד הסיעתא דשמיא הפלאית להשיא
אותו. (שבענו מטובך)

יפה מראה

בְּאֵר חֲפְרוֹת שְׂרִים כְּרוֹת נְדִיבֵי הָעָם (כ"א י"ח)

בספרי הדרוש מובא כי אסיפת גדולי תורה היא בחינה של באר חפרוה
שרים, כאשר שרי התורה הם חופרים את הבאר ויוצקים מממיו לשאר
העם.

לפני כעשרים וחמש שנה, ניסן תשנ"ד, הגיע לבית רבינו, הגאון רבי לוי
רבינוביץ זצ"ל, משופרא ויקרא דאנשי ירושלים של מעלה, ומחבר
הספרים המפורסמים מעדני השולחן על יו"ד ועוד, כדי להביא את ספרו
החדש על בשר בחלב, ודן אז עם רבינו בענין מה שמפורסם בשם החזון
איש כי אין צריך לחכות שש שעות אחרי אכילת גבינה ישנה, רק אם עבר
עליה ל"ב חודש. ואחרי תקופת כמה שנים השיב לו רבינו במכתב, והג"ר
לוי זצ"ל הדפיסו בספרו.

בתמונה הנדירה: הגאון רבי לוי זצ"ל יושב, לידו בנו הג"ר אלחנן רבינוביץ שליט"א ראש כולל מעדני השולחן ומח"ס חשובים,
ומאחורי רבינו עומד הג"ר שלמה זצלמן רב נווה ירק תל אביב (תשו"ח לידידנו המופלג הג"ר גמליאל רבינוביץ מח"ס גם אני אודך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

ותלמדם חוקי חיים - פרק ט"ז היה קרוב ונתרחק (ב)

אגב, מקורבו של רבינו הגאון רבי ישראל דרדק שליט"א, אמר לו כי בדק ומצא שהמילים "כי יהי" לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, ויסרו אותו ולא ישמע אליהם" הם גימטריא מדויק של תמצית ביאורו של רבינו, במילים הבאות: "כתב 'מורה', אח"כ ואמרו... בנו זה סורר 'מורה' חסר, י"ל שדרך ההורים להקטין חטא בניהם". רבינו שמח מהדברים ואף קילס אותם.

רבינו שליט"א כותב מכתב ברכה לספרו של הגר"י דרדק.

האמת ללא שום סטיה

יסוד הדברים שההורים ממעטים מחומרת הענין, הוא סניף מנושא אמת ושקר. הורים הדבוקים במדת האמת לא ישנו כהוא זה גם כשהדבר יביא להם בושה רבה. והנה לנו עובדה מאלפת המלמדת עד לאיזו רמת נקיות במדת האמת ניתן להגיה:

היה זה טרם הוציא רבינו את ספרו 'קרית מלך' על הרמב"ם, הוא פנה איפה לאביו מרן הקהילות יעקב וביקש שיתן לו ברכת הסכמה לספר, מרן זל"ה התיישב וכתב מכתב חם ונלהב בשבח הספר, כשבתוך הספר הוא מזכיר כי "פעמים הרבה אין ספור הציע בני... מקורות אמתיים ונפלאים לפסקי הרמב"ם" וכו'.

אחרי שמסר לו את המכתב, הוא התיישב בעצמו והרהר כי זה שקר, שכתב במכתב שפעמים אין ספור הציע מקורות לפני, והרי בודאי אם יספרו יהיה מספר לאותם פעמים... הוא נטל בחזרה איפה את המכתב והשמיט את התיבות "אין ספור"...

הנה לנו מדת האמת, בלי שום נגיעות גם כשהדבר הוא כלפי שארו בשרו ממש.

פרסום ראשון: מרן הסטייפלר ז"ע יוצא מבית הכנסת 'לדרמן', מאחוריו חביבו הגר"ר עמוס טבצ'ניק שליט"א.

אחד השאלות היה האם יש לערב את ההורים בכל הנעשה עם בנם או אין צורך בכך. רבינו השיב: כדאי.

ידידנו הבלתי נשכח, רש"י קרליבך במחיצת רבו להבחיל"ח רבנו שליט"א

שלום גשמי או רוחני

מסופר, כי פעם הגיע אב לרבינו ושאל שבנו היה בחור דתי ושומר מצוות, אך בעוה"ר הלך לצבא וירד מהדרך. האבא סיפר שקודם שהבן עזב את ביתו לשרת בצבא הוא נדר שאם הבן יחזור בשלום הוא יתן לצדקה עשרת אלפים דולר. כעבור תקופה הבן סיים את זמנו בצבא וחזר, אבל ירד לגמרי מהדרך הרוחני, ושואל האם זה נקרא שחזר "בשלום".

וענה לו רבינו כי המשנה כבר דנה בזה... בסוף מסכת טבול יום, מובא שם מעשה באחד שהפריש תרומה ביין או שמן שהיה בתוך הבור, אך התנה שזה יחול רק אם הוא יצליח להעלות את זה בשלום, ונחלקו שם ת"ק ור"ש אם כוונתו שיעלה בשלום שלא ישבר או ישפך בדרך או שהכוונה שגם לא יטמא בדרך... וזה ממש דומה לאב שנדר על בנו שיחזור בשלום. (והוסיף, אבל אין זה מוכרח וכבר דנו בזה פעם).

חזר מהצבא בלי שלום רוחני. (תמונת אילוסטרציה)

ההורים ממעטים בחומרה

מעניין להוסיף כי בספרו טעמא דקרא דיקדק רבינו בלשון הפסוק (דברים כ"א י"ח) בן סורר ומורה, תיבת 'מורה' מלא ו', ואחרי זה בפסוק כ' "ואמרו אל זקני עירו בנו זה סורר ומרה", תיבת מרה כתוב בלי ו', משום שדרך הורים להקטין תמיד חטא בניהם.

ונתבונן: הרי מדובר פה בילד פרא-אדם, גונב כסף מהוריו ואוכל בשר ויין בלי רשות, שהתורה מעידה עליו שעתידי להיות רוצח ושוודד, וההורים הצדיקים מביאים אותו לבית דין כדי שיתרו בו, ואף על פי כן בזמן-אמת, ההורים מנסים קצת להקטין את החטא!! כך דרכם של הורים.

גל התגובות שהוצפנו בימים אחרונים, הערות הארות וביקורות על הנכתב, לימד אותנו שוב עד כמה הנושא רגיש אצל אנשינו. הרבה ביקשו שנקיף את הסוגיא כולה מכל ההיבטים, ונשתדל א"ה להביא מה שאפשר במסגרת זו. תודתנו לכל האנשים ששלחו הוספות מדברי רבינו שליט"א.

באופן כללי, כמעט כל אב בישראל פוזל מהצד על התנהגות ילדיו... הוא בוחן אותם שוב ושוב האם הם לא 'קורצים' חלילה לקבוצת הנוער של שולי המחנה. מיותר להעיר כי גם בחשדות אלו אין להפריז, הלא כל ישראל בחזקת כשרים הם.

שיהיה אכפת להורים

כהמשך לדברים שהובאו במאמר הקודם כי ההורים אינם אשמים, נוסיף כאן דברים נפלאים שאמר רבינו, והדברים הובאו בספר מוסר אב לבנו הגרא"ש עמוד ס"ב.

כידוע, בן סורר ומורה שאיננו שומע בקול אביו ואמו, מצוה על הוריו להביא אותו לבית דין ושם יסקלו אותו באבנים. בסנהדרין דף ס"ח ב' הובאו עשרות תנאים כדי שתתקיים הלכה זו, עד שיש שיטה בגמרא, כי בן סורר לא היה ולא עתיד להיות. אחד התנאים הם שצריך שגם אביו וגם אמו ירצו אכן למסור אותו לבית הדין (סנהדרין ע"א). ולכאורה מדוע צריכים רצון לזה, מדוע בכל מצוה לא צריך רצון אלא מקיימים אותה כציווי התורה, וביאר רבינו, כי אם אחד ההורים אינו רוצה, כנראה שהוא לא אוחד את מעשיו של הבן לעוולה גדולה כל כך, אם כן, אין הנער אשם!!...

הכלל: אם להורים לא אכפת כל כך מהתנהגות הבן, לא יפלא שהוא יתנהג שלא כראוי, אבל אם להורים אכפת ממנו, הוא יתנהג כראוי, ואם בכל זאת הוא מתנהג שלא כראוי הם אינם אשמים.

באחד הישיבות הטובות הגיע משגיח הישיבה לשאול את רבינו על בחור אחד שיוור מהדרך, והוריו אינם יודעים מזה, והשאלה היתה אם להעלים את זה מהם כדי לשמור על פרטיות הבחור, והישיבה תנסה איכשהו לעזור לו, או לספר לאבא ולשתף אותו במה שקורה.

תשובת רבינו היתה ברורה: לומר לאבא. ההורים יעשו הכל כדי לעזור לילד, זה טובת הילד וטובת הוריו שיידעו מכך, והם יפעלו כדי להצילו מרדת שחת.

הדרכה דומה מצאנו בפנקסיו של תלמידו הבלתי נשכח ידידנו רבי שלמה יצחק קרליבך זצ"ל, שהיה נוכח פעם עת באו קבוצת מחנכים ושאלו מספר שאלות,

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

077-2092005 ☎ 053-3145900 ☎

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310